

Utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens budgetproposition för år 2008 med förslag till anslag på utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv. I ärendet behandlas även ca 70 motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden hösten 2007.

Utgiftsområde 13 omfattar politikområdena Arbetsmarknadspolitik, Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik, vilket ersätter politikområdet Storstadspolitik. Anslagen inom utgiftsområdet hänför sig främst till kontantstödet vid arbetslöshet och deltagande i arbetsmarknadsprogram. Utgiftsområde 14 omfattar politikområdena Arbetsliv och Jämställdhetspolitik. Ramen för utgiftsområde 13 uppgår till 61,8 miljarder kronor och ramen för utgiftsområde 14 till 1,2 miljarder kronor.

I betänkandets inledande avsnitt hänvisas till det som utskottet anfört i sitt yttrande till finansutskottet över ramarna för utgiftsområdena. I yttrandet tillstyrkte utskottet regeringens förslag till ramar. Utskottet konstaterade där att arbetsmarknadsläget är fortsatt gott med undantag för antalet långtidsarbetslösa. Utskottet betonade vikten av att hitta åtgärder som snabbt kan hjälpa långtidsarbetslösa till arbete. Regeringens politik i kombination med den goda konjunkturen har medfört en avgörande förbättring av arbetsmarknaden under det gångna året.

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag till lag om kommuners medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Den nya lagen införs då det tidigare lagstödet för sådan medverkan upphävts i och med att riksdagen i oktober beslutade att avskaffa de två arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar, kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin. I stället har en jobbgaranti för ungdomar införts.

Utskottet välkomnar att regeringen brutit med den tidigare politiken där de konjunkturberoende programmens volymer ökade kraftigt, trots en förbättrad konjunktur. Enligt utskottets mening finns i rådande arbetsmarknadsläge risk att programmen har en inlåsande effekt för dem som står nära arbetsmarknaden. Arbetsmarknadspolitiska program bör därför i huvudsak förbehållas personer som står långt från arbetsmarknaden.

I budgetpropositionen redovisar regeringen vissa förändringar när det gäller deltidsarbetslösas möjligheter att få arbetslöshetsersättning. Denna fråga regleras huvudsakligen i förordning med stöd av bemyndigande i 40 § lagen om arbetslöshetsförsäkring (ALF). Något förslag till lagändring finns inte i budgetpropositionen, men anslagen på utgiftsområde 13 är beräknade med utgångspunkt i den besparing som uppkommer om förändringarna genomförs från den 1 januari 2008. De kommande förordningsändringarna innebär att deltidsersättning generellt ska begränsas till 75 ersättningsdagar. Bemyndigandet i ALF avser ”regelbundet” deltidsarbete och förutsätter att det finns särskilda skäl för begränsningar av ersättningsrätten. Med stöd av sin initiativrätt enligt riksdagsordningen föreslår utskottet att bemyndigandet i lagen anpassas till den tänkta förordningsregleringen. Utskottet anser att lagändringen lämpligen bör träda i kraft den 7 april 2008, vilket påverkar de av regeringen föreslagna anslagen. Utskottet föreslår att den minskning av besparingen, 655 miljoner kronor, som beräknas bli effekten av en senareläggning finansieras genom att motsvarande belopp förs från anslag 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader till anslag 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd. Utskottet utgår från att anslagssparande på anslag 22:3 ska kunna tas i anspråk så att förutsättningarna för att bedriva verksamhet som finansieras från detta anslag inte försämras till följd av överföringen.

I ärendet behandlas även en redogörelse från Riksrevisionens styrelse (2007/08:RRS8) angående hur regeringen förbereder arbetsmarknadspolitiken och motioner inriktade mot frågor om uppföljning och utvärdering. Utskottet föreslår att redogörelsen läggs till handlingarna och avstyrker de motioner som väckts med anledning av redogörelsen.

Utskottet behandlar också vissa motionsyrkanden med arbetsmarknadspolitisk inriktning. De tar upp frågor om arbetsmarknadspolitiska program och stöd, arbetsförmedlingsverksamhet, arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund respektive funktionshindrade och frågor om sociala företag. Även dessa motioner avstyrks.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar av målen på politikområdena Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik. Förändringarna innebär bl.a. att målen för Integrationspolitik kompletteras med ”ett samhälle fritt från diskriminering”. Den ändrade inriktningen på politikområde Urban utvecklingspolitik innebär bl.a. att kopplingen till andra politikområden stärks, med fokus på arbete, utbildning och trygghet. Utskottet står också bakom regeringens förslag om ett avskaffande av de nuvarande bidragskraven att organisationer bildade på etnisk grund ska bedriva verksamhet i enlighet med de integrationspolitiska mål som anges av regeringen.

I fråga om utgiftsområde 14 Arbetsliv betonar utskottet att arbetsmiljöfrågorna är viktiga, inte minst för att de har nära beröring med strävan att bryta utanförskapet. Utskottet anser att det bl.a. behövs en effektiv arbetsmiljötillsyn, särskilt inriktad på att nå de arbetsställen som har störst risk för ohälsa och olycksfall.

På jämställdhetspolitikens område framhåller utskottet att vi får ett bättre samhälle när män och kvinnor delar makt och inflytande i alla delar av samhällslivet.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområdena 13 och 14, dock med annan fördelning mellan anslagen 22:2 och 22:3.

Företrädarna för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet följer bl.a. upp sina parti- och kommittémotioner med totalt 21 reservationer och 6 särskilda yttranden. I en gemensam reservation föreslår de att riksdagen avslår utskottsinitiativet om ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring. De deltar inte i beslutet om medelsanvisning, men redovisar i särskilda yttranden hur de anser att medel borde ha anvisats på anslag inom utgiftsområdena.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	7
Redogörelse för ärendet	15
Ärendet och dess beredning	15
Utskottets överväganden	16
Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad	16
Ny lag om kommuners medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder	18
Politikområdet Arbetsmarknadspolitik	21
Anslag 22:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	21
Anslag 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	23
Anslag 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	37
Anslag 22:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	43
Anslag 22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	46
Anslag 22:8 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	47
Anslag 22:11 Bidrag till lönegarantiersättning	49
Övriga anslag inom politikområdet Arbetsmarknadspolitik	50
Vissa arbetsmarknadspolitiska frågor	51
Riksrevisionens styrelses redogörelse angående hur regeringen förbereder arbetsmarknadspolitiken	51
Vissa frågor om arbetsmarknadspolitiska program och stöd	55
Vissa frågor om arbetsförmedlingsverksamhet	60
Vissa frågor om arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund	65
Vissa frågor om stöd till funktionshindrade personer m.m.	68
Vissa frågor om regionala och gränsöverskridande arbetsmarknader	75
Upphävande av lagen (1971:1204) om byggnadstillstånd m.m.	78
Politikområdena Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik	79
Målen för politikområdena Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik m.m.	80
Anslagen	88
Anslag 10:2 Integrationsåtgärder	89
Anslag 10:3 Kommunersättningar vid flyktningmottagande	91
Anslag 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering	94
Anslag 10:6 Jämställdhetsombudsmannen	95
Anslag 10:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)	96
Anslag 10:8 Handikappombudsmannen	96
Övriga anslag inom politikområdet Integrationspolitik	97
Sammanställning av anvisning på anslag inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad	98
Utgiftsområde 14 Arbetsliv	98
Politikområdet Arbetslivspolitik	102

Anslag 23:1 Arbetsmiljöverket	102
Anslag 23:2 Arbetsdomstolen	106
Anslag 23:5 Medlingsinstitutet	107
Anslag 23:6 Avvecklingsmyndigheten för Arbetslivsinstitutet och motionsförslaget om nytt anslag för arbetslivsforskning m.m.	108
I motion föreslaget återinfört anslag Särskilda utbildningsinsatser	110
Övriga anslag inom politikområdet Arbetslivspolitik	111
Politikområdet Jämställdhetspolitik	111
Anslag 24:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	111
Sammanställning av anvisning på anslag inom utgiftsområde 14	
Arbetsliv	115
Reservationer	116
1. Ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, punkt 2 (s, v, mp)	116
2. Konsekvensanalyser m.m. av ändringar i arbetslöshetsförsäkringen, punkt 5 (v)	117
3. Riksrevisionens styrelses redogörelse angående hur regeringen förbereder arbetsmarknadspolitiken, punkt 6 (s)	118
4. Riksrevisionens styrelses redogörelse angående hur regeringen förbereder arbetsmarknadspolitiken, punkt 6 (v)	119
5. Arbetsmarknadsutbildning, punkt 7 (s)	120
6. Arbetsmarknadsutbildning, punkt 7 (v)	121
7. Reseersättning m.m., punkt 8 (v)	122
8. Kollektivavtal som villkor för samhällsstöd vid anställning, punkt 9 (s, v)	123
9. Återinförande av arbetsgivares skyldighet att anmäla lediga platser till den offentliga arbetsförmedlingen, punkt 11 (s)	124
10. Återinförande av arbetsgivares skyldighet att anmäla lediga platser till den offentliga arbetsförmedlingen, punkt 11 (v)	124
11. Individanpassad arbetsförmedling och kompletterande aktörer, punkt 12 (s)	125
12. Individanpassad arbetsförmedling och kompletterande aktörer, punkt 12 (v)	127
13. Arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund, punkt 13 (v)	128
14. Lönebidrag och andra insatser för att förbättra funktionshindrades situation på arbetsmarknaden, punkt 14 (v)	130
15. Sociala företag m.m., punkt 17 (mp)	130
16. Regionala aspekter på sysselsättningsmålet, punkt 18 (v)	131
17. Fempunktsprogram för introduktion, punkt 23 (s)	132
18. Mål för politikområdet Urban utvecklingspolitik och upphävande av nuvarande mål för politikområdet, punkt 25 (v)	134
19. Förstärkning av arbetsmiljöarbetet m.m., punkt 28 (s)	135
20. Trendrapport om utveckling i arbetslivet, punkt 29 (v)	137
21. Arbetslivsforskning, punkt 31 (s)	138
Särskilda yttranden	139
1. Anslag på utgiftsområdena 13 och 14 för 2008 (s)	139
2. Anslag på utgiftsområdena 13 och 14 för 2008 (v)	145

3. Anslag på utgiftsområdena 13 och 14 för 2008 (mp)	152
4. Reseersättning m.m., punkt 8 (s)	159
5. Individanpassad arbetsförmedling och kompletterande aktörer, punkt 12 (mp)	160
6. Lönebidrag och andra insatser för att förbättra funktionshindrades situation på arbetsmarknaden, punkt 14 (s)	160
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	162
Proposition 2007/08:1	162
Redogörelse 2007/08:RRS8	163
Följdmotioner med anledning av redogörelse 2007/08:RRS8	163
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	163
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	177
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	178
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets förslag till riksdagsbeslut om anslag inom utgiftsområde 13 (punkt 3)	179
<i>Bilaga 5</i>	
Utskottets förslag till riksdagsbeslut om anslag inom utgiftsområde 14 (punkt 27)	180
<i>Bilaga 6</i>	
Sammanställning av förslagen till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad	181
<i>Bilaga 7</i>	
Sammanställning av förslagen till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsliv	182
<i>Bilaga 8</i>	
Stenografiska uppteckningar från arbetsmarknadsutskottets utfrågning Ung och arbetslös – vad vet man? den 16 oktober 2007	183
 <i>Tabeller</i>	
Anslag inom politikområdet Arbetsmarknadspolitik	21
Övriga anslag inom politikområdet Arbetsmarknadspolitik	50
Anslag inom politikområdena Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik	89
Anslag inom politikområdet Integrationspolitik	97
Anslag inom politikområdet Arbetslivspolitik	102
Övriga anslag inom politikområdet Arbetslivspolitik	111
Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad	179
Utgiftsområde 14 Arbetsliv	180

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

1. Ny lag om kommuners medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Riksdagen antar regeringens förslag enligt bilaga 2 till lag om kommuners medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:1 utgiftsområde 13 punkt 1.

2. Ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Riksdagen antar utskottets förslag enligt bilaga 3 till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Reservation 1 (s, v, mp)

3. Anslag på utgiftsområde 13 för 2008

a) Hemutrustningslån

Riksdagen godkänner att under 2008 lån får tas upp i Riksgäldskontoret för det samlade behovet av hemutrustningslån intill ett belopp av 1 300 000 000 kronor. Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:1 utgiftsområde 13 punkt 4.

b) Bemyndigande beträffande anslag 22:3

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslaget 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader åta sig ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 000 000 000 kronor under 2009–2011. Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:1 utgiftsområde 13 punkt 6.

c) Bemyndigande beträffande anslag 22:4

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslaget 22:4 Lönebidrag och Samhall m.m. åta sig ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 908 293 000 kronor under 2009–2011. Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:1 utgiftsområde 13 punkt 7.

d) Bemyndigande beträffande anslag 22:7

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslaget 22:7 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013 åta sig ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 350 000 000 kronor under 2009–2015. Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:1 utgiftsområde 13 punkt 8.

e) Bemyndigande beträffande anslag 22:8

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslaget 22:8 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering åta sig ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 800 000 kronor under 2009–2011. Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:1 utgiftsområde 13 punkt 9.

f) Avskaffande av finansieringsbidraget vid arbetspraktik

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslagit om att avskaffa finansieringsbidraget vid arbetspraktik. Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:1 utgiftsområde 13 punkt 10.

g) Anvisning av anslag under utgiftsområde 13

Riksdagen anvisar för budgetåret 2008 anslagen under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad enligt vad som framgår av bilaga 4. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2007/08:1 utgiftsområde 13 punkt 11 och avslår motionerna

2007/08:Fi277 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 59–66, 72 och 73,

2007/08:N323 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 13,

2007/08:A234 av Ulf Holm m.fl. (mp),

2007/08:A278 av Eva-Lena Jansson (s) yrkande 2,

2007/08:A305 av Agneta Gille och Christina Zedell (båda s) yrkande 2,

2007/08:A321 av Elina Linna m.fl. (v) yrkande 5,

2007/08:A345 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1, 4–10 och 13–16,

2007/08:A347 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkandena 8, 10 och 11,

2007/08:A380 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1, 3–5 och 7,

2007/08:A386 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkandena 1–4 och 6–16,

2007/08:A398 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s) yrkandena 1–4, 7–9 och 11 samt

2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 21 och 22.

4. Effekter av ändringar i arbetslöshetsförsäkringen

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:A290 av Jasenko Omanovic och Hans Stenberg (båda s),

2007/08:A305 av Agneta Gille och Christina Zedell (båda s) yrkande 1,

2007/08:A327 av Marina Pettersson m.fl. (s),

2007/08:A355 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda s),

2007/08:A366 av Agneta Gille m.fl. (s) och

2007/08:A391 av Magdalena Strejffert m.fl. (s) yrkande 9.

5. Konsekvensanalyser m.m. av ändringar i arbetslöshetsförsäkringen

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:A296 av Birgitta Eriksson m.fl. (s) och
2007/08:A347 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 1.

Reservation 2 (v)

6. Riksrevisionens styrelses redogörelse angående hur regeringen förbereder arbetsmarknadspolitiken

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:A1 av Josefin Brink och Torbjörn Björlund (båda v),

2007/08:A2 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s) och

2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 33 och

lägger redogörelse 2007/08:RRS8 till handlingarna.

Reservation 3 (s)

Reservation 4 (v)

7. Arbetsmarknadsutbildning

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:A347 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 5 och

2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 20.

Reservation 5 (s)

Reservation 6 (v)

8. Reseersättning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:A204 av Fredrik Olovsson (s),

2007/08:A229 av Ameer Sachet (s),

2007/08:A300 av Ameer Sachet m.fl. (s),

2007/08:A347 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 4 och

2007/08:A380 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 6.

Reservation 7 (v)

9. Kollektivavtal som villkor för samhällsstöd vid anställning

Riksdagen avslår motion

2007/08:A237 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda s).

Reservation 8 (s, v)

10. Övriga frågor om arbetsmarknadspolitiska program och stöd

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:A256 av Alf Eriksson och Ann-Kristine Johansson (båda s),

2007/08:A317 av Christer Adelsbo och Göran Persson i Simrishamn (båda s),

2007/08:A374 av Ameer Sachet m.fl. (s),

2007/08:A391 av Magdalena Streijffert m.fl. (s) yrkande 8,

2007/08:A392 av Pia Nilsson m.fl. (s),

2007/08:A397 av Leif Jakobsson m.fl. (s) och

2007/08:A404 av Anders Ygeman m.fl. (s).

11. Återinförande av arbetsgivares skyldighet att anmäla lediga platser till den offentliga arbetsförmedlingen

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:A349 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 9 och 10 samt

2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 34 i denna del.

Reservation 9 (s)

Reservation 10 (v)

12. Individanpassad arbetsförmedling och kompletterande aktörer

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:A202 av Inger Jarl Beck m.fl. (s),

2007/08:A210 av Carina Hägg (s),

2007/08:A240 av Ulf Holm och Jan Lindholm (båda mp),

2007/08:A313 av Lars Hjalmered och Göran Lindblad (båda m) yrkandena 1 och 2,

2007/08:A326 av Sofia Larsen och Claes Västerteg (båda c),

2007/08:A349 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 13 och

2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 26, 34 i denna del och 35.

Reservation 11 (s)

Reservation 12 (v)

13. Arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:A349 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 1–3, 11 och 12 samt

2007/08:A383 av Per Åsling (c).

Reservation 13 (v)

14. Lönebidrag och andra insatser för att förbättra funktionshindrades situation på arbetsmarknaden

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:A213 av Kristina Zakrisson (s),

2007/08:A239 av Maria Lundqvist-Brömster och Solveig Hellquist (båda fp) i denna del,

2007/08:A251 av Anders Åkesson och Sven Bergström (båda c) yrkandena 1 och 2,

2007/08:A258 av Göte Wahlström m.fl. (s),

2007/08:A288 av Jasenko Omanovic och Hans Stenberg (båda s),

2007/08:A289 av Jasenko Omanovic och Agneta Lundberg (båda s),

2007/08:A301 av Annie Johansson (c) yrkande 1,

2007/08:A303 av Lennart Sacrédeus (kd) och

2007/08:A321 av Elina Linna m.fl. (v) yrkande 4.

Reservation 14 (v)

15. Vissa frågor om lönebidrag och kollektivavtal

Riksdagen avslår motion

2007/08:A203 av Inger Jarl Beck (s).

16. Funktionshinderades möjligheter att starta och driva företag m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:A239 av Maria Lundqvist-Brömster och Solveig Hellquist (båda fp) i denna del och

2007/08:A245 av Birgitta Sellén (c).

17. Sociala företag m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:N248 av Annika Qarlsson (c) yrkande 2,

2007/08:A246 av Birgitta Sellén och Stefan Tornberg (båda c),

2007/08:A389 av Kenneth Johansson (c) och

2007/08:A399 av Ulf Holm (mp).

Reservation 15 (mp)

18. Regionala aspekter på sysselsättningsmålet

Riksdagen avslår motion

2007/08:N341 av Kent Persson m.fl. (v) yrkande 1.

Reservation 16 (v)

19. Gränsöverskridande arbetsmarknader

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:A255 av Alf Eriksson och Sinikka Bohlin (båda s),

2007/08:A257 av Sinikka Bohlin och Ann-Kristine Johansson (båda s),

2007/08:A341 av Tina Acketoft och Ulf Nilsson (båda fp) och

2007/08:A361 av Alf Eriksson m.fl. (s) yrkande 1.

20. Upphävande av lagen (1971:1204) om byggnadstillstånd m.m.

Riksdagen avslår motion

2007/08:A403 av Eliza Roszkowska Öberg (m).

21. Mål för politikområdet Integrationspolitik

Riksdagen godkänner regeringens förslag till mål för politikområdet Integrationspolitik, dvs.

- lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund,

- en samhällsgemenskap med samhällets mångfald som grund,

- en samhällsutveckling som kännetecknas av ömsesidig respekt för olikheter inom de gränser som följer av samhällets grundläggande demokratiska värderingar och som alla oavsett bakgrund ska vara delaktiga i och medansvariga för samt
- ett samhälle fritt från diskriminering.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:1 utgiftsområde 13 punkt 2.

22. Statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund. Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:1 utgiftsområde 13 punkt 5.

23. Fempunktsprogram för introduktion

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:Fi277 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 74,

2007/08:A398 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s) yrkande 10 och

2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 25 och 27.

Reservation 17 (s)

24. Kommunernas ansvar för mottagande av nyanlända, m.m.

Riksdagen avslår motion

2007/08:A405 av Leif Jakobsson m.fl. (s) yrkandena 1, 2, 4 och 5.

25. Mål för politikområdet Urban utvecklingspolitik och upphävande av nuvarande mål för politikområdet

Riksdagen

dels godkänner regeringens förslag till mål för politikområdet Urban utvecklingspolitik, dvs.

- färre individer i utanförskap i stadsdelar som präglas av utanförskap,
- färre antal stadsdelar som präglas av utanförskap och
- fler stadsdelar, samt storstäder och större städer i sin helhet, som präglas av ekonomisk tillväxt och hållbar utveckling för att öka konkurrenskraften,

dels upphäver nuvarande mål för politikområdet.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:1 utgiftsområde 13 punkt 3 och avslår motion

2007/08:A380 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 2.

Reservation 18 (v)

26. Genomlysning av resurstilldelningen till olika stadsdelar i större städer

Riksdagen avslår motion

2007/08:C371 av Jan Lindholm och Karla López (båda mp) yrkande 10.

*Utgiftsområde 14 Arbetsliv***27. Anslag på utgiftsområde 14 för 2008***a) Bemyndigande beträffande anslag 23:1*

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslaget 23:1 Arbetsmiljöverket åta sig ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 38 391 000 kronor under 2009. Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:1 utgiftsområde 14 punkt 1.

b) Anvisning av anslag under utgiftsområde 14

Riksdagen anvisar för budgetåret 2008 anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsliv enligt vad som framgår av bilaga 5. Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:1 utgiftsområde 14 punkt 2 och avslår motionerna

2007/08:Fi277 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 69,

2007/08:A348 av Lars Ohly m.fl. (v),

2007/08:A386 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkandena 17–19 och

2007/08:A394 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s) yrkandena 3 och 6.

28. Förstärkning av arbetsmiljöarbetet m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:Fi277 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 67,

2007/08:A394 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s) yrkande 1 och

2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 41.

Reservation 19 (s)

29. Trendrapport om utveckling i arbetslivet

Riksdagen avslår motion

2007/08:A381 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 1.

Reservation 20 (v)

30. Arbetsmiljöverket

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:A225 av Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda s),

2007/08:A228 av Eva-Lena Jansson och Lennart Axelsson (båda s),

2007/08:A334 av Louise Malmström m.fl. (s) och

2007/08:A361 av Alf Eriksson m.fl. (s) yrkande 3.

31. Arbetslivsforskning

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:Fi277 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 68,

2007/08:A323 av Claes-Göran Brandin och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (båda s),

2007/08:A336 av Berit Högman och Lars Mejern Larsson (båda s),

2007/08:A373 av Berit Andnor m.fl. (s),

2007/08:A391 av Magdalena Streijffert m.fl. (s) yrkande 11 och
2007/08:A394 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s) yrkande 2.

Reservation 21 (s)

Stockholm den 29 november 2007

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Sven-Erik Österberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sven-Erik Österberg (s)¹, Tomas Tobé (m), Elisabeth Svantesson (m), Annika Qarllsson (c), Lars Lilja (s)², Jan Ericson (m), Luciano Astudillo (s)³, Désirée Pethrus Engström (kd), Anna König Jerlmyr (m), Ann-Christin Ahlberg (s)⁴, Hans Backman (fp), Ulf Holm (mp)⁵, Sven Yngve Persson (m), Patrik Björck (s)⁶, Tina Acke-toft (fp), Torbjörn Björlund (v)⁷ och Birgitta Eriksson (s)⁸.

¹⁻⁸ Avstår från ställningstagande under punkterna 3 och 27.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2007/08:1 volym 7 avseende utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv och motioner.

Betänkandets större del ägnas budgetpropositionen och motioner väckta med anledning av denna. Därutöver behandlas ett antal motioner väckta under den allmänna motionstiden 2007 med viss anknytning till budgetfrågor och ett antal motioner med arbetsmarknadspolitisk inriktning. Övriga motioner på arbetsmarknadsutskottets beredningsområde som väckts under allmänna motionstiden och som tar upp frågor om t.ex. jämställdhet, integration, arbetsrätt, arbetslöshetsförsäkringen, arbetsmiljö och diskriminering kommer att behandlas i senare betänkanden. I betänkandet behandlas också en redogörelse till riksdagen, Riksrevisionens styrelse angående hur regeringen förbereder arbetsmarknadspolitiken (2007/08:RRS8) och två motioner som väckts med anledning av redogörelsen.

I anslutning till beredningen har information lämnats till utskottet av följande myndigheter.

- Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) bl.a. genom generaldirektör Bo Bylund.
- Konjunkturinstitutet bl.a. genom generaldirektör Mats Dillén.
- Sveriges riksbank bl.a. genom vice riksbankschefen Svante Öberg.

Arbetsmarknadsutskottet avlämnade den 23 oktober 2007 ett yttrande till finansutskottet (2007/08:AU1y) över utgiftsramarna för utgiftsområdena 13 och 14 m.m. Riksdagen biföll den 21 november 2007 finansutskottets betänkande 2007/08:FiU1, vilket innebar att regeringens förslag till utgiftsramar för utgiftsområdena 13 och 14 godkändes.

I anslutning till arbetsmarknadsutskottets beredning av regeringens proposition 2007/08:118 *En jobbgaranti för ungdomar* anordnades den 16 oktober en öppen utskottsutfrågning om ungdomars situation på arbetsmarknaden (bet. 2007/08:AU2). Stenografiska uppteckningar från denna utfrågning bifogas detta budgetbetänkande.

Motionerna, som alla har väckts under riksmötet 2007/08, anges i det följande utan årtal.

Utskottets överväganden

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag till lag om kommuners medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Bakgrund

Arbetsmarknadsutskottets yttrande till finansutskottet över ramarna för utgiftsområdena 13 och 14 (AU1y)

I yttrandet framhöll utskottet, såvitt avsåg arbetsmarknadspolitiken, att arbetsmarknadsläget var fortsatt gott, med stigande sysselsättningstal och sjunkande arbetslöshet, med undantag för antalet långtidsarbetslösa som stigit under det gångna året. Till en del kan ökningen av antalet långtidsarbetslösa förklaras av den programvolymminskning som genomförts under året och som varit särskilt märkbar i ungdomsgruppen. Utskottet betonade vikten av att hitta åtgärder som skyndsamt kunde hjälpa långtidsarbetslösa till arbete och lyfte i sammanhanget särskilt fram bl.a. jobb- och utvecklingsgarantin, jobbgarantin för ungdomar och den föreslagna vidgången av nystartsjobben till offentlig sektor. Sammanfattningsvis ansåg utskottet att regeringens politik i kombination med den goda konjunkturen har medfört en avgörande förbättring av arbetsmarknaden under det gångna året. Samtidigt visar regeringen, enligt vad utskottet framhöll, att den tar problemet med ökad långtidsarbetslöshet bland framför allt kvinnor och ungdomar på stort allvar. Utskottet diskuterade därefter något mer ingående bl.a. förslagen om ytterligare förändringar i arbetslöshetsförsäkringen och minskningar av de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska programmen. Utskottet ställde sig bakom de förändringar av ramnivån för utgiftsområde 13 som regeringens förslag på dessa områden medför.

Det fanns tre avvikande meningar i ärendet. I sin avvikande mening framförde Socialdemokraternas företrädare i utskottet att regeringens budgetproposition varken innehåller åtgärder för att bryta långtidsarbetslösheten eller strategiska framtidssatsningar. Därmed försitter regeringen, enligt vad Socialdemokraterna framförde, den chans som högkonjunkturen ger att hjälpa dem som står längst från arbetsmarknaden att komma tillbaka till arbete. Socialdemokraterna avvisade regeringens förslag till förändringar i arbetslöshetsförsäkringen och förordade bl.a. höjd ersättningsnivå i försäkringen och satsningar på olika typer av arbetsmarknadsutbildningar. Vänsterpartiets företrädare gjorde i sin avvikande mening bedömningen att den politik som presenteras i budgetpropositionen innebär att de problem som finns parallellt med den tillfälligt goda konjunkturen negligeras eller förvär-

ras. Regeringens förslag på det arbetsmarknadspolitiska området avvisades bl.a. till förmån för en återställning av arbetslöshetsförsäkringens regelverk till situationen före den 1 januari 2007, en särskild jobsatsning i offentlig sektor och ökade volymer av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Miljöpartiets företrädare sade sig i sin avvikande mening vara starkt kritisk till många delar av regeringens arbetsmarknadspolitik. Partiet avvisade bl.a. regeringens förslag om förändringar i arbetslöshetsförsäkringen och minskningen av programvolymerna, men uttryckte sig positivt om reformeringen av AMV och förslagen om att uppmuntra privat förmedlingsverksamhet. Miljöpartiet föreslog bl.a. en höjning av ersättningsnivån och återinfört studerandevillkor i arbetslöshetsförsäkringen och ökade resurser till starta-eggetbidrag. Alla tre oppositionspartierna förordade höjd ramnivå för utgiftsområde 13 jämfört med regeringens förslag.

Aktuellt arbetsmarknadsläge och prognoser för de kommande åren

Från och med oktober 2007 använder Statistiska centralbyrån (SCB) i redovisningen av den officiella svenska arbetsmarknadsstatistiken – Arbetskraftsundersökningarna (AKU) – samma definitioner som använts internationellt, bl.a. inom EU och ILO (ILO-definitionen). Förändringen innebär dels att åldersspannet för mätningarna vidgas från personer 16–64 år till personer 15–74 år, dels att heltidsstuderande som uppgivit att de söker och kunnat ta ett arbete ingår i definitionen av arbetslösa.

Enligt SCB:s månadsstatistik (AKU) för oktober 2007 var ca 4,56 miljoner människor i åldern 15–74 år sysselsatta, motsvarande 66,8 % av befolkningen, varav 2,40 miljoner män och 2,16 miljoner kvinnor. Det är en statistiskt säkerställd ökning med 81 000 personer eller 0,5 procentenheter sedan oktober 2006. Antalet arbetslösa enligt ILO-definitionen var 274 000 personer eller 5,7 % av arbetskraften, varav 139 000 män och 135 000 kvinnor. Det motsvarar en minskning med 14 000 personer eller 0,3 procentenheter. Arbetslösheten bland ungdomar 15–24 år var 19,8 %. Det motsvarar 115 000 personer, varav 49 000 heltidsstuderande som sökt och kunnat ta ett arbete. Arbetslösheten bland ungdomar har stigit med 0,8 procentenheter sedan oktober förra året, men varken minskningen av arbetslösheten totalt eller ökningen bland ungdomar är statistiskt säkerställd. Statistiskt säkerställd är däremot nedgången i antalet personer som uppgivit sig vara arbetslösa mer än sex månader; denna grupp har minskat med 17 000 personer till 65 000.

I AMS statistik för oktober 2007 var drygt 149 000 personer – 71 000 kvinnor och 79 000 män – inskrivna som arbetslösa vid arbetsförmedlingen, vilket motsvarar 3,2 % av arbetskraften. Det innebär en minskning med 0,8 procentenheter eller 32 000 personer jämfört med oktober 2006. Bland ungdomar 18–24 år uppgick arbetslösheten i oktober 2007 till 31 000 personer, vilket är en minskning med 2 500 personer på ett år. Det totala antalet långtidsarbetslösa, dvs. enligt AMS definition personer som varit arbetslösa kontinuerligt minst sex månader, eller för ungdomar under

25 år minst 100 dagar, har ökat med drygt 400 personer till 43 700 i oktober 2007. Antalet långtidsarbetslösa över 25 år har dock minskat med 3 500 personer till 38 100, medan antalet ungdomar under 25 år med en inskrivningstid över 100 dagar samtidigt ökat med nästan 4 000 personer till 5 600.

Regeringen gör i budgetpropositionen bedömningen att sysselsättningsökningen blir 2,3 % under år 2007, varefter ökningstakten mattas av under åren 2008–2009 till att bli svagt negativ år 2010. Den öppna arbetslösheten bedöms bli 4,4 % av arbetskraften under år 2007, för att därefter sjunka med några tiondelars procentenheter under åren 2008–2009 och sedan öka till 4,3 % år 2010. I Riksbankens prognos (PPR 2007:3) från slutet av oktober 2007, som föredragits för utskottet av vice riksbankschefen Svante Öberg, bedöms antalet sysselsatta fortsätta öka under perioden 2008–2010, men i avtagande takt. Arbetslösheten enligt den tidigare definitionen bedöms sjunka ytterligare från 4,7 % 2007 till 4,2–4,3 % under de följande åren. Även Konjunkturinstitutets generaldirektör Mats Dillén redovisade vid sin föredragning i utskottet bedömningen att sysselsättningen fortsätter att öka under åren 2007–2009, trots en sjunkande tillväxttakt. Arbetslösheten bedömdes under samma period fortsätta sjunka till nivåer några tiondels procentenheter under 6 % enligt ILO-definitionen respektive några tiondels procentenheter under 4 % enligt den gamla definitionen. I sin Lönebildningsrapport 2007 om avtalsrörelsen år 2007 skriver Konjunkturinstitutet att bedömningen av jämviktsarbetslösheten i genomsnitt per år 2007–2009 är oförändrad på 6,2 % (enligt ILO-definitionen), men med större osäkerhet.

Ny lag om kommuners medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Propositionen

Regeringen föreslår i budgetpropositionen (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 1*) att en ny lag om kommuners medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder införs som ger kommuner möjlighet att medverka i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

I propositionen framförs att arbetsmarknadspolitik huvudsakligen är en statlig uppgift och att det krävs lagstöd för att kommunerna ska kunna bedriva sådan verksamhet. Kommunerna har givits viss allmän kompetens genom lagen (1944:475) om arbetslöshetsnämnd och viss specialreglerad kompetens genom lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program som innehåller bestämmelser som bl.a. reglerar förutsättningarna för kommuners deltagande i de arbetsmarknadspolitiska insatserna kommunala ungdomsprogram och ungdomsgarantin.

Dessa insatser föreslogs i propositionen *En jobbgaranti för ungdomar* (prop. 2006/07:118) upphöra att gälla samtidigt som jobbgarantin för ungdomar införs den 1 december 2007. Upphävs bestämmelserna som reglerar

kommunernas verksamhet inom ramen för kommunala ungdomsprogram och ungdomsgarantin behövs annat lagstöd för att kommunerna ska ha möjlighet att inom ramen för arbetsmarknadspolitiska åtgärder kunna anordna aktiviteter för arbetslösa. Dessutom behövs lagstöd för att bryta det principiella förbudet mot att en kommun ger understöd till enskild. Kommunerna kan t.ex. inte erbjuda praktikplats som ett led i en arbetsmarknadspolitisk insats utan ett kompetensutvidgande lagstöd då det skulle kunna anses vara ett otillåtet stöd till enskild.

Regeringen anser att det bör finnas möjlighet för kommunerna att, under vissa förutsättningar, delta i arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Det föreslagna lagstödet syftar därför till att ge kommuner möjlighet att vid behov och efter överenskommelse med Arbetsförmedlingen anordna insatser för deltagare i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Främst avser lagstödet att ge kommuner möjlighet att erbjuda insatser som praktikplatser m.m., men det kan inte uteslutas att andra insatser kan bli aktuella.

När det gäller formen för överenskommelser mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna bör den föreslagna lagen kompletteras med bestämmelser i förordning som närmare anger under vilka förutsättningar Arbetsförmedlingen får ingå sådana överenskommelser och hur dessa bör utformas.

Regeringen instämmer med flera remissinstanser i att det är angeläget att lagen träder i kraft så snart som möjligt. Detta kan dock enligt regeringen ske tidigast den 1 januari 2008 med hänsyn till riksdagsbehandlingen av lagförslaget. Lagen föreslås därför träda i kraft den 1 januari 2008.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att skälet till regeringens förslag är att det tidigare lagstöd som kommuner haft för att bedriva arbetsmarknadspolitik upphävts i samband med att riksdagen ställt sig bakom avvecklingen av det kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin, två arbetsmarknadspolitiska åtgärder för ungdomar, vilka bedrivits i samarbete mellan kommunerna och arbetsförmedlingarna. I stället för dessa åtgärder kommer regeringen att införa en jobbgaranti för ungdomar mellan 16 och 24 år, som ska träda i kraft den 1 december 2007. I samband med att utskottet tillstyrkte avvecklingen av det kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin och införandet av en jobbgaranti för ungdomar framförde utskottet bl.a. följande. ”Utskottets bedömning är att förslaget om en jobbgaranti för ungdomar är en reform i linje med den nyorientering som präglar allianspartiernas politik för arbete och mot utanförskap. Förslaget innebär bl.a. en effektivisering av matchningen mellan arbetssökande och lediga arbeten. Aktiviteterna inom jobbgarantin ska kunna utföras såväl i arbetsförmedlingens egen regi som av andra anordnare som tillhandahåller tjänster som förmedlingen kan upphandla. Detta innebär att utbudet av förmedlingstjänster kan bli större och mer diversifierat, vilket bör kunna underlätta matchningen och ge förbättrad service till arbetslösa.” Utskottet

har tillstyrkt och riksdagen beslutat (prop. 2006/07:118, bet. 2007/08:AU2, rskr. 2007/08:9) att genomföra de lagändringar som föranletts av förändringen.

Utskottet ser, liksom regeringen, ett värde i att kommuner även fortsättningsvis under vissa förutsättningar ska kunna delta i arbetsmarknadspolitisk verksamhet, exempelvis för ungdomar.

Regeringen anger att det föreslagna lagstödet främst syftar till att möjliggöra insatser som praktikplatser m.m. Utskottet finner det klokt att regeringen håller dörren öppen för att även andra insatser kan bli aktuella. Samtidigt är det viktigt att understryka att kommunernas medverkan inte får snedvrیدا konkurrensen på denna marknad, i synnerhet mot bakgrund av den utveckling mot en friare marknad för förmedlingstjänster till arbetsökande som nu är under uppbyggnad och som utskottet välkomnar.

Av lagen framgår endast att kommunerna har rätt att medverka i arbetsmarknadspolitiska åtgärder efter överenskommelse med Arbetsförmedlingen och att regeringen får meddela föreskrifter om förutsättningarna för sådan överenskommelse. I propositionen skriver regeringen att den föreslagna lagen endast gäller kommuners möjlighet att anordna aktiviteter inom ramen för arbetsmarknadspolitiska åtgärder som inte kan anordnas genom upphandlingsförfarande och där det inte kan uppstå en konkurrensnedvrیدning i förhållande till andra aktörer. Regeringen har heller inte för avsikt att i detta sammanhang ändra i gällande upphandlingslagstiftning.

Utskottet vill särskilt poängtera vikten av att regeringen i sitt föreskriftsarbete noga beaktar konkurrensaspekten och säkerställer att kommunernas arbetsmarknadspolitiska verksamhet inte påverkar förutsättningarna på den spirande förmedlingsmarknaden på ett negativt sätt. Att regeringen enligt propositionen avser att meddela föreskrifter som tillgodoser behovet av att följa upp och utvärdera att Arbetsförmedlingens avtal med kommunerna inte får konkurrensnedvrیدande effekter innebär enligt utskottets mening skydd mot en sådan oönskad utveckling.

Utskottet vill vidare ta tillfället i akt att understryka att anordnandet av praktikplatser med stöd av lagförslaget inte ger kommunerna rätt till ersättning, eftersom jobbcoacher för praktikanterna kommer att tillhandahållas av Arbetsförmedlingen eller annan kompletterande aktör och deltagarnas ersättning tillhandahålls av staten, i form av aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. Som regeringen påpekar utesluter emellertid inte vad som ovan sagts om praktikplatser att kommunerna kan komma att erhålla ersättning för tillhandhållande av andra typer av insatser.

I likhet med regeringen och flera remissinstanser anser utskottet det vara värdefullt att lagen kan träda i kraft så fort som möjligt och instämmer därför i regeringens förslag att lagen bör gälla från den 1 januari 2008.

Med det ovan anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till lag om kommuners medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 1), i enlighet med vad som framgår av betänkandets bilaga 2.

Politikområdet Arbetsmarknadspolitik

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår med stöd av sin initiativrätt att riksdagen beslutar om en ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring när det gäller möjligheten för regeringen att föreskriva om begränsningar av rätten till ersättning vid deltidsarbetslöshet. Riksdagen bör avslå motionsyrkanden som rör arbetslöshetsförsäkring.

Jämför reservationerna 1 (s, v, mp) och 2 (v).

I det följande tas endast de anslag upp som har föranlett synpunkter i motioner. Av nedanstående tabell framgår under vilka anslag som det finns motioner behandlade (markerat med X). Övriga anslag behandlas kortfattat i slutet av detta avsnitt.

Anslag inom politikområdet Arbetsmarknadspolitik

Anslag	Motioner
22:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	X
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	X
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	X
22:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	X
22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	X
22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006	
22:7 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	
22:8 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	X
22:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	
22:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	
22:11 Bidrag till lönegarantiersättning	X
22:12 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	

Anslag 22:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2008	4 659 912
--------------------------	-----------

Anslaget avser kostnader för personal och lokaler och andra förvaltningskostnader vid Arbetsförmedlingen och de avgiftsfinansierade verksamheterna Aske kursgård och Tjänsteexport.

Anslaget minskas med drygt 200 miljoner kronor från 2008 med anledning av att medlen för de tillfälliga personalförstärkningarna på arbetsförmedlingen som anvisades i samband med 2006 års budgetproposition upphör. I enlighet med 2007 års budgetproposition minskas också anslaget mot bakgrund av ombildningen av AMS och länsarbetsnämnderna till den

nya myndigheten Arbetsförmedlingen från den 1 januari 2008. För år 2008 minskas anslaget med 9 miljoner kronor med anledning av att finansieringen av försöksverksamheten med s.k. nystartscentrum flyttas till utgiftsområde 24 Näringsliv. Av anslagsbeloppet för år 2008 beräknas 17 miljoner kronor för AMV:s pågående försöksverksamhet för nyanlända invandrare.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 4,66 miljarder kronor för budgetåret 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*).

Motionen

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	mp
4 659 912		660 000	

Vänsterpartiet konstaterar i motion A380 yrkande 1 i denna del att man tillstyrkt den föreslagna omorganisationen av Arbetsmarknadsverket till den nya myndigheten Arbetsförmedlingen, men man vill anslå 280 miljoner kronor utöver regeringens förslag för år 2008 för att möjliggöra omorganisationen. Vidare anslås 100 miljoner kronor som kompensation för regeringens nedskärningar på AMS. Regeringens låga pris- och löneomräkning innebär att Arbetsförmedlingen kan tvingas skära ned på sin personal. Myndigheten bör kompenseras med 180 miljoner kronor år 2008, vilket motsvarar en pris- och löneomräkning på 3,4 %. Slutligen anslås 100 miljoner kronor per år som ska användas för att anställa personal med särskild uppgift att stödja långtidssjuka och funktionshindrade att komma ut i arbetslivet.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslag 22:1 med 660 miljoner kronor för år 2008 i jämförelse med regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan med tillfredsställelse konstatera att omvandlingen av Arbetsmarknadsverket till den nya myndigheten Arbetsförmedlingen fortgår som planerat. Den nya myndigheten inrättas den 1 januari 2008 med tydligt fokus på att bidra till en effektiv matchningsprocess mellan arbetssökande och arbetsgivare. Den förenklade myndighetsstrukturen i kombination med den större frihet som givits myndigheten att själv formulera mål och resultatindikatorer för verksamheten kan enligt utskottets mening förväntas ge goda förutsättningar för Arbetsförmedlingen att genomföra sitt uppdrag.

Utskottet kan inte ställa sig bakom Vänsterpartiets krav på höjd anslagsnivå för Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader. De tillfälliga höjningar av anslaget som gjordes för åren 2006 och 2007 motiverades i

budgetpropositionen för 2006 uttryckligen med den omfattande ökning av de arbetsmarknadspolitiska insatserna som då aviserades. Behovet av sådana insatser är nu betydligt lägre, och utskottet finner det rimligt att nivån på förvaltningsanslaget avspeglar denna utveckling.

Utskottet kan inte heller se att den omorganisering av Arbetsmarknadsverket från 22 till en enda myndighet som nu sker skulle behöva medföra ökade kostnader på det sätt som hävdas i Vänsterpartiets budgetförslag. Utskottet är tvärtom övertygat om att vissa effektivitetsvinster även i kostnadshänseende kan göras genom den administrativa förenkling som omorganiseringen medför.

Utskottet noterar slutligen att det på anslaget finns ett betydande anslagssparande och möjlighet till anslagskredit. Utskottet känner därför ingen oro för att omorganisationen av myndigheten ska behöva medföra ingrepp i kärnverksamheten.

Utskottet finner regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt och ansluter sig till förslaget (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del), vilket innebär att förslaget till medelsanvisning i motion A380 yrkande 1 i denna del (v) inte godtas.

Utskottet återkommer nedan till vissa andra frågor som rör arbetsförmedlingsverksamhet.

Anslag 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2008

28 831 200

Ändamålen för anslaget är bidrag till arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd och utvecklingsersättning för personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program, bidrag till arbetslöshetskassor och statliga ålderspensionsavgifter. Av medlen under anslaget får högst 400 miljoner kronor användas för utgifter enligt ändamålet för anslag 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader*. Syftet är att AMV ska kunna ha en viss flexibilitet i medelsanvändningen i avvägningen mellan programplatser med aktivitetsstöd och upphandling av arbetsmarknadsutbildning m.m. Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning får även användas för viss nationell medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslagen 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006* och 22:7 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013*.

Utgifterna under anslaget påverkas främst av antalet öppet arbetslösa, omfattningen av programmen och ersättningsnivåerna. Aktivitetsstödet motsvarar den arbetslöshetsersättning som deltagarna skulle ha fått om de hade varit öppet arbetslösa. De som inte är berättigade till arbetslöshetsersättning får 223 kr per dag i aktivitetsstöd. För dem som saknar rätt till

arbetslöshetsersättning och deltar i jobbgarantin för ungdomar som införs den 1 december 2007 lämnas en utvecklingsersättning på 1 050 kr eller 2 528 kr per månad beroende på ålder och utbildningsbakgrund.

Regeringen beräknar att antalet deltagare i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program kommer att uppgå till i genomsnitt 89 000 personer per månad under 2008. Av dessa beräknas drygt 65 000 platser vara i program där aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning lämnas. Resterande del av programplatserna utgörs av särskilt anställningsstöd, kvarvarande plusjobb, instegsjobb och 4 000 platser som finansieras under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.

Regeringen aviserar i budgetpropositionen ett antal regelförändringar:

- Regeringen avser att *begränsa möjligheten att uppbära arbetslöshetsersättning vid deltidsarbetslöshet*. Från den 1 januari 2008 kommer antalet ersättningsdagar som kan användas vid deltidsarbetslöshet att begränsas till 75 dagar. Sedan hänsyn tagits till ökade kostnader på grund av att en del av dem som uppbär arbetslöshetsersättning på deltid kan komma att uppbära ersättning på heltid beräknas förslaget innebära att utgifterna minskar med 898 miljoner kronor år 2008.
- Ensamstående föräldrar med försörjningsansvar för barn under 18 år kommer att erbjudas *deltidssysselsättning inom jobb- och utvecklingsgarantin* sedan de 75 ersättningsdagarna har förbrukats. Det innebär att de får möjlighet att delta i aktiviteter och få aktivitetsstöd de dagar de inte arbetar i enlighet med sitt arbetsutbud. Detta beräknas öka anslag 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* med 82 miljoner kronor år 2008. Därutöver ökar anslag 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* med 23 miljoner kronor år 2008.
- För att öka incitamenten för redan sysselsatta att undvika mellanliggande arbetslöshetsperioder i samband med arbetsbyte avser regeringen att under våren återkomma till riksdagen med förslag om att *ytterligare två karensdagar* införs i arbetslöshetsförsäkringen. Förändringen beräknas innebära att utgifterna minskar med 60 miljoner kronor under 2008.
- Den förhöjda finansieringsavgiften för arbetslöshetskassorna bör ersättas med en arbetslöshetsavgift som motsvarar 33 % av arbetslöshetskassans utbetalningar av inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning. Förändringen bör gälla från den 1 juli 2008, och regeringen avser att återkomma till riksdagen med detta förslag under våren 2008.
- Från den 1 juli 2008 bör de som saknar arbete och som får sjukpenning befrias från arbetslöshetsavgiften. Detta förslag avser regeringen att återkomma med under våren 2008.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 28,8 miljarder kronor för budgetåret 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*).

Motionerna

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	mp
28 831 200	7 276 000*	1 774 000	4 008 000

* Under utskottsberedningen rättad uppgift i förhållande till belopp i anslagsmotion.

Socialdemokraterna anser i motionerna *Fi277* och *A398* att det är viktigt att en bred majoritet av löntagarna omfattas av ett fullgott försäkringskydd vid arbetslöshet. Ersättningar på höga nivåer och villkor i övrigt som är rimliga utifrån den enskildes utgångspunkt gör enligt partiet att människor blir öppnare för den globaliserade ekonomin och vågar gå från det gamla till det nya. Detta är grunden för att försäkringen ska fungera som en omställningsförsäkring. Partiet vill att Sverige ska ligga i topp när det gäller kunskap, kompetens och produktivitet för att klara en väl utbyggd välfärd och höga löner i den öppna globaliserade ekonomin. Därför har *Socialdemokraterna* motsatt sig regeringens försämringar i arbetslöshetsförsäkringen, såväl när det gäller nedtrappningen av ersättningsnivån och sänkningen av taket i arbetslöshetsförsäkringen som höjningen av egenavgifterna. Partiet hänvisar också till vad OECD framfört om att en mer generös arbetslöshetsförsäkring tenderar att leda till bättre matchning på arbetsmarknaden.

När det gäller begränsningen av rätten till a-kassa för dem som arbetar deltid menar partiet att försämringen är ett hårt slag mot främst kvinnor som ofrivilligt arbetar deltid, *Fi277 yrkande 65* och *A398 yrkande 8*. Förslaget om två nya karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen slår särskilt hårt mot unga kvinnor då många av dessa är visstidsanställda, *Fi277 yrkande 64* och *A398 yrkande 9*. *Socialdemokraterna* vill i stället förbättra arbetslöshetsförsäkringen så att de allra flesta får ut 80 % av sin tidigare inkomst. Partiet vill höja ersättningsnivån till 80 % och taket till 930 kr per dag och förbättra a-kassan på samma sätt för de människor som både är arbetslösa och sjukskrivna, *Fi277 yrkande 63* och *A398 yrkande 7*.

Partiet framför också att förslaget om differentiering av avgifterna i arbetslöshetsförsäkringen kostar mer för de yrkesgrupper där arbetslösheten är högre. *Socialdemokraterna* vill i stället sänka egenavgifterna till a-kassorna. Differentieringen av avgifterna leder endast till att fackföreningarnas förmåga till ansvarstagande undergrävs, vilket leder till ökade löneskillnader. *Socialdemokraterna* vill att arbetslöshetsförsäkringen ska finansieras solidariskt. Partiet motsätter sig också obligatorisk a-kassa.

Av motionens (*Fi277*) bilaga framgår att de budgetmässiga effekterna, i förhållande till propositionens beräkningar, av förändringarna ovan fördelar sig enligt följande:

- Nej till försäkring av a-kassan för deltidsarbetslösa: +898 miljoner kronor.

- Nej till jobb- och utvecklingsgaranti för deltidsarbetslösa: –105 miljoner kronor (varav 82 miljoner kronor avser anslag 22:2 och 23 miljoner kronor anslag 22:3).
- Nej till två nya karensdagar i a-kassan: +60 miljoner kronor.
- Höjd ersättning till 80 % i arbetslöshetsförsäkringen och höjt tak: +6,4 miljarder kronor.

För budgetåret 2008 beräknar Socialdemokraterna i motion A398 yrkande 11 i denna del anslaget till ett 7,28 miljarder kronor högre belopp än vad regeringen föreslår. En jämförelse med uppgifter i motion Fi277 ger vid handen att den avsedda anvisningen för anslaget ska vara den nyss angivna och den som anges i tabellen ovan.

Socialdemokraterna framför i motion A400 yrkande 21 samma synpunkter som ovan när det gäller bl.a. höjd ersättningsnivå, höjt tak och differentiering av avgifterna.

I detta avsnitt behandlas också ett antal enskilda socialdemokratiska motioner, där det framförs kritik mot de förändringar av arbetslöshetsförsäkringen som genomförts under de senaste åren och som nu aviserats. Motionerna tar sikte på hela eller delar av dessa förändringar. *Eva-Lena Jansson (s)* motsätter sig i motion A278 yrkande 2 regeringens avsikt att genomföra försämringar i sjukförsäkringen och i arbetslöshetsförsäkringen. Försämringarna kommer att slå hårt mot kvinnor i allmänhet och ensamstående mammor i synnerhet. I motion A290 av *Jasenko Omanovic och Hans Stenberg (s)* menar motionärerna att förändringarna slår hårt mot vissa grupper och att försämringar inom föräldraförsäkringsområdet, a-kassan och socialförsäkringssystemet kan innebära att befolkningsutvecklingen äventyras och att kvinnornas deltagande på arbetsmarknaden minskar. I motion A296 av *Birgitta Eriksson m.fl. (s)* vill motionärerna ha en analys av vilka konsekvenser de föreslagna förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen får för deltidsarbetande föräldrar. *Agneta Gille och Christina Zedell (s)* anför i motion A305 yrkandena 1 och 2 att försämringarna i arbetslöshetsförsäkringen slår särskilt hårt mot kvinnor. Motionärerna vill att förslagen om två extra karensdagar i a-kasseförsäkringen och införandet av begränsningen till 75 ersättningsdagar för deltidsarbetande dras tillbaka. *Marina Pettersson m.fl. (s)* vill i motion A327 att den överhoppningsbara tiden ska återgå till vad som tidigare gällt så att skadade och svårt sjuka människor kan ges fler chanser att återkomma till arbetsmarknaden. I motion A355 framhåller *Phia Andersson och Hans Olsson (s)* vikten av att ersättningen från arbetslöshetskassan håller en sådan nivå att även den som är arbetslös kan klara sitt eget och familjens uppehälle under en arbetslöshetsperiod. Konsekvenserna av det minskade taket i arbetslöshetsförsäkringen bör ses över, och målsättningen bör vara att höja taket till 80 %. *Agneta Gille m.fl. (s)* kritiserar i motion A366 de förändringar som gjorts i a-kassan. Motionärerna vänder sig kraftigt mot ändringarna för deltidsarbetslösa och det aviserade förslaget om ytterligare två karensdagar. I motion A391 yrkande 9 anför *Magdalena Streijffert m.fl. (s)* att de stora förändringar

som regeringen gjort när det gäller de ekonomiska villkoren för att vara medlem i fackförening och a-kassa drabbar lågavlönade allra hårdast, dvs. ungdomar, kvinnor och invandrare.

Vänsterpartiet anför i motion *A345* att man avser att återställa samtliga regelförändringar och nivå-sänkningar i arbetslöshetsförsäkringen. Partiet anser att en höjning av taket och grundbeloppet är en viktig del i att slå vakt om de gemensamma systemen och löntagarnas intressen. För att inte undergräva arbetslöshetsförsäkringens legitimitet bör den högsta dagpenningen och aktivitetsstödet höjas till 916 kr per dag de första 100 dagarna, och därefter till 866 kr per dag, och grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet till 420 kr per dag, *yrkande 1*. *Vänsterpartiet* anser att arbetsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen borde anpassas så att personer med svag anställningstrygghet också omfattas av försäkringen. Skärpt arbetsvillkor innebär att de visstidsanställda försätts i en ännu mer osäker ställning på arbetsmarknaden, vilket drabbar de deltidsanställda. Partiet menar att dessa människor får problem att kvalificera sig för ersättning. Att en majoritet av dem som är deltidsanställda är lågavlönade kvinnor gör att regeringens politik i denna del slår orimligt hårt mot gruppen kvinnor. *Vänsterpartiet* vill att arbetsvillkoret och det alternativa arbetsvillkoret i lagen om arbetslöshetsförsäkring återställs, *A345 yrkande 4*. Yrkandet om arbetsvillkoret finns även i partiets motion *A347 yrkande 10*.

Avskaffandet av studerandevillkoret innebär enligt partiet att allt färre blir berättigade till ersättning vid arbetslöshet och därmed försatta i en ekonomiskt utsatt situation direkt efter avslutade studier. *Vänsterpartiet* befarrar att den sociala snedrekryteringen till högskolan kommer att öka om de studerandes ekonomiska situation förvärras ytterligare. Borttagandet kommer enligt partiet att också underminera arbetslöshetsförsäkringens betydelse som omställningsförsäkring, eftersom det innebär en större ekonomisk risk att gå från jobb till utbildning. Partiet anser att studerandevillkoret bör återinföras, *A345 yrkande 5*. Partiet för fram detta även i motion *A347 yrkande 11*.

Förkortningen av den överhoppningsbara tiden från 7 till 5 år innebär enligt partiet att många människor blir utförsäkrade och försatta i en ekonomiskt utsatt situation. Även denna förändring missgynnar kvinnor. Med en relativt lång överhoppningsbar tid kan även personer med långvarig frånvaro från arbetsmarknaden bli arbetssökande och samtidigt vara garanterade en ekonomisk trygghet. Den överhoppningsbara tiden bör återigen bli 7 år, *A345 yrkande 6*.

Även normalarbetstidens beräkning bör återställas. Regeländringen ökar redan existerande strukturella orättvisor på arbetsmarknaden genom att den främst kommer att drabba kvinnor, unga och utlandsfödda, *A345 yrkande 7*.

Arbetslöshetsförsäkringen ska enligt Vänsterpartiet vara en individuell försäkring, och partiet avvisar alla särregler grundade på ålder och föräldraskap – lika villkor bör gälla för alla, *A345 yrkande 8*. Detta yrkande återfinns också i motion *A347 yrkande 8*.

Utjämningsystemet för avgifter mellan arbetslöshetskassor har avskaffats, vilket Vänsterpartiet är kritiskt mot. Avskaffandet innebär att många a-kassor har stora ekonomiska problem. Utjämningsystemet mellan a-kassorna bör återinföras för att garantera att små kassor eller kassor med många arbetslösa medlemmar inte tvingas höja sina avgifter ytterligare, *A345 yrkande 9*. Partiet anser också att regeringen bör kompensera a-kassorna för de merkostnader som uppstått till följd av den ökade administrativa bördan som de omfattande regelförändringarna i arbetslöshetsförsäkringen medför, *A345 yrkande 10*.

Avskaffandet av rätten för arbetslösa att begränsa sitt sökområde de första 100 dagarna i en ersättningsperiod är enligt partiet samhällsekonomiskt och socialt förkastligt. Det är samhällsekonomiskt fördelaktigt att människors kompetens och utbildning utnyttjas på bästa sätt, samtidigt som det är slöseri med både arbetsförmedlingens och arbetsgivares tid att människor med helt fel kompetens anvisas till lediga jobb. Därför bör rätten att begränsa sökområdet återinföras, *A345 yrkande 13*.

Det finns enligt partiet situationer när en förlängning av ersättningsperioden är det mest rationella, och man tar som exempel en person som under ersättningsperioden gör ett yrkesbyte och genomför en utbildning och därefter inte har fler ersättningsdagar. Att då anvisa till jobb- och utvecklingsgarantin är inte rationellt. I stället borde personen kunna koncentrera sig på att söka jobb inom sitt nya yrke. Möjligheten till förlängning av ersättningsperioden från 300 till 600 dagar bör återinföras, *A345 yrkande 14*.

Vänsterpartiet motsätter sig också samordningen av ersättningsdagar i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet. Arbetslinjen måste även vara en kompetens- och utbildningslinje. Deltagande i program med aktivitetsstöd bör därför även fortsättningsvis vara överhoppningsbar tid, *A345 yrkande 15*. En bisyssla kan enligt partiet vara en möjlig väg ut ur arbetslösheten. Reglerna för bisyssla i arbetslöshetsförsäkringens mening bör återställas. En grupp som drabbats hårt av försämringarna i a-kassan är kulturarbetarna. Skärpta villkor för att få en bisyssla godkänd är enligt Vänsterpartiet ytterligare ett slag mot kulturarbetares möjligheter att försörja sig på eget arbete, *A345 yrkande 16*.

I motion *A347 yrkande 1* framför partiet att regeringen bör presentera en ekonomisk konsekvensanalys avseende de omfattande förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen.

I motion *A380 yrkande 3* anför Vänsterpartiet att regeringens begränsning av deltidsarbetslösa personers möjligheter att stämpla är en åtgärd som framför allt drabbar kvinnor då de utgör en majoritet av deltidsarbetslösa och behovsanställda. Partiet menar att regeringens kraftiga försämring av rätten till deltidsstämpling i kombination med en kompakt ovilja att lag-

stifta om rätt till heltid innebär att det ekonomiska ansvaret för deltidarbetslöshet nu förläggs till de deltidarbetslösa själva. Det är en hänsynslös och oansvarig politik som kommer att leda till stora ekonomiska problem för deltidarbetslösa och som kommer att öka redan existerande inkomstskillnader mellan kvinnor och män i samhället. Möjligheterna för deltidarbetslösa att få arbetslöshetsersättning enligt nuvarande regelverk bör därför kvarstå. I samma motion *yrkande 4* tar Vänsterpartiet upp regeringens aviserade förslag om ytterligare två karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen. De föreslagna försämringarna urholkar arbetslöshetsförsäkringens legitimitet. Partiet motsätter sig också, i motionens *yrkande 5*, förändrade finansieringsregler för arbetslöshetsförsäkringen. Man menar att regeringens tanke är att de yrkesgrupper som är allra hårdast drabbade av arbetslöshet själva ska bära kostnaderna för sin egen belägenhet, och att de ska stimuleras att sänka sina löneanspråk för att skapa fler jobb i sin egen bransch. En mer osolidarisk och löntagarfientlig politik är enligt Vänsterpartiet svår att föreställa sig.

Av motion *A380* framgår att återställning av regeländringar och sänkta ersättningsnivåer tillsammans med takhöjning, höjt grundbelopp och höjt lägsta aktivitetsstöd innebär en ökning av anslaget med ca 4,5 miljarder kronor och att avvisandet av fler karensdagar och försämringar för deltidarbetslösa ökar anslaget med 958 miljoner kronor. Vänsterpartiets jobsatsning beräknas minska anslaget med ca 3,6 miljarder kronor.

Vänsterpartiet beräknar i motion *A380 yrkande 1 i denna del* sammantaget anslaget till ett 1,77 miljarder kronor högre belopp än regeringens förslag.

Miljöpartiet framför i motion *A386 yrkande 9* att intresset för det nu avskaffade friåret överträffade alla förväntningar. De positiva effekterna av friåret är enligt partiet minskad arbetslöshet, höjd utbildningsnivå hos de arbetssökande och för företagens anställda och att flera under friåret väljer att starta eget. Partiet hänvisar till utvärderingar från Arbetslivsinstitutet (ALI) och Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) som visat på positiva effekter. Miljöpartiet föreslår att friåret återinförs, till en kostnad av 250 miljoner kronor, enligt samma förutsättningar som gällde innan det avskaffades.

Regeringens ersättningsnivåer vid arbetslöshet och för deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin har tidigare avvisats av partiet. Det är enligt motionen dags att lyfta upp ersättningen vid deltagande i arbetsmarknadsprogram. Det är orimligt att deltagande i aktiviteter som syftar till att bryta arbetslösheten ger mindre inkomster än arbetslöshet. Miljöpartiet föreslår att arbetslöshet med a-kassa och deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin ska berättiga till en ersättning motsvarande 80 % av tidigare dagsförtjänst, *yrkande 10*. (Av motion *Fi278* framgår att förslaget medför att anslaget beräknas öka med 1,8 miljarder kronor.)

Miljöpartiet föreslår i motionens *yrkande 11* att de kvalifikationsregler som gällde före regeringsskiftet 2006 återinförs. Skärpningen av arbetsvillkoret innebär att en betydande del av de förvärvsarbetande riskerar att bli ställda utan ersättning från a-kassan vid arbetslöshet. Det slår hårt mot deltidsarbetande, och kvinnor drabbas som grupp hårdare än männen då dubbelt så många kvinnor som män arbetar mindre än 80 timmar i månaden. Detta går enligt partiet på tvärs mot strävandena mot en jämställd arbetsmarknad. Partiet ifrågasätter om regeringens förslag till regeländringar i arbetslöshetsförsäkringen kan kombineras med obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Nedkortningen av den överhoppningsbara tiden från 7 till 5 år får enligt partiet allvarliga konsekvenser för främst långtidsstudierande. Avskaffandet av studerandevillkoret försvårar övergången mellan högskoleutbildning och inträde på arbetsmarknaden. Det leder också till ökade kostnader för kommunerna då många studenter som avslutat studierna och som söker arbete men ännu inte fått något kommer att tvingas söka kommunalt försörjningsstöd. Partiet tar också upp säsongsanställdas problem med de ändrade reglerna; arbetslöshetsersättningen till säsongsanställda har minskat drastiskt. (Av motion Fi278 framgår att återgång till tidigare kvalifikationsregler och studerandevillkor ökar anslaget med 1 miljard kronor.)

Miljöpartiet hävdar att regeringens kraftiga försämringar i deltidsarbetslösas möjlighet att få del av arbetslöshetsförsäkringen klargör regeringens inställning att det är löntagarna som ska betala arbetsgivares ovilja att anställa på heltid. Förändringarna slår särskilt hårt mot kvinnor då deltidsarbete är mer utbrett bland kvinnor än män. Detta är enligt partiet inte en jämställd arbetsmarknadspolitik. Åtgärderna kommer med stor sannolikhet att innebära att heltidsarbetslösheten ökar då arbetslösa som erbjuds en deltidsanställning riskerar förlora inkomster på att ta ett deltidsjobb, *yrkande 12*.

Ytterligare två karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen har enligt Miljöpartiet inget med arbetslinjen att göra – det handlar snarare om att stärka statskassan på arbetslösas bekostnad. Underförstått menar regeringen att många arbetslösa föredrar arbetslöshetsersättning framför arbetslön. Ytterligare två karensdagar kommer enligt Miljöpartiet knappast att få dessa att välja arbete framför arbetslöshetsersättning, *yrkande 13*. (Av motion Fi278 framgår att partiets nej till dessa förändringar innebär att anslaget ökar med 898 miljoner kronor respektive 60 miljoner kronor.)

Regeringens förslag om arbetslöshetsavgifter handlar enligt partiet om att straffa det kollektiv som jobbar i osäkra branscher medan man gynnar dem som är på säker mark. A-kassan höjs för dem i branscher med hög arbetslöshet, medan de som arbetar i branscher med låg arbetslöshet får lägre avgifter. Partiet motsätter sig ett sådant förslag, *yrkande 14*. Miljöpartiet föreslår ett ca 4 miljarder kronor högre belopp än regeringen, motion *A386 yrkandena 1 i denna del och 8*.

Ulf Holm m.fl. (mp) anser i motion A234 att en arbetssökande under de 100 första ersättningsdagarna i en ersättningsperiod ska ha rätt att begränsa sig till att söka lämpliga arbeten inom sitt yrke och i närområdet. Motionärerna menar att det är rimligt med en viss tid för omställning som gör det möjligt att veckopendla eller flytta till annan ort. Borttagandet blir med stor sannolikhet en kvinnofälla. Mönstret att det som regel är mannen som tar jobb på annan ort riskerar att öka med regelförändringen.

Utskottets ställningstagande

Allmänt om förändringar i arbetslöshetsförsäkringen

Huvuddelen av de förändringar i arbetslöshetsförsäkringen som kritiserats av oppositionen infördes under förra riksmötet (bet. 2006/07:AU3 och 2006/07:AU13). Ändringarna var och är en del av en större reform för att stärka arbetslinjen och öka sysselsättningen, vilket också utskottet framhållit i betänkandena. I det förstnämnda betänkandet anförde utskottet att det inte råder någon tvekan om att utformningen av arbetslöshetsförsäkringen påverkar arbetsmarknaden. En väl utformad försäkring som är generös vid kortvarig arbetslöshet kan öka flexibiliteten genom att människor blir trygga och vågar pröva nya arbeten. En alltför generös försäkring kan däremot minska arbetslösa personers vilja att hitta ett nytt arbete. De ekonomiska drivkrafterna att bryta arbetslösheten blir för svaga. Det gäller att finna balanspunkten däremellan. Försäkringen ska inte vara en långvarig försörjning som motverkar arbetslinjen.

Utskottet vill nu än en gång betona att ambitionen måste vara att tydliggöra arbetslinjen – arbete ska alltid löna sig mer än arbetslöshet. Oppositionspartierna verkar, nu liksom vid tidigare behandling, bortse från risken att det tidigare generösa systemet med långa ersättningsperioder och hög ersättningsgrad medförde att tiden för att hitta ett nytt arbete kunde bli onödigt lång med stora negativa konsekvenser såväl för den enskilde som för samhället. Men det är enligt utskottet inte bara ersättningstid och ersättningsnivå som stimulerar arbetslinjen. Även de övriga förändringar som oppositionspartierna tar upp ska enligt utskottets mening ge incitament för arbete och understryka arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring. De många åtgärder som görs på andra områden som syftar till att förstärka arbetslinjen och skapa vägar tillbaka till arbete är en annan del av denna politik. Den sammantagna politiken ger nu resultat. Sysselsättningen ökar och arbetslösheten är på sin lägsta nivå på flera år.

Utskottet har även i sitt yttrande till finansutskottet (2007/08:AU1y) bemött oppositionspartiernas förslag om ”återställare” och anför att dessa förslag skulle motverka ansträngningarna att bryta det kvarvarande utanförskapet och att de dessutom skulle vara samhällsekonomiskt mycket kostsamma. Även finansutskottet har i sitt betänkande (bet. 2007/08:FiU1) framhållit att ”återställarna” riskerar att på nytt öka utanförskapet, dämpa konjunkturen och försvaga jobbtillväxten.

Aviserade förslag om nya förändringar

I budgetpropositionen aviseras som framgår ovan en del nya förslag till förändringar av regelverket. Utskottet konstaterar att den av regeringen aviserade förändringen i fråga om möjligheterna att få arbetslöshetsersättning på deltid och erbjudandet om deltidssysselsättning inom jobb- och utvecklingsgarantin till ensamstående föräldrar med försörjningsansvar för barn under 18 år inte föreläggs riksdagen för beslut. De budgeteffekter som förändringarna beräknas medföra underställs emellertid riksdagen genom den nu aktuella propositionen. När det gäller aviseringarna om ytterligare två karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen, ytterligare differentierad egenfinansiering inom försäkringen och slopad arbetslöshetsavgift för arbetslösa sjukskrivna krävs ändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring respektive lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. Även här finns det budgeteffekter redovisade i budgetpropositionen. De sistnämnda förslagen ska enligt budgetpropositionen läggas fram i en särproposition våren 2008.

Utskottet konstaterar att även oppositionspartierna i sina budgetmotioner tagit hänsyn till dessa förändringar vid sina beräkningar av anslag 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*.

Särskilt om begränsningen av ersättning vid deltidsarbetslöshet

När det gäller frågan om begränsning av möjligheten att uppbära arbetslöshetsförsäkring på deltid har utskottet i sitt yttrande till finansutskottet redogjort för de olika typer av begränsningar, bl.a. tidsmässiga, som varit vanligt förekommande under försäkringens historia (2007/08:AU1y s. 15). Utskottet konstaterar där också att det gällande systemet för kontroll av arbetslöshetsersättning till deltidsarbetslösa har fått kritik från Riksrevisionen och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF). IAF:s kartläggning (2007:17) visar bl.a. att de underrättelser som arbetsförmedlingen lämnar till arbetslöshetskassorna i väsentligt mindre omfattning avser deltidsarbetslösa än helt arbetslösa. Riksrevisionen framför i sin rapport (RiR 2006:1) bl.a. att arbetsförmedlingarnas kontroll av hur de deltidsarbetslösa uppfyller ersättningsvillkoren är svag jämfört med deras kontrollinsatser avseende helt arbetslösa. Revisionen bedömer risken för att ersättningssystemet överutnyttjas som hög.

Utskottet konstaterar att det gällande systemet har möjliggjort att en deltidsanställning har kunnat ”fyllas ut” med arbetslöshetsersättning under mycket lång tid utan att vare sig arbetsgivare eller arbetstagare haft incitament att syna och omvärdera anställningssituationen. Utskottet välkomnar, liksom i sitt yttrande till finansutskottet, att regeringen tar sig an frågan om hur deltidsarbetslösa ska kunna beredas förutsättningar att gå upp till heltidsarbete. En rad av de reformer som har genomförts och som regeringen nu aviseras – exempelvis jobbskatteavdraget, skatteavdraget för hushållsnära tjänster och sänkningen av socialavgifterna på vissa tjänster – är ägnade att öka arbetskraftsefterfrågan hos arbetsgivare samtidigt som incitamenten ökar för de arbetslösa att arbeta mer.

Regeringen har i budgetpropositionen också anfört att begränsningen av arbetslöshetsersättningen vid deltidsarbetslöshet innebär ökade drivkrafter för de deltidsarbetslösa att ta ett heltidsarbete men att detta under en övergångsperiod kan innebära en ekonomisk försämring för dem som inte lyckas få en heltidsanställning innan möjligheten till arbetslöshetsersättning upphör. För att förmå arbetsgivare att erbjuda sina befintliga deltidsanställda heltidsanställning föreslår regeringen att deltidsarbetslöshet längre än två år bör kvalificera den sökande för nystartsjobb, detta under förutsättning att nystartsjobbet innebär heltidsanställning. Denna form av nystartsjobb bör enligt regeringen också gälla om en deltidsarbetslös går upp till heltid hos den nuvarande arbetsgivaren. Reformen bör enligt regeringen införas tillfälligt under 2008. Utskottet välkomnar även detta initiativ. Här kan också nämnas det förslag som berörts ovan om att ensamstående föräldrar med försörjningsansvar för barn under 18 år kommer att erbjudas deltidssysselsättning inom jobb- och utvecklingsgarantin sedan de 75 ersättningsdagarna har förbrukats.

Utskottet noterar att deltidsarbetslösheten har minskat enligt AMS mätningar. I oktober 2007 var knappt 53 000 inskrivna som deltidsarbetslösa på arbetsförmedlingen, vilket är 10 000 färre än under motsvarande månad i fjol. Antalet timanställda har minskat med 16 500 till drygt 76 300 personer under samma period.

Utskottsförslag om senareläggning av den aviserade förändringen av ersättningsrätt vid deltidsarbetslöshet

Utskottet har ovan återgett vad som sägs i budgetpropositionen om de aviserade förändringarna när det gäller deltidsarbetslösas rätt till arbetslöshetsersättning. Det är förutsatt att regelförändringarna ska genomföras från årsskiftet, och regeringens budgetförslag utgår också från detta. Det handlar om att införa en gräns på 75 ersättningsdagar.

De nu gällande begränsningarna av deltidsarbetslösas rätt till fyllnadsersättning regleras i förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring (ALFFo). Regeringen har utfärdat förordningen med stöd av bemyndigande i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) som i 40 § anger att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, ”om det finns särskilda skäl” får ”föreskriva om begränsningar i ersättningsrätten och om karenstid utöver vad som följer av denna lag för personer som regelbundet utför deltidsarbete under veckor då de i övrigt är arbetslösa”.

Bestämmelser om begränsningar finns i 6–11 §§ ALFFo. Reglerna tar sikte på personer som regelbundet utför deltidsarbete.

I och med att den materiella regleringen finns i en förordning som beslutas av regeringen och inte i lag underställs inte riksdagen regeländringarna på annat sätt än genom de budgetmässiga konsekvenser som ändringarna medför. Förslagen påverkar såväl utgifts- som inkomstsidan. Framför allt berörs anslag 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*.

Utskottet har underhand inhämtat att avsikten är att de kommande förordningsändringarna ska utformas så att den som under en ersättningsperiod har 75 ersättningsdagar med ersättning till följd av att personen inte har arbetat fullt ut enligt sitt arbetsutbud träffas av begränsningsregeln. Begreppet deltidarbete ska i sammanhanget avse såväl regelbundet och oregelbundet deltidarbete som s.k. timanställningar. Även de sistnämnda ska alltså omfattas av den nya begränsningsregeln.

Den nuvarande lydelsen av bemyndigandet i 40 § ALF avser endast regelbundet deltidarbete. En förordningsreglering av det slag som regeringen tänker sig förutsätter därmed att bemyndigandet vidgas på det sättet att ordet ”regelbundet” tas bort ur lagparagrafen. Den anger dessutom att det ska finnas ”särskilda skäl” för att regeringen eller en myndighet ska få föreskriva begränsningar.

Utskottet har ovan ställt sig positivt till att regeringen tar sig an frågan om hur deltidarbetslösa ska kunna beredas förutsättningar att gå upp till heltidsarbete. Som konstateras där innebär den nuvarande ordningen att en deltidarbetslös kan få ersättning under mycket lång tid. Deltidsersättning har blivit en allt större del av den totalt utbetalda ersättningen – för närvarande motsvarar den närmare en tredjedel. Nästan hälften av de kassamedlemmar som får ersättning är deltidarbetslösa. Att den nuvarande regleringen innebär att förordningsbegränsningar bara kan ske när det gäller ”regelbundet” deltidarbete är inte tillfredsställande. Ordet bör därför strykas. Med hänsyn till att avsikten är att begränsningen ska vara generell till sin karaktär bör enligt utskottets mening även orden ”om det finns särskilda skäl” tas bort ur paragrafen. Utskottet anser att 40 § ALF bör ändras i enlighet med detta.

Detta skulle kunna ske genom att utskottet med stöd av sin initiativrätt enligt 3 kap. 7 § riksdagsordningen lägger fram förslag för riksdagen om ändring av paragrafen. En sådan lagändring har inte i sig några budgeteffekter. Utskottet anser att så bör ske.

Med tanke på att det är fråga om ett lagförslag som väckts först under utskottsberedningen bör ikraftträdandet inte ligga alltför nära in på riksdagsbeslutet. För detta talar även att det behövs författningsmässiga anpassningar. Även de administrativa och datatekniska anpassningar som måste göras hos arbetslöshetskassorna talar för ett senarelagd ikraftträdande. Utskottet föreslår därför att lagändringen, som bör börja verka en måndag, träder i kraft den 7 april 2008.

En sådan senareläggning påverkar de tänkta budgetmässiga effekterna. Enligt propositionens beräkningar minskar utgifterna till följd av deltidsreformen på helårsbasis med 898 miljoner kronor 2008, 3 928 miljoner kronor 2009 och 4 108 miljoner kronor 2010 i förhållande till beräkningen i vårpropositionen. Då har hänsyn tagits till ökade kostnader för fler öppet arbetslösa. Det sistnämnda blir effekten av att vissa personer som tidigare fått deltidarsättning når 75-dagarsgränsen och då lämnar sin deltid- eller timanställning. På inkomstsidan innebär deltidsreformen på helårsbasis en

minskning med 269 miljoner kronor 2008. Detta förklaras av att utbetalningarna till de deltidsarbetslösa blir mindre. Då minskar även det belopp som arbetslöshetskassorna ska betala in till staten enligt det nya egenfinansieringssystem som regeringen aviserar i propositionen.

Enligt Regeringskansliets beräkningar – som utskottet anser bör godtas även om de av flera skäl är svåra att göra – blir den tänkta besparingen 673 miljoner kronor mindre om reformen senareläggs till april. Om man också beaktar att vissa kategorier inte kommer att gå över till jobb- och utvecklingsgarantin utan ha kvar deltidsersättningen något längre tid uppskattas besparingen bli totalt 655 miljoner kronor lägre. Förklaringen till att besparingen vid en senareläggning blir så mycket mindre än beräknat – 225 miljoner kronor i stället för 898 miljoner kronor – är att reformen inte får effekt förrän efter relativt lång tid. Som framgår av propositionen innebär en 75-dagarsgräns att den som arbetar halvtid kan få arbetslöshetsersättning i ca 30 veckor och den som arbetar 80 % i 75 veckor. Enligt Regeringskansliets beräkningar är reformen i genomsnitt fullt genomförd efter ca 8 månader. Med en senareläggning till början av april inträder denna tidpunkt först under årets sista månad. En senareläggning ska inte ha några budgeteffekter för 2009 och 2010. På inkomstsidan medför en senareläggning en marginell förstärkning. Med större utbetalningar från arbetslöshetskassorna ökar inbetalningarna därifrån till staten.

En senareläggning innebär att anslag 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* kommer att belastas med ytterligare 655 miljoner kronor. Finansiering måste ske inom ramen för utgiftsområde 13.

Utskottet anser att detta bör åstadkommas genom att 655 miljoner kronor förs över från anslag 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* till anslag 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*.

Utskottet har under hand inhämtat att det senast prognostiserade anslagssparandet på anslag 22:3 uppgår till drygt 640 miljoner kronor. Utskottet utgår från att anslagssparandet kan tas i anspråk så att förutsättningarna att bedriva verksamhet som finansieras från anslag 22:3 inte försämras till följd av överföringen till anslag 22:2. Det bör säkerställas att inte utrymmet för de mest prioriterade verksamheterna minskar. Regeringen bör enligt utskottets mening även överväga möjligheten att utnyttja anslagskredit.

Sammanfattningsvis föreslår utskottet att riksdagen beslutar om en ändring i 40 § ALF på så sätt att orden ”om det finns särskilda skäl” respektive ”regelbundet” tas bort ur lagtexten. Lagändringen bör träda i kraft den 7 april 2008. Detta leder till en minskning av den i budgetpropositionen beräknade besparingen med 655 miljoner kronor. Utskottet föreslår att medel motsvarande detta belopp förs över från anslag 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* till anslag 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*. Förslag i enlighet med detta finns i Utskottets förslag till riksdagsbeslut.

Andra effekter av förändringarna

När det gäller frågan om kompensation till a-kassorna för ökad administration som tas upp av Vänsterpartiet kan utskottet konstatera att regeringen i den nu aktuella budgetpropositionen på tilläggsbudget för budgetåret 2007 föreslagit att anslag 22:2 ökas med 250 miljoner kronor för att göra det möjligt för arbetslöshetskassorna att fullfölja genomförda och aviserade förändringar inom arbetslöshetsförsäkringen.

Med anledning av den kritik som framförts om att förslagen skulle motverka jämställdheten vill utskottet framhålla att det inte kan vara försäkringens uppgift att kompensera för den bristande jämställdhet som råder på arbetsmarknaden i stort. Utskottet gör samma bedömning som tidigare (bl.a. bet. 2006/07:AU3) att de samlade regeringsförslagen – som syftar till en ökad sysselsättning och till att den som är arbetslös snabbt ska komma åter i arbete – innebär att både män och kvinnor på sikt kommer att gynnas. Här ska också nämnas förslagen om sänkt skatt på hushållstjänster, sänkt skatt i vissa tjänstesektorer, möjlighet till nystartsjobb i offentlig sektor och regeringens fortsatta satsningar på att stimulera kvinnors företagande, som enligt utskottet stärker och breddar kvinnors arbetsmarknad. Den kommande jämställdhetsbonusen ökar förutsättningarna för ett jämställt uttag av föräldraförsäkringen under barnets första år, samtidigt som risken för att kvinnor ska drabbas av långvarig bortovaro från arbetsmarknaden minskar. Med möjlighet till avlastning i hemmet, genom hushållstjänster, vårdnadsbidrag och senare även barnomsorgspeng, kan kvinnors obetalda dubbelarbete minska, vilket är bra för både kvinnors karriärmöjligheter och för familjernas olika behov.

Utskottet vill till sist också nämna att arbetsmarknadsministern i ett interpellationssvar den 16 november 2007 (ip. 2007/08:75) framfört att regeringen mer ingående kommer att utvärdera vilka effekter förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen har fått när det förflutit längre tid efter genomförandet.

Övrigt

Från och med den 1 januari 2007 avskaffades ett antal åtgärder, däribland friåret. Av budgetpropositionen för år 2007 (prop. 2006/07:1) framgick att friåret hade krävt stora arbetsförmedlingsinsatser och hade, jämfört med andra åtgärder, varit mer resurskrävande. Arbetsförmedlarna hade fått mindre tid över till den egentliga arbetsuppgiften, att förmedla arbeten till arbetssökande. Friåret hade också inneburit att arbetsutbudet hållits tillbaka i ett läge där arbetskraftsefterfrågan ökade. Friåret gick enligt utskottet stick i stäv med ambitionen att stärka arbetslinjen. Utskottet kan inte ställa sig bakom Miljöpartiets motion i den delen.

När det gäller frågan om obligatorisk arbetslöshetsförsäkring kan utskottet konstatera att regeringen i juni 2007 beslutade om direktiv till en särskild utredare (dir. 2007:100). Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 30 september 2008.

Slutsats

I enlighet med vad som sagts ovan bör anslag 22:2 bestämmas till ett i förhållande till regeringens förslag (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del) 655 miljoner kronor högre belopp. Anslaget kommer därmed att uppgå till 29 486 200 000 kr. Motionerna Fi277 yrkandena 63–65 (s), A234 (mp), A278 yrkande 2 (s), A305 yrkande 2 (s), A345 yrkandena 1, 4–10 och 13–16 (v), A347 yrkandena 8, 10 och 11 (v), A380 yrkandena 1 i denna del och 3–5 (v), A386 yrkandena 1 i denna del och 8–14 (mp), A398 yrkandena 7–9 och 11 i denna del (s) samt A400 yrkande 21 (s) kan inte godtas av utskottet.

Motionerna A290 (s), A296 (s), A305 yrkande 1 (s), A327 (s), A347 yrkande 1 (v), A355 (s), A366 (s) och A391 yrkande 9 (s) som utskottet valt att behandla i detta sammanhang men som inte har budgetpåverkan avstyrks.

Med stöd av initiativrätten enligt 3 kap. 7 § riksdagsordningen föreslår utskottet en ändring i 40 § ALF enligt vad som redovisats ovan.

Anslag 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2008

5 503 336

Ändamålen för anslaget är i huvudsak köp av arbetsmarknadsutbildning, anställningsstöd, förberedande utbildning och övriga kringkostnader vid arbetsmarknadspolitiska program. Vidare lämnas under anslaget bidrag för bl.a. inestegsjobb.

Anslaget ökas till följd av satsningarna på jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar liksom ökningen med anledning av att särskilt anställningsstöd och anställningsstöd för långtidssjukskrivna från år 2008 lämnas som bidrag under anslaget i stället för en kreditering av arbetsgivarnas skattekonto, en post som belastat statsbudgetens inkomstsida. Med anledning av att deltidsarbetslösa föräldrar med försörjningsansvar för barn under 18 år får delta i jobb- och utvecklingsgarantin efter det att deras 75 ersättningsdagar med deltidsutfyllnad löpt ut ökas anslaget med 23 miljoner kronor år 2008 och 70 miljoner kronor från år 2009.

Som en del av de omprioriteringar av resurser som genomförs för införandet av jobb- och utvecklingsgarantin avser regeringen att från år 2008 avveckla bidrag till förhöjda dagsverkskostnader i samband med anställningsstöd, vilket beräknas minska utgifterna med 248 miljoner kronor. Vidare minskas anslaget med 1,2 miljoner kronor under år 2008 och med 2,6 miljoner kronor från år 2009 för att finansiera det ökade resursbehovet för det under utgiftsområde 14 Arbetsliv uppförda anslaget 23:5 *Internationella arbetsorganisationen (ILO)*. Anslaget minskar till följd av minskningen av programplatser utanför jobb- och utvecklingsgarantin och

jobbgarantin för ungdomar. För år 2008 minskas anslaget av samma anledning med 11 miljoner kronor med anledning av att finansieringen av försöksverksamheten med s.k. Nystartscentrum flyttas till utgiftsområde 24 Näringsliv.

Av anslagsbeloppet för år 2008 beräknas 18 miljoner kronor för AMV:s pågående försöksverksamhet för nyanlända invandrare.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 5,5 miljarder kronor för budgetåret 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*).

Arbetsmarknadspolitiska program där det lämnas ersättning för kringkostnader löper i normalfallet under cirka sex månader. Det innebär att åtaganden under anslaget kan medföra utgifter under kommande budgetår. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget under år 2008 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 miljarder kronor under åren 2009–2011 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 6*).

Efter förslag i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition beslutade riksdagen att det finansieringsbidrag som den som anordnar arbetspraktik i vissa fall ska betala tas bort under perioden juli 2006–december 2007. Regeringen har kunnat föreskriva att vissa praktikplatser undantagits från finansieringsbidrag för att säkerställa att personer som har det allra svårast att få ett jobb i tillräcklig utsträckning kan få arbetspraktik. Det har i praktiken inneburit att endast en mindre del av praktikplatserna omfattades av finansieringsbidrag eftersom bl.a. praktik inom den tidigare aktivitetsgarantin och praktik för funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga var undantagna. Mot bakgrund av att praktikplatser i likhet med övriga insatser framöver i huvudsak ska gå till dem som står långt från arbetsmarknaden bör finansieringsbidraget från den 1 januari 2008 tas bort permanent (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 10*).

Motionerna

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	mp
5 503 336	3 707 000*	800 000	900 000

* Under utskottsberedningen rättad uppgift i förhållande till belopp i anslagsmotion.

Socialdemokraterna anser, enligt motion *A398 yrkande 11 i denna del*, att det finns utrymme för att satsa mer på kvalificerade och resurskrävande insatser för dem som står längst från arbetsmarknaden: ungdomar som inte hittar någon väg in, de som varit arbetslösa en längre tid och de som varit sjukskrivna och inte haft möjlighet att gå tillbaka till samma arbete som tidigare. Samtidigt föreslås satsningar på utbildningar inom bristyrken så att fler företag får tillgång till kvalificerad arbetskraft.

I det rådande konjunkturläget behövs mer kvalificerad arbetsmarknadsutbildning för att undvika än större arbetskraftsbrist. Därför uppgraderas 20 000 platser av dem som regeringen föreslår till kvalificerad arbetsmarknadsutbildning riktad till bristyrken. Förslaget återkommer även i motionerna *Fi277 yrkande 62* och *A398 yrkande 2*. (Av motion *Fi277* framgår också att förslaget beräknas öka anslaget med 1,4 miljarder kronor.)

De vanliga nystartsjobben är en ineffektiv åtgärd för att bekämpa arbetslösheten bland dem som står längst från arbetsmarknaden. Därför vill Socialdemokraterna införa 15 000 förstärkta anställningsstöd som ger arbetsgivaren 50 % av lönen i subvention plus den nystartssubvention som motsvarar arbetsgivaravgifterna. Dessa förstärkta anställningsstöd ska riktas till dem som har varit inskrivna vid arbetsförmedlingen eller sjuk-skrivna i minst två år eller till personer som har försörjningsstöd. Förslaget framförs också i motionerna *Fi277 yrkande 73*, *A398 yrkande 3* och *A400 yrkande 22*. (Av motion *Fi277* framgår också att förslaget beräknas öka anslaget med 1,45 miljarder kronor.) Även i motionerna *Fi277 yrkande 60* och *A398 yrkande 1* betonas att det behövs satsningar på bl.a. långtidsarbetslösa och på dem som varit långtidssjukskrivna eller fått sjuk- eller aktivitetsersättning och vill komma tillbaka i arbete, men som behöver byta arbetsplats eller yrke för att de inte längre kan arbeta som tidigare efter sjukdomen.

Vidare föreslås i motion *Fi277 yrkande 59* en ny form av kvalificerad arbetsmarknadsutbildning, s.k. avstampsutbildningar, som inte ska kräva några förkunskaper utan vara öppna för alla långtidsarbetslösa ungdomar mellan 20 och 24 år, eftersom många av de ungdomar som varit arbetslösa en längre tid har bristande utbildning. (Anslaget beräknas öka med 350 miljoner kronor, enligt vad som anförs i motion *Fi277*.) Socialdemokraterna vill också genom förslaget i motion *Fi277 yrkande 61* underlätta för ungdomar som har olika former av generella utbildningar att finna ett arbete och vill därför att det, i samverkan med arbetsmarknadens parter, utvecklas lärlingsplatser och traineeplatser, s.k. introjobb, som ger ungdomar möjligheter att färdigutbildas under handledning. (Av motion *Fi277* framgår att anslaget beräknas öka med 500 miljoner kronor).

Till skillnad från regeringen ser Socialdemokraterna behov av riktade insatser till äldre arbetslösa och menar att den borgerliga regeringens avskaffande av plusjobben är oansvarigt. Partiet vill återinföra plusjobben som ska erbjudas fram till pension. Detta förslag finns även i motionerna *Fi277 yrkande 72* och *A398 yrkande 4*. (Enligt motion *Fi277* beräknas anslaget öka med 30 miljoner kronor).

Eftersom partiet motsätter sig regeringens förändring av arbetslöshetsförsäkringen för deltidsarbetslösa avräknas den i propositionen angivna särskilda insatsen för deltidsarbetslösa föräldrar med försörjningsansvar om 23 miljoner kronor.

Sammantaget föreslår Socialdemokraterna en ökning av anslag 22:3 med 3,7 miljarder kronor för år 2008 i jämförelse med regeringens förslag. En jämförelse med uppgifter i motion Fi277 ger vid handen att den avsedda anvisningen på anslaget ska vara den nyss angivna och den som anges i tabellen ovan.

I *Vänsterpartiets* anslagsmotion A380 yrkande 1 i denna del framförs att regeringen i praktiken överger den aktiva arbetsmarknadspolitiken till förmån för en passiv kontantstödsmodell där kvaliteten på insatserna för de arbetslösa riskerar att bli mycket låg. Vänsterpartiet vill i stället föra en aktiv arbetsmarknadspolitik vars syfte är att förhindra långtidsarbetslöshet och permanent utslagning från arbetsmarknaden. Sverige har i dag många långtidsarbetslösa samtidigt som flera branscher lider brist på arbetssökande med rätt kompetens. Vänsterpartiet anser att det är rimligt att i denna situation öka antalet platser i genomsnitt per månad i arbetsmarknadsutbildning till 15 000, vilket beräknas öka anslaget med 1,3 miljarder kronor. Trots den goda konjunkturen, som inneburit en minskning av arbetslösheten totalt, har långtidsarbetslösheten bland unga ökat kraftigt. Vänsterpartiet avsätter 300 miljoner kronor per år i två år för en särskild utbildningssatsning för långtidsarbetslösa unga som saknar gymnasieutbildning. Målgruppen är personer som fyllt 20 men inte 25 år, saknar gymnasiekompetens och har varit inskrivna vid arbetsförmedlingen i minst 100 dagar. För år 2008 avsätter Vänsterpartiet netto 8 000 platser fler än regeringen med aktivitetsstöd och sammanlagt 22 400 platser fler än regeringen i program inklusive plusjobb och anställningsstöd, vilket beräknas öka anslaget med 1 miljard kronor. Dessutom vill Vänsterpartiet återinföra plusjobb för personer som är äldre än 60 år, vilket medför att anslaget beräknas öka med 100 miljoner kronor till följd av merkostnadsersättning för plusjobben.

Av motion A321 yrkande 5 framgår att *Vänsterpartiet* anser att stödet för teckentolkare till döva och gravt hörselskadade bör höjas från dagens 50 000 kr per år till 150 000 kr per år till den som behöver tolk i arbetslivet. Detta skulle enligt beräkningar i AMS budgetförslag kosta 7,5 miljoner kronor per år.

Till skillnad från regeringen vill Vänsterpartiet behålla medel till de särskilda anställningsstöden och partiets motsvarighet till instegsjobb på statsbudgetens inkomstsida, vilket innebär att anslaget minskas med 1,9 miljarder kronor.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslag 22:3 med 800 miljoner kronor för år 2008 i jämförelse med regeringens förslag.

Miljöpartiet framför i motion A386 yrkande 1 i denna del att arbetsmarknadspolitiken i första hand ska syfta till att förena människors rätt till arbete och arbetsmarknadens behov av kvalificerad arbetskraft.

Miljöpartiet konstaterar att det är sant att arbetslösheten minskar och antalet i åtgärder likaså. Men sant är också att den grupp som står längst från arbetsmarknaden i dag inte minskar. I det läget är det oansvarigt att dra ned på åtgärdsprogrammen i sådan omfattning som regeringen föreslår. Miljöpartiet föreslår därför att neddragningarna i arbetsmarknadsprogrammen begränsas. Det innebär i jämförelse med regeringens förslag 11 000 fler platser år 2008. Förslaget framförs också i motion *A386 yrkande 15*. (Av motion Fi278 framgår att förslaget medför att anslaget beräknas öka med 700 miljoner kronor.)

I och med regeringens kraftiga neddragning av medel för arbetsmarknadspolitiska program har de program som innebär stöd till nyföretagare också minskat kraftigt. Studier har visat att ett stort antal nya företag kommit i gång tack vare starta-eget-bidraget och att dessa också överlevt och börjat anställa ytterligare personal. Miljöpartiet föreslår därför att det skjuts till 200 miljoner kronor så att starta-eget-bidraget kan återinföras. Liknande förslag framförs i motion *N323 yrkande 13* och i motion *A386 yrkande 16*.

Sammantaget föreslår Miljöpartiet en ökning av anslag 22:3 med 900 miljoner kronor för år 2008 i jämförelse med regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare, i sitt yttrande till finansutskottet över ramarna för utgiftsområdena 13 och 14 (2007/08:AU1y), utvecklat sin syn på medelsutvecklingen för konjunkturberoende program. I yttrandet anförde utskottet bl.a. att man välkomnade att alliansregeringen – i ljuset av den fortsatt goda konjunkturutvecklingen – brutit med politiken från föregående mandatperiod.

Mellan åren 2003 och 2006 ökade antalet personer som fördes in i arbetsmarknadspolitiska program med 10–15 % per år trots en allt starkare konjunktur. Ur ett strikt arbetsmarknadsperspektiv framstår denna utveckling som svårförklarlig. Det förefaller utskottet mer välbetänkt att mängden arbetsmarknadspolitiska program och insatser reduceras till antalet och att flertalet åtgärder minskas i omfattning när efterfrågan på arbetskraft ökar. Arbetsförmedlingarna ska i ett sådant läge prioritera förmedling av jobb och inte primärt förmedla arbetsmarknadspolitiska program. Hanteringen av de arbetsmarknadspolitiska programmen under föregående mandatperiod framstår vid första anblicken som motsägelsefull. En inte alltför långtgående slutsats är dock, enligt utskottets bedömning, att en förklaring till denna hantering kan sökas i den dåvarande regeringens oförmåga att på något mer genomgripande sätt vända utvecklingen av den öppna arbetslösheten.

Utskottet tvingas tyvärr också konstatera att den tidigare regeringen och dess stödpartier i de alternativa förslag som nu framförs i motionerna A398 yrkande 11 i denna del (s), A380 yrkande 1 i denna del (v) och

A386 yrkande 1 i denna del (mp) inte omvärderat sin syn på vilka programvolymer som är ändamålsenliga i en högkonjunktur. I de alternativa budgetförslagen bjuder partierna över varandra med fler platser i generella konjunkturberoende program, trots att arbetslösheten är låg, ekonomins tillväxt är fortsatt hög och vissa sektorer lider av arbetskraftsbrist.

Utskottet bedömer inte att en återgång till högre programvolymer är rätt väg i rådande arbetsmarknadssituation och välkomnar därför alliansregeringens förslag att i det goda konjunkturläget ytterligare begränsa de generella arbetsmarknadspolitiska programmen som riskerar att låsa in de arbetssökande som står relativt nära arbetsmarknaden. I stället prioriteras stödinsatser till människor som i större utsträckning fortfarande riskerar att befinna sig i utanförskap: nystartsjobb och jobb- och utvecklingsgaranti för långtidsarbetslösa, nyfriskjobb för långtidssjukskrivna, jobbgaranti för långtidsarbetslösa ungdomar och instegsjobb för nyanlända.

Utskottet vill i sammanhanget även påpeka att de av regeringen föreslagna insatserna har två viktiga fördelar jämfört med många av de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som nu har avskaffats. De båda garantierna har fördelen att de innehåller individuellt anpassade åtgärder och därför med större precision kan förväntas leda till att den arbetslöses position på arbetsmarknaden förstärks. Nystarts-, nyfrisk- och instegsjobben har fördelen att de leder till riktiga jobb med avtalsenlig lön.

Som framgått ovan under anslag 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* bör det anslaget öka med 655 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Anslag 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* bör – av de skäl som anges under anslag 22:2 ovan – minskas med 655 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del). Anslaget kommer därmed att uppgå till 4 848 336 000 kr.

Förslagen i motionerna A398 yrkande 11 i denna del (s), A380 yrkande 1 i denna del (v) och A386 yrkandena 1 i denna del, 15 och 16 (mp) kan inte godtas. Följaktligen är utskottet inte heller berett att ställa sig bakom de förslag till åtgärder som framförs i motionerna Fi277 yrkandena 59–62, 72 och 73 (s), N323 yrkande 13 (mp), A321 yrkande 5 (v), A398 yrkandena 1–4 (s) och A400 yrkande 22 (s), som för sin finansiering är knutna till respektive partiers budgetalternativ.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att riksdagen bör *bemyndiga regeringen* att för anslaget under år 2008 åta sig ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 miljarder kronor under åren 2009–2011 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 6).

I linje med att de arbetsmarknadspolitiska insatserna nu i huvudsak riktar mot personer som står långt från arbetsmarknaden delar utskottet regeringens bedömning att det s.k. *finansieringsbidraget vid arbetspraktik* bör avskaffas permanent. Det är av stor vikt att alla som kan och vill arbeta ska få möjlighet att försörja sig genom eget arbete och få uppleva

arbetsglädje och arbetsgemenskap under trygga villkor. I jobb- och utvecklingsgarantins andra steg kan människor med svag anknytning till arbetsmarknaden få möjlighet att genom arbetspraktik ta ett första steg tillbaka. Arbetsgivare som är villiga att bereda sådan praktikplats till en arbetssökande bör inte drabbas av negativa ekonomiska konsekvenser i form av krav på finansieringsbidrag. Utskottet anser därför att riksdagen bör godkänna regeringens förslag om permanent avskaffande av finansieringsbidraget (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 10).

Anslag 22:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2008

13 979 604

Ändamålet för anslaget är i huvudsak bidrag till anställningar med lönebidrag, bidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA), utvecklingsanställning, trygghetsanställning och bidrag till Samhall AB. Vidare lämnas under anslaget bidrag för särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS), projektmedel för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga och stöd till hjälpmedel och personligt biträde på arbetsplatsen, särskilda insatser för syn- och hörselskadade, särskilt stöd vid start av näringsverksamhet och för att utveckla ny teknik och datorbaserade hjälpmedel åt handikappade. Anslaget får även användas för viss nationell medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslagen 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006* och 22:7 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013*. Utgifterna under anslaget påverkas främst av omfattningen av antalet lönebidrag och anställda vid Samhall AB och av den genomsnittliga bidragsnivån för de stöd som utbetalas under anslaget.

Från den 1 augusti 2003 har OSA lämnats i form av en kreditering på arbetsgivarnas skattekonto och belastat statsbudgetens inkomstsida. I denna budgetproposition föreslås dock att stödet återigen ska lämnas som ett bidrag under anslaget. Anslaget ökas därför med 785 miljoner kronor från 2008. Samtidigt innebär detta att skatteutgifterna på statsbudgetens inkomstsida minskar med motsvarande belopp.

Under budgetåret 2006 blev 198 miljoner kronor av de tilldelade medlen för trygghetsanställningar och utvecklingsanställningar outnyttjade. När det gäller medel för lönebidrag förbrukades dock 93 miljoner kronor mer än vad som tilldelats, vilket minskat de tilldelade medlen för lönebidrag med motsvarande belopp under 2007. Sammantaget innebär detta ett anslags-sparande motsvarande drygt 105 miljoner kronor under 2006. Anslagssparandet har förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

Regeringen aviserade i 2007 års ekonomiska vårproposition en ökning av insatserna för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, detta som en följd av införandet av jobb- och utvecklingsgarantin. När det gäller lönebidrag var sedan tidigare en tillfällig ökning beslutad motsvarande 2 000 anställningar med lönebidrag under 2006 och 2007. Ökningen permanentas fr.o.m. 2008 och ytterligare ökning beräknas för 2009 och 2010. Sammantaget föreslås därför utgifterna öka med 558 miljoner kronor 2008 och beräknas öka med 768 miljoner kronor 2009 och 947 miljoner kronor 2010. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 14,0 miljarder kronor för budgetåret 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*).

Beslut om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga omfattar normalt sett högst ett år men kan sträcka sig över en längre period. Det innebär att åtaganden under anslaget kan medföra kostnader för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2008 besluta om förpliktelser under anslaget som medför framtida utgifter. Bemyndiganderamen bör fastställas med viss marginal i förhållande till beräknade utestående åtaganden med hänsyn till den osäkerhet som finns i beräkningen av dessa åtaganden. Regeringen föreslår därför också att riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget under 2008 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7,9 miljarder kronor under 2009–2011 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 7*).

Motionen

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	mp
13 979 604		- 385 000	

Vänsterpartiet menar i motion A380 yrkandena 1 i denna del och 7 att hårdare tempo och högre produktivetskrav gör att människor med funktionsnedsättningar fått allt svårare att göra sig gällande i arbetslivet. Vänsterpartiet ökar därför merkostnadsersättningen till Samhall AB för att fler ska kunna erbjudas sysselsättning, den geografiska spridningen öka och villkoren för de anställda förbättras. Vänsterpartiet anser att antalet arbetstimmar bör ligga runt 25 miljoner för att Samhall ska kunna fullgöra sitt uppdrag, dvs. högre än de 23,7 miljoner timmar regeringen räknar med i budgetpropositionen. För åren 2008–2010 föreslås att merkostnadsersättningen ökar med ytterligare 400 miljoner kronor per år i nivåhöjning så att den täcker ytterligare en miljon arbetstimmar, vilket motsvarar ca 700 arbetstillfällen. Om lönebidrag kan lämnas när någon får ett funktionshinder på sin befintliga arbetsplats kan det underlätta anpassade anställningar och rehabiliteringsarbete, yrkande 7. Därför bör lönebidrag beviljas även

för redan anställda. Vänsterpartiet vill också flytta kostnader för OSA tillbaka till inkomstsidan och man anser att anställningsstöden bör kvarstå där. På grund av att OSA flyttas till inkomstsidan minskar anslaget med 785 miljoner kronor 2008. Sammantaget föreslår Vänsterpartiet att anslag 22:4 Lönebidrag och Samhall får 385 miljoner kronor mindre än enligt regeringens förslag för 2008.

Utskottets ställningstagande

Regeringen aviserade, för att få fler funktionshindrade i arbete, i 2007 års ekonomiska vårproposition en ökning av anslag 22:4 Lönebidrag och Samhall m.m. med 558 miljoner kronor 2008. Detta motsvarar drygt 2 000 lönebidragsplatser och drygt 1 000 platser i Samhall. Därmed kan den tillfälliga ökningen av antalet lönebidragsplatser 2006 och 2007 bibehållas under 2008, och en ytterligare ökning ske från 2009. Utgiftsökningen beräknas till 768 miljoner kronor under 2009 och till 947 miljoner kronor under 2010. Utskottet vill också uppmärksamma att den högsta bidragsgrundande lönen för lönebidrag och OSA höjdes den 1 januari 2007, från 15 200 till 16 700 kr i månaden.

Utskottet ser inte skäl att ställa sig bakom Vänsterpartiets begäran om medel till Samhall AB utöver vad regeringen föreslår.

Vänsterpartiet föreslår vidare att lönebidrag bör beviljas även för redan anställda. Utskottet vill i denna fråga hänvisa till vad som sägs i budgetpropositionen. Riksdagen har som sin mening gett regeringen till känna att regeringen bör överväga om det finns situationer när det kan vara befogat med lönebidrag i ett bestående anställningsförhållande (bet. 1999/2000: AU1, rskr. 1999/2000:83). I regeringens uppdrag till en särskild utredare (dir. 2002:22) Arbetsmarknadspolitiska program för personer med nedsatt arbetsförmåga, ingick bl.a. att överväga för- och nackdelar med att bevilja lönebidrag för anställda som under sin anställning på grund av skada eller sjukdom har förlorat stora delar av sin arbetsförmåga. Utredaren föreslog i sitt betänkande *Arbetskraft* (SOU 2003:95) att AMS skulle få i uppdrag att under en försöksverksamhet få bevilja lönebidrag i ett pågående anställningsförhållande. Regeringen har inte lämnat något sådant uppdrag till AMS. Däremot beslutade den tidigare regeringen den 1 december 2005 om tilläggsdirektiv (dir. 2005:127) till Utredningen om vissa delar av arbetsgivarens rehabiliteringsansvar. Utredaren fick i uppdrag att analysera konsekvenserna för arbetsgivarens rehabiliteringsansvar om det i ett befintligt anställningsförhållande lämnades lönebidrag då en arbetstagare drabbas av ett funktionshinder där arbetsförmågan blivit så nedsatt att arbetsgivaren överväger uppsägning. Utredaren har redogjort för olika konsekvenser men inte tagit ställning till om ett lönebidrag i ett befintligt anställningsförhållande är en lämplig lösning eller ej (SOU 2006:107). För att en arbetsgivare över huvud taget ska kunna överväga uppsägning av en arbetstagare på grund av sjukdom krävs enligt förarbetena till lagen (1982:80) om

anställningsskydd att det måste vara fråga om en stadigvarande nedsättning av arbetsförmågan som är så väsentlig att arbetstagaren inte längre kan förväntas utföra arbete av någon betydelse för arbetsgivaren. För att kunna bevilja ett lönebidrag i en sådan situation skulle arbetsförmedlingen tvingas att avgöra om arbetsgivarens tänkta skäl för uppsägning har saklig grund. En ytterligare komplikation i sammanhanget är frågan om vilken typ av arbetsuppgifter som arbetstagaren skulle kunna utföra om lönebidrag kunde lämnas. Om sådana arbetsuppgifter finns saknas dessutom saklig grund för uppsägning. Regeringen har därmed övervägt om det finns situationer där det kan vara befogat att bevilja lönebidrag i en pågående anställning och har funnit att så inte är fallet. Regeringen föreslår därför ingen ändring i regelverket för lönebidrag (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 s. 77). Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen i denna fråga och ser därför inget skäl att ställa sig bakom Vänsterpartiets förslag.

Utskottet finner regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt och ställer sig därför bakom förslaget (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del), vilket innebär att motion A380 yrkandena 1 i denna del och 7 (v) inte kan godtas.

Utskottet tillstyrker att riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget under 2008 åta sig ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7,9 miljarder kronor under 2009–2011 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 7).

Anslag 22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2008

121 209

Ändamålet för anslaget är förvaltningskostnader vid Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) och kostnader för nationell medfinansiering av s.k. tekniskt stöd inom vissa av de berörda programmen. Svenska ESF-rådet är förvaltande och attesterande myndighet för det nationella strukturfondsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning avseende programperioden 2007–2013. Svenska ESF-rådet är även förvaltande myndighet för Europeiska socialfondens mål 3 och gemenskapsinitiativet Equal avseende programperioden 2000–2006. Vidare har regeringen utsett Svenska ESF-rådet till ansvarig myndighet för Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare inom EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar.

Svenska ESF-rådets förvaltningsanslag bör ökas med 0,7 miljoner kronor för arbetet med den nyssnämnda fonden. Vidare bör förvaltningsanslaget tillföras 2,2 miljoner kronor med anledning av att det nya nationella strukturfondsprogrammet ska täcka hela landet. Det under utgiftsområde 1

Rikets styrelse uppförda anslaget 32:1 Länsstyrelserna m.m. bör minskas med motsvarande belopp. Avslutandet av programperioden 2000–2006 medför minskade utgifter på detta anslag.

Till följd av förändringar inom Svenska ESF-rådet, vilka ska innebära en administrativ effektivisering, och avslutandet av programperioden 2000–2006 beräknas dock sammantaget ett minskat anslagsbehov under 2008–2010. Hänsyn har i beräkningarna av anslaget tagits till att medel kommer att avsättas inom programbudgeten för det nationella strukturfondsprogrammet för s.k. tekniskt stöd som får täcka vissa administrativa kostnader. Detta stöd ska medfinansieras under anslaget. Hänsyn har även tagits till vissa administrativa medel inom Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 121,2 miljoner kronor för budgetåret 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*).

Motionen

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	mp
121 209		4 100	

Vänsterpartiet föreslår i motion A380 yrkande 1 i denna del att anslaget ökas med 4 100 000 kr jämfört med regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt och ställer sig därför bakom förslaget (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*), vilket innebär att förslaget till medelsanvisning i motion A380 yrkande 1 i denna del (v) inte kan godtas.

Anslag 22:8 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2008	26 278
--------------------------	--------

Ändamålet för anslaget är kostnader för projekt, personal, lokaler och andra förvaltningskostnader vid Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU).

Arbetsmarknadspolitiska program utgör en stor offentlig utgift. Det är därför viktigt, vilket även riksdagen har framhållit, att följa upp och utvärdera insatserna och arbetsförmedlingens effektivitet. IFAU utgör en viktig resurs i detta arbete.

Från och med den 1 juli 2007 har IFAU:s uppdrag utvidgats till att även omfatta utvärdering av socialförsäkringssystemets effekter på arbetsmarknaden. IFAU:s anslagskredit för 2007 har därför utökats med 1 miljon kronor.

För 2008 föreslår regeringen att anslaget ökar med 4,1 miljoner kronor för utvärderingar av socialförsäkringssystemet. Av detta belopp föreslås 3,1 miljoner kronor för myndighetens verksamhet under 2008. Regeringen föreslår att resterande 1 miljon kronor används för att täcka ett förväntat utnyttjande av 2007 års anslagskredit.

Från 2009 beräknas anslaget öka med 4,1 miljoner kronor per år för utvärderingar av socialförsäkringssystemet. Av detta belopp beräknas 3,1 miljoner kronor finansiera den egna verksamheten och 1 miljon kronor finansiera externa forskningsprojekt.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 26,3 miljoner kronor för budgetåret 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*).

För år 2006 beviljade myndigheten bidrag för externa projekt på sammanlagt 3,9 miljoner kronor. Bidragen kan omfatta mer än ett budgetår. Bemyndiganderamen bör utökas som en konsekvens av att myndigheten har fått ett utvidgat uppdrag. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslag 22:8 *Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför framtida behov av anslag på högst 10,8 miljoner kronor under 2009–2011 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 9*).

Motionen

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	mp
26 278		850	

Vänsterpartiet förordar i motion *A380 yrkande 1 i denna del* en förstärkning av anslagen på ombudsmän och myndigheter på utgiftsområde 13, däribland IFAU, för att kompensera för pris- och löneökningar.

Sammantaget föreslår *Vänsterpartiet* en ökning av anslag 22:8 med 850 000 kr för år 2008 i jämförelse med regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att vidgningen av IFAU:s uppdrag till att inkludera utvärdering av socialförsäkringssystemets effekter på arbetsmarknaden är en viktig pusselbit i strävan efter att få en god bild över hur transfereringssystemen påverkar arbetsmarknadens funktionssätt. I sammanhanget ska påpekas att utskottet nedan behandlar vissa frågor om utvärdering med anledning av Riksrevisionens styrelses redogörelse angående hur regeringen förbereder arbetsmarknadspolitik.

Utskottet finner regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt och ställer sig bakom förslaget (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del), vilket innebär att förslaget i motion A380 yrkande 1 i denna del (v) inte kan godtas.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att riksdagen bör bemyndiga regeringen att för anslaget under år 2008 åta sig ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10,8 miljoner kronor under åren 2009–2011 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 9).

Anslag 22:11 Bidrag till lönegarantiersättning

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2008

1 152 319

Anslaget avser ersättningar till arbetstagare för lönefordringar enligt lönegarantielagen (1992:497) vid konkurs och företagsrekonstruktion. Anslaget täcker också kostnader hos Kammarkollegiet och länsstyrelserna för deras hantering av anslaget och av den statliga lönegarantin. Anslaget är nettobudgeterat, vilket innebär att belopp som återkrävs i konkurser och företagsrekonstruktioner förs till anslaget och får användas för utbetalning av ersättning. De viktigaste utgiftsstyrande faktorerna för anslaget är utvecklingen av antalet konkurser och företagsrekonstruktioner där det finns anställda, de lönenivåer som de anställda har och det genomsnittliga antalet dagar som lönegarantiersättningen uppbärs per person. Antalet företagskonkurser, företagsrekonstruktioner och det genomsnittliga antalet ersättningsdagar har första halvåret 2007 minskat jämfört med motsvarande period 2006. Inkomstsidan påverkas av hur stora tillgångar som kan återkrävas vid konkurser och företagsrekonstruktioner. Regeringen bedömer att de ändringar av statens regressrätt och de ändrade förmånsrättsreglerna som kan bli en följd av förslag i det kommande betänkandet av *Utredningen om en starkare företagsintekning* (dir. 2007:13) ökar utgifterna. Ändringarna av förmånsrättsreglerna som kommer att ske beräknas öka behovet av medel med 200 miljoner kronor 2008.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 1,2 miljarder kronor för 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*).

Motionen

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	mp
1 152 319	-200 000		

Socialdemokraterna beräknar i motion A398 yrkande 11 i denna del anslaget till ett 200 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslår.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att utredningen om en starkare företagsinteckning nu överlämnat sitt betänkande *En starkare företagsinteckning* (SOU 2007:71). Utredningen föreslår att företagsinteckning ger förmånsrätt i en värdemässigt högre andel än för närvarande och att statens återkrav avseende utbetald lönegaranti avskaffas. Utskottet delar regeringens bedömning att det sammantagna behovet av medel för 2008 kan beräknas öka med omkring 200 miljoner kronor och kan därför inte ställa sig bakom motion A398 yrkande 11 i denna del.

Utskottet finner regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt och ansluter sig till förslaget (*prop. 2007/08:1, utg.omr. 13, punkt 11 i denna del*), vilket innebär att förslaget till medelsanvisning i motion A398 yrkande 11 i denna del (s) inte godtas.

Övriga anslag inom politikområdet Arbetsmarknadspolitik

Övriga anslag inom politikområdet Arbetsmarknadspolitik

Tusental kronor

Anslag	Förslag till anslag 2008
22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006	461 261
22:7 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	970 000
22:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	49 541
22:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	7 703
22:12 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	53 381

Regeringens förslag till medelsanvisning på ovanstående anslag (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*) har inte föranlett några motioner.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 ingå ekonomiska förpliktelser för anslag 22:7 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013* som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1,4 miljarder kronor under 2009–2015 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 8).

Utskottet finner regeringens förslag till medelsanvisning till anslagen 22:6, 22:7, 22:9, 22:10 och 22:12 väl avvägda och ansluter sig därför till regeringens förslag (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del).

Utskottet tillstyrker förslaget att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 åta sig ekonomiska förpliktelser för anslag 22:7 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013* som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1,4 miljarder kronor under 2009–2015 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 8).

Vissa arbetsmarknadspolitiska frågor

Riksrevisionens styrelses redogörelse angående hur regeringen förbereder arbetsmarknadspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Utskottet behandlar i detta avsnitt Riksrevisionens styrelses redogörelse som avser hur regeringen förbereder arbetsmarknadspolitiken och två motioner väckta med anledning av redogörelsen. I avsnittet behandlas även en motion om uppföljning och utvärdering av arbetsmarknadspolitiken som väckts under den allmänna motionstiden. Riksdagen bör lägga redogörelsen till handlingarna. Motionsyrkandena bör avslås.

Jämför reservationerna 3 (s) och 4 (v).

Bakgrund

Riksrevisionen beslutade den 7 juni 2007 om granskningsrapporten *Hur förbereds arbetsmarknadspolitiken? En granskning av regeringens underlag* (RiR 2007:12). Riksrevisionen har granskat vilket beslutsunderlag som regeringen har haft för regelförändringar och nya program och insatser inom arbetsmarknadspolitiken. Granskningen omfattar även i vilken mån utvärderingar görs av nya aktiviteter och i vilken mån utvärderingar utnyttjas vid förändringar av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter.

Enligt Riksrevisionen visar granskningen att det fanns omfattande brister i befintligt beslutsunderlag:

- Regeringen följer inte uppsatta principer för beredning, och underlaget ger ingen information om förväntade effekter.

- Regeringen har inte integrerat uppföljningar och utvärderingar i genomförande av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter.
- Regeringen har inte använt försöksverksamhet som grund för införande av omfattande arbetsmarknadspolitiska aktiviteter, trots att sådan skulle kunna ge avsevärt bättre underlag för att bedöma effekterna av planerade aktiviteter.

Riksrevisionens samlade bedömning är att regeringen bör se till att beslutsunderlag inför nya eller förändrade arbetsmarknadspolitiska aktiviteter innehåller förväntade effekter av de arbetsmarknadspolitiska aktiviteterna.

För att förbättra beslutsunderlaget bör regeringen

- systematiskt följa upp och utvärdera arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Regeringen bör införa krav på utvärderingar, inklusive grundläggande utformning av dessa, i lagförslag och förordningar om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter,
- underlätta och uppmuntra användandet av utvärderingsmetoder som försöksverksamheter, t.ex. kontrollerade experiment.

Styrelsens redogörelse

Riksrevisionens styrelse framhåller i sin redogörelse (2007/08:RRS8) med anledning av granskningen att arbetsmarknadspolitiska aktiviteter innebär stora ekonomiska åtaganden för staten. Vidare finns berättigade förväntningar från den enskilda deltagaren om att den arbetsmarknadspolitiska aktiviteten ska ge avsedd effekt, nämligen att möjligheten att erhålla ett reguljärt arbete ska öka. Mot denna bakgrund anser styrelsen att det är särskilt viktigt att sådana aktiviteter bereds och utvärderas på ett fullgott sätt. Större inslag av försöksverksamhet bör också övervägas. Styrelsen anser att Riksrevisionens iakttagelser är väsentliga och att resultaten bör beaktas av riksdagen. Med detta överlämnar styrelsen redogörelsen till riksdagen, men något formellt förslag till åtgärd för riksdagen att ta ställning till lämnas inte.

Motionerna

Två motioner har väckts med anledning av styrelsens redogörelse. I avsnittet behandlas även ett yrkande väckt under den allmänna motionstiden som berör uppföljning och utvärdering av arbetsmarknadspolitiska insatser.

I *Socialdemokraternas* motion A2 betonas att partiet delar styrelsens uppfattning om vikten av att arbetsmarknadspolitiska insatser bereds och utvärderas på ett fullgott sätt. Man menar också att ett större inslag av försöksverksamhet kan bidra till att stärka kvaliteten i de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Därför bör former för systematisk konsekvensanalys och utvärdering av arbetsmarknadspolitiken i sin helhet utvecklas. Sådana utvärderingar bör göras regelmässigt. Under den borgerliga regeringens första år har den s.k. jobb- och utvecklingsgarantin trätt i kraft och en jobb-

garanti för ungdomar har aviserats, utan att noggranna analyser och konsekvensbeskrivningar har genomförts. De många obesvarade frågorna i det beslutsunderlag som presenterats för riksdagen vad gäller dessa båda åtgärder riskerar enligt Socialdemokraterna att skada den demokratiska processen. Regeringens bristfälliga beredning och konsekvensanalys av lagförslag som så påtagligt påverkar människors livsvillkor kan leda till minskad rätts-säkerhet. Dessutom blir konsekvenserna av regeringens förslag svåra att överblicka och förstå, vilket skapar stor oro och osäkerhet. I motion *A400 yrkande 33* betonar Socialdemokraterna att de värnar om en aktiv arbetsmarknadspolitik och därför är angelägna om att program och utbildningar ska hålla hög kvalitet. Som en följd av denna ambition vill partiet utveckla former för systematisk uppföljning och utvärdering av arbetsmarknadspolitiken i dess helhet.

Vänsterpartiet anför i motion *A1* att man delar styrelsens uppfattning att iakttagelserna i granskningsrapporten är väsentliga och att de bör beaktas av riksdagen. Arbetsmarknadspolitiken är en mycket viktig del av den ekonomiska politiken. För enskilda arbetslösa är det av central betydelse att målen för olika åtgärder verkligen uppnås. Det är då väsentligt att det finns ett fullgott beslutsunderlag där förväntade effekter av arbetsmarknadspolitiska insatser och reformer analyseras. En viktig källa till kunskapen om effekterna är yttranden från remissinstanser. *Vänsterpartiet* konstaterar att den nuvarande regeringen inte kommit med bättre beslutsunderlag än den förra. Tvärtom har beslutsunderlagen just på arbetsmarknadsområdet varit påfallande dåliga och remisstiderna alldeles för korta. Arbetsmarknadsutskottet har vid flera tillfällen fått ofullständiga beslutsförslag på sitt bord. Kritiken mot beredningen har också varit kraftfull från ett stort antal remissinstanser. Med anledning av de omfattande bristerna i beredning, remissförfarande och konsekvensanalyser under denna mandatperiod finns det enligt *Vänsterpartiets* mening all anledning att riksdagen inskräper viken av Riksrevisionens rekommendation hos regeringen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar Riksrevisionens styrelsens uppfattning att det är av särskild vikt att arbetsmarknadspolitiken bereds och utvärderas på ett fullgott sätt i ljuset av dess betydande konsekvenser såväl för statsbudgeten som för den enskilda individen. Viktiga lärdomar för utformningen av nya åtgärder kan enligt utskottets mening hämtas från utvärderingar av tidigare åtgärder. Som Riksrevisionen påpekar finns emellertid svårigheter vid utvärderingar av arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Riksrevisionen rekommenderar därför ökad användning av försöksverksamhet för att underlätta utvärdering och skapa ett gott beslutsunderlag. Utskottet finner det mot denna bakgrund glädjande att regeringen förefaller mycket mån om att, när så är

möjligt, använda försöksverksamhet som ett instrument för att förbättra utformningen av arbetsmarknadspolitiska åtgärder, vilket är i linje med vad Riksrevisionen rekommenderar.

Några exempel kan nämnas. På uppdrag av Finansdepartementet deltar AMS, tillsammans med sex andra myndigheter och nio kontrollmyndigheter, i en försöksverksamhet med avidentifierade ansökningshandlingar. Försöksverksamheten pågår under perioden 12 januari–31 december 2007. Därefter kommer försöket att utvärderas såväl kvantitativt som kvalitativt av AMS, SCB och Statskontoret. AMS lämnar en rapport till Finansdepartementet första kvartalet 2008. Sedan den 15 juli 2007 bedriver AMS i tre län en försöksverksamhet med matchning av arbetssökande mot lediga jobb tillsammans med privata aktörer. Jobbförmedlingen riktar sig till långtidsarbetslösa ungdomar, utrikes födda och arbetslösa med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Försöksverksamheten ska pågå i drygt ett halvår. I oktober 2007 hade 444 personer valt att få hjälp i sitt arbetssökande av en privat leverantör, därav 106 funktionshindrade, 151 utrikes födda och 187 ungdomar. Hela försöksverksamheten kommer att utvärderas av IFAU. Försöksverksamhet används också exempelvis för att i ett projekt vid arbetsförmedlingar i Gävleborgs län pröva möjligheterna att – efter att registerstudier har visat positiva resultat (jfr IFAU-rapport 2007:20) – i förmedlingsverksamhet använda s.k. *profiling*, dvs. statistiska modeller som stöd i arbetet med att förutsäga vilka arbetssökande som riskerar att bli långtidsarbetslösa. Utskottet konstaterar att regeringen på detta sätt verkligen visat sin ambition att vilja förbereda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i linje med vad som förordas i Riksrevisionens rapport och av Riksrevisionens styrelse.

När det gäller de synpunkter som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet framför i motionerna A2 och A400 yrkande 33 respektive A1 finner utskottet skäl att göra två anmärkningar.

Först vill utskottet uppmärksamma att Riksrevisionens rapport avser perioden 2000–2006, under vilken motionärernas respektive partier bar det fulla ansvaret för arbetsmarknadspolitikens beredning i Regeringskansliet. Den i stycken mycket hårda kritik som framförs i rapporten gäller därmed i hög grad den tidigare regeringen och dess stödpartier.

Utskottet vill också med anledning av motionärernas kritik mot beredningen av vissa av de åtgärder som införts under alliansregeringens första år påminna om det allvarliga läge som rådde vid regeringens tillträde. Över en miljon människor stod utanför arbetsmarknaden och befann sig trots stark ekonomisk tillväxt i utanförskap. Det allvarliga läget motiverade enligt utskottets mening den snabba omläggning av politiken för att bryta utanförskapet på arbetsmarknaden och skapa fler jobb som regeringen initierade. De goda argumenten för att exempelvis pröva utformningen av arbetsmarknadspolitiska åtgärder genom försöksverksamhet fick i detta läge vägas mot behovet av att skyndsamt genomföra nödvändiga åtgärder för att vända arbetsmarknadens utveckling i positiv riktning. Utskottet kan,

i synnerhet mot bakgrund av den positiva effekt som de av regeringen föreslagna och genomförda åtgärderna har visat sig få, ha stor förståelse för den avvägning som regeringen gjort.

Avslutningsvis noterar utskottet att IFAU redan påbörjat utvärderingar av exempelvis nystartsjobben och försöksverksamheten med privat arbetsförmedling. Utskottet utgår från att även de övriga under året införda åtgärderna kommer att följas upp och utvärderas på lämpligt sätt.

Utskottet anser med det anförda att riksdagen bör lägga Riksrevisionens styrelses redogörelse angående hur regeringen förbereder arbetsmarknadspolitiken (2007/08:RRS8) till handlingarna. Motionerna A1 (v), A2 (s) och A400 yrkande 33 (s) avstyrks av utskottet.

Vissa frågor om arbetsmarknadspolitiska program och stöd

Utskottets förslag i korthet

Utskottet behandlar i detta avsnitt motionsyrkanden från den allmänna motionstiden gällande vissa frågor om arbetsmarknadspolitiska program och stöd, bl.a. om arbetsmarknadsutbildning, reseersättning, flyttningsbidrag m.m. Samtliga motionsyrkanden bör avslås av riksdagen.

Jämför reservationerna 5 (s), 6 (v), 7 (v) och 8 (s, v).

Bakgrund

Av 11 § förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program framgår att med *arbetsmarknadsutbildning* avses yrkesinriktad utbildning som syftar till att underlätta för den enskilde att få eller behålla ett arbete och som motverkar att brist på arbetskraft uppstår på arbetsmarknaden. Sedan den 1 januari 2007 gäller enligt 12 § förordningen att utbildningen upphandlas av länsarbetsnämnden eller andra aktörer. Platser i det reguljära utbildningsväsendet får inte utnyttjas utan att upphandling skett dessförinnan.

Enligt 16 § förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd får bl.a. *kostnader för dagliga resor* som är nödvändiga för att någon ska kunna delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program ersättas till den del de överstiger 300 kr per månad eller kostnaden för normal dagpendling på orten. Kostnader för resa med egen bil får ersättas om det är motiverat att en resa görs med bil.

Enligt 1 § förordningen (1999:594) om *flyttningsbidrag* lämnas bidrag till flyttning som sker av arbetsmarknadspolitiska skäl. Bidrag lämnas i form av respenning och pendlingsstöd. Flyttningsbidrag lämnas enligt 2 § förordningen till person som har fyllt 25 år och i övrigt uppfyller de krav som anges i förordningen. Ett av flera allmänna villkor för att bidrag ska få lämnas är att anställningen inte är arbetstagarens första efter avslutad utbildning. *Pendlingsstöd* för dag- eller veckopendling kan enligt 16a §

samma förordning beviljas personer som fyllt 25 år, som inte bedöms kunna få arbete i eller nära hemorten och som efter att ha varit arbetslösa fått anställning på en ort som ligger längre bort än normalt pendlingsavstånd, om inte anställningen beräknas vara kortare än sex månader (dagpendling) eller tre månader (veckopendling).

Enligt 8 § förordningen (1997:1275) om anställningsstöd får stöd lämnas endast under förutsättning att arbetsgivaren intygar att lön och andra anställningsförmåner lämnas enligt kollektivavtal eller att de är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal i branschen. Bestämmelsen fick sin nuvarande lydelse den 2 juli i år.

Motionerna

Arbetsmarknadsutbildning

En väl anpassad arbetsmarknadsutbildning ska, enligt *Socialdemokraterna* i motion *A400 yrkande 20*, ta hänsyn både till arbetsgivarnas kompetenskrav och de arbetssökandes förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Planering och genomförande ska därför ske i större samverkan med arbetsmarknadens parter. Företagsförlagd utbildning med praktik på arbetsplatser som en del av utbildningen har visat sig vara framgångsrikt och bör därför utvecklas. Ett intressant exempel på samverkan mellan arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens parter är de s.k. branschråden. Det kan finnas många fördelar och effektivitetsvinster genom att öka samverkan mellan arbetsförmedlingen och aktörer som komvux, kvalificerad yrkesutbildning, folkhögskolor och högskolor.

I *Vänsterpartiets* motion *A347 yrkande 5* föreslås att arbetsförmedlingen ges möjlighet att utnyttja reguljär utbildning på högskolenivå eller motsvarande upp till 60 veckor som arbetsmarknadsutbildning. Detta ska gälla för arbetssökande som har en akademisk examen motsvarande minst 120 poäng, under förutsättning att utbildningen är inriktad på bristyrken.

Resersättning, flyttningsbidrag och pendlingsstöd

Vänsterpartiet anför i motion *A347 yrkande 4* att pendlingsstöd ska kunna beviljas även arbetssökande som inte fyllt 25 år för att möjliggöra pendling till jobb. I motion *A380 yrkande 6* avvisar Vänsterpartiet regeringens förslag att kostnader för resor till och från arbetsmarknadspolitiska program endast ska ersättas om kostnaden överstiger 600 kr per månad eftersom det slår hårt mot arbetslösas ekonomi. Regeringens förslag att milersättningen för resande med egen bil ska höjas vid resor till och från arbetsmarknadspolitiska program godtas, men höjningen bör gälla även för resande med kollektivtrafik.

Fredrik Olovsson (s) anser i motion A204 att arbetsförmedlingarna bör ges en möjlighet att bevilja pendlingsstöd även vid kortare anställningar, i synnerhet när det gäller unga människor som inte fyllt 25 år. Liknande önskemål framförs i motion A300 av *Ameer Sachet m.fl. (s)*.

Ameer Sachet (s) anser i motion A229 att det också kan finnas anledning att se över reglerna för flyttbidrag så att det skapas lika möjligheter för alla grupper, unga som äldre.

Kollektivavtal som villkor för samhällsstöd vid anställning

I motion A237 av *Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (s)* sägs att kollektivavtal eller liknande villkor bör vara en självklar förutsättning för att beviljas samhällsstöd vid anställningar.

Övriga frågor om arbetsmarknadspolitiska program och stöd

Alf Eriksson och Ann-Kristine Johansson (s) föreslår i motion A256 att reglerna i arbetsmarknadspolitiken utformas på ett sådant sätt att arbetslösa även i framtiden får möjligheter att delta i projekt med syfte att skydda naturområden.

En flexiblere användning av starta-eget-bidraget, genom att även anställda skulle kunna beviljas sådant bidrag, efterlyser *Christer Adelsbo och Göran Persson i Simrishamn (s)* i motion A317. Även *Ameer Sachet m.fl. (s)* anför i motion A374 att många människor med tillsvidareanställning gärna vill pröva på att förverkliga en dröm om att starta eget företag eller egen verksamhet. Därför föreslås bl.a. en starkare fokusering av arbetsmarknadspolitiska insatser på stimulanser för enskilda som vill starta eget.

Magdalena Streijffert m.fl. (s) nämner i motion A391 yrkande 8 interpraktik, dvs. praktik som utförs utomlands, som exempel på ett arbetsmarknadspolitiskt program som dragits in. Motionärerna betonar att erfarenhet av utlandspraktik förbättrar ungdomars chanser till arbete och egen utveckling. Dessutom är interpraktik en möjlighet som har använts av ungdomar med funktionsnedsättning.

Pia Nilsson m.fl. (s) anser i motion A392 att regeringens generella inriktning på arbetsmarknadspolitiken innebär att utsatta grupper inte nås av insatserna och att politiken i stället måste innehålla tydligt riktade stöd till dem som har de största behoven av hjälp för att få en chans att komma ut i arbetslivet.

Leif Jakobsson m.fl. (s) efterlyser i motion A397 ett effektivt arbetsmarknadsprogram speciellt riktat till dem som står längst från arbetsmarknaden. På det sättet kan man ta vara på högkonjunktorens fördelar så att även dessa personer får möjlighet att komma i arbete.

I motion A404 av *Anders Ygeman m.fl. (s)* framförs att unga, personer med utländsk bakgrund och funktionshindrade är de som drabbas värst när regeringen skär ned på stödet till utbildnings- och arbetsmarknadsåtgärder.

Därför föreslås exempelvis förbättrad matchning och satsningar på komvux för att förbättra möjligheterna till jobb för bl.a. unga som står längst bort från arbetsmarknaden och för personer med utländsk bakgrund.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar inledningsvis att motioner som var likalydande med många av de ovan refererade motionerna behandlades under föregående riksmöte. Dessa upprepade yrkanden kommer därför att ges en summarisk behandling.

Arbetsmarknadsutbildning

När det gäller frågan om *utformningen av arbetsmarknadsutbildningen*, som diskuteras i Socialdemokraternas motion A400 yrkande 20, kan utskottet utan svårighet instämma i vikten av att arbetskraftens utbildning motsvarar de krav som ställs på arbetsmarknaden. Att lägga stora arbetsmarknadspolitiska resurser på de personer som i rådande högkonjunktur visat sig ha ganska lätt att ta sig in på arbetsmarknaden vore emellertid enligt utskottets bedömning fel prioritering. Arbetsmarknadsutbildningsinsatserna bör koncentreras till dem som verkligen behöver utbildas. Inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga kan sådana insatser komma dem till del som verkligen är i behov av exempelvis extra utbildningsinsatser eller handledning för att stärka sin position på arbetsmarknaden. Utskottet anser det också på sin plats att i sammanhanget betona företagens ansvar. Om en mycket kort utbildningsinsats krävs för att fylla ett behov som arbetsgivaren har framstår det inte som orimligt att företaget självt kan ta ansvar för den typen av utbildning och kostnaden för insatsen. Som motionärerna påpekar borgar utbildning som är utformad i samråd med parterna på arbetsmarknaden och bedrivs i nära anslutning till verksamheten för att arbetskraftens kompetens också svarar mot efterfrågan. Utskottet noterar att en utredning för närvarande ser över hur man kan uppnå en mer flexibel arbetsmarknadsutbildning som bl.a. gör utbildningarna mer effektiva. Utredningen avlämnade ett delbetänkande den 28 februari 2007. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2007 (dir. 2006:70, dir. 2006:125). Utskottet anser inte att något tillkännagivande är nödvändigt och avstyrker med det anförda motion A400 yrkande 20 (s).

När utskottet under förra riksmötet behandlade (bet. 2006/07:AU13) ett yrkande som var likalydande med Vänsterpartiets motion A347 yrkande 5 om *arbetsmarknadsutbildning i det reguljära utbildningsväsendet* påpekade utskottet att sådana anvisningar är möjliga så länge utbildningen är särskilt upphandlad. Utskottet ansåg att det i övrigt är bra att göra en tydlig skillnad mellan utbildningspolitikens och arbetsmarknadspolitikens uppgifter. Utskottet gör samma bedömning även nu och avstyrker motion A347 yrkande 5 (v).

Reseersättning, flyttningsbidrag och pendlingsstöd

Utskottet finner det välkommet att regeringen beslutat att räkna upp milersättningen när egen bil används av den som anvisats till ett arbetsmarknadspolitiskt program. Utskottet anser emellertid, till skillnad från Vänsterpartiet i motion A380 yrkande 6, att det är viktigast att stödja de arbetssökande som har högst kostnader för sitt resande och anser det väl avvägt att samtidigt höja gränsen för rätt till ersättning till 600 kr per månad. Utskottet avstyrker därför motion A380 yrkande 6 (v).

När det gäller yrkandena om *flyttningsbidrag och pendlingsstöd* kan utskottet, med hänvisning till behandlingen av liknande motionsyrkanden såväl förra riksmötet som i anslutning till behandlingen av budgetpropositionen för 2006, påpeka att de stöd som finns måste vara verksamma och tillämpas på ett likformigt sätt och i första hand inriktas på dem som har det svårast på arbetsmarknaden. Bestämmelserna om flyttningsbidrag och pendlingsstöd är inte i första hand riktade till ungdomar eftersom de som grupp är mest flyttbenägna. Utskottet anser inte att stödet ska användas för att stimulera sådan rörlighet som ändå skulle ha ägt rum. Om nuvarande regler skulle visa sig utgöra ett hinder för den önskvärda rörligheten förutsätter utskottet att regeringen uppmärksammar detta och vid behov återkommer med förslag till riksdagen. Utskottet avstyrker motionerna A204 (s), A229 (s), A300 (s) och A347 yrkande 4 (v).

Kollektivavtal som villkor för samhällsstöd vid anställning

Med anledning av motionskravet om att kollektivavtal bör vara en förutsättning för att beviljas samhällsstöd vid anställningar vill utskottet påpeka att anställningsstöd enligt gällande regelverk endast får lämnas under förutsättning att arbetsgivaren intygar att lön och andra anställningsförmåner lämnas enligt kollektivavtal eller att de är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal i branschen. Varken nu eller tidigare har det ställts upp krav på att kollektivavtal ska finnas på arbetsplatsen. Utskottet anser att det gällande regelverket är ändamålsenligt och avstyrker därför motion A237 (s).

Utskottet behandlar nedan en likartad motion om krav på kollektivavtal vid anställning med lönebidrag.

Övriga frågor om arbetsmarknadspolitiska program och stöd

Som anförts ovan under behandlingen av anslagsyrkanden anser utskottet att det i rådande arbetsmarknadsläge – då arbetslösheten är låg, ekonomins tillväxt är fortsatt hög och vissa sektorer lider av arbetskraftsbrist – inte är rätt tidpunkt att införa nya generella arbetsmarknadspolitiska program. Arbetsförmedlingarna ska prioritera förmedling av jobb och inte primärt förmedla arbetsmarknadspolitiska program. Utskottet välkomnar därför alliansregeringens förslag att i det goda konjunkturläget ytterligare begränsa de generella arbetsmarknadspolitiska programmen som riskerar att låsa in de arbetssökande som står relativt nära arbetsmarknaden. Programverksam-

heten bör enligt utskottets mening i huvudsak inriktas på åtgärder för dem som står längst från arbetsmarknaden. För detta ändamål finns jobb- och utvecklingsgarantin, jobbgarantin för ungdomar och de särskilda anställningsstöden.

Utskottet ser i dagsläget inget behov av de nya typer av arbetsmarknadspolitiska program som motionärerna efterlyser och avstyrker därför motionerna A256 (s), A317 (s), A374 (s), A391 yrkande 8 (s), A392 (s), A397 (s) och A404 (s).

Vissa frågor om arbetsförmedlingsverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet behandlar i detta avsnitt motionsyrkanden från den allmänna motionstiden gällande vissa frågor om arbetsförmedlingsverksamhet, exempelvis frågan om återinförande av platsanmälningsslagen och frågor som rör alternativa arbetsförmedlingsaktörer. Samtliga motionsyrkanden bör avslås av riksdagen.

Jämför reservationerna 9 (s), 10 (v), 11 (s) och 12 (v).

Bakgrund

Riksdagen beslutade i slutet av maj 2007 (prop. 2006/07:89, 2006/07:AU13, rskr. 2006/07:189) att fr. o. m. den 2 juli 2007 upphäva lagen (1976:157) om skyldighet för arbetsgivare att anmäla ledig plats till den offentliga arbetsförmedlingen (platsanmälningsslagen).

Motionerna

Återinförande av skyldighet för arbetsgivare att anmäla ledig plats till den offentliga arbetsförmedlingen

För att skapa en modern arbetsförmedling för alla föreslår *Socialdemokraterna* i motion A400 yrkande 34 i denna del bl.a. att platsanmälningsslagen återinförs, men att uppgiftslämnandet förenklas.

Vänsterpartiet anser i motion A349 att regeringens avskaffande av platsanmälningsslagen riskerar att öka den etniska segregationen på arbetsmarknaden, eftersom personer som invandrat som regel har betydligt färre informella kontaktnät i det svenska samhället. För att motverka ytterligare utestängning av arbetskraft med utländsk bakgrund bör arbetsförmedlingarna kunna ställa krav på arbetsgivare att anmäla lediga tjänster. Platsanmälningsslagen bör därför återinföras, yrkande 9. Regeringen bör i detta sammanhang även se över hur tillsynen över platsanmälningsslagen kan förbättras och beakta möjligheten att införa sanktioner, yrkande 10.

Individanpassad arbetsförmedling och kompletterande aktörer

Socialdemokraterna framhåller i motion A400 att den offentliga arbetsförmedlingen ska underlätta matchningen mellan arbetssökande och lediga vakanser, stötta dem som står långt från arbetsmarknaden och kontrollera att arbetslösa som söker ersättning står till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söker jobb. När det gäller arbetsförmedlingens insatser för funktionshindrade betonas att förmedlingen måste erbjuda individuellt stöd i form av coaching och matchning parallellt med möjligheten att stödja en anställning genom lönebidrag. Många arbetsgivare känner inte till de möjligheter som i dag finns för att anpassa arbetsplatser efter arbetsförmåga. Stöd och hjälpmedel bör därför marknadsföras bättre bland arbetsgivare, *yrkande 26*. *Socialdemokraterna* anser också att arbetsförmedlingens tjänster bättre bör anpassas till specifika branschers och yrkeskategoriers behov, att privata aktörer som utför coachnings- och vägledningsinsatser i vissa lägen ska kunna vara ett komplement till den offentliga arbetsförmedlingen och att arbetssökande ska kunna erbjudas individuellt anpassade lösningar, *yrkande 34 i denna del*. *Socialdemokraterna* menar dessutom att arbetsförmedlingen i högre grad bör bistå ombytessökande, dvs. arbetssökande som har jobb men som önskar byta till ett annat, *yrkande 35*.

Vänsterpartiet anser i motion A349 att handledare på arbetsförmedlingen med goda kontakter med arbetsgivare är ett viktigt redskap för invandrade och andra nytillträdna på arbetsmarknaden. För att tillgodose det särskilda behov som invandrade har av detta handledarsystem behöver arbetsförmedlingarna ges utrymme att på ett mer flexibelt sätt använda medel avsedda för arbetsmarknadsutbildning och för kontant stöd. Regeringen bör få i uppdrag att se över och återkomma med förslag om hur medel för arbetsmarknadsutbildning och kontantstöd kan användas även till Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader, *yrkande 13*.

Inger Jarl Beck m.fl. (s) betonar i motion A202 att det kan finnas skäl att låta se över förutsättningarna för hur kriminalvårdsklienternas förankring på arbetsmarknaden kan stärkas genom kontakt med arbetsförmedlare på anstalter och i frivården och hur de sociala företagen kan användas för att integrera före detta kriminella och missbrukare på arbetsmarknaden och i samhället.

Carina Hägg (s) förespråkar i motion A210 att arbetsförmedlingen bör ses som en möjlighet att möta företagets efterfrågan på arbetskraft och få ut alltfler på arbetsmarknaden, snarare än som ett hinder för ökad sysselsättning.

Lars Hjälmered och Göran Lindblad (m) föreslår i motion A313 att AMS ansvar för upphandling av arbetsförmedling tydligt skiljs från dess utförande av densamma, *yrkande 1*. Motionärerna anser också att AMS skyndsamt bör upphandla arbetsförmedlingstjänster för att därigenom möjliggöra en bättre personlig matchning, *yrkande 2*.

Sofia Larsen och Claes Västerteg (c) framför i motion A326 att mer effektiva och nischade arbetsförmedlingar kommer att ytterligare stärka möjligheten för den arbetslöse att få jobb. Det är därför viktigt att det ges möjlighet för fler arbetsförmedlingsaktörer.

I motion A240 framhåller *Ulf Holm och Jan Lindholm (mp)* att det behövs ökat stöd på arbetsförmedlingen för gruppen 55+, exempelvis i form av en coach med särskild inriktning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner som tar upp frågor om arbetsförmedlingsverksamhet.

Återinförande av skyldighet för arbetsgivare att anmäla ledig plats till den offentliga arbetsförmedlingen

Vid utskottsbehandlingen av förslaget att avskaffa platsanmänningslagen anförde utskottet bl.a. att majoriteten av dagens tillsättningar av vakanser sker genom direktkontakt mellan arbetssökande och arbetsgivare (bet. 2006/07:AU13). Detta var enligt utskottets mening ett uttryck för att platsanmänningslagen inte fungerade i enlighet med lagstiftarens intentioner. Utskottet ansåg att grunden för att arbetsförmedlingen ska kunna bidra till en effektiv matchning är att det finns ett förtroende för den bland arbetsgivare och arbetssökande. Det uppnås inte genom lagstiftning.

Utskottet noterade också att det i AMV:s uppgift ingår att se till att arbetsgivarna använder arbetsförmedlingen som en naturlig rekryteringskanal. Utskottet utgick liksom regeringen från att AMS (Arbetsförmedlingen) – om avskaffandet av lagen skulle visa sig leda till att färre arbetsgivare anmäler lediga platser till den offentliga arbetsförmedlingen – omgående kommer att ta reda på vad det beror på och vidta åtgärder. Utskottet noterade med tillfredsställelse att regeringen betonade vikten av att följa upp att vissa grupper, t.ex. personer med funktionshinder, inte skulle få sämre möjlighet att söka lediga tjänster till följd av lagens avskaffande.

Det är enligt utskottets mening alldeles för tidigt att dra närmare slutsatser i frågan om det finns något fog för de farhågor om negativa effekter av upphävandet av lagen som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet uttrycker i motionerna A400 yrkande 34 respektive A349 yrkandena 9–10. Av AMS Arbetsmarknadsrapport 2007:2 som presenterades i mitten av november framgår emellertid vissa i sammanhanget intressanta uppgifter.

Först kan noteras att 648 000 platser hade anmälts till Arbetsförmedlingen t.o.m. september 2007, vilket kan jämföras med ca 610 000 anmälda platser under år 2006. Under oktober 2007 anmäldes ytterligare 70 000 platser. Det pekar, enligt AMS bedömning, mot att den redan höga siffran för år 2006 kommer att passeras med bred marginal. Det höga antalet anmälda platser hör naturligtvis delvis samman med den goda situationen på arbetsmarknaden. Enligt AMS bedömning pekar emellertid en

jämförelse mellan antalet nyanmälda platser och antalet nyanställningar hittills under år 2007 mot att även *andelen* lediga jobb som anmäls till Arbetsförmedlingen ökar ytterligare år 2007, från en redan hög nivå för år 2006.

Som utskottet påpekade vid lagens avskaffande är grunden för att arbetsförmedlingen ska kunna bidra till en effektiv matchning inte att det finns en tvingande lag utan att det finns ett förtroende för förmedlingen bland arbetsgivare och arbetssökande. En annan uppgift av intresse i sammanhanget är därför andelen slumpvis utvalda arbetsgivare som uppgivit sig vara nöjda med hur Arbetsförmedlingen hanterat en platsanmälan. Enligt den senaste mätningen, som utförts under tredje kvartalet 2007 – då lagen var upphävd – var andelen nöjda arbetsgivare 90 %, vilket var en liten ökning jämfört med de föregående kvartalen 2007 och i nivå med de två föregående åren.

AMS har också mätt andelen arbetslösa och programdeltagare som fått arbete och uppgivit att de fått information om arbetet via arbetsförmedlingen. För arbeten utan stöd har andelen som svarat ja på frågan under hösten 2007 stigit något, till 19 % jämfört med våren 2007 (17 %) och hösten 2006 (16 %). Andelen är densamma, 19 %, även om man ser till alla anställningar inklusive arbete med stöd, dvs. inklusive anställningar med de olika formerna av anställningsstöd, anställningar med lönebidrag, plusjobb och liknande. Denna andel har gått ned något sedan hösten 2006 (22 %). I båda kategorierna finns en tydlig förskjutning mot att de arbetssökande i högre grad fått information om arbete via Arbetsförmedlingens självserviceinstrument, snarare än av en arbetsförmedlare. Detta ligger enligt AMS bedömning i linje med att en allt större andel av de lediga platserna finns tillgängliga via dessa kanaler.

Det finns enligt utskottets mening inga tecken som tyder på att upphävandet av platsanmälningslagen skulle ha försämrat arbetsförmedlingens möjligheter att utföra sitt matchningsuppdrag på det dramatiska sätt som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet hävdade innan lagen togs bort. Uppgifterna i AMS rapport är snarare en indikation på att arbetsförmedlingens intensifierade arbete med matchningsuppdraget ger önskat resultat. Utskottet finner ingen anledning att tro att den offentliga arbetsförmedlingen skulle ha förlorat möjligheten att behålla sin centrala position i platsförmedlingsverksamheten. Motionerna A349 yrkandena 9 och 10 (v) och A400 yrkande 34 i denna del (s) om ett återinförande av platsanmälningslagen bör därför enligt utskottets mening inte bifallas av riksdagen.

Individanpassad arbetsförmedling och kompletterande aktörer

Regeringen har ambitionen att öka upphandlingen av externa aktörer som ett komplement till den offentliga arbetsförmedlingen, något som utskottet i likhet med vissa av motionärerna välkomnar. Därmed blir utbudet av förmedlingstjänster större och mer diversifierat, vilket bör kunna underlätta matchningen och ge förbättrad service till de arbetslösa. I AMS reglerings-

brev för 2007 ges myndigheten uppdraget att säkerställa och tydliggöra att andra kompletterande aktörer är en del av tjänsteutbudet och att andelen och antalet sökande som får och kan ta del av andra aktörers kunskaper och erfarenheter ökar.

Det större utbud av förmedlingstjänster som kompletteringen av den offentliga arbetsförmedlingen med flera aktörer medför kan enligt utskottets bedömning också förväntas skapa möjligheter för såväl nischade förmedlingstjänster som coacher med inriktning på särskilda grupper, på det sätt som efterlyses i några av motionerna. Vissa organisationer, exempelvis fackförbund, har uttalat ett intresse för att öppna förmedlingsverksamhet för sina medlemmar.

Men de externa uppdrag som Arbetsförmedlingen kommer att upphandla kan även ges en inriktning på prioriterade grupper, såsom långtidsarbetslösa ungdomar, funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga och långtidsarbetslösa utrikes födda. Så har exempelvis varit fallet i den ovan omnämnda försöksverksamhet med kompletterande förmedlingsaktörer som bedrivs på tre ställen i landet. Drygt 1 000 personer ur de nämnda tre prioriterade grupperna har getts möjlighet att välja en privat förmedlare i stället för den offentliga arbetsförmedlingen. Som framgått ovan hade i oktober 2007 444 personer valt att få hjälp i sitt arbetssökande av en privat leverantör: 106 funktionshindrade, 151 utrikes födda och 187 ungdomar.

Genom det större utbudet får den arbetssökande möjlighet att själv välja den typ av förmedlingstjänst – offentlig eller privat – som han eller hon bedömer har störst potential att ge hjälp till arbete. Detta borgar enligt utskottets mening för ett mer individanpassat serviceförhållande mellan arbetssökande och förmedlare med större fokus på sökandens särskilda behov. Utskottet vill också nämna att AMS i myndighetens regleringsbrev för 2007 ges ett särskilt ansvar att följa upp att förmedlingsverksamhet till funktionshindrade och nyanlända invandrare fungerar väl.

Slutligen kan understrykas att den offentliga arbetsförmedlingen enligt utskottets mening även fortsättningsvis bör sträva efter att vara ett huvudalternativ vid den arbetssökandes val av förmedlingstjänst. Den arbetsmarknadsrapport som diskuterats ovan tyder på att den offentliga arbetsförmedlingen mycket väl kan motsvara en sådan förväntan. När det gäller upphandlingen av kompletterande förmedlingsverksamhet utgår utskottet från att Arbetsförmedlingen utan svårigheter kan skilja på sin beställarfunktion och sin utförarfunktion.

Utskottet gör bedömningen att ändamålet med många av de i avsnittet behandlade motionerna kommer att uppfyllas genom den bredare arbetsförmedlingsmarknad som nu skapas. Utskottet avstyrker därför motionerna A202 (s), A210 (s), A240 (mp), A313 yrkandena 1 och 2 (m), A326 (c), A349 yrkande 13 (v) och A400 yrkandena 26, 34 i denna del och 35 (s).

Vissa frågor om arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund

Utskottets förslag i korthet

Utskottet behandlar i detta avsnitt motionsyrkanden från den allmänna motionstiden gällande vissa frågor om arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund. Samtliga motionsyrkanden bör avslås av riksdagen.

Jämför reservation 13 (v).

Motionerna

Vänsterpartiet anför i motion *A349* att en bra integrationspolitik kräver en politik för full sysselsättning och en aktiv arbetsmarknadspolitik. Partiet framhåller i *yrkande 1* att ett av de mest avgörande områdena i kampen mot utestängning och underordning är rätten till arbete med lön som går att leva på. Många människor med utländsk bakgrund står i dag utanför arbetsmarknaden, och av dem som har ett arbete är många överkvalificerade och har lägre lön än arbetskamrater med svensk bakgrund. Insatser ska handla om att skapa riktiga jobb med löner enligt kollektivavtal. Därför måste en höjning av sysselsättningsgraden bland invandrade personer vara en central och aktiv del av arbetsmarknadspolitiken. I *yrkande 2* framförs att eget företagande ofta blir den enda utvägen för många invandrade eftersom de inte får arbete inom de yrken de har utbildning för. För att komma till rätta med detta problem behövs arbetsmarknadspolitiska insatser som riktar sig till dem som inte har fått arbete inom det område de har examen inom, vilket alltså även kan gälla personer som i dag har ett arbete eller har ett mindre företag. I *yrkande 3* föreslås att reglerna för aktivitetsstöd med avseende på ersättning vid s.k. tilläggsutbildning ses över, så att invandrare med utländsk examen inte ska behöva arbeta deltid, trots att tilläggsutbildningen bedrivs på heltid. *Vänsterpartiet* anför vidare att den grupp som diskrimineras, marginaliseras och osynliggörs mest av alla på arbetsmarknaden är kvinnor med utländsk bakgrund. I *enlighet med yrkande 11* bör regeringen därför tillsätta en utredning som utarbetar ett samlat handlingsprogram för att öka möjligheterna för dessa kvinnor att komma in på arbetsmarknaden. AMS har i uppdrag att i s.k. brytprojekt verka för att bryta den traditionella könsuppdelningen på arbetsmarknaden. Myndigheten bör därför, enligt vad som framförs i *yrkande 12*, i regleringsbrev ges ett förtydligat uppdrag att utveckla metoder för att projektverksamhet såväl som ordinarie verksamhet ska inriktas mot kvinnor med utländsk bakgrund. Till detta uppdrag ska det finnas ett tydligt återrapporteringskrav.

I motion *A383* av *Per Åsling (c)* hävdas att flera aktörer har sagt sig vilja satsa på en yrkes- och entreprenörsutbildning, s.k. pilotutbildning, för invandrade som vill arbeta och starta företag i de gröna näringarna, dvs. jord-, skogs- och trädgårdsnäring. Även samhället bör ta ett ansvar för att en sådan utbildning kommer till stånd.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar inledningsvis med glädje att arbetslösheten bland utrikes födda enligt AMS i oktober 2007 hade sjunkit med 4 000 personer till 44 000 jämfört med ett år tidigare. AMS konstaterar också i en särskild sammanställning från oktober 2007 om arbetsmarknadsläget för personer födda utomlands, att arbetsmarknadsutvecklingen för utrikes födda är positiv. Arbetslösheten sjunker och sysselsättningen ökar. Sysselsättningen har ökat kraftigare för utrikes födda än för svenskfödda och det gäller i synnerhet för utomeuropeiskt födda. Sysselsättningsintensiteten ökade med 4 procentenheter för utomeuropeiskt födda i åldern 16–64 år under första halvåret 2007 jämfört med drygt 1 procentenhet för svenskfödda. Men sysselsättningen är fortfarande betydligt lägre för personer födda utomlands, 82 % för inrikesfödda under första halvåret 2007 jämfört med drygt 60 % för utomeuropeiskt födda. Det finns också ett tydligt samband mellan arbetskraftsdeltagande och tid i Sverige. Sysselsättningen i den grupp som varit kortare tid än fem år i Sverige var ca 50 % under år 2006, men variationen är stor i gruppen.

En första genomgång av nyanländas kompetens visar emellertid att flera tusen personer har en inriktning mot yrken där det finns en stor efterfrågan på arbetskraft. Sysselsättningsgraden är särskilt låg för kvinnor födda utanför Europa. Deras sysselsättningsgrad uppgick under det andra halvåret 2007 till endast 55 % jämfört med 67 % för männen.

Siffrorna visar att sysselsättningspotentialen är stor bland de utrikes födda. Det gäller framför allt för utomeuropeiskt födda och i synnerhet kvinnorna. Om de utrikes födda skulle ha samma sysselsättningsgrad som svenskfödda skulle detta ge ca 150 000 fler sysselsatta.

Mot denna bakgrund är det enligt utskottets mening välkommet att regeringen bedriver en politik som, i kombination med den gynnsamma konjunkturen, är ägnad att leda till att utrikes födda i större utsträckning kan få sysselsättning. Förutom generella åtgärder som jobbskatteavdrag, nystartsjobb, ökad försäkringsmässighet i arbetslöshetsförsäkringen, lägre socialavgifter på vissa tjänster m.m. har regeringen under året presenterat åtgärder med särskild inriktning mot utlandsfödda, exempelvis instegsjobb för nyanlända, snabbare yrkesbedömning för nyanlända, kompletterande högskoleutbildning för vissa invandrade akademiker och en prestationsbaserad extra ersättning till kommuner vid flyktningmottagande.

Enligt AMS arbetsmarknadsrapport från november (2007:2) är utrikes födda i högre grad än genomsnittet långtidsinskrivna, varför regeringens satsningar på jobb- och utvecklingsgarantin och nyfriskjobben också kommer att främja utrikes födda personers inträde på arbetsmarknaden. Utskottet anser det vara förtjänstfullt att regeringen på detta sätt förstärker den rådande positiva trenden för personer med utländsk bakgrund på arbetsmarknaden.

Med anledning av förslaget i motion A383 (c) om en yrkes- och entreprenörutbildning, benämnd pilotutbildning, för invandare som vill arbeta och starta företag i de gröna näringarna vill utskottet påminna om att ALMI företagspartner i samarbete med den ideella föreningen IFS (Insamlingsstiftelsen IFS Rådgivningscentrum) kan ge särskilt stöd till invandrare som funderar på att starta företag eller som redan driver företag. IFS finns i dag på 15 platser i landet och ger rådgivning på 28 olika språk. Rådgivningen på olika språk som är kostnadsfri ges till den som vill starta företag eller utveckla ett befintligt företag. Rådgivningen kan gälla att upprätta affärsplan och budget, registrera företaget, ge information om myndigheter och tillstånd, finansiering m.m.

Utskottet noterar också att regeringen i 2007 års ekonomiska vårproposition presenterade en riktad satsning om 20 miljoner kronor per år under perioden 2008–2010 för att stärka företagandet bland invandrare. Satsningen ska bidra till fler och växande företag, en ökad integration och ett minskat utanförskap. Vidare ställer regeringen fr.o.m. år 2007 i Nuteks regleringsbrev krav på att Nutek för samtliga program ska redovisa hur insatserna anpassats till olika målgruppers behov, särskilt behovet hos kvinnor och personer med utländsk bakgrund. Regeringen avser att följa upp vilket genomslag detta fått och hur deltagandet i programmen fördelat sig med avseende på kvinnor och personer med utländsk bakgrund. I det ägardirektiv som överlämnades till Almi Företagspartner AB i samband med bolagsstämman den 23 april 2007 betonades ett antal mål som syftar till att förstärka insatserna för utsatta grupper som ett led i att uttrycka en konkret inriktning och ambition för verksamheten. Uppföljning kommer att ske för finansieringsverksamheten såväl som för rådgivningsverksamheten. Införandet av det s.k. minilånet som får beviljas med maximalt 100 000 kr är ett led i regeringens arbete med att förbättra kapitalförsörjningen, särskilt för prioriterade grupperns företagande.

Utskottet anser mot bakgrund av vad som ovan anförts att regeringen på många sätt underlättat även det slags nyföretagande som motionären uppmärksammar. Något specifikt statligt stöd av den typ som motionären beskriver kan därför inte anses vara påkallat. Motion A383 (c) avstyrks.

Med hänvisning dels till vad utskottet ovan anført om regeringens insatser för att förstärka den rådande positiva trenden för personer med utländsk bakgrund på arbetsmarknaden, dels till att yrkanden likalydande med dem som framförs i Vänsterpartiets motion A349 behandlades i detalj av utskottet så sent som i våras, finner utskottet ingen anledning att nu ytterligare kommentera dem. Utskottet står fast vid sina tidigare ställningstaganden och avstyrker motion A349 yrkandena 1–3 och 11–12 (v).

*Vissa frågor om stöd till funktionshindrade personer m.m.***Utskottets förslag i korthet**

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner väckta under den allmänna motionstiden som rör olika aspekter av funktionshindrades arbetsmarknad, t.ex. lönebidrag och möjligheter för funktionshindrade att starta och driva företag. Vissa frågor om sociala företag m.m. behandlas också. Samtliga motionsyrkanden bör avslås av riksdagen med hänvisning till pågående insatser och beredningsarbete inom Regeringskansliet.

Jämför reservationerna 14 (v) och 15 (mp).

Motionerna**Vissa frågor om lönebidrag och insatser för att förbättra funktionshindrades situation på arbetsmarknaden**

Vänsterpartiet pekar i motion *A321 yrkande 4* på att taket för stöd till personligt biträde har varit oförändrat i drygt tio år, vilket innebär att effekten av bidraget har urholkats av ökade lönekostnader m.m. Regeringen bör därför göra en uppföljning av utvecklingen och ge förslag till hur bidragstaket kan höjas.

Kristina Zakrisson (s) anser i motion *A213* att möjligheten att uppmuntra också anställda med lönebidrag att förlänga sitt yrkesliv bör ses över.

Maria Lundqvist-Brömster och Solveig Hellquist (fp) menar i motion *A239 i denna del* att det bör utformas tydliga mål för att skapa fler arbetstillfällen för funktionshindrade.

Anders Åkesson och Sven Bergström (c) påpekar i motion *A251 yrkandena 1 och 2* att senare års höjningar av taket för lönebidraget i praktiken motverkats av att arbetsförmedlingarna på många håll sänkt den procentuella medfinansieringsnivån. AMV bör därför ges i uppdrag att se över vilka effekter höjningen av taket i lönebidraget fått i praktiken. Motionärerna anser också att regeringen bör ta fram ett nytt regelverk för ett anställningsstöd som riktas till personer med kroniskt arbetshandikapp.

Göte Wahlström m.fl. (s) framför i motion *A258* att det behövs en översyn av såväl antalet lönebidrag som nivån på desamma för att öppna arbetsmarknaden för bredare grupper.

Jasenko Omanovic och Hans Stenberg (s) pekar i motion *A288* på ett problem vad gäller nuvarande utformning av lönebidraget. Eftersom taket inte följer löneutvecklingen finns risken att färre arbetsgivare har ekonomisk möjlighet att behålla personer anställda med lönebidrag. Detta bör uppmärksammas.

Jasenko Omanovic och Agneta Lundberg (s) menar i motion A289 att det är extra viktigt att se över de insatser som görs för gruppen döva och hörselskadade unga, liksom att göra ytterligare insatser för att gruppen ska få större acceptans på arbetsmarknaden.

Annie Johansson (c) anser i motion A301 yrkande 1 att regeringen även fortsättningsvis bör vidta särskilda åtgärder för att underlätta för unga funktionshindrade att komma in på arbetsmarknaden.

Lennart Sacrédeus (kd) menar i motion A303 att synskadade inte ensidigt ska hänvisas till den tidigare arbetsmarknadens otillräckliga metoder. De bör få del av de nya anställningsformer som tillkommit genom alliansregeringens arbetsmarknadspolitiska reformer.

Vissa frågor om lönebidrag och kollektivavtal

Inger Jarl Beck (s) anser i motion A203 att anställda med lönebidrag tillhör de mest utsatta grupperna på arbetsmarknaden och att det är viktigt att lönebidrag endast beviljas i kollektivavtalsbundna företag.

Funktionshindrades möjligheter att starta och driva företag

Maria Lundqvist-Brömster och Solveig Hellquist (fp) menar i motion A239 i denna del att lönebidrag och andra stöd bör finnas tillgängliga för funktionshindrade personer som startar och driver eget företag.

Birgitta Sellén (c) anser i motion A245 att personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga bör kunna få lönebidrag vid start och drift av eget företag.

Sociala företag m.m.

Annika Qarlssoon (c) anser i motion N248 yrkande 2 att Nutek bör ges i uppdrag att ansvara för ett nationellt program för att stimulera utvecklingen av sociala företag. AMV/Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan bör få i uppdrag att delta i programmet.

Birgitta Sellén och Stefan Tornberg (c) påpekar i motion A246 att sociala företag ofta passar som arbetsplatser för de människor som jobb- och utvecklingsgarantin vänder sig till. Därför är det viktigt att regler och ekonomiska villkor utformas så att de sociala företagen kan vara likvärdiga aktörer i garantins steg två och tre.

Ulf Holm (mp) framhåller i motion A399 att uppdraget att utveckla socialt företagande som ett medel för att bekämpa arbetslöshet huvudsakligen borde knytas till AMS. Motionären önskar också se att lokala kooperativa utvecklingscentrum (LKU) får ett tydligt arbetsmarknadspolitiskt uppdrag.

Kenneth Johansson (c) menar i motion A389 att regeringen skyndsamt bör ges i uppdrag att vidta åtgärder för att underlätta och utveckla ett samarbete mellan Samhall AB och de sociala företagen så att dessa kan dra större fördel av varandras starka sidor.

Utskottets ställningstagande

Arbetsmarknadsläget för funktionshindrade m.m.

Utskottet konstaterar att enligt AMS arbetsmarknadsdata för oktober 2007 var antalet arbetslösa i gruppen funktionshindrade 19 257, att jämföra med 18 927 i oktober 2006, dvs. en ökning med 1,7 %. I kategorin funktionshindrade kvinnor ökade antalet arbetslösa från 8 495 till 9 100, vilket innebär en ökning med 7,1 %. I gruppen funktionshindrade män däremot minskade antalet arbetslösa, från 10 432 i oktober 2006 till 10 157 motsvarande månad innevarande år, vilket motsvarar en minskning med 2,6 %. Mot bakgrund av den fortsatt starka utvecklingen på arbetsmarknaden som helhet stämmer de ökande arbetslöshetstalen till eftertanke, och utskottet kan ansluta sig till vad regeringen skriver i budgetpropositionen om att det finns anledning för AMS att intensiviera sitt arbete för att främja funktionshindrades inträde på arbetsmarknaden. Med detta sagt vill utskottet också nämna att det görs en rad insatser på området. Enligt AMS arbetsmarknadsrapport i november 2007 (2007:2) påbörjade sammanlagt 24 100 arbetssökande särskilda insatser för personer med funktionshinder fram till september månad 2007. I genomsnitt per månad deltog totalt 69 300 personer i sådana särskilda insatser. Anställda inom Samhall ingår inte i summan. Till insatserna för personer med funktionshinder räknas bl.a. programmen lönebidrag, OSA, utvecklingsanställning och trygghetsanställning. Omfattningen har successivt ökat under många år. Det finns också matchningsinsatser direkt riktade till utsatta grupper, t.ex. SIUS och resursfunktionen för unga funktionshindrade. Utskottet vill i denna fråga också framhålla att nystartsjobb fr.o.m. den 1 januari 2008 utvidgas till att omfatta anställningar i offentlig sektor. AMS statistik visar att funktionshindrade har fått en relativt stor andel av nystartsjobben – närmare 13 % av dem som fått ett nystartsjobb har någon form av funktionshinder. Kvinnor är däremot underrepresenterade. Genom att öppna nystartsjobben för offentlig sektor förbättras, enligt utskottets bedömning, möjligheterna för långtidsfrånvarande kvinnor att kunna få ett nystartsjobb.

Med anledning av de motioner som väckts vill utskottet inledningsvis understryka att utskottet delar den övergripande hållning som motionärerna ger uttryck för, nämligen att det är av stor vikt att alla som kan och vill arbeta ska få möjlighet att försörja sig genom eget arbete och få uppleva arbetsglädje och arbetsgemenskap under trygga villkor. Det är därför en viktig uppgift för arbetsmarknadspolitiken att bidra till att personer som befinner sig långt från arbetsmarknaden ska kunna återgå till och vara verk-samma i arbetslivet.

Vissa frågor om lönebidrag och insatser för att förbättra funktionshindrades situation på arbetsmarknaden

Flera motionärer efterlyser en översyn av lönebidragen, både vad avser nivån och frågan om hur lönebidraget skulle kunna göras tillgängligt för bredare grupper. De betonar vikten av att den förda politiken genom tydliga mål och olika insatser främjar möjligheterna för personer med funktionshinder att få och behålla ett arbete. Utskottet vill därför framhålla att regeringen för detta ändamål i budgetpropositionen för 2008 har föreslagit att resurserna för lönebidrag och Samhall AB ska öka med sammanlagt 588 miljoner kronor 2008. Detta motsvarar drygt 2 000 lönebidragsplatser och drygt 1 000 platser i Samhall. Dessutom beräknas resurserna öka med 768 miljoner kronor 2009 och 947 miljoner kronor 2010. Därmed kan den tillfälliga ökningen av antalet lönebidragsplatser 2006 och 2007 bibehållas under 2008 och en ytterligare ökning ske från 2009.

Utskottet vill också betona att AMS av regeringen har getts ett sektorsansvar för handikappolitiken. Mot bakgrund av detta ansvar har regeringen satt upp etappmål inriktade bl.a. på att öka sysselsättningsgraden bland funktionshindrade, minska antalet långtidsinskrivna med funktionshinder och öka arbetsgivarnas vilja att anställa funktionshindrade. Som ovan nämnts skriver regeringen i budgetpropositionen för 2008 att det finns anledning för AMS att intensifiera arbetet med att få fler funktionshindrade i arbete (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 s. 68). I en ändring av regleringsbrevet för AMS av den 28 juni 2007 konstaterar regeringen att AMS, Försäkringskassan, Skolverket och Socialstyrelsen inom ramen för respektive myndighets sektorsansvar ska formulera en gemensam strategi för hur fler personer med funktionshinder ska kunna försörja sig genom eget arbete. En viktig utgångspunkt för strategin är att myndigheternas insatser koordineras bättre och att befintliga resurser används på ett mer effektivt sätt. Myndigheterna delar lika på ansvaret för uppdraget men AMS är sammanställande myndighet. Strategin ska tas fram i samråd med Arbetsmiljöverket och Stockholms universitet och redovisas till Regeringskansliet senast den 29 februari 2008 (A2007/4852/A).

Utskottet vill också nämna att regeringen, utöver de särskilda insatser som görs för personer med funktionshinder, har genomfört en rad reformer för att bryta utanförskapet och bidra till den långsiktiga målsättningen full sysselsättning. Hit hör bl.a. införande av nystartsjobb, jobb- och utvecklingsgarantin och den jobbgaranti för ungdomar som träder i kraft den 1 december 2007. Arbetsförmedlingarna ska enligt regleringsbrev prioritera dem som har svårt att få ett arbete och dem som har varit utan arbete under lång tid. Dessa sökande finns framför allt bland personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, personer med utländsk bakgrund, ungdomar (18–24 år) och långtidsinskrivna. Kravet på prioritering innebär att dessa gruppers andel av de konjunkturberoende programmen och insatserna bör vara större än deras andel av de arbetslösa. Kravet behöver dock inte vara uppfyllt för varje program eller insats separat, efter-

som det skulle motverka ett effektivt användande av de olika programmen och insatserna. Enligt AMS årsrapport uppfylldes kravet för sökande med funktionshinder år 2006 (Ure 2007:1 Arbetsmarknadspolitiska program. Årsrapport 2006, s. 6, 22).

Här bör också framhållas den försöksverksamhet som AMS påbörjat med upphandlad privat jobbförmedling. Försöksverksamheten omfattar drygt 1 000 personer i tre prioriterade grupper, däribland funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga. Bakgrunden är att regeringen uppdragit åt AMS att mer aktivt använda kompletterande aktörer i syfte att få ett större och mer diversifierat utbud av förmedlingstjänster och därmed en bättre matchning och service (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 s. 60).

I sammanhanget vill utskottet också fästa uppmärksamhet på att det inleds en försöksverksamhet med s.k. nystartscentrum i ett antal kommun- och stadsdelar där utanförskapet är särskilt stort för att förbättra situationen. Försöket syftar till att finna en samverkansform där olika aktörer samlas under ett och samma tak i avsikt att underlätta för den enskilde att få snabb och välriktad hjälp och stöd för att etablera sig på arbetsmarknaden (prop. 2006/07:100 Finansplan s. 32). Utskottet noterar att anslag 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.* i budgetpropositionen föreslås öka med 20 miljoner kronor under 2008 för att finansiera försöket med Nystartscenter (prop. 2007/08:1 utg.omr. 24 s. 53). Nystartscentren avser i första hand invandrare, men utskottet noterar att näringsminister Maud Olofsson framfört att verksamheten kan vara intressant att se över också för andra grupper, t.ex. funktionshindrade (svar på skriftlig fråga 2006/07:1032).

Utskottet anser mot bakgrund av en rad pågående insatser från regeringens och AMS sida att det inte föreligger skäl att ställa sig bakom motionerna A213 (s), A239 i denna del (fp), A251 yrkandena 1 och 2 (c), A258 (s), A288 (s), A289 (s), A301 yrkande 1 (c), A303 (kd) och A321 yrkande 4 (v). Samtliga avstyrks, allt i den mån de inte kan anses tillgodosedda genom det som anförts ovan.

Vissa frågor om lönebidrag och kollektivavtal

Vad gäller förslaget i motion A203 (s) om att lönebidrag endast ska kunna beviljas kollektivavtalsbundna företag vill utskottet först hänvisa till att ett liknande motionsyrkande som avser aktivitetsstöd behandlats ovan i avsnittet Vissa frågor om arbetsmarknadspolitiska program och stöd. Vad avser lönebidrag regleras detta i 8 § förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Bestämmelsen anger att länsarbetsnämnden får anvisa någon en anställning med bl.a. lönebidrag om arbetet är lämpligt utformat efter den sökandes behov och kan bidra till att den anställde utvecklas och förbättrar sin arbetsförmåga, arbetsmiljön är tillfredsställande och uppfyller de krav som ställs enligt arbetsmiljölagen och om lön och andra anställningsförmåner följer av kollektivavtal eller är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal inom branschen. Utskottet kan även här konstatera att det inte finns något

krav på kollektivavtal. Utskottet anser att de villkor som förordningen anger för att en anställning med lönebidrag ska kunna anvisas är ändamåls-enliga. Motion A203 (s) avstyrks därför.

Funktionshindrades möjligheter att starta och driva företag m.m.

Regeringen skriver i budgetpropositionen att insatserna inom näringspolitiken är inriktade på att göra det enkelt, roligt och lönsamt att driva företag, att förbättra konkurrensen genom väl fungerande marknader och att stimulera till ett dynamiskt och innovativt näringsliv i alla delar av landet (prop. 2007/08:1 utg.omr. 24 s. 15). Detta är en inriktning som utskottet står bakom. Den del i regeringens politik som innebär uppmuntran till företagande omfattar självfallet även gruppen funktionshindrade. Utskottet kan konstatera att inom arbetsmarknadspolitiken finns möjlighet att delta i det arbetsmarknadspolitiska programmet Stöd till start av näringsverksamhet. Stödet är inte speciellt riktat till personer med funktionshinder utan är en arbetsmarknadspolitisk insats som kan lämnas till den som är inskriven vid arbetsförmedlingen som arbetssökande, har fyllt 20 år och som av arbetsförmedlingen bedöms ha förutsättningar att bedriva näringsverksamhet, 18 § förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program. För personer som har ett funktionshinder som också medför nedsatt arbetsförmåga finns ytterligare en stödform, nämligen särskilt stöd till start av näringsverksamhet. Bidragsbeloppet uppgår till högst 60 000 kr och får lämnas till den som har kostnader för utrustning eller andra kostnader när företaget startas. Detta bidrag får kombineras med stöd till start av näringsverksamhet, 22–24 §§ förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga.

Det finns också flera insatser inom ramen för näringspolitiken som kan vara till särskild nytta för bl.a. funktionshindrade. Almi Företagspartner AB (Almi) stöder bl.a. affärsutveckling, vilket innefattar bl.a. rådgivning, kontaktförmedling och olika utvecklingsprogram. Regeringen beslutade den 8 mars 2007 att förstärka möjligheterna för Almi att ge mindre krediter till nya och små företag. Almi kan nu ge lån på upp till 100 000 kr utan krav på medfinansiering mot tidigare 50 000 kr.

Liksom många andra entreprenörer kan funktionshindrade i många fall förmodas vilja starta företag tillsammans med andra. LKU (Lokala kooperativa utvecklingscentrum) erbjuder rådgivningsinsatser till dem som vill starta näringsverksamhet i kooperativ form. Dessa insatser finansieras av staten inom ramen för utgiftsområde 24. LKU har enligt budgetpropositionen medverkat till att 359 nya företag bildats under 2006. Representanter för LKU har lämnat råd till 1 470 grupper, vilka nyligen startat eller avser att starta kooperativa företag (prop. 2007/08:1 utg.omr. 24 s. 30).

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund motionerna A239 (fp) i denna del och A245 (c), i den mån de inte kan anses tillgodosedda med det ovan anförda.

Sociala företag m.m.

Som utskottet tidigare skrivit kan sociala företag och kooperativa företag spela en viktig roll, inte minst på arbetsmarknaden (bet. 2006/07:AU8, bet. 2006/07:AU13). Under föregående riksmöte lämnades också muntlig information om sociala företag till utskottet av företrädare för NTG Socialt företagande och Nutek.

Kooperativa företag kan, som berörts i avsnittet ovan, ses som ett gott komplement till andra företagsformer. Staten främjar också kooperativt företagande genom statsbidrag via Nutek till LKU. Utskottet vill samtidigt understryka att staten måste förhålla sig neutral i sin behandling av olika företagsformer. Kooperativa företag bör därför vare sig missgynnas eller gynnas i förhållande till andra typer av företag. Även sociala företag kan fylla en viktig funktion när det gäller att underlätta inträde i arbetslivet för de människor som kan bedömas ha svårast att klara konkurrensen på den reguljära arbetsmarknaden. Även på denna punkt vill utskottet emellertid betona vikten av att verksamheten får en sådan form att inte andra företag missgynnas på ett sätt som inte är godtagbart.

Flera motionärer lyfter fram den viktiga roll de sociala företagen kan spela. Även LKU nämns i detta sammanhang. Socialt företagande var också temat för en konferens arrangerad av Näringsdepartementet, Nutek och Equalprojektet NTG Socialt företagande den 25 maj 2007. På dagordningen stod bl.a. Nuteks arbete för att främja det sociala företagandet, de sociala företagens roll för mångfald, lokal utveckling och tillväxt, arbetsförmedlingens roll och möjligheter att stödja utveckling av sociala företag (Bryt utanförskapet! De sociala företagen visar vägen? Konferens anordnad av Näringsdepartementet och NUTEK/Equalprojektet NTG den 25 maj 2007).

Utskottet kan också, i likhet med några av motionärerna, se en positiv roll för sociala företag som arbetsplatser för vissa deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin, inom ramen för det regelverk som styr garantin.

När det gäller frågan om samordning mellan myndigheter, som berörs i ett par av motionerna, finns bestämmelser om det i flertalet myndigheters instruktioner. Till exempel anges i förordningen (2000:1178) med instruktion för Verket för näringslivsutveckling att NUTEK ska främja ökad samordning mellan statliga aktörer inriktade på företagsutveckling och regional utveckling samt komplettera och stärka verksamhet som bedrivs av andra aktörer med närings- eller regionalpolitisk inriktning.

Utskottet anser sammanfattningsvis att de sociala företagen kan fylla en viktig funktion i sitt arbete med att integrera människor i samhälle och arbetsliv. Genom att mobilisera de berörda personerna efter deras olika förutsättningar kan socialt företagande bidra till att skapa både en egen försörjning och del i en social arbetsgemenskap. Därmed kan också samhällsvinster uppstå, i form av ökade skatteintäkter och minskade utgifter.

Det är därför med tillfredsställelse utskottet kan konstatera att ett arbete har påbörjats inom Regeringskansliet för att främja socialt företagande (prop. 2007/08:1 utg.omr. 24 s. 23).

Utskottet vill inte föregripa regeringens beredningsarbete och avstyrker därför motionerna N248 yrkande 2 (c), A246 (c), A389 (c) och A399 (mp), allt i den mån de inte kan anses tillgodosedda med det ovan anförda.

Vissa frågor om regionala och gränsöverskridande arbetsmarknader

Utskottets förslag i korthet

Utskottet behandlar i detta avsnitt motionsyrkanden från den allmänna motionstiden gällande vissa frågor om regionala och gränsöverskridande arbetsmarknader, exempelvis frågor om att underlätta arbetssökande inom Norden och EU, och en fråga om målen för sysselsättningspolitiken ur ett regionalpolitiskt perspektiv. Riksdagen bör avslå samtliga motionsyrkanden.

Jämför reservation 16 (v).

Motionerna

Vänsterpartiet anser i motion *N341 yrkande 1* att regeringens politik alltmör innebär en tvångsförflyttning av personer till storstäderna. I stället bör politiken tillvarata och utveckla de regionala resurserna genom att flytta arbetsplatserna ut från storstadsområdena och stärka incitamenten för etablering av företag utanför storstäderna. *Vänsterpartiet* föreslår därför att riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om hur målformuleringar om sysselsättning kan vidareutvecklas så att de även innefattar en ambition om att minska de regionala obalanserna.

I motion *A255* av *Alf Eriksson och Sinikka Bohlin (s)* konstateras att det i dag inte är ovanligt att våra Östersjögrannar arbetar i Sverige och tvärtom. Motionärerna föreslår bl.a. att man ska verka för goda arbetsförhållanden i alla länder, detta för att ta bort hinder för arbetskraftens fria rörlighet och för att underlätta etableringen av informationscenter inom regionen vid gränspunkter där trafiken är särskilt stor.

Sinikka Bohlin och Ann-Kristine Johansson (s) kräver i motion *A257* nya försök från Sveriges sida att få till stånd en nordisk överenskommelse om att bevilja sökanderesor inom Norden.

Att det företag som etablerar sig i Sverige måste följa svensk arbetsrätt är, enligt *Alf Eriksson m.fl. (s)* i motion *A361 yrkande 1*, ett oeftergivligt krav. Sverige ska inte konkurrera med sämre löner utan med en bra arbetsmarknad och med stabila överenskommelser mellan arbetsgivarna och de fackliga organisationerna.

I motion A341 av *Tina Acketoft och Ulf Nilsson (fp)* noteras att man i dag som arbetssökande kan söka bidrag för ersättning för resa till praktikplats eller flytt inom landet, men inte utanför Sveriges gränser, något som med stor sannolikhet begränsar möjligheterna att söka sig utanför Sverige för många. Som ett led i arbetslinjen bör det därför utredas hur ett system med ersättning för sådana resor kan utvidgas att gälla hela EU.

Utskottets ställningstagande

Möjligheterna för arbetstagare att röra sig över gränserna och söka arbete i andra länder kommer enligt utskottets mening att bli alltmer värdefulla i den globaliserade ekonomin. Svenska arbetstagare har vidsträckt möjligheter att söka och ta jobb såväl inom Norden som inom EES-området (Europeiska ekonomiska samarbetsområdet) som förutom de 27 EU-länderna också innefattar Norge, Island och Schweiz. Samtidigt kan de skillnader som finns i bl.a. skatte- och transfereringssystem mellan de olika länderna utgöra hinder för den som vill arbeta i ett annat land. Utskottet delar därför den strävan som kommer till uttryck i många av motionerna efter att minimera de negativa effekterna av sådana skillnader och välkomnar regeringens aktiva arbete på området. Utskottet noterar att motioner om dessa problem bereds även i andra utskott.

Utskottet kan inledningsvis ändå peka på att det inom ramen för Nordiska ministerrådets verksamhet pågår ett kontinuerligt arbete med att stärka gränsregionerna i Norden. Kunskap om regelverken är viktigt för gränspendlarna. Den nordiska skatteportalen på Internet, Nord tax, är ett exempel på det nordiska samarbetet. År 2008 kommer denna att följas av en socialförsäkringsportal.

Sverige är ordförande i Nordiska ministerrådet 2008. Utvecklingen av gränsregioner och avlägsnande av gränshinder är en av de frågor som Sverige prioriterar under ordförandeskapet. Regeringen vill under ordförandeskapet bidra till att dels stärka Nordens samlade konkurrenskraft i en globaliserad värld, dels med gemensamma ansträngningar bryta utanförskapet på arbetsmarknaden i våra länder. Bland annat är det viktigt att underlätta för ungdomar och utrikes födda att etablera sig på arbetsmarknaden. Arbetet med att förhindra utanförskap kommer därför att betonas under 2008. Kvalitetsfrågor inom yrkesutbildningen och främjande av rörligheten för yrkesutbildade genom samarbete kring erkännandefrågor är områden som kommer att uppmärksammas under det svenska ordförandeskapet. Under 2007 har en studie gjorts av hur den nordiska välfärdsmodellen faller ut vad gäller arbetskraftsdeltagandet. Studien kommer att följas upp under det svenska ordförandeskapet. En god arbetskrafts- och kompetensförsörjning inom hela regionen stärker konkurrenskraften. Därför anser regeringen att det är viktigt att säkerställa ett strategiskt gränsöverskridande samarbete mellan de nordiska länderna och, där förutsättningar finns, med de baltiska länderna för att komplettera nationella insatser och

skapa möjligheter till väl fungerande och hållbara arbetsmarknadsregioner. Bättre tillgänglighet till arbetsmarknaden, bl.a. genom regionförstoring och utökad IT-användning, är avgörande för företags och regioners konkurrenskraft på en global marknad.

Utskottet noterar också att ministern för nordiskt samarbete, Cristina Husmark Pehrsson, under våren 2007 tog initiativ till och medverkade i hearingar i Malmö, Eda kommun och i Haparanda-Torneå. Syftet med hearingarna var att ta del av synpunkter från invånare, företag och myndigheter i gränsregionerna om hur integrationen i gränsregionerna kan underlättas. På uppdrag av Cristina Husmark Pehrsson pågår nu i Regeringskansliet en kartläggning av gränshinder.

Under Öresundstinget i maj 2007 utfärdade arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin och den danske sysselsättningsministern Claus Hjort Frederiksen en deklARATION, ”Två länder – en arbetsmarknad”. En svensk-dansk arbetsgrupp ser under hösten 2007 över hur man kan göra det lättare för invånarna i Öresundsregionen att bo på ena sida av Sundet och arbeta på den andra sidan. Arbetsgruppen ska också utreda möjligheten till arbetslivsriktad rehabilitering i bosättningslandet för gränsgångare. Vidare ska gruppen utreda vilka möjligheter som finns för respektive myndigheter och för arbetsgivare och arbetstagare med olika hemviststater att komma överens om anpassade lösningar för inbetalning av sociala avgifter inom ramen för EG-rätten, något som även diskuterats mellan den svenska och danska regeringen. Samtidigt skickade ministrarna en signal till myndigheterna i Danmark och Sverige att de dels ska undersöka möjligheterna till ökade informations- och rådgivningsinsatser, dels ytterligare öka sin samverkan i de frågor som rör gränspendling. Bakgrunden till denna deklARATION är att fler och fler människor väljer att dela sin vardag mellan olika sidor av Öresund.

Slutligen kan nämnas att regeringen har fattat beslut om att även för år 2008 lämna ett bidrag på 750 000 kr till Grensetjänsten i Morokulien på gränsen mellan Sverige och Norge. Grensetjänsten är en fysisk och virtuell informations- och rådgivningstjänst som underlättar för arbetspendling, företagsetablering och gränsöverskridande studier i Norge och Sverige.

Utvecklingen av den gränsregionala integrationen utgör även en del av EU-samarbetet. I Sveriges nationella strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 sägs bl.a. att förmågan att utveckla funktionella arbetssätt och strukturer över nationsgränserna är viktig och bör förstärkas för att uppnå regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning. Arbetet med att utveckla och informera om skillnader i regelverk som försvårar samverkan över gränserna bör enligt strategin intensifieras. Strategin vidareutvecklar samordningen mellan den regionala utvecklingspolitiken, arbetsmarknadspolitiken och den europeiska sammanhållningspolitiken i Sverige. Den lägger grunden för Sveriges genomförande av EU:s sammanhållningspolitik och strukturfonderna.

Hela Sverige kommer att omfattas av strukturfondsmedel inom målet Regional konkurrenskraft och sysselsättning. Enligt överenskommelsen vid Europeiska rådet i december 2005 kommer Sverige uppskattningsvis att tilldelas ca 13 miljarder kronor inom målet Regional konkurrenskraft och sysselsättning och ca 2 miljarder kronor inom målet Territoriellt samarbete.

Utskottet noterar också att arbetssökande inom EU och EES-området kan begagna sig av den s.k. Eures-portalen som ger information dels om tillgängliga jobb i samtliga EES-länder, dels om de villkor som gäller för arbetstagare i olika EES-länder.

Utskottet anser mot bakgrund av det anförda att regeringen driver frågan om en gränsöverskridande arbetsmarknad i såväl nordiska som europeiska sammanhang. Något särskilt tillkännagivande med anledning av motionerna förefaller därför inte nödvändigt. Utskottet avstyrker motionerna A255 (s), A257 (s), A341 (fp) och A361 yrkande 1 (s).

När det slutligen gäller frågan om sysselsättningsmål och minskade regionala obalanser, som tas upp i motion N341 yrkande 1 (v), noterar utskottet att det enligt budgetpropositionen pågår ett arbete i Regeringskansliet med att ta fram ett underlag för en översyn av målen för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken och indikatorer på full sysselsättning. Utskottet anser att denna översyn bör avvaktas, och motion N341 yrkande 1 (v) avstyrks.

Upphävande av lagen (1971:1204) om byggnadstillstånd m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet behandlar i detta avsnitt en motion från den allmänna motionstiden gällande ett upphävande av lagen (1971:1204) om byggnadstillstånd m.m. Motionsyrkandet bör avslås av riksdagen.

Bakgrund

Enligt lagen (1971:1204) om byggnadstillstånd m.m. kan regeringen förordna att byggnadsarbete inte får påbörjas utan särskilt tillstånd (byggnadstillstånd), om sådant förordnande behövs med hänsyn till samhällsekonomiska förhållanden eller läget på arbetsmarknaden eller andra väsentliga allmänna intressen. Förordnande får begränsas till att avse viss tid, visst slag av byggnadsarbete eller viss del av landet. Regeringen kan vidare i fråga om visst område förordna att byggnadsarbete inte får påbörjas utan särskilt tillstånd (igångsättningstillstånd), om det visat sig att jämn sysselsättning under olika delar av året inte kan upprätthållas på annat sätt för byggnadsindustrins arbetskraft inom området. Förordnandet får begränsas till att avse viss tid eller visst slag av byggnadsarbete.

Vilka typer av byggnader som kräver tillstånd beskrivs närmare i förordningen (1986:777) om byggnadstillstånd.

Motionen

Eliza Roszkowska Öberg (m) anför i motion A403 att lagen om byggnadstillstånd är såväl skadlig och onödig som konkurrenshämmande och rättsosäker. Den bör därför avskaffas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner motionärens ambition att bidra till det regelförenklingsarbete som regeringen inlett mycket lovvärd och finner lagen (1971:1204) om byggnadstillstånd m.m. vara ett bra exempel på en lag som bör övervägas i detta sammanhang. Utskottet har också genom underhandskontakter med Regeringskansliet erfarit att beredningsarbete pågår med syfte att se över möjligheterna om och i så fall hur detta bör ske. Utskottet anser att Regeringskansliets beredning bör avvaktas. Mot denna bakgrund behöver motion A403 (m) inte bifallas, varför den avstyrks.

Politikområdena Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik

Utskottets förslag i korthet

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till mål för politikområdet Integrationspolitik, regeringens förslag till mål för politikområdet Urban utvecklingspolitik och upphävande av nuvarande mål för politikområdet. Utskottet ställer sig också bakom vad regeringen föreslår om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund. I avsnittet behandlas även ett antal motioner väckta under den allmänna motionstiden, vilka bl.a. rör ett fempunktsprogram för snabb introduktion av nyanlända och målen för politikområdet Urban utvecklingspolitik. Riksdagen bör avslå samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till befintliga insatser och pågående utredningsarbete.

Jämför reservationerna 17 (s) och 18 (v).

Bakgrund

Integrationspolitiken omfattar frågor om allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett etnisk bakgrund, nyanlända invandrades etablering i samhället, ersättning till kommunerna för flyktingmottagande och svenskt medborgarskap. Vidare ingår åtgärder för att motverka och förebygga diskriminering på grund av etnisk och religiös tillhörighet och insatser mot främlingsfientlighet och rasism. Från och med 2008 ingår också åtgärder för att motverka och förebygga diskriminering på grund av kön, sexuell läggning och funktionshinder och insatser mot homofobi. Inom politikom-

rådet finns myndigheten Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) och Nämnden mot diskriminering. Från och med 2008 ingår också myndigheterna Jämställdhetsombudsmannen (JämO), Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO) och Handikappombudsmannen (HO) i politikområdet.

Bakgrunden till de förändringar av utgiftsområdet som gäller från och med 2008 är följande. Diskrimineringskommittén (2006:22) har föreslagit att det införs en sammanhållen diskrimineringslagstiftning och en gemensam ombudsmannamyndighet för de olika diskrimineringsgrunderna. I enlighet med kommitténs förslag avser regeringen bl.a. att föreslå att de olika diskrimineringslagarna samordnas till en gemensam lagstiftning. Mot denna bakgrund föreslog regeringen i vårpropositionen för 2007 att de ändamål och den verksamhet som finansieras med medel från anslagen för HomO, JämO och HO skulle flyttas till utgiftsområde 13 Arbetsmarknad. Riksdagen godkände regeringens förslag.

Integrationspolitiken är sektorsövergripande och genomförs till stor del inom andra politikområden. De nuvarande målen för integrationspolitiken fastställdes av riksdagen hösten 1997 och har därefter kompletterats vid skilda tillfällen.

Urban utvecklingspolitik ersätter det tidigare politikområdet Storstadspolitik. Riksdagen beslutade om dess mål 1998. Regeringen ändrar nu inriktningen och föreslår nya mål. Den nya inriktningen medför att Storstadsdelegationen läggs ned.

Arbetsmarknadsutskottet har i sitt yttrande till finansutskottet om ramar för utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv ställt sig bakom regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och avvisat oppositionspartiernas alternativa förslag. På politikområdena Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik behandlas i yttrandet framför allt frågan om kommunersättning vid flyktingmottagande (2007/08:AU1y s. 22–25).

Målen för politikområdena Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik m.m.

Propositionen

I syfte att utveckla en politik som i första hand tar fasta på att motverka utanförskap och bekämpa diskriminering oavsett etnisk och religiös tillhörighet, kön, sexuell läggning eller funktionshinder har samtliga ombudsmän och lagstiftningen mot diskriminering förts till politikområdet. *Målen för Integrationspolitik* behöver därför kompletteras med ett särskilt mål om diskriminering (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 2*). Målen blir därmed

- lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund,
- en samhällsgemenskap med samhällets mångfald som grund,

- en samhällsutveckling som kännetecknas av ömsesidig respekt för olikheter inom de gränser som följer av samhällets grundläggande demokratiska värderingar och som alla oavsett bakgrund ska vara delaktiga i och medansvariga för samt
- ett samhälle fritt från diskriminering.

Den föreslagna kompletteringen av målen för integrationspolitiken innebär att insatser som görs för att förebygga och minska diskriminering på olika grunder och dess resultat i fortsättningen redovisas inom utgiftsområde 13 under Integrationspolitik. När det gäller andra insatser som berör kön eller funktionshinder redovisas dessa, liksom tidigare, under politikområde Jämställdhetspolitik inom utgiftsområde 14 respektive politikområde Handikappolitik inom utgiftsområde 9.

När det gäller frågan om *stödet till organisationer bildade på etnisk grund* föreslår regeringen att de nuvarande kraven på att organisationerna ska bedriva verksamhet i enlighet med de integrationspolitiska mål som anges av regeringen avskaffas. Den övergripande inriktningen på stödet till organisationer bildade på etnisk grund ska vara att stärka organisationernas egna initiativ och verksamheter kring kultur, språk och identitet och delaktighet i samhället. Vidare ska organisationer som bedriver verksamheter som motverkar rasism och likartade former av intolerans kunna få särskilt stöd. Den förändrade inriktningen på bidragen sker inom den nuvarande ekonomiska ramen för befintliga stöd till vissa organisationer inom integrationsområdet och avses träda i kraft fullt ut den 1 juli 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 5*).

Vad gäller *Urban utvecklingspolitik* ändrar regeringen inriktningen på politikområdet och vill stärka kopplingen till andra politikområden, med fokus på arbete, utbildning och trygghet. Regeringen föreslår att målen för den urbana utvecklingspolitiken ska vara följande:

- färre individer i utanförskap i stadsdelar som präglas av utanförskap,
- färre antal stadsdelar som präglas av utanförskap och
- fler stadsdelar, samt storstäder och större städer i sin helhet, som präglas av ekonomisk tillväxt och hållbar utveckling för att öka konkurrenskraften.

Politikområdet verkar genom den generella politiken och bidrar till att det samlade utanförskapet i landet minskar. Målen för Urban utvecklingspolitik ersätter de tidigare övergripande målen för politikområdet (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 3*).

Motionerna

Socialdemokraterna framhåller i motionerna *Fi277 yrkande 74*, *A400 yrkandena 25 och 27* och *A398 yrkande 10* att Sverige måste bli bättre på att välkomna nyanlända och så snabbt som möjligt tillvarata deras resurser i arbetslivet. Partiet föreslår därför ett fempunktsprogram för snabb introduk-

tion. För det *första* vill man mot bakgrund av det ojämna flyktingmottagandet i Sveriges kommuner göra en översyn av lagstiftningen bl.a. i syfte att tilldela den som har fått uppehållstillstånd en kommunplacering under introduktionsperioden. För det *andra* anser partiet att utbildningen i svenska för invandrare (sfi) måste anpassas till att de som flyttar till Sverige inte är någon homogen grupp. Utöver tidigare förslag om förändringar i sfi vill partiet gå vidare och komplettera med intensivkurser för dem som har studievana och snabbt vill lära sig svenska – totalt 500 platser. Därutöver ska en kommun som har uppnått goda resultat i utbildningen i sfi kunna få i uppdrag att arrangera motsvarande intensivutbildning för icke-akademiker på distans, med nationell intagning och statlig ersättning – också 500 platser. För det *tredje* vill partiet införa kompletteringsutbildningar för utländska akademiker och yrkesutbildade. Den försöksverksamhet som Socialdemokraterna genomförde under den förra mandatperioden med satsningar på kompletteringsutbildning för personer med utländska examina ska utvidgas och erbjudas på flera områden där det råder risk för brist på arbetskraft. Utbildningarna ska genomföras vid några utpekade högskolor och universitet och yrkeskomvux. Den *fyjärde* punkten i Socialdemokraternas program är att se över de statliga schablonersättningarna, så att dessa bättre avspeglar kommunernas kostnader. För det *femte* föreslår partiet att det, för att stödja de kommuner som under de senaste åren har tagit en stor del av ansvaret i flyktingpolitiken, införs en solidaritetsbonus. Den innebär att de kommuner som har tagit emot flest flyktingar under de senaste fem åren i förhållande till sin befolkningsstorlek får en 20 % högre schablonersättning vid flyktingmottagande än andra kommuner. Denna solidaritetsbonus finansieras av kommunsektorn gemensamt genom en avtrappning av det generella statsbidraget. Det innebär i praktiken en omfördelning från de kommuner som inte har tagit sitt ansvar till de kommuner som har gjort det.

Leif Jakobsson m.fl. (s) föreslår i motion A405 yrkandena 1, 2, 4 och 5 tillkännagivanden dels om att Sveriges kommuner har en skyldighet att ta emot flyktingar och deras anhöriga men att mottagandet är ojämnt fördelat, dels om att Migrationsverket och andra statliga myndigheter bör få i uppdrag att arbeta aktivt för att stödja regionala överenskommelser där små kommuner av ekonomiska och verksamhetsmässiga skäl går ihop i nya regionala samverkansformer och kombinerar sina möjligheter till bostäder, utbildning och arbete, dels om att kommunerna bör ges resurser för att kunna ge nyanlända en god start där bl.a. ersättningen för anhöriginvandrarna och för asylsökande barns skolgång behöver ses över, dels om att det finns ett behov av att skapa individualiserad introduktion till etablering och arbete.

Vänsterpartiet motsätter sig i motion A380 yrkande 2 regeringens förslag om att avskaffa de befintliga och inrätta nya mål för politikområdet Urban utvecklingspolitik. Den urbana utvecklingspolitiken kan enligt partiets mening även fortsättningsvis spela en viktig roll för att motverka segregation och förbättra boendemiljön i vissa utsatta bostadsområden.

Jan Lindholm och Karla López (mp) föreslår i motion C371 yrkande 10 ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en systematisk genomlysning av om utsatta stadsdelar är underförsörjda i jämförelse med andra stadsdelar, något många studier tyder på.

Utskottets ställningstagande

Integrationspolitik

Utskottet kan konstatera att den generella politiken för integration under den förra mandatperioden endast lett till blygsamma resultat. De sociala och ekonomiska klyftorna mellan grupper med svensk respektive utländsk bakgrund har i huvudsak förblivit oförändrade eller vidgats under de senaste åren. Skillnaderna är dock stora inom den heterogena kategorin personer med utländsk bakgrund. Arbete och egen försörjning är och förblir de viktigaste enskilda faktorerna för att bryta utanförskap i en vid mening. Trots en huvudsakligen god ekonomisk konjunktur skapades det inte tillräckligt många arbetstillfällen i Sverige under den sista halvan av 1990-talet och de första åren av 2000-talet. Utskottet kan också konstatera att det finns stora skillnader mellan kvinnor och män. Sysselsättningen är betydligt lägre bland invandrade kvinnor än bland invandrade män. Invandrare som flyttat till Sverige efter de tidiga barndomsåren är en av de grupper som löper särskilt hög risk att drabbas av ett bestående utanförskap på arbetsmarknaden. Utskottet kan konstatera att de åtgärder för tillväxt, arbete och ökat företagande som regeringen har presenterat i budgetpropositionen för 2007 och i 2007 års ekonomiska vårproposition i kombination med den rådande högkonjunkturen glädjande nog har lett till en mycket kraftig sysselsättningsutveckling som bedöms fortsätta även under de kommande åren. Detta bör också ge goda integrationspolitiska effekter.

En annan faktor som förklarar svårigheter på integrationsområdet är utbildningssystemet. Grund- och gymnasieskolan har inte tillräckligt kunnat kompensera för elevernas skilda förutsättningar. Utskottet anser att regeringens insatser för en kunskapsskola för alla syftar till att förbättra målpuffyllelsen för skolan, särskilt avseende de elever som från början har sämre förutsättningar, t.ex. på grund av att eleven inte har svenska som modersmål.

Utskottet kan också konstatera att samhällets insatser för att stödja nyanlända vuxna invandrades etablering i arbete och utbildning dessvärre inte har varit tillräckligt effektiva. Tiden för etablering i det svenska samhället blir alltför lång för många nyanlända, till förfång för både individen och

samhället. Brister i sfi-undervisningen och i ett bidragssystem med inlåsningseffekter fördröjer inträdet på arbetsmarknaden. Svårigheter med validering av tidigare utbildning eller yrkeserfarenhet kan också skjuta upp arbetsmarknadsinträdet.

Diskriminering kan vara ytterligare en förklaring till det utanförskap som många människor upplever. Till exempel visar en ny studie från IFAU att personer med ett utländskt namn som lagt in sitt cv på arbetsförmedlingens hemsida blir kontaktade av färre arbetsgivare än personer med ett svenskklingande namn (IFAU-rapport 2007:17 Diskriminering i anställningsprocessen: resultat från en Internetbaserad sökkanal). Lagstiftningen på området har förstärkts successivt och antalet insatser har ökat, men det finns anledning att intensifiera arbetet mot diskriminering. Utskottet ställer sig därför positivt till regeringens inriktning på området. Av budgetpropositionen framgår att regeringen anser att ett fortsatt kraftfullt arbete för att motverka diskriminering ska ha högsta prioritet. I detta ingår att utforma en ny gemensam lag mot diskriminering, att bereda frågan om höjda ersättningsnivåer vid diskriminering och att genomföra en sammanslagning av nuvarande ombudsmän till en myndighet. Regeringens ambition är att återkomma till riksdagen med lagförslag som kan behandlas av riksdagen under våren 2008, samtidigt som etableringen av den nya ombudsmannamyndigheten förbereds. Vid sidan av detta arbete planeras enligt budgetpropositionen också en utredning om diskrimineringstester som bevismedel (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 s. 35).

Beträffande regeringens förslag att avskaffa nuvarande krav om att organisationer bildade på etnisk grund ska bedriva verksamhet i enlighet med de integrationspolitiska målen vill utskottet framföra följande. Utskottet anser liksom regeringen att integration är en ömsesidig process där organisationer bildade på etnisk grund inte har ett större ansvar för integration än andra organisationer. Det är inte heller förenligt med den nuvarande politiken att regeringen ska styra inriktningen på de etniska organisationernas verksamhet. Utskottet välkomnar därför vad regeringen skriver om att statsbidraget till etniska organisationer i högre grad ska stärka egna initiativ och verksamheter. Många av organisationerna bildade på etnisk grund arbetar främst med frågor om språk, identitet och kultur som i sig innebär att deras engagemang och delaktighet i samhället stärks. Utskottet anser också att det är angeläget att stärka möjligheterna för sådana organisationer som bedriver verksamhet för att motverka rasism och annan intolerans att få stöd.

När det gäller Socialdemokraternas förslag i motionerna Fi277 yrkande 74, A400 yrkandena 25 och 27 och A398 yrkande 10, delar utskottet partiets uppfattning att Sverige behöver bli bättre på att välkomna nyanlända och så snabbt och smidigt som möjligt ta till vara deras resurser i arbetslivet. När det gäller det fempunktsprogram partiet presenterar i dessa motioner, liksom i fråga om vad Leif Jakobsson m.fl. anför i motion A405 yrkandena 1, 2, 4 och 5, vill utskottet framföra följande. Personer som flyt-

tar till Sverige utgör inte någon homogen grupp. Det är därför viktigt att undervisningen i svenska anpassas till den enskildes förutsättningar och behov. Det är utskottets uppfattning att en väl fungerande sfi är en viktig byggsten för lyckad integration, och det är därför med tillfredsställelse utskottet konstaterar att det pågår ett arbete för att utveckla ett förslaget på en sfi-bonus till flyktingar, skyddsbehövande och anhöriga som inom viss tid efter uppehållstillstånd når en sfi-nivå som bedöms tillräcklig för att kunna få arbete. Ambitionen är att detta ska kunna träda i kraft under 2008 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 s. 36). Utskottet noterar att regeringen har vidtagit ett flertal åtgärder för att höja kvaliteten i sfi-undervisningen. Till exempel har den treåriga satsningen på kompetensutveckling för lärare inom sfi vidgats för att också kunna kompensera kommunerna för lönekostnader. Satsningen kommer att bestå av upphandlade högskolekurser inom ämnet svenska som andraspråk och rikta sig till sfi-lärare med lärarexamen. Den särskilda satsningen på sfi-utbildningen kommer att bedrivas under 2008–2010 samtidigt med den stora lärarfortbildnings-satsningen (prop. 2007/08:1 utg.omr. 16 s. 117). Regeringen nämner i budgetpropositionen att den har beredskap att vid behov återkomma med ytterligare åtgärder (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 s. 36). I anslutning till frågan om sfi kan utskottet dessutom konstatera att en särskild utredare fått i uppdrag att undersöka och lämna förslag om hur ett system med fristående utbildningsverksamheter som motsvarar skolformerna inom det offentliga skolväsendet för vuxna, dvs. komvux, sårvux och sfi, ska införas. En utgångspunkt är enligt direktiven att kommuner och landsting inte längre ska ha ensamrätt till att vara huvudmän för själva genomförandet av verksamheter inom komvux, sårvux och sfi eller till att ha myndighetsuppgifter i fråga om sådana verksamheter. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 3 mars 2008 (dir. 2007:32 En fristående vuxenutbildning).

I fråga om Socialdemokraternas förslag om kompletteringsutbildningar för utländska akademiker och yrkesutbildade vill utskottet understryka att personer som kommer till Sverige med examen på högskolenivå och kvalificerad yrkeserfarenhet är en stor tillgång för det svenska samhället. Det är viktigt att dessa personer snabbt kommer ut på arbetsmarknaden, både för individens och för samhällets skull. Det är dessutom värdefullt om etableringen kan ske inom områden som dessa personer har utbildning för. Möjligheten till komplettering av den utländska utbildningen är ett sätt att underlätta inträdet på den svenska arbetsmarknaden. Utskottet kan konstatera att det genomförs flera insatser för detta ändamål. Regeringen föreslår i budgetpropositionen att medel anvisas för en fortsatt satsning på kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk jurist- eller lärarutbildning. Regeringen avser också att se över och utvärdera den högre praktiska förvaltningsutbildning som genomförs vid Göteborgs universitet, Stockholms universitet och Malmö högskola. Regeringen har gett Göteborgs universitet och Stockholms universitet i uppdrag att under 2007 och 2008 mot särskild ersättning anordna juridisk kompletterande utbildning

för personer med avslutad utländsk juristutbildning. Regeringen har också gett ett antal lärosäten i uppdrag att anordna kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk lärarutbildning under 2007 och 2008. Dessa satsningar pågår fortfarande. För utländska veterinärer med utbildning från tredjeland anordnas vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) en tilläggsutbildning som ger möjlighet att få svensk legitimation. En viktig grupp är hälso- och sjukvårdsutbildade personer. På det området råder det dessutom arbetskraftsbrist. Den nuvarande ordningen för erkännande av hälso- och sjukvårdsutbildningar från länder utanför EU/EES inklusive Schweiz medför att det för många yrkesutövare tar lång tid innan de kan få behörighet och därigenom tillträde till den svenska arbetsmarknaden. Regeringen avser att skapa en rättssäker och effektiv ordning för erkännande av hälso- och sjukvårdsutbildningar från tredjeland som leder fram till de yrken som Socialstyrelsen utfärdar legitimation för. En utredare har getts i uppdrag att lämna förslag till en sådan ordning. Förslaget ska lämnas till regeringen under hösten 2007. Regeringen avser att ge ett antal lärosäten i uppdrag att anordna kompletterande utbildning för personer med avslutad hälso- och sjukvårdsutbildning från länder utanför det ovan nämnda området som fått ett beslut om kompletterande utbildning från Socialstyrelsen (prop. 2007/08:1 utg.omr. 16 s. 122). Utskottet har under hand inhämtat att utredningen ska redovisas till regeringen den 30 november 2007.

När det gäller övriga delar i Socialdemokraternas fempunktsprogram, ansvar och ersättning för flyktingmottagande, liksom de enskilda socialdemokratiska motionärernas förslag, vill utskottet nämna att frågor av detta slag behandlas inom ramen för en statlig utredning (dir. 2007:52 Effektiva insatser och incitament för snabbare arbetsmarknadsetablering för nyanlända flyktingar m.fl.). Enligt direktiven består uppdraget i att se över och lämna förslag om ansvar, utformning och finansiering av flyktingmottagande och andra insatser för nyanlända flyktingar och skyddsbehövande i övrigt och deras anhöriga. I uppdraget ingår att se över den statliga ersättningen för flyktingmottagande. Utredaren ska överväga och lämna förslag om förändringar av den statliga ersättningen och hur den ska regleras. I detta ingår att beakta effekter av det ordinarie systemet för skatteintäkter och systemet för kommunal utjämning. Förslagen ska sammantaget stärka kommunernas, statliga myndigheters och andra aktörers incitament att verka för ett snabbt inträde på arbetsmarknaden för den nyanlände, liksom individernas incitament och möjligheter till egen försörjning på ett sätt som leder till en ökad valfrihet för individerna. I direktiven hänvisas bl.a. till att rapporter och tidigare utredningar har pekat på att utformningen av det nuvarande ersättningssystemet med en schablonersättning till kommunerna inte lett till den effektivisering som en gång var syftet. Eftersom det är kommunen som får särskilda pengar för att ta hand om de nyanlända uppfattas det som om kommunen också har ett totalansvar för den enskildes introduktion. Regeringen framhåller i utredningsdirektiven att försök

har gjorts på regional nivå att samverka kring insatser och även resurser för att åstadkomma en mer individualiserad och effektiv introduktion, men att erfarenheter visar att det inte är problemfritt. Mycket tyder på att nuvarande ersättningssystem inte underlättar samverkan mellan olika aktörer och riskerar att minska effektiviteten. I direktiven sägs också att det inte är aktuellt att inskränka individens möjlighet att själv välja bostadsort under den tid som ansökan om asyl prövas eller när uppehållstillstånd har beviljats. Däremot finns det enligt direktiven skäl att närmare överväga om bosättning och etablering skulle kunna påverkas genom incitament både för individen och andra aktörer och genom förbättrad information om arbetsmarknads- och utbildningsförutsättningarna på olika orter. Det är också viktigt att uppmärksamma att det i en region kan finnas kommuner som har relativt gott om bostäder och andra kommuner som saknar bostäder men där det finns bättre arbetsmarknadsmöjligheter. Här är det angeläget att hitta regionala lösningar som kan öka den totala kapaciteten för flyktingmottagandet och underlätta etableringen på arbetsmarknaden. Det ingår i utredarens uppdrag att ta del av tidigare utredningar och rapporter som kan bedömas relevanta för uppdraget, t.ex. betänkandena *Etablering i Sverige* (SOU 2003:75) och *Från socialbidrag till arbete – möjligheter och ansvar för individ och samhälle* (SOU 2007:2). Riksrevisionens granskning av statliga insatser för nyanlända invandrare (RiR 2006:19) och riksdagens tillkännagivande i denna fråga (bet. 2006/07:AU6, rskr. 100) ska särskilt beaktas. Uppdraget ska redovisas senast den 2 juni 2008.

Utskottet noterar att enligt ett interpellationssvar från integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni avser regeringen att under hösten tillsätta en utredning med uppdrag att se över mottagandet av asylsökande (interpellation 2007/08:45).

I detta sammanhang vill utskottet också nämna följande. Integrationsverket lades ned den 30 juni 2007. Sedan den 1 juli 2007 är det en uppgift för Migrationsverket och länsstyrelserna att verka för att det finns en beredskap och kapacitet att ta emot flyktingar i kommunerna. Inriktningen på flyktingmottagandet framöver är att kommunerna och berörda myndigheter i ett län ska kunna samverka kring mottagandet och introduktionen för att uppnå ökad effektivitet. Utskottet bedömer att denna förändring lägger en god grund för en förbättrad regional samverkan i dessa frågor.

Avslutningsvis noterar utskottet att Migrationsverket har beviljats drygt 32 miljoner kronor från EG-kommissionen för att arbeta med asylsökande från Irak. Bakgrunden är Sveriges stora ansvarstagande för irakiska asylsökande.

Sammanfattningsvis kan utskottet konstatera att regeringen genomför flera insatser för att lösa den typ av problem Socialdemokraterna liksom de enskilda socialdemokratiska motionärerna pekar ut. De övergripande frågorna är under utredning. Utskottet bedömer att de ovan nämnda utredningarna tillsammans kommer att kunna mycket brett belysa såväl de

asylsökandes situation som förutsättningarna för etablering för dem som beviljas uppehållstillstånd. Utskottet ser därför inte skäl att ställa sig bakom Socialdemokraternas förslag om tillkännagivanden.

Urban utvecklingspolitik

När det gäller de förändringar regeringen föreslår på politikområdet Urban utvecklingspolitik kan utskottet konstatera att utgångspunkten för regeringens fortsatta arbete är att minska antalet stadsdelar som präglas av utanförskap i Sverige och att förbättra förutsättningarna för städers bidrag till landets konkurrenskraft. Utskottet betraktar denna inriktning som konstruktiv och delar regeringens uppfattning att de särskilda medel för projekt i stadsdelar som tidigare utbetalats inom Storstadspolitiken inte kan sägas vara en långsiktig lösning. Utskottet anser att utanförskapet bekämpas mest effektivt genom den generella politiken. Tillväxtperspektivet är grundläggande för att öka förutsättningarna för att även de områden som nu präglas av utanförskap på sikt i större utsträckning ska bidra till en ekonomisk och hållbar utveckling liksom stärkt konkurrenskraft för staden och regionen i dess helhet. Utskottet konstaterar att regeringen för närvarande bereder frågan om formerna för hur verktyg inom den generella politiken bäst kan utnyttjas för att bryta utanförskap och stärka en ekonomisk tillväxt och en i övrigt hållbar utveckling i storstäder och större städer. Utskottet ansluter sig till regeringens linje och ställer sig därför inte bakom Vänsterpartiets avstyrkande av de nya målen för politikområdet, eller de enskilda miljöpartisternas förslag.

Utskottets slutsats

Mot bakgrund av vad som ovan anförts anser utskottet att motionerna Fi277 yrkande 74 (s), C371 yrkande 10 (mp), A380 yrkande 2 (v), A398 yrkande 10 (s), A400 yrkandena 25 och 27 (s), och A405 yrkandena 1, 2, 4 och 5 (s) samtliga bör avstyrkas. Utskottet välkomnar regeringens inriktning och anser att riksdagen bör godkänna regeringens förslag till dels mål för politikområdet Integrationspolitik (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 2), dels mål för politikområdet Urban utvecklingspolitik och upphävande av nuvarande mål för politikområdet (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 3), dels vad regeringen föreslår om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 5).

Anslagen

I det följande tas endast de anslag upp som har föranlett synpunkter i motioner. Av nedanstående tabell framgår under vilka anslag som det finns motioner behandlade (markerat med X). Övriga anslag behandlas kortfattat i slutet av detta avsnitt.

Anslag inom politikområdena Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik

Ramanslag	Motioner
10:1 Avvecklingsmyndigheten för Integrationsverket	
10:2 Integrationsåtgärder	X
10:3 Kommunersättningar vid flyktningmottagande	X
10:4 Hemutrustningslån	
10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering	X
10:6 Jämställdhetsombudsmannen	X
10:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)	X
10:8 Handikappombudsmannen	X
10:9 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	

*Anslag 10:2 Integrationsåtgärder***Propositionen***Tusental kronor*

Förslag till anslag 2008	60 072
--------------------------	--------

Anslaget används för stöd till organisationer bildade på etnisk grund, för åtgärder som stimulerar integrationsprocesserna i samhället och för insatser som förebygger och motverkar främlingsfientlighet, rasism och etnisk diskriminering. Vidare finns under 2008 medel för insatser i syfte att bryta utanförskap. Regeringen föreslår att ett ramanslag på 60,1 miljoner kronor anvisas för 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*).

Motionerna**Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag***Tusental kronor*

Regeringens förslag	s	v	mp
60 072		15 000	125 000

Vänsterpartiet anser i motion *A380 yrkande 1 i denna del* att det statsbidrag som går till riksorganisationer bildade på etnisk grund inte är anpassat till att organisationerna ökat stort, både i antal organisationer och i antal medlemmar. Inom detta anslag föreslår *Vänsterpartiet* att medlen för Invandrades riksförbund får en permanent förstärkning med 15 miljoner kronor. Sammantaget föreslår *Vänsterpartiet* en ökning av anslaget 10:2 Integrationsåtgärder med 15 miljoner kronor för 2008 i förhållande till regeringens förslag.

Miljöpartiet anser i motion *A386 yrkande 1 i denna del och yrkandena 2–4* att antidiskrimineringsbyråerna spelar en viktig roll i kampen mot etnisk diskriminering och föreslår att anslaget till dessa ökas med 5 miljoner kro-

nor och finansieras inom ramen för Miljöpartiets förslag om ökat anslag till integrationsåtgärder. Partiet beklagar att regeringen kraftigt dragit ned på, eller helt tagit bort, stödet till organisationer som arbetar med frågor om lika rättigheter. Miljöpartiet avsätter 2,5 miljoner kronor i sin budget till Centrum mot rasism (CMR) och 6 miljoner kronor till organisationen Arbete mot rasism.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i det närmast föregående avsnittet, Målen för politikområdena Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik m.m., anslutit sig till regeringens förslag om att statsbidraget till etniska organisationer i högre grad ska främja egna initiativ och verksamheter. Utskottet delar också regeringens hållning att det är angeläget att stärka möjligheterna för sådana organisationer som bedriver verksamhet för att motverka rasism och annan intolerans att få stöd. Utskottet konstaterar att regeringens avsikt är att skapa en särskild stödordning för organisationer som bekämpar främlingsfientlighet och annan intolerans. Dessa organisationer har då möjlighet att söka stöd för sin verksamhet i det nya systemet. Det sammanlagda stödberopp som avsätts för ändrad inriktning av stödformerna till organisationer bildade på etnisk grund och för att motverka rasism och intolerans beräknas till ca 30 miljoner kronor för 2008. Utskottet noterar också regeringens beslut att under 2008 inleda en satsning på en dialog och en samverkan med ett brett spektrum av aktörer i samhället i syfte att stärka respekten för demokratin och de mänskliga rättigheterna. Regeringen påtalar i sammanhanget framväxten av grupper med extrema åsikter, bl.a. rasistiska och fundamentalistiska rörelser som ifrågasätter samhällets grundläggande värderingar (prop. 2007/08:1 utg.omr. 1 s. 29). Utskottet vill här också uppmärksamma att EU har beslutat att 2008 ska vara ett europeiskt år för interkulturell dialog.

Utskottet kan konstatera att regeringens förslag till medelsanvisning innebär att anslagsnivån minskar till följd av beslut om överföringar enligt den ekonomiska vårpropositionen för 2007 för att bl.a. finansiera nystartscentrum under 2007 och 2008, för att finansiera vård av ensamkommande barn och för att insatser mot hedersrelaterat våld inte länge finansieras under anslaget. Vidare upphör den försöksverksamhet med regional samverkan kring introduktionen som samordnats av Integrationsverket och som bedrivits i ett antal län med stöd av särskilda medel under 2006 och 2007. Från och med 2008 tillförs anslaget samtidigt medel motsvarande 6,3 miljoner kronor för det statliga stödet till ideella organisationer för homo-, bi- och transpersoner som tidigare finansierats under utgiftsområde 9, anslag 14:1 *Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar*. För stöd till lokal verksamhet mot diskriminering beräknas ca 14 miljoner kronor.

I detta sammanhang bör enligt utskottets mening också uppmärksammas att ett nytt ramanslag, 10:9 *Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare*, förs upp på statsbudgeten fr.o.m. 2008. Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) är ansvarig myndighet för Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare inom EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar. Anslaget används för utbetalningar till projekt som beviljas medel inom ramen för Integrationsfonden.

Utskottet anser mot denna bakgrund att regeringens förslag till medelsanvisning är väl avvägt och ställer sig därför bakom förslaget (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del), vilket innebär att förslagen till medelsanvisning i motionerna A380 yrkande 1 i denna del (v) och A386 yrkandena 1 i denna del och 2–4 (mp) inte kan godtas.

Anslag 10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2008	5 743 103
--------------------------	-----------

Anslaget används för statlig ersättning till kommuner och landsting för kostnader i samband med mottagandet och introduktionen av flyktingar eller skyddsbehövande i övrigt och deras anhöriga. Huvuddelen av den statliga ersättningen utgår i form av schablonersättning som lämnas till kommunerna med ett fast belopp per mottagen person. Beloppet fördelas över minst två år och börjar betalas ut månaden efter det att flyktingen har folkbokförts i en kommun. Därutöver lämnas ersättning för faktiska kostnader för försörjningsstöd och vissa andra kostnader för äldre, varaktigt sjuka, barn utan vårdnadshavare och för personer med funktionshinder. För 2008 och framåt beräknas antalet kommunmottagna flyktingar ligga nära nivån för 2006, som innebar en markant ökning jämfört med mottagandet under tidigare år. Ersättningssystemets konstruktion innebär att det högre antalet mottagna 2006–2008 får full genomslagskraft på utgifterna fr.o.m. 2008. Regeringen föreslår att ett ramanslag på 5,7 miljarder kronor anvisas för 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*).

Motionerna

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	Mp
5 743 103	420 000	500 000	380 000

Socialdemokraterna föreslår i motion A398 yrkande 11 i denna del att anslag 10:3 ökar med 420 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. I partiets motioner Fi277 yrkande 66 och A398 yrkande 11 i denna del behandlas införandet av en s.k. solidaritetsbonus, vars syfte är att stödja de kommuner som under de senaste åren har tagit en stor del av ansvaret i flyktingpolitiken. (Bonusen är del i det fempunktsprogram vars allmänna inriktning behandlats i avsnittet Målen för Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik m.m. Här behandlas solidaritetsbonusens anslagskonsekvenser.) Bonusen innebär att de kommuner som har tagit emot flest flyktingar under de senaste fem åren i förhållande till sin befolkningsstorlek får en 20 % högre schablonersättning vid flyktingmottagande än andra kommuner. Södertälje är en av dessa kommuner. Skulle Södertälje ta emot lika många flyktingar i år som 2006 skulle kommunen utöver den vanliga schablonersättningen få ca 20 miljoner kronor i solidaritetsbonus. Bonusen finansieras av kommunsektorn gemensamt genom en avtrappning av det generella statsbidraget. Det innebär i praktiken en omfördelning från de kommuner som inte har tagit sitt ansvar till de kommuner som har gjort det. Socialdemokraterna beräknar 420 miljoner kronor för 2008.

Vänsterpartiet föreslår i motion A380 yrkande 1 i denna del att en amnesti genomförs i asylprocessen den 1 juli 2008 för dem som fått avslag på sina ansökningar enligt den tillfälliga asyllagen. Förslaget innebär en tvåårig kostnad på 500 miljoner kronor 2008, 1 000 miljoner kronor 2009 och 500 miljoner kronor 2010. Samtidigt sker en besparing på utgiftsområde 8 Migration. Vidare föreslår Vänsterpartiet att den statliga ersättning som utbetalas till kommunerna för flyktingmottagande ska öka. Schablonersättningen bör höjas för att bättre motsvara de reella kostnader som ett fullgott mottagande medför. Därmed avvisar Vänsterpartiet regeringens konstruktion där kommunerna ska ges högre ersättning baserat på den mottagna flyktingens uppvisade resultat i introduktionsprocessen. Vänsterpartiet är också kritiskt till regeringens stimulansersättning till individen. Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslag 10:3 *Kommunersättning vid flyktingmottagande* med 500 miljoner kronor 2008.

Miljöpartiet motsätter sig i motion A386 yrkandena 1 i denna del och 6 metoden med individbaserad stimulansersättning, och vill i stället att dessa medel flyttas till kontot för att stimulera fler kommuner till flyktingmottagande. Partiet bedömer att många kommuner, särskilt de med stort flyktingmottagande, kommer att få stora och omfattande problem med att klara mottagandet på ett för flyktingarna anständigt sätt, och anser därför att det är olyckligt att regeringen i budgetpropositionen nöjer sig med att i stort sett bara kompensera för ökningen av antalet mottagna flyktingar. Miljöpartiet föreslår att anslaget tillförs 380 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslår. Detta motsvarar enligt Miljöpartiet ca 10 000 kr extra per flykting.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis hänvisa till det utskottet nämnt i sitt yttrande till finansutskottet angående ramarna för utgiftsområdena 13 och 14 (2007/08:AU1y). I den ekonomiska vårpropositionen för 2007 anvisades 654 miljoner kronor för 2008 för att finansiera en extra, delvis prestationsbaserad, ersättning till kommunerna för flyktingmottagandet och en ökad ersättning till kommunerna för mottagandet av ensamkommande barn. Utöver det ingår i anslag 10:3 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* även anvisning av medel för finansiering till en bonus för individen. Enligt budgetpropositionen bereds denna fråga inom Regeringskansliet. Utskottets finner det svårt att ansluta sig till stora delar av den kritik som framförs mot regeringens förslag. I den avgränsade frågan om en stimulansersättning som utgår från individens framsteg delar utskottet regeringens uppfattning att en sådan stimulans är av godo. Det är utskottets uppfattning att flyktingmottagandet i alltför hög grad präglats av ett omhändertagande som kan verka passiviserande. Utskottet välkomnar därför en politisk inriktning som syftar till att nyanlända vuxna så snart som möjligt ska lära sig svenska och komma ut på arbetsmarknaden under det första året i Sverige. Arbetslinjen ska gälla även på detta område. Det är angeläget att incitamenten – t.ex. för den enskilde att snabbt ta ett arbete och lära sig svenska och för arbetsgivaren att anställa – stärks. Introduktionsperioden ska vara så kort som möjligt och därefter ska inga särskilda åtgärder riktas till invandrare. Behoven av eventuella stöd bör tillgodoses inom ramen för den generella politiken.

Omfattningen av kommunmottagandet styrs i grunden av händelser utanför Sverige. Under 2006 ökade antalet kommunmottagna flyktingar och skyddsbehövande i övrigt kraftigt jämfört med tidigare år. Mottagandet ligger enligt prognoser kvar på en hög nivå 2007–2009. Det är av yttersta vikt att Sverige på bästa sätt fullgör de åtaganden mottagandet av nyanlända innebär, och konstruktiva lösningar är mycket angelägna.

I den övergripande frågan om hur man bäst utformar ett ersättningssystem för mottagandet av nyanlända vill utskottet åter nämna utredningen Effektiva insatser och incitament för snabbare arbetsmarknadsetablering för nyanlända flyktingar m.fl. (dir. 2007:52), och den aviserade utredningen om mottagandet av asylsökande. Utskottet har redogjort för dessa under avsnittet Målen för politikområdena Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik.

Som utskottet skrev i sitt yttrande över budgetramarna är det utskottets uppfattning att regeringens incitamentsbaserade kommunersättningsmodell kan antas vara både mer effektiv och mindre kostsam än de modeller som förordas av Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Utskottet såg där inte heller skäl att ställa sig bakom Socialdemokraternas förslag om solidaritetsbonus. Utskottets bedömning var att regeringens modell har bättre förutsättningar att övertyga fler kommuner om fördelarna med att öka mottagandet av nyanlända (2007/08:AU1y). Utskottet anser dessutom att regeringens för-

slag till ersättningssystem, som delvis bygger på prestation, också har bättre förutsättningar att på ett effektivt sätt verka för en god och snabb integration i det svenska samhället.

Utskottet anser regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt och ställer sig därför bakom förslaget (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del), vilket innebär att motionerna Fi277 yrkande 66 (s), A380 yrkande 1 i denna del (v), A386 yrkandena 1 i denna del och 6 (mp) och A398 yrkande 11 i denna del (s) inte kan godtas.

Anslag 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2008	41 932
--------------------------	--------

Anslaget används för DO:s förvaltningskostnader. Från anslaget finansieras också kostnader för Nämnden mot diskriminering. Den förstärkning som DO fick 2007 upphör 2010. Kostnaden för Nämnden mot diskriminering verksamhet beräknas under 2008 uppgå till 150 000 kr. Regeringen föreslår att ett ramanslag på ca 41,9 miljoner kronor anvisas för 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*).

Motionen

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	mp
41 932		1 400	

Vänsterpartiet föreslår i motion *A380 yrkande 1 i denna del* att anslaget ökas med 1,4 miljoner kronor för att kompensera för pris- och löneökningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt och ställer sig därför bakom förslaget (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del), vilket innebär att förslaget i motion A380 yrkande 1 i denna del (v) inte kan godtas.

*Anslag 10:6 Jämställdhetsombudsmannen***Propositionen***Tusental kronor*

Förslag till anslag 2008	29 035
--------------------------	--------

Anslaget används för Jämställdhetsombudsmannens förvaltningskostnader. I enlighet med riksdagens beslut efter förslag i den ekonomiska vårpropositionen för 2007 flyttas anslaget fr.o.m. 2008 till utgiftsområde 13, politikområde Integrationspolitik, med anledning av det kommande förslaget om sammanslagning av ombudsmännen till en myndighet. Regeringen föreslår att ett ramanslag på ca 29,0 miljoner kronor anvisas för 2008 (*prop. 2007/08: 1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*).

Motionerna**Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag***Tusental kronor*

Regeringens förslag	s	v	mp
29 035		2 153	5 000

Vänsterpartiet föreslår i motion *A380 yrkande 1 i denna del* att anslaget ökas med 1,1 miljoner för förstärkning av verksamheten. Totalt ökas anslaget med ca 2,2 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Miljöpartiet anser i motion *A386 yrkandena 1 i denna del och 7* att det är angeläget att JämO kan fortsätta att utöka sitt informationsarbete om föräldraledighetslagens förbud mot att missgynna föräldrar. Partiets förslag är därför att anslaget bör ökas med 5,0 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar inte Vänsterpartiets och Miljöpartiets uppfattning att JämO:s verksamhet inte skulle rymmas inom det anslagsbelopp regeringen föreslår. Utskottet anser i stället att regeringens förslag till medelsanvisning är väl avvägt och ställer sig därför bakom förslaget (*prop. 2007/08: 1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*), vilket innebär att förslagen i motionerna *A380 yrkande 1 i denna del (v)* och *A386 yrkandena 1 i denna del och 7 (mp)* inte kan godtas.

Anslag 10:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2008	8 406
--------------------------	-------

Anslaget används för HomO:s förvaltningskostnader. I enlighet med riksdagens beslut efter förslag i den ekonomiska vårpropositionen för 2007 flyttas anslaget fr.o.m. 2008 till utgiftsområde 13, politikområde Integrationspolitik, med anledning av det kommande förslaget om sammanslagning av ombudsmännen till en myndighet. Regeringen föreslår att ett ramanslag på 8,4 miljoner kronor anvisas för 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*).

Motionen

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	mp
8 406		282	

Vänsterpartiet föreslår i motion A380 yrkande 1 i denna del att anslaget ökas med ca 0,3 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag för att kompensera för pris- och löneökningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt och ställer sig därför bakom förslaget (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*), vilket innebär att förslaget i A380 yrkande 1 i denna del (v) inte kan godtas.

Anslag 10:8 Handikappombudsmannen

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2008	12 088
--------------------------	--------

Anslaget används för Handikappombudsmannens förvaltningskostnader. I enlighet med riksdagens beslut efter förslag i den ekonomiska vårpropositionen för 2007 flyttas anslaget fr.o.m. 2008 till utgiftsområde 13, politikområde Integrationspolitik, med anledning av det kommande förslaget om

sammanslagning av ombudsmännen till en myndighet. Regeringen föreslår att ett ramanslag på 12,1 miljoner kronor anvisas för 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*).

Motionen

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	mp
12 088		400	

Vänsterpartiet föreslår i motion A380 yrkande 1 i denna del att anslaget ökas med ca 0,4 miljoner kronor för att kompensera för pris- och löneökningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt och ställer sig därför bakom förslaget (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*), vilket innebär att förslaget i motion A380 yrkande 1 i denna del (v) inte kan godtas.

Övriga anslag inom politikområdet Integrationspolitik

Anslag inom politikområdet Integrationspolitik

Tusental kronor

Anslag	Förslag till anslag 2008
10:1 Avvecklingsmyndigheten för Integrationsverket	12 000
10:4 Hemutrustningslån	14 519
10:9 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	23 800

Regeringens förslag till medelsanvisning på ovanstående anslag (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*) har inte föranlett några motioner.

Någon motion har inte heller väckts med anledning av regeringens förslag under anslag 10:4 *Hemutrustningslån* om att riksdagen godkänner att under 2008 lån får tas upp i Riksgäldskontoret för det samlade behovet av hemutrustningslån intill ett belopp av 1,3 miljarder kronor (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 4*).

Utskottet finner regeringens förslag till medelsanvisning till anslagen 10:1, 10:4 och 10:9 väl avvägda och ansluter sig därför till regeringens förslag (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11 i denna del*).

Utskottet tillstyrker att lån får tas upp i Riksgäldskontoret i enlighet med regeringens förslag (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 4*).

Sammanställning av anvisning på anslag inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller utskottets förslag till medelsanvisning på utgiftsområde 13 Arbetsmarknad med en ändring i fråga om anslagen 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd och 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader där utskottet förordar en överföring av 655 miljoner kronor från anslag 22:3 till anslag 22:2. Riksdagen bör även bifalla förslagen till bemyndiganden m.m. på utgiftsområdet.

Jämför särskilda yttranden 1 (s), 2 (v) och 3 (mp), alla i motsvarande delar.

Utskottets ställningstagande

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning på utgiftsområde 13 Arbetsmarknad (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 punkt 11) med den ändringen att anslag 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* ökas med 655 000 000 kr i förhållande till medelsanvisningen i regeringens förslag, medan anslag 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* minskas med 655 000 000 kr i förhållande till medelsanvisningen i regeringens förslag (jfr bilaga 4). Motionerna Fi277 yrkandena 59–66, 72 och 73 (s), N323 yrkande 13 (mp), A234 (mp), A278 yrkande 2 (s), A305 yrkande 2 (s), A321 yrkande 5 (v), A345 yrkandena 1, 4–10 och 13–16 (v), A347 yrkandena 8, 10, och 11 (v), A380 yrkandena 1, 3–5 och 7 (v), A386 yrkandena 1–4 och 6–16 (mp), A398 yrkandena 1–4, 7–9 och 11 (s) samt A400 yrkandena 21 och 22 (s) avstyrks. En sammanställning av regeringens, utskottets och oppositionspartiernas förslag till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 13 finns i bilaga 6.

Utgiftsområde 14 Arbetsliv

Utskottets förslag i korthet

I avsnittet behandlas allmänna frågor om arbetslivspolitik och arbetsmiljö. Riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Jämför reservationerna 19 (s) och 20 (v).

Utgiftsområde 14 Arbetsliv består av politikområdena Arbetslivspolitik och Jämställdhetspolitik. Utgifterna på området har minskat bl.a. på grund av att de tidigare under utgiftsområdet uppförda anslagen 23:6 *Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)* och 24:1 *Jämställdhetsombudsmannen* fr.o.m. 2008 beräknas under utgiftsområde 13.

Bakgrund – regeringens arbetslivspolitik

Politikområdet Arbetslivspolitik omfattar verksamhetsområdena Arbetsmiljö, Arbetsrätt och Lönebildning. Av budgetpropositionen framgår att regeringen anser att arbetsmiljön och övriga arbetsvillkor har stor betydelse för att få alla människor som kan och vill arbeta att också kunna göra det utifrån sina förutsättningar. Regeringen betonar att människors vilja att arbeta måste uppmuntras. Arbetsmiljöarbetet ska förebygga ohälsa och olycksfall, men också bidra till att utveckla verksamheter och individer. Det är regeringens uppfattning att den goda arbetsplatsen inte bara innebär en arbetsmiljö som är fri från risker för att skadas eller drabbas av sjukdom eller en trygghet att få behålla anställningen. Det ska även finnas möjligheter för de anställda att delta och utvecklas utifrån individuella förutsättningar. En god arbetsmiljö kan också, med hänsyn till teknik, arbetsorganisation och arbetets innehåll där utrymme ges för inflytande, ansvar, lärande i arbetet och kreativitet, utveckla verksamheten och därmed skapa förutsättningar för tillväxt och fler arbeten. En viktig del i detta är att arbetsmiljöarbetet integreras i verksamhetens planering, styrning och drift på ett systematiskt sätt. Regeringen menar att arbetslivspolitikens inriktning i så stor utsträckning som möjligt bör vila på en trepartssamverkan och samsyn när det gäller de principiella utgångspunkterna. Det gäller såväl den nationella politiken som Europapolitiken.

Det mål som för närvarande gäller för politikområdet Arbetslivspolitik är goda arbetsvillkor och möjligheter till utveckling i arbetet för både kvinnor och män. Den nya regeringen har aviserat att man kommer att se över målen och indikatorerna för politikområdet Arbetslivspolitik och verksamhetsområdet Arbetsmiljö. Även målen och indikatorerna på övriga verksamhetsområden kommer att ses över. Det framgår av budgetpropositionen att regeringen vill stärka och förnya arbetslivpolitiken. Man menar att det bör skapas förutsättningar för arbetslivpolitiken att samverka med arbetsmarknadspolitiken och andra politikområden på ett effektivt sätt för att uppnå såväl fler som bättre jobb och för att bryta utanförskapet för dem som står utanför arbetsmarknaden.

Regeringen har tagit initiativ till ett arbete för att ta fram underlag för hur den framtida arbetsmiljöpolitiken ska utformas. Utgångspunkten är att skapa förutsättningar för fler och bättre och mer utvecklande arbeten samtidigt som utanförskapet för dem som står långt från arbetsmarknaden ska kunna brytas. Arbetsmarknadsdepartementet hade inför ett seminarium som hölls i augusti tagit fram en sammanfattning av en tankeram för arbetsmil-

jöpolitiken. Av sammanfattningen framgår att regeringen utifrån en genomgång av hur arbetslivet i stort och arbetsmiljön ser ut och utvecklas öppnar för en diskussion om vilka principiella utgångspunkter som bör gälla för den framtida arbetsmiljöpolitiken. I seminariet deltog arbetsmarknadens parter, myndigheter och forskare. Regeringen har angett att arbetet även framöver kommer att utföras i en bred samverkan och diskussion med berörda aktörer och parter. Enligt uppgift från arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin vid en interpellationsdebatt i riksdagen den 16 november 2007 håller Arbetsmarknadsdepartementet just på att avsluta arbetet med en departementspromemoria på området. Promemorian ska ligga till grund för den fortsatta diskussionen. Arbetet kan så småningom leda till en ny nationell arbetsmiljöstrategi.

Inom Regeringskansliet har också promemorian *Ny instansordning för arbetsmiljöärenden* (Ds 2007:32) arbetats fram som bl.a. föreslår att samtliga Arbetsmiljöverkets överklagbara beslut ska överklagas hos allmän förvaltningsdomstol och att prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten. Promemorian remissbehandlas för närvarande.

När det gäller politikområdet Arbetsrätt framgår i budgetpropositionen att regeringen menar att de arbetsrättsliga reglerna i Sverige ger förutsättningar för att kombinera trygga förhållanden på arbetsmarknaden med en hög sysselsättning. Regeringen anser att grunderna för arbetsrätten bör bestå också framöver. Regeringen vill också slå vakt om den svenska modellen där förhållandena på arbetsmarknaden i första hand regleras genom avtal mellan arbetsmarknadens parter.

Det pågår en översyn av Arbetsdomstolen (AD) som gäller frågor om ordförandenas anställningsformer, domstolens sammansättning i diskrimineringsmål och ett utvidgat system med prövningstillstånd. Förslag om förändringar har lämnats i SOU 2006:22 *En sammanhållen diskrimineringslagstiftning* och Ds 2007:17 *Utvidgat system med prövningstillstånd i Arbetsdomstolen*. I betänkandet (SOU 2006:22) föreslås att ordförandena i AD ska vara ordinarie domare i domstolen och att AD i diskrimineringsmål ska ha en sammansättning med en ordförande och fyra ledamöter. I promemorian (Ds 2007:17) har det bl.a. föreslagits att ett generellt krav på prövningstillstånd vid överklagande av tingsrätts beslut och domar till AD ska införas på motsvarande sätt som riksdagen har beslutat om beträffande överklagande till hovrätt. Utskottet har under hand inhämtat att regeringen har för avsikt att under första halvåret 2008 återkomma till riksdagen med en proposition med lagförslag.

Motionerna

Socialdemokraterna anser i motionerna *Fi277 yrkande 67* och *A394 yrkande 1* att arbetsmiljöarbetet måste utvecklas och förstärkas. Det är en rättighet för alla att ha en bra och säker arbetsmiljö. Arbete ska inte bara vara ett sätt att få en god inkomst utan också en källa till engagemang,

glädje och utveckling. Det kräver en god arbetsmiljö, och för att det ska bli verklighet måste man arbeta med att förebygga arbetsmiljörisker och ställa krav på bättre anpassning och rehabilitering. En bra arbetsmiljö handlar om att kunna påverka sin arbetstid, känna delaktighet och ha en rimlig arbetsbelastning. Socialdemokraterna konstaterar att arbetsmiljön har förändrats och försämrats. Stressen och kraven har ökat i arbetslivet. Tungt lyft, monotona arbetsuppgifter, buller, exponering för hälsovådliga ämnen, psykosociala faktorer, utsatt ensamarbete och hot om våld är fortfarande vanligt förekommande problem. Ohälsan i arbetslivet är tydligt klass- och könsbunden. Arbetare drabbas mer än tjänstemän och kvinnor drabbas mer än män. Särskilt utsatta är ungdomar som har låga löner och som inte har något utrymme att själva planera och styra sitt arbete och som saknar möjligheter till utveckling i arbetet. Socialdemokraterna menar att ingen ska behöva skadas eller förolyckas på sin arbetsplats. Socialdemokraterna vill därför utveckla arbetet för en bättre arbetsmiljö. Partiet vill ta initiativ till ett brett samtal om en framtida nationell arbetslivsstrategi och anger i partimotion *A400 yrkande 41* att diskussionen om arbetslivets villkor måste breddas för att förstärka och påskynda det utvecklingsarbete som påbörjats för att bl.a. förbättra arbetsvillkor, inflytande och möjligheter till kompetensutveckling för de anställda.

Vänsterpartiet menar i motion *A381 yrkande 1* att ohälsa- och arbetsmiljöfrågorna måste prioriteras. Vänsterpartiet konstaterar att regeringen inte avser att prioritera dessa frågor. Risker med regeringens nedskärningar är att den långsiktiga negativa utvecklingen av arbetsmiljöarbetet tar ny fart. Förutom att de faktiska resurserna till förebyggande arbete åter minskar är nedskärningarna en signal från regeringen till alla arbetsgivare att de inte behöver prioritera arbetsmiljöarbetet. I syfte att få bättre underlag för arbetsmiljöarbetet föreslår Vänsterpartiet att en årlig trendrapport om utveckling i arbetslivet tas fram. Rapporten bör kunna ge en helhetsbild av den kunskap som olika forskare bidragit med och ska kunna fungera som underlag för arbetsmarknadens parter, beslutsfattare och andra intressenter i det förebyggande arbetsmiljöarbetet.

Utskottets ställningstagande

Utskottets har samma utgångspunkt som regeringen, nämligen att människors vilja att arbeta måste uppmuntras. Alla människor som kan och vill arbeta måste få möjligheter att göra det utifrån sina förutsättningar. Arbetsmiljön och anställnings- och arbetsvillkor har stor betydelse för att göra detta möjligt. Arbetsvillkoren främjar ett långsiktigt hållbart arbetsliv som uppmuntrar och gör det möjligt för så många som möjligt att träda in, utvecklas och stanna kvar på arbetsmarknaden. Därutöver vill utskottet peka på att arbetsmiljölagstiftningen syftar till att förebygga ohälsa och olycksfall. Om reglerna inte efterlevs riskeras personalens hälsa, vilket också drabbar företaget i det långa loppet. Utskottet konstaterar att en häl-

sosam och utvecklande arbetsmiljö är bra för företagets produktivitet och en viktig förutsättning för att kunna rekrytera den personal företaget behöver. En grundförutsättning för ett effektivt arbetsmiljöarbete är att man i verksamheten själv inser fördelarna med en bra och hälsosam arbetsmiljö.

Utskottet välkomnar regeringens mycket vällovliga initiativ till en översyn av politiken på arbetsmiljöområdet. Arbetet, som ska ske i en bred samverkan med bl.a. arbetsmarknadens parter och övriga aktörer på området, har goda förutsättningar att bli framgångsrikt. Utskottet ser gärna att detta arbete lägger grunden för en ny nationell arbetsmiljöstrategi. Det är dock ännu för tidigt att säga vad arbetet kommer att leda fram till mera konkret, och utskottet vill därför inte i sak föregripa resultatet av översynen.

Med hänvisning till vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna Fi277 yrkande 67 (s), A381 yrkande 1 (v), A394 yrkande 1 (s) och A400 yrkande 41 (s).

Politikområdet Arbetslivspolitik

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motioner om arbetslivsforskning.

Jämför reservation 21 (s).

I det följande tas endast de anslag upp som har föranlett synpunkter i motioner. Av nedanstående tabell framgår under vilka anslag som det finns motioner behandlade (markerat med X). Övriga anslag behandlas kortfattat i slutet av detta avsnitt.

Anslag inom politikområdet Arbetslivspolitik

Anslag	Motioner
23:1 Arbetsmiljöverket	X
23:2 Arbetsdomstolen	X
23:3 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	
23:4 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	
23:5 Medlingsinstitutet	X
23:6 Avvecklingsmyndigheten för Arbetslivsinstitutet	

Anslag 23:1 Arbetsmiljöverket

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2008

592 983

Anslaget avser kostnader för personal, lokaler och övrig förvaltning vid Arbetsmiljöverket. Den huvudsakliga verksamheten är tillsynsverksamhet, kriterieverksamhet, bidrag för den regionala skyddsombudsverksamheten och vissa utgifter när det gäller företagshälsovård.

Antalet anställda på Arbetsmiljöverket var den 31 december 2006 totalt 866.

Regeringen aviserar minskningar för 2009. Regeringens riktlinjer till Arbetsmiljöverkets avseende anpassningen till de minskade anslagen innebär att den regionala tillsynen, så långt möjligt, inte ska belastas. Antalet årsarbetskrafter beräknas minska med omkring 100 under 2007 till följd av neddragningarna inom Arbetsmiljöverket. Regeringen har tillsatt en kommitté (dir. 2007:19) med uppdrag att utreda och lämna förslag om framtida huvudmannaskap och att tillfälligtvis bedriva företagshälsovårdsutbildning.

Det föreslagna bemyndigandet avser dels bidrag under anslaget för den regionala skyddsombudsverksamheten som medför utgifter kommande budgetår, dels kommitténs upphandlande av företagshälsovårdsutbildning t.o.m. 2009. Behovet av framtida anslag uppgår till högst 18,4 miljoner kronor respektive högst 20 miljoner kronor under 2009.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslag 23:1 *Arbetsmiljöverket* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 38,4 miljoner kronor under 2009 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 14 punkt 1*).

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 593 miljoner kronor för 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 14 punkt 2 i denna del*).

Motionerna

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	mp
592 983	30 000	133 000	83 000

Socialdemokraterna vill i motionerna *Fi277 yrkande 69* och *A394 yrkandena 3 och 6* utveckla arbetet för en bättre arbetsmiljö. Socialdemokraterna menar att det inte är rimligt att många människor blir skadade och sjuka av sitt arbete. Arbetsmiljöriskerna måste förebyggas och krav måste ställas på bättre anpassning och rehabilitering. Neddragningarna av anslagen till arbetsmiljöarbetet har slagit hårt mot Arbetsmiljöverkets och de regionala skyddsombudens viktiga arbete och Socialdemokraterna befarar att det kommer att medföra allvarliga konsekvenser för arbetslivet. Det vardagliga arbetsmiljöarbetet på arbetsplatserna har försvårats av att regeringen skurit bort resurser för funktionsutbildning av skyddsombud och regionala skyddsombud och av att medel för information om arbetsmiljö

tagits bort. Dessa försämringar leder till att riskerna för att anställda skadas i arbetet eller drabbas av arbetssjukdomar kommer att öka. De som har ett riskfyllt arbete kommer att drabbas hårdast. ILO har en längre tid rekommenderat att det ska finnas en inspektör per 10 000 anställda i industriländer. Sverige ligger långt under den rekommendationen. Sverige ska vara en förebild med moderna arbetsplatser och en bra arbetsmiljö. Därför föreslår Socialdemokraterna ökade resurser till inspektionsverksamheten så att Arbetsmiljöverket kan utföra fler inspektioner på särskilt utsatta arbetsplatser. Socialdemokraterna föreslår en ökning av anslaget med 30 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Vänsterpartiet anser i motion *A348 i denna del* att anslaget till Arbetsmiljöverket ska höjas med 133 miljoner kronor för 2008. Vänsterpartiet menar att det fortfarande finns stora problem trots att Sverige har lyckats förhållandevis bra med arbetsmiljöarbetet. Vänsterpartiet anser att man måste satsa på Arbetsmiljöverket. Regeringen har aviserat nedskärningar på mer än 300 miljoner kronor under en treårsperiod. Regeringens nedskärningar innebär risk för försämringar av det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Den centrala och regionala tillsynen och möjligheterna till förebyggande arbete genom regelutveckling minskar. Varje år dör 50–60 personer i arbetet, men mörkertalet är stort. Arbetsmiljöverket uppskattar att det sannolikt handlar om drygt 3 000 arbetsrelaterade dödsfall per år. Arbetsmiljöverkets utredningar visar att de rapporterade dödsfallen hade kunnat undvikas om gällande regler följts. Syftet med arbetsmiljölagen är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet och att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Arbetsmiljöverkets tillsyn är viktig och syftar till att följa upp efterlevnaden av arbetsmiljölagen. Vänsterpartiet vill utöver satsningar på tillsynsverksamheten särskilt satsa på de regionala skyddsombuden som fyller en viktig funktion i synnerhet på mindre arbetsplatser. För att uppnå ILO:s rekommendation om en arbetsmiljöinspektör per 10 000 anställda behövs 80 arbetsmiljöinspektörer till. I Danmark har de en ännu högre ambition med en inspektör per 6 000 anställda. Om regeringen fullföljer sina nedskärningar kommer Sveriges tillsyn att vara långt under den nivå som är normal för länder med motsvarande levnadsstandard. Regeringens politik försvårar arbetet för ett hälsosamt arbetsliv. Arbetet för friska arbetsplatser är avgörande för samhällsekonomin och för löntagarnas ställning i arbetslivet.

Miljöpartiet anser i motion *A386 yrkandena 17 i denna del och 18* att anslaget till Arbetsmiljöverket ska höjas med 83 miljoner kronor. Miljöpartiet menar att Arbetsmiljöverket gör ett omfattande och bra inspektionsarbete på arbetsplatserna. Arbetsmiljöverket arbetar i en anda av att i samförstånd lösa arbetsmiljöproblem och inte i första hand ”sätta dit” arbetsgivare. Regeringen föreslår neddragningar med 33 miljoner kronor för 2008. Det är olyckligt och kommer med stor sannolikhet att innebära försämrat arbete ute på fältet. Det är av stor betydelse att det lokala arbetsmiljöarbetet får stöd av företagshälsovård eller motsvarande resurser. Med hänsyn

tagen till de stora pensionsavgångarna inom företagshälsovården de närmaste åren och det ökade behovet av företagshälsovård som kan förutses är det viktigt att utbildningen av företagshälsovårdspersonal utvecklas både kvalitativt och kvantitativt. Miljöpartiet föreslår att 10 miljoner kronor per år anslås för att förstärka företagshälsovårdsutbildningen för perioden 2008–2010 och att det finansieras genom att inte acceptera regeringens förslag till minskade anslag till Arbetsmiljöverket. Miljöpartiet motsätter sig alltså regeringens förslag att minska anslaget till Arbetsmiljöverket och anslår i förhållande till regeringens förslag ytterligare 83 miljoner kronor, varav 10 miljoner kronor till företagshälsovården för 2008.

Enskilda s-motioner

Christina Oskarsson och *Jörgen Hellman* betonar i motion A225 vikten av Arbetsmiljöverkets arbete. *Eva-Lena Jansson* och *Lennart Axelsson* menar i motion A228 att det är viktigt att Arbetsmiljöverket får rätt förutsättningar för att kunna vara ett stöd för skyddsombud och arbetsgivare att åstadkomma en tillfredsställande arbetsmiljö. *Louise Malmström m.fl.* vill i motion A334 att man ska följa upp konsekvenserna av besparingarna på arbetsmiljöområdet för att slå vakt om fortsatt hög ambitionsnivå på området. *Alf Eriksson m.fl.* anser i motion A361 yrkande 3 att Arbetsmiljöverkets verksamhet behöver en omfattande insats och att de begränsade ekonomiska resurserna som verket numera har utgör ett hot mot dess verksamhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis allmänt understryka att de besparingar som har genomförts och kommer att genomföras på myndigheter, däribland Arbetsmiljöverket, är viktiga förutsättningar för regeringens satsningar för att minska den statliga byråkratin och för att få fler personer i arbete. Alltför många människor saknar ett arbete eller befinner sig över huvud taget inte på arbetsmarknaden. Åtgärder för att bryta utanförskapet är viktiga även ur ett hälso- och arbetsmiljöperspektiv.

Utskottet vill betona att arbetsmiljöfrågorna är viktiga, inte minst för att de har nära beröring med strävan att bryta utanförskapet. Men att området är viktigt behöver inte betyda att allt måste göras på samma sätt som förut. Arbetsmiljöverket anpassar verksamheten till de minskade anslagen i enlighet med de direktiv regeringen gav i regleringsbrevet för 2007. Enligt underhandsuppgifter från Arbetsmarknadsdepartementet har departementet och Arbetsmiljöverket en fortlöpande dialog om anpassningen till det minskade anslaget. Utskottet anser att det bl.a. behövs en effektiv arbetsmiljö-tillsyn, särskilt inriktad på att nå de arbetsställen med störst risk för ohälsa och olycksfall.

När det gäller företagshälsovården vill utskottet understryka att den har en viktig roll i det förebyggande arbetsmiljöarbetet. I anslutning till denna fråga hänvisar utskottet till den förutnämnda kommittén (dir. 2007:19 och tilläggsdir. 2007:152) med uppdrag att bl.a. utreda och lämna förslag beträffande det framtida huvudmannskapet och bedrivandet av företagshälsovårdsutbildningen. Förslagen ska lämnas till regeringen senast den 1 januari 2009.

Utskottet anser, med hänvisning till det ovan anförda, regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt och ställer sig därför bakom förslaget (prop. 2007/08:1 utg.omr. 14 punkt 2 i denna del), vilket innebär att förslagen i motionerna Fi277 yrkande 69 (s), A348 i denna del (v), A386 yrkandena 17 i denna del och 18 (mp) och A394 yrkandena 3 och 6 (s) inte kan godtas.

Motionerna A225 (s), A228 (s), A334 (s) och A361 yrkande 3 (s) avstyrks.

Utskottet ansluter sig till förslaget att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslag 23:1 *Arbetsmiljöverket* åta sig ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 38,4 miljoner kronor under 2009 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 14 punkt 1).

Anslag 23:2 Arbetsdomstolen

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2008

25 280

Anslaget används för kostnader för personal, lokaler och för övrig förvaltning vid AD. Den huvudsakliga verksamheten är att pröva tvister mellan arbetsgivare och arbetstagare enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Antalet mål som kom in till AD minskade under 2006. Minskningen hänförde sig huvudsakligen till de mål där AD är första och enda instans. Regeringens översyn av AD avser frågor om ett utvidgat system med prövningstillstånd, ordförandenas anställningsformer och domstolens sammansättning i diskrimineringstvister. Förslag i alla tre avseendena har lämnats dels i Ds 2007:17, dels i SOU 2006:22.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 25,3 miljoner kronor för 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 14 punkt 2 i denna del*).

Motionen

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	mp
25 280		1 000	

Vänsterpartiet föreslår i motion *A348 i denna del* att anslaget ökas med 1 miljon kronor för att kompensera för pris- och löneökningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som biträder regeringens förslag till medelsanvisning, avvisar förslaget i ovanstående motion. Utskottet finner regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt och ansluter sig till förslaget (prop. 2007/08:1 utg.omr. 14 punkt 2 i denna del), vilket innebär att förslaget till medelsanvisning i motion A348 i denna del (v) inte kan godtas.

Anslag 23:5 Medlingsinstitutet

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2008	52 985
--------------------------	--------

Anslaget avser kostnader för personal, lokaler, lönestatistik och andra förvaltningskostnader för Medlingsinstitutet. Den huvudsakliga verksamheten är medling i arbetstvister och ansvar för den officiella svenska lönestatistiken och att verka för en väl fungerande lönebildning.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 53 miljoner kronor för 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 14 punkt 2 i denna del*).

Motionen

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	mp
52 985		2 000	

Vänsterpartiet föreslår i motion *A348 i denna del* att anslaget ökas med 2 miljoner kronor för att kompensera för pris- och löneökningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som biträder regeringens förslag till medelsanvisning, avvisar förslaget i ovanstående motion. Utskottet finner regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt och ansluter sig till förslaget (prop. 2007/08:1 utg.omr. 14 punkt 2 i denna del), vilket innebär att förslaget till medelsanvisning i motion A348 i denna del (v) inte kan godtas.

Anslag 23:6 Avvecklingsmyndigheten för Arbetslivsinstitutet och motionsförslaget om nytt anslag för arbetslivsforskning m.m.

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2008

107 400

Anslaget används för uppsägningslöner, pensionsersättningar, kostnader för lokaler och andra kostnader som uppstår i samband med avvecklingen av Arbetslivsinstitutet (ALI). ALI lades ned den 30 juni 2007. I mars 2007 tillsattes en särskild utredare för att ansvara för avvecklingen och för att bl.a. ha arbetsgivaransvaret för den uppsagda personalen i avvecklingsmyndigheten. Den 1 oktober 2006 var antalet anställda vid ALI omkring 420 personer. Den 1 augusti 2007 fanns omkring 240 uppsagda personer som tillhörde Avvecklingsmyndigheten och omkring 10 anställda. Drygt 50 av de uppsagda vid Avvecklingsmyndigheten har hittills inte funnit nytt arbete eller annan lösning. Avvecklingen ska vara avslutad under 2008.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 107 miljoner kronor för 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 14 punkt 2 i denna del*).

Motionerna

Oppositionspartierna har inga motförslag i förhållande till regeringens förslag till anslag för Avvecklingsmyndigheten för Arbetslivsinstitutet men har väckt ett antal motionsyrkanden om bl.a. ett nytt anslag för arbetslivsforskning m.m. Frågorna behandlas i detta avsnitt.

Socialdemokraterna understryker i motionerna *Fi277 yrkande 68* och *A394 yrkande 2* behovet av arbetslivsforskning. Socialdemokraterna menar att ALI bedrev värdefull forskning inom en mängd arbetslivsrelaterade områden. ALI har spelat en stor roll för att ta fram modeller för en god arbetsmiljö och har bedrivit forskning om hur ohälsa kopplad till dålig arbetsmiljö kan förebyggas. Socialdemokraterna är starkt kritiska till nedläggningen av ALI och till hur regeringen har skött denna. Avvecklingen innebär att den arbetsrelaterade forskningen nu snabbt nedmonteras. Socialdemokraterna befarar att det ska få allvarliga konsekvenser för arbetslivet. Ett stort kunskapskapital har gått till spillo. Vid nedläggningen borde regeringen ha analyserat och säkerställt hur detta forskningsområde framöver

skulle kunna leverera resultat. Socialdemokraterna vill säkerställa att en del av det ökade forskningsanslag som man föreslår under utgiftsområde 16 tillfaller arbetslivsforskningen.

Vänsterpartiet vill i motion A348 i denna del att resurser ska avsättas för arbetslivsforskning även i framtiden och föreslår ett nytt anslag för arbetsmiljöforskning. Regeringens avveckling av ALI innebär en förskingring av kunskaper och resurser. ALI har bedrivit en värdefull forskning inom en rad områden, bl.a. hälsa och ohälsa i arbetslivet, arbetets organisering och utvecklingsprocesser i arbetslivet. Inte minst Arbetsmiljöverket kommer att ha betydligt sämre underlag för sitt fortsatta arbete. Efter nedläggningen av ALI har arbetsmiljöforskningen hamnat i stryckklass. *Vänsterpartiet* vill avsätta resurser för arbetslivsforskningen även framöver. Det finns ett värde i att samla denna forskning och kompetens inom ramen för ett nationellt kunskapscentrum som arbetar i nära kontakt med parterna på arbetsmarknaden. *Vänsterpartiet* vill återställa volymerna för arbetslivsforskningen till det som de var före nedläggningen. *Vänsterpartiet* föreslår en stegvis ökning år 2008 och tilldelar Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) 60 miljoner kronor för främst fria forskningsmedel och Arbetsmiljöverket 20 miljoner kronor för främst tillämpad forskning. För åren 2009 och 2010 föreslås anslaget öka.

Enskilda s-motioner

I ett antal enskilda socialdemokratiska motioner har man med något varierande inriktning betonat vikten av arbetslivsforskning i Sverige. I motion A323 väddar *Claes-Göran Brandin och Gunilla Carlsson i Hisings Backa* till regeringen att ALI:s viktiga arbete bl.a. i Göteborg ska erkännas av regeringen och att denna forskning ska tillvaratas. *Berit Högman och Lars Mejern Larsson* menar i motion A336 att det är angeläget att regeringen ser värdet av att också fortsättningsvis anslå medel till forskning om arbetsorganisation och arbetsmiljö. *Berit Andnor m.fl.* konstaterar i motion A373 att universitet och högskolor inte har tillförts några nya medel för att ta över ALI:s uppgifter och menar att det för en framgångsrik politik på arbetslivsområdet krävs fortlöpande dialog med en aktiv forskning. *Magdalena Streiffert m.fl.* anser i motion A391 yrkande 11 att Sverige behöver forskning om arbetslivet och dess villkor, både om arbetslivet i dess helhet och om ungdomars situation i arbetslivet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka att avvecklingen av ALI grundar sig på uppfattningen att forskningens kvalitet ska säkerställas genom att finansiering söks i konkurrens. Det är bra för all forskning att vara i fria och obundna akademiska miljöer; forskning bedrivs alltså bäst i högskolor och på universitet. Utskottet menar att arbetsmiljö- och arbetslivsforskning är fortsatt viktig och den svenska arbetsmiljöforskningen håller i dag en erkänt hög

kvalitet. Inom vissa områden är Sverige världsledande. Ambitionen är att de förändringar som har genomförts på sikt ska leda till att kvaliteten på svensk arbetslivs- och arbetsmiljöforskning ytterligare höjs.

När det gäller fördelningen av statliga resurser till forskning fattar riksdag och regering övergripande beslut om prioriteringar. Den mer detaljerade fördelningen av resurser mellan och inom olika forskningsområden, liksom beslut om inriktningen av verksamheten, fattas sedan av universitet och högskolor och av berörda myndigheter som besitter sakkunskap inom sina områden. Regeringen har aviserat att den kommer att intensifiera arbetet för att stärka svensk forskning. En forskningspolitisk proposition kommer att läggas fram hösten 2008. Inför propositionsarbetet har regeringen gett ett stort antal myndigheter, däribland Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) och Arbetsmiljöverket, i uppdrag att inkomma med forsknings- och kunskapsstrategier för sitt område.

Utskottet konstaterar att det alltså pågår en diskussion om fördelning av framtida resurser för forskning där kunskapsutvecklingen inom arbetslivs- och arbetsmiljöområdet, liksom andra samhällsområdens behov och förutsättningar, kommer att ses samlat. Utskottet vill inte föregripa denna process.

Av denna anledning och då utskottet finner regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägd, ansluter sig utskottet till regeringens förslag (prop. 2007/08:1 utg.omr. 14 punkt 2 i denna del), vilket innebär att förslaget i motion A348 i denna del (v) inte kan godtas.

Motionerna Fi277 yrkande 68 (s), A323 (s), A336 (s), A373 (s), A391 yrkande 11 (s) och A394 yrkande 2 (s) avstyrks.

I motion föreslaget återinfört anslag Särskilda utbildningsinsatser

Bakgrund

ALI disponerade t.o.m. 2006 ett anslag benämnt *Särskilda utbildningsinsatser m.m.*, s.k. partsmedel, som efter rekvisition från arbetsmarknadens parter betalades ut för funktionsutbildningar, främst för arbetsmiljöutbildning för fackliga förtroendemän och olika informationsinsatser och EU-bevakning inom arbetslivsområdet. Anslaget drogs in fr.o.m. budgetåret 2007.

Motionen

Vänsterpartiet anser i motion A348 i denna del att medlen till särskilda utbildningsinsatser ska återinföras. Funktionsutbildningen har främst handlat om arbetsmiljöutbildning för fackliga förtroendevalda. Enligt *Vänsterpartiet* innebär det ytterligare en försvagning av det viktiga arbetsmiljöarbetet om dessa medel inte finns tillgängliga till arbetsmarknadens parter disposition. *Vänsterpartiet* föreslår att anslaget *Särskilda utbildningsinsatser* ska återinrättas och tillföras 70 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att statliga medel inte ska bekosta den verksamhet som tidigare finansierades under anslaget *Särskilda utbildningsinsatser m.m.* Utskottet anser därför inte att motion A348 i denna del (v) kan godtas.

Övriga anslag inom politikområdet Arbetslivspolitik

Övriga anslag inom politikområdet Arbetslivspolitik

Tusental kronor

Anslag	Förslag till anslag 2008
23:3 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	87
23:4 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	24 222

Regeringens förslag till medelsanvisning på ovanstående anslag (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 14 punkt 2 i denna del*) har inte föranlett några motioner.

Utskottet finner regeringens förslag om medelsanvisning till anslagen 23:3–4 väl avvägda och ställer sig därför bakom förslaget (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 14 punkt 2 i denna del*).

Politikområdet Jämställdhetspolitik

Bakgrund

Politikområdet Jämställdhet omfattar verksamhetsområdet Samordningsansvar för jämställdhetspolitiken och särskilda jämställdhetsåtgärder och anslag 24:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder*. Till politikområdet hörde tidigare verksamhetsområdet Motverka könsdiskriminering och Jämställdhetsombudsmannen (JämO). Från och med 2008 tillhör myndigheten politikområdet Integrationspolitik inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad. För det under 2007 uppförda anslaget 24:3 Delegationen för stöd till jämställdhetsintegrering föreslås att inga medel anvisas 2008, eftersom delegationens verksamhet avslutats i och med att dess slutbetänkande avlämnats.

På detta verksamhetsområde finns endast ett anslag.

Anslag 24:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2008	392 660
--------------------------	---------

Anslaget används för att stödja projekt och insatser som syftar till att främja jämställdheten mellan kvinnor och män. På anslaget har beräknats 392,7 miljoner kronor för insatser på jämställdhetsområdet. I beräkningen av anslaget 2008 och beräkningarna för 2009 och 2010 ingår en minsk-

ning med 15 miljoner kronor för att finansiera ett bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. För att finansiera kostnader förenade med avvecklingen av Integrationsverket minskas anslaget med 10 miljoner kronor 2008. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 392,7 miljoner kronor för 2008 (*prop. 2007/08:1 utg.omr. 14 punkt 2 i denna del*).

Motionerna

Oppositionens förslag i förhållande till regeringens förslag

Tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	mp
392 660		-377 000	10 000

Vänsterpartiet avvisar i motion A348 i denna del större delen av regeringens anslag till särskilda jämställdhetsåtgärder. Partiet anser att regeringen genom det som partiet beskriver som en vagt specificerad pott kompenserar sig för bristen på konkreta jämställdhetspolitiska förslag. *Vänsterpartiet* konstaterar att endast en tiondedel av de medel som avsattes förra året har använts, och anser att regeringen inte heller i årets budgetproposition förmår konkretisera vad medlen ska användas till. *Vänsterpartiet* menar att detta sätt att hantera jämställdhetspolitiken är djupt oansvarigt. Anslaget för särskilda jämställdhetsåtgärder är i *Vänsterpartiets* förslag i huvudsak medel till särskilda jämställdhetsprojekt som inte ryms inom ramen för det särskilda anslaget för kvinnors organisering under utgiftsområde 17. Bidragen till sådana projekt ska hanteras av Delegationen för fördelning av statsbidrag för kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt. I övrigt anser partiet att jämställdhetspolitiken självklart ska genomsyra hela politiken och konkreta satsningar göras på respektive utgiftsområde. *Vänsterpartiet* hänvisar till att man på ett flertal andra utgiftsområden gör omfattande satsningar, bl.a. på en höjning av kvinnors löner, anslag till genusforskning, inrättandet av en haverikommission som ska utreda mord på kvinnor, fortbildning inom rättsväsendet och socialtjänsten om sexualiserat våld och sexualbrott, ett nationellt resurscentrum för prostituerade kvinnor, ett omfattande skyddspaket för våldsutsatta kvinnor och barn m.m. Mot denna bakgrund föreslår *Vänsterpartiet* att anslag 24:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* minskas med 377 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag för 2008.

Miljöpartiet framför i motion A386 *yrkandena 17 i denna del och 19* att det ur anslaget *Särskilda jämställdhetsåtgärder* ska tillföras medel för jämställd kultur och fritid och för jämställdhetsutbildning av personal i kommunerna och att det utbildas fler genuspedagoger. Därutöver föreslås att det inrättas ett jämställdhetsråd med ansvar för att samordna och utvärdera det jämställdhetspolitiska arbetet. Partiet framför att grundkonceptet för

den aviserade handlingsplanen för att motverka mäns våld mot kvinnor bör vara att få olika delar av samhälleliga krafter att samverka, och partiet lämnar förslag till önskvärda insatser. Miljöpartiet föreslår att anslaget Särskilda jämställdhetsåtgärder ökas med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringens anslag för 2008.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står bakom regeringens mål att motverka och förändra system som konserverar fördelningen av makt och resurser mellan könen. Det är utskottets övertygelse att vi får ett bättre samhälle när män och kvinnor delar makt och inflytande i alla delar av samhällslivet.

Den kraftiga ökningen av resurser till jämställdhetspolitiken som regeringen har initierat har också inneburit ökade möjligheter att främja särskilda jämställdhetsinsatser inom andra politikområden. Sådana insatser genomförs inom bl.a. kulturpolitiken, och inom forskningspolitiken kommer forskning om kvinnors hälsa att stödjas. Utskottet noterar att den främsta anledningen till att anslagsprognosen för utfallet 2007 är lägre än tilldelade medel är att den nyss framlagda handlingsplanen för att motverka mäns våld mot kvinnor (skr. 2007/08:39) väntas leda till utgifter som belastar statsbudgeten fr.o.m. 2008.

Regeringen har hittills under 2007 fattat beslut om insatser som syftar till att bekämpa mäns våld mot kvinnor på sammanlagt omkring 40 miljoner kronor. Ett flertal myndigheter har fått uppdrag. Bland annat ska Brottsoffermyndigheten utforma och genomföra ett utbildningsprogram för personal inom polisen, Åklagarmyndigheten och domstolarna. Socialstyrelsen ska kvalitetssäkra bedömningsinstrument för socialtjänstens insatser för våldsutsatta kvinnor och deras barn. Vidare ska myndigheten utöva en förstärkt tillsyn av socialtjänstens arbete för dessa grupper och stödja utvecklingen av en ”virtuell” ungdomsmottagning. Ungdomsstyrelsen och Rikspolisstyrelsen har fått uppdrag om insatser för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Länsstyrelserna ska stödja samordningen i länen i dessa frågor, och de har även fått uppdrag om fortsatta insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Den helt nyligen överlämnade handlingsplanen *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer* omfattar 56 åtgärder inom sex insatsområden: ökat skydd och stöd till våldsutsatta, stärkt förebyggande arbete, stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet, utveckling av insatser riktade till våldsutövare, ökad samverkan och ökade kunskaper. Utskottet noterar att regeringen satsar drygt 800 miljoner kronor under mandatperioden för att genomföra handlingsplanen. Utskottet anser att mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem och kanske den mest akuta jämställdhetsfrågan. Utskottet välkomnar därför att regeringen lägger fram en handlingsplan med konkreta åtgärder. Som utskottet noterade i sitt jämställdhetsbe-

tänkande 2006/07:AU10 bereds inom Regeringskansliet också en handlingsplan för att motverka prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Utskottet kan konstatera att regeringen under det gångna året också genomfört flera reformer som ökar möjligheterna till likvärdiga förutsättningar för kvinnor och män. Skattereduktionen för hushållstjänster som infördes den 1 juli 2007 förbättrar möjligheterna att förena arbetsliv och familjeliv. En politik som stimulerar till arbete och gör det mer lönsamt att öka arbetstiden genomförs steg för steg. Vidare främjas åtgärder som stimulerar arbetsgivarna att anställa, som får fler kvinnor att starta och driva företag, som stimulerar pappor att ta ut en större del av föräldraförsäkringen och som underlättar vardagslivet för familjer. Regeringen har i budgeten för 2007 avsatt 100 miljoner kronor för att främja kvinnors företagande och öka kunskaperna och forskningen om kvinnors företagande. Utskottet noterar att regeringen avser att under 2008 utarbeta en samlad strategi när det gäller jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet.

Med anledning av den del i Miljöpartiets förslag som avser organisation och utbildning på jämställdhetsområdet vill utskottet först understryka att jämställdhet ska genomsyra hela regeringens politik. Jämställdhetsintegrering utgör den strategiska grunden för arbetet. Syftet är att kvalitetssäkra hela regeringens politik med hjälp av ett jämställdhetsperspektiv. Jämställdhetsintegreringen ska utgå från de jämställdhetspolitiska målen, och utskottet noterar att dessa kommer att ses över. Det framgår av budgetpropositionen att arbetet med jämställdhetsintegrering i den statliga förvaltningen har utvecklats positivt de senaste åren, liksom att regeringen avser att återkomma med förslag om stöd till arbetet med jämställdhetsintegrering inom statlig och kommunal verksamhet. Miljöpartiet anser att det bör tillföras medel för jämställd kultur och fritid. Utskottet vill därför uppmärksamma de satsningar på jämställdhet som regeringen avser att genomföra till en mer jämställd scenkonst och kultursektor. Sex miljoner kronor kommer att avsättas under tre år för satsningar eller projekt inom kulturområdet för detta ändamål (prop. 2007/08:1 utg.omr. 17 s. 63).

När det gäller Miljöpartiets förslag om handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor m.m. noterar utskottet att handlingsplanen förutsätter en sådan samverkan mellan olika samhälleliga krafter som partiet förespråkar. Mycket av det partiet efterlyser återfinns också i handlingsplanens konkreta förslag. Till exempel avser regeringen enligt handlingsplanen att ge ett myndighetsuppdrag att erbjuda skolledare fortbildning om problematiken kring hedersrelaterat våld och förtryck. Planen innehåller en satsning på verksamheter inom kriminalvården riktade till våldsamma män och förslag som ska ge förbättrade förutsättningar för Kriminalvårdens programverksamheter. I sin handlingsplan framhåller regeringen också vikten av mer kunskap vad gäller våld i samkönade relationer. Regeringen har också beslutat att tillföra kommunerna utvecklingsmedel för att öka förutsättningarna för kommunerna att leva upp till den ambitionshöjning som

regeringen presenterar i propositionen *Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor* (prop. 2006/07:38). Syftet är att förstärka kvinnojoursverksamheten och kvalitetsutveckla stödet till våldsutsatta kvinnor och deras barn på lokal nivå.

Utskottet anser att regeringens arbete sammantaget utgör en god grund för ökad jämställdhet. Utskottet ställer sig därför undrande inför Vänsterpartiets uppfattning att regeringens politik skulle vara utan konkreta förslag på jämställdhetsområdet, och kan över huvud taget inte ansluta sig till partiets kritik. Utskottet motsätter sig också den kraftiga minskning av anslaget som Vänsterpartiet föreslår. Utskottet anser inte heller, som Miljöpartiet, att anslag 24:1 bör tillföras medel utöver vad regeringen föreslår.

Mot bakgrund av det ovan anförda och då utskottet finner regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt ställer sig utskottet bakom regeringens förslag (prop. 2007/08:1 utg.omr. 14 punkt 2 i denna del), vilket innebär att motion A348 i denna del (v) och motion A386 yrkandena 17 i denna del och 19 (mp) inte kan godtas.

Sammanställning av anvisning på anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsliv

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller utskottets förslag till medelsanvisning på utgiftsområde 14 Arbetsliv. Riksdagen bör även bifalla regeringens förslag till bemyndigande på området.

Jämför särskilda yttranden 1 (s), 2 (v) och 3 (mp), alla i motsvarande delar.

Utskottets ställningstagande

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning för anslagen på utgiftsområde 14 Arbetsliv (prop. 2007/08:1 utg.omr. 14 punkt 2) (jfr bilaga 5). Motionerna Fi277 yrkande 69 (s), A348 (v), A386 yrkandena 17–19 (mp) och A394 yrkandena 3 och 6 (s) avstyrks. En sammanställning av regeringens, utskottets och oppositionspartiernas förslag till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 14 finns i bilaga 7.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. **Ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, punkt 2 (s, v, mp)**

av Sven-Erik Österberg (s), Lars Lilja (s), Luciano Astudillo (s), Ann-Christin Ahlberg (s), Ulf Holm (mp), Patrik Björck (s), Torbjörn Björlund (v) och Birgitta Eriksson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår utskottets förslag.

Ställningstagande

I våra parti- och kommittémotioner motsätter vi oss de församringar av deltidsarbetslösa möjligheter att få arbetslöshetsersättning som regeringen aviserar i budgetpropositionen. I våra respektive särskilda yttranden i fråga om förslaget till ram för utgiftsområde 13 Arbetsmarknad utvecklar vi skälen till detta. Som framgår där är vi starkt kritiska. Församringarna är ett hårt slag framför allt mot kvinnor som utgör en majoritet av de ofrivilligt deltidsarbetande och behovsanställda. Regeringens politik är ensidigt inriktad på att försämra arbetslöshetsförsäkringen. Ansträngningar bör i stället göras för att stimulera arbetsgivare till fler heltidsanställningar så att de personer som hänvisas till deltidsarbete kan få arbete i den omfattning som de önskar.

Vid utskottsberedningen har det framkommit att de förordningsregler som regeringen avser att införa är mera långtgående än vad man direkt kan läsa sig till i budgetpropositionen. Sedan decennier tillbaka har begränsningar av ersättningsrätten för deltidsarbetslösa tagit sikte på personer som deltidsarbetar ”regelbundet”. Det är också detta som bemyndigandet för regeringen att utfärda föreskrifter har avsett. I lagen om arbetslöshetsförsäkring har det dessutom sedan lång tid tillbaka krävts att det finns ”särskilda skäl” för att regeringen ska kunna begränsa ersättningsrätten.

Det utskottsinitiativ som majoriteten nu föreslår ger oss än starkare anledning att kritisera reformen i sak. Begränsningen av ersättningsrätten kommer att drabba breda grupper som inte lyckas få arbete i den omfattning som de önskar. Det gäller inte bara regelbundet och oregelbundet deltidsar-

betande utan även s.k. timanställda. Begränsningen av ersättningsrätten blir generell och absolut. Det blir än mer påtagligt att det är kvinnor som kommer att drabbas.

Behovet av ett utskottsinitiativ visar också på den bristfälliga beredningen i Regeringskansliet. Detta är så mycket mer anmärkningsvärt som ”deltidsreformen” är en av de stora besparingarna i statsbudgeten – fullt genomförd räknar regeringen med att den ska minska statsutgifterna med över 4 miljarder kronor. Vi får än en gång anledning att kritisera det sätt på vilket regeringen genomför förändringar med ingripande verkningar för enskilda. Vi vill också peka på att det är fråga om regelförändringar som kräver administrativa anpassningar hos arbetslöshetskassorna.

I sin iver att snabbt försämra arbetslöshetsförsäkringen försummar regeringen att bereda ärenden på det sätt som är tradition i svensk politisk beslutsprocess. Att beredningen av de förändringar i arbetslöshetsförsäkringen som regeringen föreslog hösten 2006 underställdes konstitutionsutskottets granskning borde enligt vår mening ha manat till särskild noggrannhet. Denna gång kan det inte försvaras med att endast en kort tid stått till buds. Det är helt tydligt för oss att regeringen genomför långtgående och ingripande förändringar utan tillräckligt omsorgsfull beredning. Saken blir inte bättre av att utskottet försöker ”korrigera” detta genom ett utskottsinitiativ. Vi vill också påminna om att det är förutsatt att utskottens initiativrätt ska användas med varsamhet och att politisk enighet eftersträvas när ett initiativ kommer i fråga. Ett kontroversiellt förslag som detta borde ha beretts i den gängse ordningen.

I fråga om de ekonomiska konsekvenserna av utskottsmajoritetens förslag om senareläggning av genomförandet hänvisar vi till våra respektive särskilda yttranden.

Vi motsätter oss alltså utskottsmajoritetens förslag till utskottsinitiativ av både sakpolitiska och formella skäl. Enligt vår mening borde inte utskottet ha tagit detta initiativ.

2. Konsekvensanalyser m.m. av ändringar i arbetslöshetsförsäkringen, punkt 5 (v)

av Torbjörn Björlund (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:A347 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 1 och

avslår motion

2007/08:A296 av Birgitta Eriksson m.fl. (s).

Ställningstagande

Vi i Vänsterpartiet har förgäves efterlyst ekonomiska konsekvensanalyser av de omfattande förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen har inte redogjort för de ekonomiska konsekvenserna av de sänkta ersättningsnivåerna vare sig för de enskilda eller för samhället i stort. Vi tycker att det är angeläget att en sådan analys genomförs och presenteras för riksdagen. Detta bör ges regeringen till känna. Därmed tillstyrks motion A347 yrkande 1.

3. Riksrevisionens styrelses redogörelse angående hur regeringen förbereder arbetsmarknadspolitiken, punkt 6 (s)

av Sven-Erik Österberg (s), Lars Lilja (s), Luciano Astudillo (s), Ann-Christin Ahlberg (s), Patrik Björck (s) och Birgitta Eriksson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2007/08:A2 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s) och

2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 33,

avslår motion

2007/08:A1 av Josefin Brink och Torbjörn Björlund (båda v) och

lägger redogörelse 2007/08:RRS8 till handlingarna.

Ställningstagande

Vi socialdemokrater anser att arbetsmarknadspolitiska insatser med självklarhet inte har något annat syfte än att främja arbetslinjen och se till att alla som kan arbeta får ett arbete. En av hörnstenarna i en aktiv socialdemokratisk arbetsmarknadspolitik är att erbjuda arbetslösa kompletterande utbildningar och program av hög kvalitet för att öka deras chanser att få arbete. Vi socialdemokrater värnar om en aktiv arbetsmarknadspolitik. Vi är därför angelägna om att program och utbildningsinsatser inom arbetsmarknadspolitikens ramar ska vara av god kvalitet.

Vi delar Riksrevisionens styrelses uppfattning om vikten av att arbetsmarknadspolitiska insatser bereds och utvärderas på ett fullgott sätt. Exempelvis kan ett större inslag av försöksverksamhet bidra till att stärka kvaliteten i insatserna. Vi vill därför utveckla former för systematisk uppföljning och utvärdering av arbetsmarknadspolitiken i sin helhet. Sådana utvärderingar bör göras regelmässigt och involvera såväl erkända forskare inom arbetsmarknadspolitikens område som representanter från arbetsmarknadens parter, AMS och IFAU. Även internationell kompetens bör utnyttjas.

Under den borgerliga regeringens första år har den s.k. jobb- och utvecklingsgarantin trätt i kraft och en jobbgaranti för ungdomar har aviserats utan att noggranna analyser och konsekvensbeskrivningar har genomförts. De många obesvarade frågorna i det beslutsunderlag som presenterats för riksdagen vad gäller dessa båda åtgärder riskerar att skada den demokratiska processen. Regeringens bristfälliga beredning och konsekvensanalys av lagförslag som så påtagligt påverkar människors livsvillkor kan leda till minskad rättssäkerhet. Dessutom blir konsekvenserna av regeringens förslag svåra att överblicka och förstå, vilket skapar stor oro och osäkerhet.

Vad som nu anförs bör riksdagen ge regeringen till känna. Därför tillstyrker vi motionerna A2 och A400 yrkande 33.

4. Riksrevisionens styrelses redogörelse angående hur regeringen förbereder arbetsmarknadspolitiken, punkt 6 (v) av Torbjörn Björlund (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:A1 av Josefin Brink och Torbjörn Björlund (båda v), avslår motionerna 2007/08:A2 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s) och 2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 33 och lägger redogörelse 2007/08:RRS8 till handlingarna.

Ställningstagande

Jag instämmer i Riksrevisionens styrelses bedömning att iakttagelserna i granskningsrapporten angående hur regeringen förbereder arbetsmarknadspolitiken är väsentliga och att de bör beaktas av riksdagen. Arbetsmarknadspolitiken är en mycket viktig del av den ekonomiska politiken. För enskilda arbetslösa är det av central betydelse att målen för olika åtgärder verkligen uppnås. Det är då väsentligt att det finns ett fullgott beslutsunderlag där förväntade effekter av arbetsmarknadspolitiska insatser och reformer analyseras. En viktig källa till kunskapen om effekterna är yttranden från remissinstanser.

Vi i Vänsterpartiet kan tyvärr konstatera att den nuvarande regeringen inte kommit med bättre beslutsunderlag än den förra. Tvärtom har beslutsunderlagen just på arbetsmarknadsområdet varit påfallande dåliga, remisstiderna alldeles för korta och arbetsmarknadsutskottet har vid flera tillfällen fått ofullständiga beslutsförslag på sitt bord. Kritiken mot beredningen har också varit kraftfull från ett stort antal remissinstanser.

Med anledning av de omfattande bristerna i beredning, remissförfarande och konsekvensanalyser under denna mandatperiod finns det all anledning att riksdagen inskräper vikten av Riksrevisionens rekommendation hos regeringen. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna och därför tillstyrker jag motion A1.

5. Arbetsmarknadsutbildning, punkt 7 (s)

av Sven-Erik Österberg (s), Lars Lilja (s), Luciano Astudillo (s), Ann-Christin Ahlberg (s), Patrik Björck (s) och Birgitta Eriksson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 20 och avslår motion

2007/08:A347 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 5.

Ställningstagande

Arbetsmarknadsutbildning syftar främst till att avhjälpa flaskhalsar på arbetsmarknaden. Genom att snabbt utbilda dem som står utan arbete för företagens behov kan arbetsmarknadsutbildningar bidra till en högre sysselsättning med låg och stabil inflation. Samtidigt syftar arbetsmarknadsutbildningen till att ständigt höja arbetskraftens kompetens och produktivitet genom att rusta den vars kompetens inte längre överensstämmer med arbetsmarknadens krav på nya kunskaper och färdigheter. Därför är vi socialdemokrater angelägna om att komma till rätta med eventuella brister som funnits i arbetsmarknadsutbildningen och utveckla den för framtiden.

Vid större strukturkriser är arbetsmarknadsutbildningen ett viktigt verktyg för att stödja människor att gå vidare. Arbetsmarknadsutbildning främjar därmed omvandlingen av svensk ekonomi och bidrar till tillväxt och välbefinnande. Av den anledningen är vi socialdemokrater angelägna om att komma tillrätta med eventuella brister som funnits i arbetsmarknadsutbildningen och utveckla den för framtiden.

De nya jobben skapas till stor del i den kunskapsintensiva sektorn, medan jobben i den arbetsintensiva sektorn, där arbetsmarknadsutbildningen har en betydande roll, blir färre till följd av rationaliseringar och strukturuomvandling. Vi menar att det är viktigt att arbetsmarknadsutbildningen styrs av hela arbetsmarknadens behov – inte enbart av den traditionella tillverkningsindustrin och gemensam sektor. Mot bakgrund av att tjänstemän och akademiker utgör en växande andel av arbetskraften finns det skäl för att också dessa grupper ska ges bättre möjligheter till arbetsmarknadsutbildning.

En väl anpassad arbetsmarknadsutbildning tar hänsyn både till arbetsgivarnas kompetenskrav och till de arbetssökandes förutsättningar för att tillgodogöra sig utbildningen. Vi menar därför att planering och genomförande ska ske i större samverkan med arbetsmarknadens parter. Modeller som bygger på täta kontakter med arbetsgivare ska främjas för att deltagarna snabbare ska få jobb. Företagsförlagd utbildning med praktik på arbetsplatser som en del av utbildningen har visat sig vara framgångsrikt och bör därför utvecklas. Ett intressant exempel på samverkan mellan arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens parter är de s.k. branschråden. Branschrådets verksamhet omfattar dels rekryteringsforum och yrkesträffar där arbetssökande och fackliga organisationer tillsammans med arbetsförmedlingen träffas för informationsutbyte, dels branschdagar där arbetsförmedlare inbjuds till studiebesök hos olika arbetsgivare som informerar om kompetenskrav och yrkesinnehåll. Ett av syftena är att åstadkomma en starkare koppling mellan arbetsmarknadsutbildning och arbetsgivares behov.

Det finns en rad andra aktörer som erbjuder liknande utbildningar till samma målgrupp som arbetsförmedlingen: komvux, kvalificerad yrkesutbildning, folkhögskolor och högskolor. Det kan finnas många fördelar och effektivitetsvinster att vinna genom att öka samverkan mellan arbetsförmedlingen och dessa aktörer.

Vad som nu anförs bör riksdagen ge regeringen till känna. Vi tillstyrker därför motion A400 yrkande 20.

6. Arbetsmarknadsutbildning, punkt 7 (v)

av Torbjörn Björlund (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:A347 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 5 och avslår motion

2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 20.

Ställningstagande

Jag anser att arbetsförmedlingen bör ges möjlighet att som arbetsmarknadsutbildning för arbetssökande som har en akademisk examen motsvarande minst 120 poäng utnyttja reguljär utbildning på högskolenivå eller motsvarande upp till 60 veckor. Förutsättningen ska vara att utbildningen är inriktad mot bristyrken där en kompletterande utbildningsinsats på högskolenivå kan bidra till yrkesväxling från yrkesinriktning med svag efterfrågan till en yrkesinriktning med hög efterfrågan eller risk för flaskhalsar. AMS

bör få i uppdrag att utnyttja reguljär utbildning på högskolenivå för vissa arbetssökande. Det bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion A347 yrkande 5.

7. Reseersättning m.m., punkt 8 (v)

av Torbjörn Björlund (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:A347 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 4 och 2007/08:A380 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 6 och avslår motionerna 2007/08:A204 av Fredrik Olovsson (s), 2007/08:A229 av Ameer Sachet (s) och 2007/08:A300 av Ameer Sachet m.fl. (s).

Ställningstagande

Jag avvisar, liksom Vänsterpartiet, regeringens försämring av reseersättningen för resor till och från arbetsmarknadspolitiska program, som innebär att ersättning utbetalas endast om kostnaden överstiger 600 kr per månad. Förslaget slår hårt mot arbetslösa vars ekonomi försämrats väsentligt i och med regeringens politik och för vilka dessa utgifter innebär en kraftig försämring.

Vi i Vänsterpartiet anser liksom AMS att åldersgränsen för pendlingsresor, bohagstransporter och tillträdesresa ska sänkas från dagens 25 år till 20 år. Detta skulle underlätta geografisk rörlighet för unga arbetssökande. Behovet av ekonomiskt stöd till arbetslösa för pendling och flytt har ökat i och med regeringens kraftiga försämringar av arbetslöshetsförsäkringen i kombination med avskaffandet av den s.k. 100-dagars-regeln om möjligheten att initialt begränsa sitt arbetssökande yrkesmässigt och geografiskt. Att flytta och pendla innebär stora merkostnader även för ungdomar under 25 år. Mot bakgrund av det som anförs bör åldersgränsen för pendlingsresor slopas i förordningen (1999:594) om flyttningsbidrag.

Vad som ovan anförts om reseersättning respektive pendlingsstöd bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motionerna A347 yrkande 4 och A380 yrkande 6.

8. Kollektivavtal som villkor för samhällsstöd vid anställning, punkt 9 (s, v)

av Sven-Erik Österberg (s), Lars Lilja (s), Luciano Astudillo (s), Ann-Christin Ahlberg (s), Patrik Björck (s), Torbjörn Björlund (v) och Birgitta Eriksson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:A237 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda s).

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt med ordning och reda på arbetsmarknaden. Anställda ska inte utnyttjas och konkurrensen inte snedvridas. En mycket god grund för detta är att det finns kollektivavtal som reglerar förhållandena mellan företag och anställda.

Trots regeringens kraftiga nedskärningar av de arbetsmarknadspolitiska stöden har arbetsförmedlingarna fortfarande vissa möjligheter att besluta om samhällsstöd till dem som har det svårast på arbetsmarknaden. I dag ställs det krav på de icke kollektivavtalsbundna arbetsgivare som får dessa stöd, bl.a. att de ska ha tecknat nödvändiga försäkringar. Att arbetsgivare som ska få ta emot samhällsstöd faktiskt är bundna av ett kollektivavtal är emellertid att föredra eftersom det förbättrar de fackliga företrädarnas möjlighet att se till att förhållandena för dem som får anställning med stöd verkligen är i nivå med vad som tillämpas i branschen.

I sammanhanget noterar vi att den fackliga insyn som faktisk är möjlig vid själva anvisningen till anställning med anställningsstöd saknas vid anställningar med stöd i form av nystartsjobb, eftersom dessa inte förutsätter en anvisning från Arbetsförmedlingen. Det är därför särskilt angeläget att anställningar med nystartsjobb har villkor enligt kollektivavtal, så att arbetstagarinsynen tryggas.

Vi anser att det är viktigt att arbetsförhållandena för de anställda följer de kollektivavtal som finns inom branschen. Kollektivavtal eller liknande villkor bör därför vara en självklar förutsättning för att bevilja samhällsstöd vid anställningar.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna. Därför tillstyrker vi motion A237.

9. Återinförande av arbetsgivares skyldighet att anmäla lediga platser till den offentliga arbetsförmedlingen, punkt 11 (s)

av Sven-Erik Österberg (s), Lars Lilja (s), Luciano Astudillo (s), Ann-Christin Ahlberg (s), Patrik Björck (s) och Birgitta Eriksson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 34 i denna del och avslår motion

2007/08:A349 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 9 och 10.

Ställningstagande

Regeringen har avskaffat arbetsgivarnas skyldighet att anmäla lediga platser till arbetsförmedlingen eftersom regeln ansågs krånglig. Vi socialdemokrater befarar att detta kan försvåra för dem som inte är etablerade på arbetsmarknaden att hitta lediga jobb. Det kan också innebära att arbetsförmedlingen måste ägna mer tid åt att hämta in uppgifter om lediga jobb, vilket ökar byråkratin och tar resurser från matchningsarbetet. Vi menar att det är viktigt att de lediga jobben är samlade på ett ställe för att arbetssökande ska få en bättre överblick över utbudet. Anmälningsskyldigheten bör återinföras men man bör undersöka hur belastningen på arbetsgivaren kan minska genom att uppgiftslämningen förenklas.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna. Därför tillstyrker vi motion A400 yrkande 34 i denna del.

10. Återinförande av arbetsgivares skyldighet att anmäla lediga platser till den offentliga arbetsförmedlingen, punkt 11 (v)

av Torbjörn Björlund (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:A349 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 9 och 10 samt avslår motion

2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 34 i denna del.

Ställningstagande

Endast ungefär en tredjedel av alla lediga tjänster anmäls till arbetsförmedlingen. De flesta lediga jobb tillsätts i stället via kontakter i det egna nätverket. Det innebär att människor med mindre utbyggda kontaktnät har en begränsad tillgång till de lediga tjänster som ändå finns. Trots detta drev regeringen igenom att lagen (1976:157) om skyldighet för arbetsgivare att anmäla ledig plats till den offentliga arbetsförmedlingen m.m. (platsanmälningslagen) skulle avskaffas.

Vänsterpartiet anser att en effektiv matchning förutsätter en gemensam plats där lediga jobb utannonseras. Det underlättar att rätt kompetens utnyttjas på arbetsmarknaden och att geografisk och yrkesmässig rörlighet stärks. En decentralisering av tillgängliga platsbanker skulle försvåra för både arbetsförmedlare och arbetssökande.

Vänsterpartiet anser också att slopandet av platsanmälningslagen riskerar att öka den etniska segregationen på arbetsmarknaden. Personer som invandrat har som regel betydligt färre informella kontaktnät i det svenska samhället. Med tanke på att utlandsfödda, i synnerhet personer födda utanför Europa, redan är överrepresenterade i arbetslöshetsstatistiken är det helt oförsvarligt att genomföra reformer som riskerar att ytterligare försvåra för denna grupp att komma in på arbetsmarknaden.

Att slopa lagen om platsanmälan är ingen lösning på problemet att alltför få lediga jobb görs tillgängliga hos arbetsförmedlingen. Istället menar jag att arbetsförmedlingens arbetssätt bör förbättras, så att det blir mer attraktivt att anmäla lediga jobb dit. Bättre kontakter med arbetsgivare inom olika branscher är en viktig del. Men framför allt krävs en annan inriktning på själva sökprocessen. Dagens arbetssätt där allt fokus ligger på att varje arbetssökande ska söka så många jobb som möjligt, i stället för att söka de jobb man har goda möjligheter att få, har lett till att många arbetsgivare drar sig för att anmäla lediga jobb till arbetsförmedlingen. De får helt enkelt in alltför många ansökningar.

Platsanmälningslagen bör därför återinföras. Regeringen bör i detta sammanhang även se över hur tillsynen över lagen om allmän platsanmälan kan förbättras och beakta möjligheten att införa sanktioner.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna. Därför tillstyrker jag motion A349 yrkandena 9 och 10.

11. Individanpassad arbetsförmedling och kompletterande aktörer, punkt 12 (s)

av Sven-Erik Österberg (s), Lars Lilja (s), Luciano Astudillo (s), Ann-Christin Ahlberg (s), Patrik Björck (s) och Birgitta Eriksson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 26, 34 i denna del och 35 samt

avslår motionerna

2007/08:A202 av Inger Jarl Beck m.fl. (s),

2007/08:A210 av Carina Hägg (s),

2007/08:A240 av Ulf Holm och Jan Lindholm (båda mp),

2007/08:A313 av Lars Hjalmered och Göran Lindblad (båda m) yrkandena 1 och 2,

2007/08:A326 av Sofia Larsen och Claes Västerteg (båda c) och

2007/08:A349 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 13.

Ställningstagande

Den offentliga arbetsförmedlingen ska underlätta matchningen mellan arbets-sökande och lediga vakanser, stötta dem som står långt från arbetsmarkna-den samt kontrollera att arbetslösa som söker ersättning står till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söker jobb.

Andelen arbetssökande med eftergymnasial utbildning har ökat, vilket ställer nya krav på att arbetsförmedlingen har kunskaper om nya branscher och yrken. Vi socialdemokrater menar att de tjänster som arbetsförmed-lingen erbjuder bättre bör anpassas till specifika branschers och yrkeskate-goriors behov. Vi anser också att privata aktörer som utför coachnings- och vägledningsinsatser i vissa lägen kan vara ett komplement till den offentliga arbetsförmedlingen. Vi ser inte att det råder någon motsättning mellan den offentliga arbetsförmedlingen och bemanningsföretagen. På många orter finns ett bra samarbete mellan dessa båda aktörer. Det är dock viktigt att bemanningsföretagen fungerar på ett ansvarsfullt sätt. Vill-koren inom branschen har också förbättrats genom de kollektivavtal som slutits.

Arbetsförmedlingens utveckling med mer självservice via Internet, data-baser och verktyg för egen inskrivning är ett komplement, men det kan aldrig ersätta det personliga mötet. AMS nyligen presenterade arbetsmark-nadsrapport (2007:2) visar att bland arbetssökande som fått jobb uppger sig en kraftigt sjunkande andel ha fått information om jobbet direkt av en arbetsförmedlare. Andelen som fått information via Platsbanken eller lik-nande har samtidigt ökat. Till dels beror detta på att fler lediga platser kommit in i Platsbanken, vilket naturligtvis är positivt. Men vi vill betona att arbetsförmedlarnas kunskapsinhämtning om de arbetssökandes behov och förutsättningar i huvudsak bör byggas på tidiga, regelbundna och per-sonliga kontakter. Att arbetsförmedlingen tidigt visar intresse för de arbets-sökande genom personliga kontakter är viktigt för att kunna ge ett individanpassat stöd.

Arbetsförmedlingens arbete med matchning och fördjupade arbetsgivar-kontakter blir allt viktigare. Detta arbete har kommit en bit på väg men kan förbättras. En viktig del av matchningen är att erbjuda arbetssökande individuellt anpassade lösningar, det vill säga rätt insatser för den enskilde individen. Detta kan ske genom att arbetsförmedlingens verktyg vässas. Profileringsmetoden kan vara ett sådant hjälpmedel i den individuella coachningen för att få kunskap om vilka som kan matchas direkt mot lediga jobb och vilka som behöver stöd av arbetsmarknadspolitikens verktyg. Metoden innebär att en profil görs över den sökandes bakgrund och kompetenser. Med en statistisk modell avgörs sedan vilken insats som passar bäst för att individen snabbare ska få jobb.

När det gäller funktionshinderade kontakter med arbetsförmedlingen är vår utgångspunkt att de i första hand ska få jobb utifrån sin kompetens och inte primärt genom lönebidrag. Därför måste arbetsförmedlingen erbjuda individuellt stöd i form av coaching och matchning parallellt med möjligheten att stödja en anställning genom lönebidrag. Det kan t.ex. handla om att arbetsförmedlaren och den arbetssökande tillsammans kontaktar och besöker potentiella arbetsgivare. Många arbetsgivare känner inte till de möjligheter som i dag finns för att anpassa arbetsplatser efter arbetsförmåga. Stöd och hjälpmedel bör därför bättre marknadsföras bland arbetsgivare.

Arbetsförmedlingen är också en viktig aktör för att öka rörligheten på arbetsmarknaden. Visserligen är det redan i dag möjligt att vara inskriven som ombytessökande hos arbetsförmedlingen, men stödet för att byta jobb är begränsat. Vi menar att arbetsförmedlingen i högre grad bör bistå arbetssökande som har jobb men som önskar byta till ett annat.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna. Därför tillstyrker vi motion A400 yrkandena 26, 34 i denna del och 35.

12. Individanpassad arbetsförmedling och kompletterande aktörer, punkt 12 (v)

av Torbjörn Björlund (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:A349 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 13 och avslår motionerna

2007/08:A202 av Inger Jarl Beck m.fl. (s),

2007/08:A210 av Carina Hägg (s),

2007/08:A240 av Ulf Holm och Jan Lindholm (båda mp),

2007/08:A313 av Lars Hjalmered och Göran Lindblad (båda m) yrkandena 1 och 2,

2007/08:A326 av Sofia Larsen och Claes Västerteg (båda c) och

2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 26, 34 i denna del och 35.

Ställningstagande

Invandrade har oftare mindre användbara kontaktnät på arbetsmarknaden, vilket utgör ett hinder för att få ett arbete. Ett viktigt redskap för invandrade och andra nytillträdna på arbetsmarknaden är därför handledare med goda kontakter med arbetsgivare. För att tillgodose det särskilda behov av detta handledarsystem som invandrade har behöver arbetsförmedlingarna ges utrymme att på ett mer flexibelt sätt använda de medel som står till deras förfogande. Regeringen bör få i uppdrag att se över och återkomma med förslag på hur medel till arbetsmarknadspolitiska program (nuvarande anslag 22:3) och kontantstöd (nuvarande anslag 22:2) kan användas även till Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader (nuvarande anslag 22:1). Därigenom skulle arbetsförmedlingarna kunna sätta in handledare då detta bedöms vara den mest lämpliga åtgärden utan att vara hindrade av att medlen är bundna, och Arbetsmarknadsverket ges möjlighet att avväga behoven mot varandra för att kunna sätta in rätt insats vid rätt tidpunkt. För att styra anslagens användning bör man sätta en begränsning på hur stor del av medlen som får flyttas mellan anslagen.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna. Därför tillstyrker jag motion A349 yrkande 13.

13. Arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund, punkt 13 (v)

av Torbjörn Björlund (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:A349 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 1–3, 11 och 12 samt avslår motion

2007/08:A383 av Per Åsling (c).

Ställningstagande

Ett av de mest avgörande områdena i kampen mot utestängning och underordning är rätten till arbete med en lön som går att leva på. Många människor med utländsk bakgrund står i dag utanför arbetsmarknaden. Av dem inom denna grupp som har ett arbete är det många som är överkvali-

ficerade och som har lägre lön än de arbetskamrater som har svensk bakgrund. Vi i Vänsterpartiet anser att alla löntagare ska ha samma rättigheter och att insatser för personer med utländsk bakgrund därför måste handla om att skapa riktiga jobb med löner enligt kollektivavtal. En höjning av sysselsättningsgraden bland invandrade personer är ett centralt mål i arbetsmarknadspolitiken.

Det finns en myt att invandrade kvinnor och män skulle vara särskilt lämpade att öppna små verksamheter som pizzerior, torghandel eller korvkiosker i egen regi. Detta blir ofta den enda utvägen för många eftersom de inte får arbete inom de yrken de har utbildning för; många har mer eller mindre tvingats in i eget företagande. För att komma till rätta med detta problem behövs arbetsmarknadspolitiska insatser som riktar sig till dem som inte har fått arbete inom det område där de har examen. Sådana insatser kan alltså gälla personer som i dag har ett arbete eller har mindre företag.

En faktor som ytterligare försämrar möjligheterna för invandrade med utländsk examen att arbeta inom sitt kompetensområde är det nuvarande systemet för s.k. tilläggsutbildning. Många sjuksköterskor utan svensk examen tvingas för att få ekonomin att gå ihop att fortsätta att arbeta deltid, trots att tilläggsutbildningen bedrivs på heltid. Orsaken är att aktivitetsstöd inte kan ges till personer som har anställning av något slag. Man behöver därför se över reglerna för aktivitetsstöd med avseende på ersättning vid tilläggsutbildning.

Kvinnor diskrimineras på arbetsmarknaden i Sverige i dag. Det sker genom segregering, lönediskriminering och sämre arbetsvillkor och anställningstrygghet. Den grupp som diskrimineras, marginaliseras och osynliggörs mest av alla på arbetsmarknaden är kvinnor med utländsk bakgrund. Det är därför av särskild vikt att utveckla arbetet med att stärka invandrade kvinnors möjligheter på arbetsmarknaden. Det svåra läget på arbetsmarknaden för kvinnor med utländsk bakgrund kommer att bestå om inte integrationspolitiken ges en medveten och tydlig feministisk inriktning. Regeringen bör tillsätta en utredning som utarbetar ett samlat handlingsprogram för att öka möjligheterna för kvinnor med utländsk bakgrund att komma in på arbetsmarknaden.

Enligt jämställdhetslagen är samtliga arbetsgivare skyldiga att se till att det finns en jämn fördelning mellan kvinnor och män på arbetsplatserna. Mot denna bakgrund har Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) i uppdrag att i s.k. brytprojekt verka för att bryta den traditionella könsuppdelningen på arbetsmarknaden. AMS bör därför i regleringsbrev ges ett förtydligt uppdrag att utveckla metoder för att projektverksamhet såväl som ordinarie verksamhet ska inriktas gentemot kvinnor med utländsk bakgrund. Till detta uppdrag ska det finnas ett tydligt återrapporteringskrav.

Vad som ovan anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion A349 yrkandena 1–3, 11 och 12.

14. Lönebidrag och andra insatser för att förbättra funktionshindrades situation på arbetsmarknaden, punkt 14 (v)

av Torbjörn Björlund (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:A321 av Elina Linna m.fl. (v) yrkande 4 och avslår motionerna

2007/08:A213 av Kristina Zakrisson (s),

2007/08:A239 av Maria Lundqvist-Brömster och Solveig Hellquist (båda fp) i denna del,

2007/08:A251 av Anders Åkesson och Sven Bergström (båda c) yrkandena 1 och 2,

2007/08:A258 av Göte Wahlström m.fl. (s),

2007/08:A288 av Jasenko Omanovic och Hans Stenberg (båda s),

2007/08:A289 av Jasenko Omanovic och Agneta Lundberg (båda s),

2007/08:A301 av Annie Johansson (c) yrkande 1 och

2007/08:A303 av Lennart Sacrédeus (kd).

Ställningstagande

Den hårda konkurrensen på arbetsmarknaden kräver en utveckling och förstärkning av de stöd som avser personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Det handlar om att skapa likvärdiga förutsättningar för dem som söker arbete eller som måste utvecklas på sin anställning för att kunna behålla arbetet. Insatsen ”stöd till personligt biträde” har i dag en stor betydelse för bl.a. synskadade. Det kan handla om läs- och skrivhjälp, ledsagning och andra moment där synnedsättningen är ett hinder.

Det nuvarande taket för stödet har varit oförändrat i drygt 10 år. Detta innebär att effekten har urholkats med ökade lönekostnader etc. Jag finner detta otillfredsställande och anser att det försvårar möjligheterna för vissa personer med funktionshinder att ta en plats i arbetslivet. Regeringen bör därför göra en uppföljning av utvecklingen och ge förslag på hur taket kan höjas. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion A321 yrkande 4.

15. Sociala företag m.m., punkt 17 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:A399 av Ulf Holm (mp) och avslår motionerna 2007/08:N248 av Annika Qarllsson (c) yrkande 2, 2007/08:A246 av Birgitta Sellén och Stefan Tornberg (båda c) och 2007/08:A389 av Kenneth Johansson (c).

Ställningstagande

Sociala företag har definierats som ”företag inom social ekonomi, vars huvudmål är att skapa arbete, och där vinstintresset är underordnat medarbetarnas engagemang och demokratisk organisering” (Arbetsgruppen Fas 3 Socialt företagande inom Equal). Utvärderingar visar att kooperativ och liknande sociala företag kan vara ett effektivt arbetsmarknadspolitiskt instrument, som dessutom kostar mindre än traditionella åtgärder inom AMS ram. Det märkliga är att i Sverige förmedlas uppdrag och utges projektbidrag om socialt företagande enbart via Nutek, dvs. som en del i näringspolitiken. På ett sätt är det mycket glädjande, då detta är en form av bekräftelse på att det sociala företagandet och den sociala ekonomin är en faktor för tillväxt. Samtidigt borde uppdraget att utveckla socialt företagande som ett medel för att bekämpa arbetslöshet – inte minst för utsatta grupper – naturligtvis huvudsakligen vara förankrat via AMS.

De 25 lokala kooperativa utvecklingscentrum (LKU) som finns över hela landet ger kostnadsfri information och rådgivning om kooperativt företagande och andra socialekonomilösningar. För detta erhåller LKU medel från staten via Nutek. Kopplingen till arbetsmarknadspolitiken och AMS är obefintlig på central nivå, trots att man på lokal nivå ofta arbetar med lösningar och projekt för arbetslösa.

Jag anser att det är angeläget att tydliggöra det sociala företagandet som ett viktigt instrument inom arbetsmarknadspolitiken och att LKU får ett tydligt arbetsmarknadspolitiskt uppdrag. Detta bör ges regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion A399.

16. Regionala aspekter på sysselsättningsmålet, punkt 18 (v)

av Torbjörn Björlund (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:N341 av Kent Persson m.fl. (v) yrkande 1.

Vi i Vänsterpartiet anser att det behöver formuleras mer offensiva och operativa mål som höjer ambitionsgraden för att få en rättvisare och jämnare utveckling av tillväxt och sysselsättning i landet. Dessa mål kan sedan ligga till grund för en mer medveten styrning av resurser, där ett helhetsgrepp kan tas för aktiva insatser som skapar bättre möjligheter till tillväxt, stärker lokala arbetsmarknader, samordnar statliga företags strategier och lokalisering, osv.

Högerns s.k. jobbpolitik är en modern flyttlasspolitik som ställer krav på att man måste ta ett jobb var som helst i hela landet från första dagen när man är arbetslös. Även om jobbet är tillfälligt, deltid eller i en annan bransch. Arbetslösa tvingas sälja sina hus för att jaga bostäder i redan överhettade områden med priser och hyror som överstiger en normal arbetares ekonomiska möjligheter.

Vi i Vänsterpartiet anser att regeringens politik alltmer innebär en tvångsförflyttning av personer till storstäderna. I stället bör politiken tillvarata och utveckla de regionala resurserna genom att flytta arbetsplatserna ut från storstadsområdena och stärka incitamenten för etablering av företag utanför storstäderna.

Därför bör riksdagen begära att regeringen lägger fram förslag på hur målformuleringar om sysselsättning kan vidareutvecklas så att de även innefattar en ambition om att minska de regionala obalanserna.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion N341 yrkande 1.

17. Fempunktsprogram för introduktion, punkt 23 (s)

av Sven-Erik Österberg (s), Lars Lilja (s), Luciano Astudillo (s), Ann-Christin Ahlberg (s), Patrik Björck (s) och Birgitta Eriksson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2007/08:Fi277 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 74,

2007/08:A398 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s) yrkande 10 och

2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 25 och 27.

Ställningstagande

Mer än 1,1 miljoner personer i Sverige är födda utomlands. Trots att en rad insatser vidtagits för att öka sysselsättningen bland utrikes födda är arbetslösheten högre än bland inrikes födda. Utrikes födda är också överrepresenterade bland långtidsarbetslösa. De är i genomsnitt sjukskrivna 31 % mer än personer födda i Sverige. Några av orsakerna är att utrikes födda arbetar i sämre arbetsmiljöer och i andra yrken än inrikes födda. Dessutom

anses diskriminering på arbetsmarknaden bidra till att invandrade inte vågar omskola sig eller byta arbete, eftersom de löper större risk att sorteras bort. Den socialdemokratiska regeringen genomförde en rad insatser för att öka sysselsättningen i denna grupp. Detta har inte varit tillräckligt. Integrationen på arbetsmarknaden måste förbättras avsevärt. Sverige måste bli bättre på att välkomna nyanlända och så snabbt som möjligt tillvarata deras resurser i arbetslivet. Därför föreslår vi ett fempunktsprogram för snabb introduktion:

1. Ett gemensamt ansvar

Flyktningmottagandet är ojämnt fördelat i Sverige. Samtidigt som vissa storstadskommuner tar emot över tusen flyktingar om året tar andra kommuner inte emot några flyktingar alls. Vi vill se över lagstiftningen i syfte att tilldela den som har fått uppehållstillstånd en kommunplacering under introduktionsperioden. Vi vill också se över lagen om eget boende (EBO).

2. Bättre undervisning i svenska

De som flyttar till Sverige är ingen homogen grupp. Vissa har aldrig haft möjlighet att lära sig läsa och skriva i sitt hemland, medan andra talar flera språk eller är vana vid akademiska studier. Utbildningen i sfi måste anpassas till denna verklighet och till de skilda behov som finns. Under den förra mandatperioden lade vi socialdemokrater fram förslag om förändringar i sfi. Nu vill vi gå vidare och komplettera med intensivkurser för dem som har studievana och snabbt vill lära sig svenska. Vi föreslår att Södertörns högskola, Malmö högskola och Gävle högskola ska erbjuda intensivkurser i svenska för invandrare med akademisk examen. Därutöver föreslår vi att en kommun som har uppnått goda resultat i utbildningen i sfi ska få i uppdrag av staten att arrangera motsvarande intensivutbildning för icke-akademiker på distans och med nationellt intag.

3. Kompletteringsutbildningar för utländska akademiker och yrkesutbildade

Under den förra mandatperioden genomförde vi socialdemokrater en försöksverksamhet med satsningar på kompletteringsutbildning för lärare och jurister och på en högre förvaltningsutbildning. Vi vill nu vidga satsningen och föreslår att kompletterande utbildningar ska erbjudas på flera områden där det råder brist på arbetskraft, t.ex. byggnadsarbetare, forskollärare, lärare, tandläkare etc. Utbildningarna ska genomföras vid några utvalda högskolor och universitet och vid yrkeskomvux.

4. En rättvis ersättning för flyktningmottagande

I dag uppgår den statliga schablonersättningen för kommunernas flyktningmottagande till ett visst belopp för vuxna, barn och äldre. Men eftersom de som flyttar till Sverige utgör en så heterogen grupp, är inte kommuner-

nas kostnader för flyktingmottagande på något sätt lika. Vi socialdemokrater vill se över de statliga schablonersättningarna så att de bättre avspeglar kommunernas faktiska kostnader.

5. Solidaritetsbonus

För att stödja de kommuner som tar emot flest flyktingar vill vi införa en solidaritetsbonus. Den innebär att de kommuner som tagit emot flest flyktingar under de senaste fem åren får 20 % högre schablonersättning vid flyktingmottagande än andra kommuner. Södertälje t.ex., som tog emot 1 059 flyktingar 2006, skulle då utöver den vanliga schablonersättningen få ca 20 miljoner kronor i ersättning.

Det vi anfört om ett fempunktsprogram för snabb introduktion bör ges regeringen till känna. Vi tillstyrker därför motionerna Fi277 yrkande 74, A398 yrkande 10 och A400 yrkandena 25 och 27.

18. Mål för politikområdet Urban utvecklingspolitik och upphävande av nuvarande mål för politikområdet, punkt 25 (v) av Torbjörn Björlund (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:A380 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 2 och avslår proposition 2007/08:1 utgiftsområde 13 punkt 3.

Ställningstagande

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2008 att de nuvarande målen för politikområdet *Urban utvecklingspolitik* upphävs och att nya mål beslutas för detta politikområde. Den tidigare storstadspolitikens övergripande mål var enligt budgetpropositionen för 2007 att ge storstadsregionerna goda förutsättningar för långsiktigt hållbar tillväxt och därmed kunna bidra till att nya arbetstillfällen skapas såväl inom storstadsregionerna som i övriga delar av landet samt att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storstadsregionerna och att verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor för storstädernas invånare. I budgetpropositionen för 2008 föreslår regeringen att målen för politikområdet Urban utvecklingspolitik ska vara: färre individer i utanförskap i stadsdelar som präglas av utanförskap, färre antal stadsdelar som präglas av utanförskap och fler stadsdelar, samt storstäder och större städer i sin helhet, som präglas av ekonomisk tillväxt och hållbar utveckling för att öka konkurrenskraften.

Jag vill betona att den urbana utvecklingspolitiken även fortsättningsvis spelar en viktig roll för att motverka segregation och förbättra boendemiljön i vissa utsatta bostadsområden. Riksdagen bör därför avslå regeringens förslag om avskaffande av de befintliga målen och inrättande av nya mål för politikområdet Urban utvecklingspolitik. Jag tillstyrker därför motion A380 yrkande 2.

19. Förstärkning av arbetsmiljöarbetet m.m., punkt 28 (s)

av Sven-Erik Österberg (s), Lars Lilja (s), Luciano Astudillo (s), Ann-Christin Ahlberg (s), Patrik Björck (s) och Birgitta Eriksson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Fi277 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 67, 2007/08:A394 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s) yrkande 1 och 2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 41.

Ställningstagande

Vi socialdemokrater menar att det är oacceptabelt att många människor blir skadade eller sjuka på grund av sitt arbete. Ohälsan i arbetslivet är tydligt klass- och könsbunden. Arbetare drabbas mer än tjänstemän och kvinnor drabbas mer än män. Vi vill därför intensifiera arbetet för en bättre arbetsmiljö – inte avveckla det som den borgerliga regeringen nu gör.

Sverige har länge legat väl framme i arbetsmiljöarbetet. Stora framsteg har gjorts för att skapa säkrare och tryggare arbetsplatser. Även om stora framsteg har gjorts ser vi samtidigt att arbetsmiljön också har förändrats och försämrats under senare år. Stressen och kraven har ökat i arbetslivet. Arbetsmiljöstatistik och statistik över besvär som orsakats av jobbet visar på ett tydligt samband mellan ett minskat handlingsutrymme och sjukskrivningar. Det förekommer fortfarande många tunga lyft, monotona arbetsuppgifter, buller och exponering för hälsovådliga ämnen. Psykosociala faktorer, utsatt ensamarbete och hot om våld förekommer alltför ofta på arbetsplatser. Belastningsskador är fortfarande det största arbetsmiljöproblemet för majoriteten av alla löntagare. Belastningsskador är ett samlat begrepp för skador som orsakats av tunga lyft, arbetsställningar eller rörelser som är ansträngande eller ensidiga. Under 2005 angavs belastningsfaktorer som orsak till sex av tio anmälda arbetssjukdomar.

Antalet arbetsolyckor med dödlig utgång har visserligen minskat kraftigt sedan 1995 och ligger på 50–60 personer per år, men den långsiktiga minskande trenden verkar nu ha avstannat. Det finns fortfarande stora problem. Förra året skadades 3 500 ungdomar på arbetet. Särskilt utsatta är de ung-

domar som har arbeten med låga löner och som har ett litet eller inget utrymme att själva planera och styra sitt arbete och som saknar möjligheter till utveckling i arbetet. Ensamarbete med risk för hot, våld och trakasserier ger ökad risk för psykisk ohälsa.

Vi socialdemokrater befarar att regeringens besparingar på Arbetsmiljöverkets resurser och nedläggning av Arbetslivsinstitutet får allvarliga konsekvenser för arbetslivet. Förutsättningarna för att förbättra arbetsmiljön försämras påtagligt när omfattningen av tillsynen minskas kraftigt och värdefull forskning går till spillo. Det vardagliga arbetsmiljöarbetet på arbetsplatserna försämrars av att regeringen skurit bort resurser för funktionsutbildning av skyddsombud och regionala skyddsombud samt att medel för information om arbetsmiljö tagits bort. Dessa försämringar leder till en ökad risk för att anställda skadas i arbetet eller drabbas av arbetssjukdomar. De som har ett riskfyllt arbete kommer att drabbas hårdast. Detta oroar oss – Sverige ska vara en förebild med moderna arbetsplatser och en bra arbetsmiljö.

Vi är starkt kritiska till att regeringen kraftigt skär ned på Arbetsmiljöverkets resurser. Detta påverkar framför allt omfattningen av det viktiga tillsynsarbete som utförs av arbetsmiljöinspektörer. Risken är uppenbar att resurserna knappt räcker till inspektion på de mest utsatta arbetsplatserna. ILO har länge rekommenderat att det ska finnas en inspektör per 10 000 anställda i industriländer. Sverige ligger redan nu under rekommendationen och kommer troligen att hamna på en nivå på knappt 0,8 inspektörer per 10 000 anställda. Detta kan jämföras med Danmark som i år ligger på 1,78 och Norge på 1,85 inspektörer per 10 000 anställda. Till skillnad från regeringen vill vi socialdemokrater genomföra satsningar för bättre arbetsmiljö. Därför föreslår vi ytterligare resurser till Arbetsmiljöverket, så att fler inspektioner kan utföras på särskilt utsatta arbetsplatser.

Den samverkan som vi socialdemokrater inlett med Kommunal för att göra den gemensamma sektorn till mönsterarbetsgivare ska intensifieras. Syftet är att genom facklig-politisk samverkan förstärka och påskynda det utvecklingsarbete som påbörjats för att bl.a. förbättra arbetsvillkor, inflytande och möjligheter till kompetensutveckling för de anställda. Men diskussionen om arbetslivets villkor måste breddas. Vi vill därför ta initiativ till ett brett samtal om en framtida nationell arbetslivsstrategi.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Vi tillstyrker därför motionerna Fi277 yrkande 67, A394 yrkande 1 och A400 yrkande 41.

20. Trendrapport om utveckling i arbetslivet, punkt 29 (v)

av Torbjörn Björlund (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:A381 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 1.

Ställningstagande

Under förra mandatperioden genomförde Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet stora satsningar på arbetsmiljöområdet och i arbetet mot ohälsan. Bland annat genomfördes olika åtgärder för att öka precisionen i sjukskrivningsprocessen. Arbetsmiljöverket fick ökade resurser och den regionala skyddsombudsverksamheten byggdes ut. Företagshälsovården utreddes, liksom det systematiska arbetsmiljöarbetet och ansvars- och samordningsfrågorna i den arbetslivsinriktade rehabiliteringen. Viktiga diskussioner fördes angående arbetstids- och inflytandefrågor.

Syftet med arbetsmiljöarbetet är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet och att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Tyvärr kan vi konstatera att den nya regeringen inte avser att prioritera ohälsa- och arbetsmiljöfrågorna. I stället finns det nu en risk för att den långsiktigt negativa utvecklingen av arbetsmiljöarbetet tar ny fart som en effekt av regeringens nedskärningspolitik. Arbetsgivarens roll och engagemang är centralt i arbetsmiljöarbetet. Förutom att de faktiska resurserna till förebyggande arbete åter minskar är det också en signal från regeringen till alla arbetsgivare att man inte behöver prioritera arbetsmiljöarbetet.

Trots att Sverige lyckats förhållandevis bra med arbetsmiljöarbetet finns det fortfarande stora problem. Varje år dör 50–60 personer i arbetet. Arbetsmiljöverkets utredningar visar att merparten av de rapporterade dödsfallen hade kunnat undvikas om gällande regler följts. De anmälda arbetsskadorna har minskat men ligger fortfarande på en hög nivå.

Det hårdnande klimatet på arbetsmarknaden har varit en avgörande orsak till ökad ohälsa i samhället. I stället för att skuldbelägga sjuka måste vi koncentrera oss på att undanröja orsakerna till att människor far illa i arbetslivet och ge dem som drabbats möjlighet att återgå i arbete.

I syfte att få bättre underlag för arbetsmiljöarbetet anser Vänsterpartiet att en årlig trendrapport om utvecklingen i arbetslivet bör utarbetas. Rapporten bör ge en helhetsbild av den kunskap som olika forskare bidragit med och ska kunna fungera som underlag för arbetsmarknadens parter, beslutsfattare och andra intressenter i det förebyggande arbetsmiljöarbetet.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Jag tillstyrker därför motion A381 yrkande 1.

21. Arbetslivsforskning, punkt 31 (s)

av Sven-Erik Österberg (s), Lars Lilja (s), Luciano Astudillo (s), Ann-Christin Ahlberg (s), Patrik Björck (s) och Birgitta Eriksson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2007/08:Fi277 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 68 och

2007/08:A394 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s) yrkande 2 och avslår motionerna

2007/08:A323 av Claes-Göran Brandin och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (båda s),

2007/08:A336 av Berit Högman och Lars Mejern Larsson (båda s),

2007/08:A373 av Berit Andnor m.fl. (s) och

2007/08:A391 av Magdalena Strejffert m.fl. (s) yrkande 11.

Ställningstagande

Vi socialdemokrater är alltjämt kritiska till regeringens nedläggning av Arbetslivsinstitutet (ALI). ALI bedrev värdefull forskning inom en mängd olika arbetslivsrelaterade områden. ALI hade en central roll när det gällde att ta fram modeller för en bra arbetsmiljö och att forska om hur man förebygger och bekämpar ohälsa kopplad till dålig arbetsmiljö. Vid nedläggningen borde regeringen ha skapat sig en bild av hur inledda forskningsprojekt och utbildningar skulle kunna slutföras och tillgodogöras i samhället och hur värdefulla internationella kontakter skulle kunna upprätthållas. Regeringen borde ha analyserat och säkerställt hur detta forskningsområde framöver skulle kunna leverera resultat m.m. Avvecklingen innebär att den arbetsrelaterade forskningen nedrustas. Även om regeringsföreträdare i debatten hävdar motsatsen visar en granskning av anslagsfördelningen att arbetslivsforskning vid högskolor och universitet inte tillförts några nya medel. Vi noterar att Sverige även har dragit tillbaka sin representation i de stora internationella samarbetsorganen, en uppgift som tidigare legat på ALI.

En konsekvens av regeringens politik är att den arbetsrelaterade forskningen nu snabbt nedmonteras samtidigt som kunskapen om arbetsmiljö och hälsa drastiskt minskar. Vi vill därför avsätta en del av de ökade forskningsanslag som vi socialdemokrater föreslår under utgiftsområde 16 till arbetslivsforskningen.

Detta bör ges regeringen till känna. Vi tillstyrker därför motionerna Fi277 yrkande 68 och A394 yrkande 2.

Särskilda yttranden

1. Anslag på utgiftsområdena 13 och 14 för 2008 (s)

Sven-Erik Österberg (s), Lars Lilja (s), Luciano Astudillo (s), Ann-Christin Ahlberg (s), Patrik Björck (s) och Birgitta Eriksson (s) anför:

Majoriteten i riksdagen bestående av Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna har fastställt andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gör en annan beräkning av statens inkomster avseende 2008 än vad som skulle bli resultatet med Socialdemokraternas förslag. Samtidigt fastställs utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för åren 2008–2010. Eftersom riksdagens majoritet genom rambeslutet väljer en annan inriktning av politiken än den som Socialdemokraterna förespråkar deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområdena. Om Socialdemokraternas förslag till ramar hade vunnit gehör hade medlen på utgiftsområdena 13 och 14 fördelats på anslag i enlighet med nedanstående tabell. Socialdemokraternas budgetalternativ bör dock ses som en helhet där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra.

Socialdemokraternas fördelning på anslag inom utg.omr. 13 och 14

Tusentals kronor

Anslag	Regeringens förslag/ Utskottets för- slag	(s) förslag
UTGIFTSOMRÅDE 13		
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	28 831 200/ 29 486 200	+7 276 000 (+6 621 000)
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	5 503 336/ 4 848 336	+3 707 000 (+4 362 000)
22:11 Bidrag till lönegarantiersättning	1 152 319	-200 000
10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	5 743 103	+420 000
Summa utgiftsområde 13	61 760 699	+11 203 000
UTGIFTSOMRÅDE 14		
23:1 Arbetsmiljöverket	592 983	+30 000
Summa utgiftsområde 14	1 195 617	+30 000

Inom parentes anges skillnaden i medelsanvisning i förhållande till utskottsmajoritetens förslag för de anslag där det skiljer sig från regeringens förslag.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Arbetsmarknadspolitiken och arbetslöshetsförsäkringen

Det går bra för Sverige. Sysselsättningen stiger och arbetslösheten faller. Ändå biter sig långtidsarbetslösheten fast, inte minst bland ungdomar. Trots den goda konjunkturen hade i oktober 2007 över 5 500 ungdomar varit arbetslösa i mer än tre månader – en ökning med över 200 % jämfört med samma tid förra året. Vi socialdemokrater menar att det nu är viktigt att ta till vara de möjligheter som högkonjunkturen ger för att bryta långtidsarbetslösheten och investera i Sveriges framtida konkurrenskraft. Regeringens budgetproposition innehåller varken åtgärder för att bryta långtidsarbetslösheten eller strategiska framtidssatsningar. Därmed försitter regeringen den chans som högkonjunkturen ger för att stötta dem som står längst från arbetslivet till arbete. Vi socialdemokrater menar att det krävs en annan inriktning av arbetsmarknadspolitiken. Vi accepterar inte en arbetsmarknad som utestänger människor. Vårt mål är full sysselsättning.

Starka parter på arbetsmarknaden och kollektivavtal som det främsta instrumentet för att reglera löner och anställningsvillkor är grundpelarna i den svenska ekonomin. Under det senaste året har anslutningsgraden till fackliga organisationer i Sverige minskat på grund av regeringens förda politik. Regeringens försämringar av arbetslöshetsförsäkringen leder till att den framgångsrika svenska modellen undergrävs.

Vi socialdemokrater anser att det är viktigt att en bred majoritet av löntagarna omfattas av ett fullgott försäkringsskydd vid arbetslöshet. Vi vill förbättra arbetslöshetsförsäkringen så att de allra flesta får ut 80 % av sin tidigare inkomst. Vi vill höja ersättningsnivån till 80 % och taket till 930 kr per dag. Vi vill även förbättra a-kassan på samma sätt för de människor som både är arbetslösa och sjukskrivna. En bra arbetslöshetsförsäkring gör att den som förlorar sitt jobb kan koncentrera sig på att snabbt söka nytt och inte behöver oroa sig för att behöva gå från hus och hem.

Ersättningar på höga nivåer och villkor i övrigt som är rimliga från den enskildes utgångspunkt gör att människor blir öppnare för den globaliserade ekonomin och vågar gå från det gamla till det nya. Detta är grunden för att försäkringen ska fungera som en omställningsförsäkring. I årets upplaga av Employment Outlook (2007) pekar OECD på att en mer generös arbetslöshetsförsäkring tenderar att leda till bättre matchning på arbetsmarknaden eftersom den arbetslöse får bättre ekonomiska förutsättningar att söka efter lämpligt arbete som motsvarar utbildningsnivå och kompetens.

Vi vill att Sverige ska ligga i topp när det gäller kunskap, kompetens och produktivitet för att vi ska klara en väl utbyggd välfärd och höga löner i den öppna globaliserade ekonomin. Vi har därför kraftfullt motsatt oss regeringens försämringar i arbetslöshetsförsäkringen, såväl när det gäller nedtrappningen av ersättningsnivån och sänkningen av taket i arbetslös-

hetsförsäkringen som höjningen av egenavgifterna. Försämringen har lett till att närmare 400 000 löntagare har lämnat arbetslöshetsförsäkringen och nu står utanför ett försäkringsskydd vid eventuell arbetslöshet.

Nu vill regeringen gå vidare genom att begränsa rätten till a-kassa till 75 ersättningsdagar för dem som arbetar deltid. Försämringen är ett hårt slag mot främst kvinnor som arbetar ofrivilligt deltid. Det är att ta saken i fel ordning. Först ska man givetvis ge kvinnor rätt till heltidsarbete. Ofrivilligt deltid ska bekämpas. Till skillnad från regeringen vill vi socialdemokrater lagstifta om rätt till heltid och deltid som en möjlighet. Målet för oss socialdemokrater är att alla ska kunna försörja sig genom eget arbete och då krävs en rätt till heltid.

I en gemensam reservation med Vänsterpartiet och Miljöpartiet har vi framfört stark kritik mot det utskottsinitiativ som regeringens förslag om begränsning av ersättningsdagar för deltidsarbetslösa förutsätter. Vår kritik avser både sakfrågan och beredningen av förslaget.

Andelen visstidsanställningar har ökat, vilket gör att fler och fler ofta blir arbetslösa i glappet mellan två anställningar. Regeringens förslag om två nya karensdagar i a-kassan slår särskilt hårt mot unga kvinnor. Exempelvis har 59 % av kvinnorna mellan 20 och 24 år en visstidsanställning.

Regeringens experimenterande med avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen skapar stor oro. Det senaste förslaget ökar differentieringen av avgifterna mellan olika arbetslöshetskassor. På det sättet vill regeringen tydligare visa att arbetslöshetsförsäkringen kostar mer för de yrkesgrupper där arbetslösheten är högre. Vi socialdemokrater ställer inte upp på det synsättet. Arbetslöshetsförsäkringen ska finansieras solidariskt. Vi vill i stället sänka egenavgiften till a-kassorna och vi säger nej till en obligatorisk a-kassa. Regeringens turer i a-kassefrågorna är märkliga. Först höjer man avgifterna och tvingar människor att gå ur a-kassan. I nästa steg ska ett obligatorium i a-kassan införas för att tvinga människor att betala de höjda avgifterna.

Enligt Finansdepartementets prognoser kommer arbetsmarknaden att fortsätta att utvecklas positivt framöver. Regeringen har dock inte med trovärdighet kunnat visa att utvecklingen är ett resultat av den förda politiken snarare än en följd av en stark konjunktur. Vi socialdemokrater anser att fokus nu måste ligga på att rusta dem som står längst från arbetsmarknaden så att de kan få arbete. Det handlar om ungdomar som inte får fotfäste på arbetsmarknaden, om dem som är långtidsarbetslösa och om dem som är sjukskrivna och inte kan gå tillbaka till samma arbete som tidigare. Samtidigt som stora grupper inte kommer in på arbetsmarknaden har många företag svårt att hitta kvalificerad arbetskraft. Därför föreslår vi att politiken riktas in på att bygga broar från långtidsarbetslöshet till jobb, inte minst i några av de många branscher där det råder brist på arbetskraft.

Vi föreslår att arbetsmarknadspolitiken riktas om så att den kvalificerade arbetsmarknadsutbildningen som tar sikte på bristyrken utökas inom de totala programvolymerna. Den nuvarande arbetsmarknadsutbildningen

är koncentrerad till yrken med hög omsättning av arbetskraft, men inte till branscher där de strategiska flaskhalsarna är som störst. Vi menar att det är viktigt att arbetsmarknadsutbildningen styrs av hela arbetsmarknadens behov och inte bara av behoven i traditionell tillverkningsindustri och offentlig sektor. Även tjänstemän och akademiker bör ges möjligheter till arbetsmarknadsutbildning. Därför anser vi att 20 000 av de platser i arbetsmarknadspolitiska program som regeringen föreslår bör uppgraderas till kvalificerad arbetsmarknadsutbildning riktad mot bristyrken.

För ungdomar vill vi erbjuda en ny form av kvalificerad arbetsmarknadsutbildning, s.k. avstampsutbildningar. Dessa avstampsutbildningar ska inte kräva några förkunskaper utan vara öppna för långtidsarbetslösa ungdomar mellan 20 och 24 år, just därför att många av de ungdomar som har gått arbetslösa en längre tid har bristande utbildning. För andra ungdomar är mer utbildning inte ett alternativ; de är redan välutbildade, men de får inte jobb för att de saknar tillräckliga arbetslivsmeriter. Vi vill därför, i samråd med arbetsmarknadens parter, utveckla lärlingsplatser och traineeplatser, s.k. introjobb, som ger ungdomar möjligheter att färdigutbildas i ett yrke under kvalificerad handledning.

Som vi konstaterat ovan är det många människor som inte får jobb trots den goda konjunkturen. I oktober 2007 var ca 44 000 personer långtidsarbetslösa. Dessutom finns det många människor som är långtidssjukskrivna eller som fått sjuk- och aktivitetsersättning och vill komma tillbaka i arbete, men som behöver byta arbetsplats eller yrke. För dessa behövs särskilda insatser. Regeringens nystartsjobb är en ineffektiv åtgärd eftersom subventionsgraden inte är tillräckligt hög för att de som står längst från arbetsmarknaden ska ges möjligheter till arbete. Därför vill vi införa 15 000 jobb som ger arbetsgivaren 50 % av lönen i subvention plus den nystartssubvention som motsvarar arbetsgivaravgifterna.

Ett funktionshinder får aldrig vara ett hinder för att få jobb. Alla behövs, alla har rätt att vara med och skapa nytt tillsammans med andra och känna sig behövda. Mellan 1996 och 2006 ökade vi socialdemokrater antalet lönebidrag från 52 259 till 71 364 i genomsnitt per månad. Det är därför glädjande att regeringen fortsätter vår satsning på fler lönebidrag och trygghetsanställningar.

Till skillnad från regeringen ser vi socialdemokrater också behov av riktade insatser till äldre arbetslösa. Vi menar att det var oansvarigt av regeringen att avskaffa plusjobben. Inte nog med att de enskilda människor som hade fått plusjobb har drabbats, regeringen har dessutom rivit upp redan ingångna avtal när man drog in merkostnadsersättningen till kommunerna. Vi vill återinföra plusjobben för äldre så att de kan få plusjobb fram till pension.

Integrationspolitik

Den socialdemokratiska regeringen genomförde en rad insatser för att öka sysselsättningen bland utrikes födda. Detta har inte varit tillräckligt. Integrationen på arbetsmarknaden måste förbättras avsevärt. Därför föreslår vi socialdemokrater ett fempunktsprogram för snabb introduktion som omfattar en översyn av lagstiftningen i syfte att tilldela den som har fått uppehållstillstånd en kommunplacering under introduktionsperioden. Vi vill också se över lagen om eget boende (EBO). Vi vill göra en satsning på svenska för invandrare (sfi) så att den blir bättre och tar större hänsyn till att de som flyttar till Sverige inte är någon homogen grupp. Vi vill ha fler kompletteringsutbildningar för utländska akademiker och yrkesutbildade och vi vill se över de statliga schablonersättningarna så att de bättre avspeglar kommunernas faktiska kostnader för mottagandet av nyanlända. För att stödja de kommuner som under de senaste åren har tagit en stor del av ansvaret i flyktingpolitiken vill vi införa en solidaritetsbonus till de kommuner som har tagit emot flest flyktingar under de senaste fem åren i förhållande till sin kommuns befolkningsstorlek. En närmare redogörelse för vårt fempunktsprogram finns i vår reservation 17 i detta betänkande.

Utgiftsområde 14 Arbetsliv

Arbetsmiljöfrågor

Våra förslag har som utgångspunkt att alla har rätt till en bra och säker arbetsmiljö. Att arbeta ska inte bara vara ett sätt att få en god inkomst, det ska också vara en källa till engagemang, glädje och utveckling. För att det ska bli verklighet måste man arbeta med att förebygga arbetsmiljörisiker och ställa krav på bättre anpassning och rehabilitering. Att anställda ges möjligheter till inflytande och delaktighet är en viktig förutsättning för ett gott och produktivt arbetsliv. Bra arbetsmiljö handlar både om att kunna påverka sin arbetstid och känna delaktighet och att ha en rimlig arbetsbelastning. Goda produktionsresultat förutsätter arbetsorganisationer som tillvaratar varje medarbetares kunskaper och förmågor. Goda arbetsorganisationer uppmuntrar till lärande och utveckling, och de bejakar förändringar och viljan att ta på sig nya arbetsuppgifter och ansvar. Sverige ska vara en förebild med moderna arbetsplatser och en bra arbetsmiljö.

Det är inte rimligt att många människor blir skadade och sjuka av sitt arbete. Ohälsan i arbetslivet är tydligt klass- och könsbunden. Arbetare drabbas mer än tjänstemän och kvinnor drabbas mer än män. Vi vill därför utveckla arbetet för en bättre arbetsmiljö – inte avveckla det som den borgerliga regeringen nu gör. Förutsättningarna för att förbättra arbetsmiljön försämras kraftigt när omfattningen av tillsynen minskas påtagligt. Det vardagliga arbetsmiljöarbetet på arbetsplatserna har försvårats av att regeringen skurit bort resurser för funktionsutbildning av skyddsombud och regionala skyddsombud och av att medel för information om arbetsmiljö tagits bort. Neddragningarna av anslagen till arbetsmiljöarbetet har slagit

hårt mot Arbetsmiljöverkets och de regionala skyddsombudens viktiga arbete. ILO har en längre tid rekommenderat att det ska finnas en inspektör per 10 000 anställda i industriländer. Sverige ligger redan nu under rekommendationen och kommer troligen att hamna på en nivå på knappt 0,8 inspektörer per 10 000 anställda. Därför anser vi att satsningar bör göras så att fler inspektioner kan utföras på särskilt utsatta arbetsplatser.

Vi socialdemokrater anser att de otrygga anställningarna ska bli färre. I dag blir de tvärtom fler. Visstidsanställningar medför ofta sämre löneutveckling, mindre utbildnings- och utvecklingsmöjligheter och lägre pension. Då visstidsanställningar är vanligare bland kvinnor innebär en större andel visstidsanställningar att de ekonomiska skillnaderna mellan kvinnor och män ökar. För oss socialdemokrater är utgångspunkten att tillsvidareanställning ska vara huvudregel på svensk arbetsmarknad. Vi vill därför stärka anställningstryggheten. Vi menar att det behövs en begränsningsregel för antalet på varandra följande visstidsanställningar hos samma arbetsgivare. Därutöver bör regelverket förenklas och bli mer enhetligt. Vi socialdemokrater vill lagstifta så att heltid blir en rättighet och deltid en möjlighet. En lagreglering kan fungera som ett bra stöd för att arbetsmarknadens parter ska kunna intensifiera sitt arbete för fler heltidsanställningar. En lagreglering kan också medverka till förbättrad jämställdhet och ett ökat arbetskraftsutbud. Vi utvecklar detta resonemang nedan.

Ett jämställt arbetsliv

Kvinnor och män ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom alla områden i livet. Det är det övergripande målet för socialdemokratisk jämställdhetspolitik. Det innebär bl.a. att kvinnor och män ska ha samma möjligheter till ett ekonomiskt självständigt liv. Det förutsätter en inkomst som går att leva på livet ut. Men inte bara lönevillkoren har betydelse. Även arbetsförhållandena påverkar kvinnors och mäns hela tillvaro. Förvärvsarbetets omfattning påverkar inte bara en persons lön, utan också utvecklings- och karriärmöjligheter, sjuk- och föräldraersättning, arbetslöshetsersättning och pension. Ungefär 200 000 arbetstagare arbetar ofrivillig deltid. Av dessa är 150 000 kvinnor. Många deltidsanställda uppger själva att de upplever att de får mindre stöd från chefer, har mindre inflytande över arbetet och får sämre tillgång till kompetensutveckling och vidareutbildning. Under senare år har ett antal frivilliga projekt och insatser genomförts på organisations- och arbetsplatsnivå för att minska andelen i ofrivilligt deltidsarbete. Goda resultat har uppnåtts, men totalt sett har åtgärderna inte varit tillräckliga. Deltidsarbetslösheten ligger mer eller mindre fast på en konstant nivå. Regeringens förslag om en begränsning av rätten till a-kassa för dem som arbetar deltid är ett hårt slag mot dem som har ofrivillig deltid. Vi menar att det behövs ett starkare regelverk så att de som arbetar ofrivillig deltid, huvudsakligen kvinnor inom handel, service och gemensam sektor, ska kunna öka sin arbetstid.

2. Anslag på utgiftsområdena 13 och 14 för 2008 (v)

Torbjörn Björlund (v) anför:

Majoriteten i riksdagen bestående av Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna har fastställt andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gör en annan beräkning av statens inkomster avseende 2008 än vad som skulle bli resultatet med Vänsterpartiets förslag. Samtidigt fastställs utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för åren 2008–2010. Eftersom riksdagens majoritet genom rambeslutet väljer en annan inriktning av politiken än den Vänsterpartiet förespråkar deltar jag inte i det nu aktuella beslutet om fördelning av medel på anslag inom utgiftsområdena 13 och 14. Om Vänsterpartiets förslag till ramar hade vunnit gehör hade anslagen på utgiftsområdena 13 och 14 fördelats i enlighet med nedanstående tabell. Vänsterpartiets budgetalternativ bör dock ses som en helhet där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra.

Vänsterpartiets fördelning på anslag inom utg.omr. 13 och 14

Tusentals kronor

Anslag	Regeringens förslag/ Utskottets för- slag	(v) förslag
UTGIFTSOMRÅDE 13		
22:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	4 659 912	+660 000
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	28 831 200/ 29 486 200	+1 774 000 (+1 119 000)
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	5 503 336/ 4 848 336	+800 000 (+1 455 000)
22:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	13 979 604	-385 000
22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	121 209	+4 100
22:8 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	26 278	+850
10:2 Integrationsåtgärder	60 072	+15 000
10:3 Kommunersättningar vid flyktningmottagande	5 743 103	+500 000
10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering	41 932	+1 400
10:6 Jämställthetsombudsmannen	29 035	+2 153
10:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)	8 406	+282
10:8 Handikappombudsmannen	12 088	+400
Summa utgiftsområde 13	61 760 699	+3 373 185
UTGIFTSOMRÅDE 14		
23:1 Arbetsmiljöverket	592 983	+133 000
23:2 Arbetsdomstolen	25 280	+1 000
23:5 Medlingsinstitutet	52 985	+2 000

Anslag	Regeringens förslag/ Utskottets för- slag	(v) förslag
24:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	392 660	-377 000
Nytt anslag: Arbetsmiljöforskning		+80 000
Nytt anslag: Särskilda utbildningsinsatser		+70 000
Summa utgiftsområde 14	1 195 617	-91 000

Inom parentes anges skillnaden i medelsanvisning i förhållande till utskottsmajoritetens förslag för de anslag där det skiljer sig från regeringens förslag.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen

Svensk ekonomi fortsätter på flera sätt att gå mycket bra. Arbetslösheten har under det föregående året fortsatt en sjunkande trend och sysselsättningen har ökat. En nyckelfråga är givetvis hur det goda ekonomiska läget ska kunna tillvaratas och hur de växande resurserna ska kunna komma alla till godo och trygga en hög framtida standard. Den politik som presenteras i budgetpropositionen innebär i stället att de problem som finns parallellt med den tillfälligt goda konjunkturen negligeras eller förvärras.

Den största orättvisan i Sverige är fortfarande arbetslösheten. Allas rätt till arbete är en fråga om makt och demokrati, men i dag är full sysselsättning inte längre det främsta målet för den ekonomiska politiken. I stället är det en EU-anpassad politik, byggd på nyliberala teorier, som gäller. Vi befinner oss i en högkonjunktur, men antalet långtidsarbetslösa ungdomar har flerdubblats och många, särskilt ungdomar, har dåliga arbetsvillkor. Det finns ett konkret behov av att satsa på utbildning, en aktiv arbetsmarknadspolitik och rehabilitering. För att känna trygghet behöver vi bra ersättning om vi drabbas av sjukdom eller arbetslöshet, men regeringen attackerar nu de gemensamma trygghetssystem som måste finnas i ett modernt välfärdssamhälle.

Vi i Vänsterpartiet för en feministisk politik som syftar till att ändra maktförhållandena mellan könen. Denna politik skapar fler arbetstillfällen, ger fler kvinnor rätten till ett heltidsarbete, pressar tillbaka deltidsarbetslösheten och skapar ett tryck för minskade löneskillnader mellan kvinnor och män.

Vänsterpartiet anser att en kraftfull satsning borde göras på fler anställda i välfärden. Ett riktat sysselsättningsstöd borde ges till kommuner och landsting som anställer, till avtalsenliga löner, där behoven finns. Därmed skulle utrymme för 150 000 nya jobb skapas under tre år. Eftersom många kvinnor arbetar i den offentliga välfärdssektorn och eftersom fungerande barn- och äldreomsorg har en mycket direkt påverkan på kvinnors möjligheter att alls arbeta och försörja sig vore en satsning på välfärdssektorn en viktig jämställdhetspolitisk insats.

Den borgerliga regeringen har sedan sitt tillträde verkställt strategiska och förödande försämringar för löntagarna genom att göra arbetslöshetsförsäkringen sämre, dyrare och mer orättvis. Försämringarna har resulterat i att avgifterna för medlemskap i fackförening och a-kassa blir avsevärt högre, att arbetslöshetsförsäkringens legitimitet har urholkats, att alltfler arbetslösa får leva under ovärdiga ekonomiska villkor och att allt fler löntagare har fått sin inkomstrygghet urholkad. På sikt innebär denna individuella inkomsttrygghet en kollektiv otrygghet eftersom de sänkta ersättningsnivåerna sätter en press nedåt på de lägsta lönerna och ökar behovet av privata tilläggförsäkringar. Arbetslöshetsförsäkringen är en gemensam samhällelig försäkring. Den ska vara solidariskt skattefinansierad och garantera de allra flesta löntagare inkomstrelaterad ersättning vid arbetslöshet.

Vänsterpartiet har röstat emot alla de försämringar som gjorts och avser att såväl återställa samtliga regelförändringar och avgiftshöjningar som genomföra förbättringar för att återupprätta legitimiteten i arbetslöshetsförsäkringen. Vi i Vänsterpartiet anser att en höjning av taket och grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen är en viktig del i att slå vakt om de gemensamma systemen och löntagarnas intressen. För att så många löntagare som möjligt ska vara fullt försäkrade bör den högsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet höjas från 680 kr till 916 kr de första 100 dagarna och från 680 kr till 866 kr per dag för tiden därefter. Enligt a-kassornas samorganisation skulle en höjning av den högsta dagpenningen till 916 kr göra att 87 % av löntagarna får 80 % av sin tidigare lön i ersättning. Vidare avser vi att höja grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet från dagens 320 kr per dag till 420 kr per dag. Vänsterpartiet avser också att höja lägsta nivån i aktivitetsstödet till 320 kr per dag. Dessa förändringar ska genomföras fr.o.m. den 30 juni 2008.

Skärpningen av arbetsvillkoret innebär att de visstidsanställda försätts i en ännu mer osäker ställning på arbetsmarknaden. Det drabbar också de deltidsanställda och det slår därmed orimligt hårt mot kvinnor då dessa utgör en majoritet i gruppen deltidsanställda. Också beräkningen av normalarbetstiden ökar redan existerande strukturella orättvisor på arbetsmarknaden. Avskaffandet av studerandevillkoret innebär att allt färre studenter är berättigade till ersättning och att fler är försatta i en ekonomiskt utsatt situation. Det underminerar också a-kassans betydelse som omställningsförsäkring, eftersom det innebär en större ekonomisk risk att gå från jobb till utbildning. Även förkortningen av den överhoppningsbara tiden leder till att många människor blir utförsäkrade och försatta i en ekonomiskt utsatt situation. De särregler i försäkringen som regeringen infört för föräldrar och ungdomar har vi i Vänsterpartiet avvisat. Lika villkor bör gälla för alla oavsett ålder och föräldraskap. I övrigt menar vi i Vänsterpartiet att de arbetssökande ska ha rätt att begränsa sitt sökområde de 100 första dagarna. Reglerna om godkänd bisyssla bör återställas.

Arbetslinjen måste även vara en kompetens- och utbildningslinje. Därför bör dagar med aktivitetsstöd i en ersättningsperiod även fortsättningsvis vara överhoppningsbara. Någon samordning av ersättningsdagar från arbetslöshetsförsäkringen och dagar med aktivitetsstöd ska inte ske. Möjligheten till förlängning av ersättningsperioden från 300 till 600 dagar bör finnas kvar.

Vi i Vänsterpartiet anser också att utjämningsystemet mellan a-kassorna bör återinföras för att garantera att små kassor eller kassor med många arbetslösa medlemmar inte tvingas höja sina avgifter ytterligare. Likaså anser vi att regeringen bör kompensera a-kassorna för de merkostnader som uppstått till följd av den ökade administrationen.

Inte nog med de försämringar som redan gjorts – nu föreslår regeringen ytterligare nedskärningar i arbetslöshetsförsäkringen genom att begränsa deltidsarbetslösa personers möjligheter att stämpla och genom att införa ytterligare två karensdagar i försäkringen. Dessutom ska finansieringssystemet ändras.

Regeringens kraftiga försämring av rätten till *deltidsstämpling* i kombination med en kompakt ovilja att lagstifta om rätt till heltid innebär att det ekonomiska ansvaret för deltidsarbetslöshet nu förläggs till de deltidsarbetslösa själva. Det är en hänsynslös och oansvarig politik som kommer att leda till stora ekonomiska problem för deltidsarbetslösa och öka redan existerande inkomstskillnader mellan kvinnor och män i samhället. I en gemensam reservation med Socialdemokraterna och Miljöpartiet har vi framfört stark kritik mot utskottsmajoritetens initiativ till lagändring för att möjliggöra regeringens försämringar av ersättningsrätten och mot den bristande beredningen av detta förslag. Förslaget om två *karensdagar* till urholkar arbetslöshetsförsäkringens legitimitet. Förslaget om ändrade *finansieringsregler* innebär att medlemmar i a-kassor inom områden med hög arbetslöshet och hög andel visstidsanställningar som medför arbetslöshet kommer att få betala en högre avgift än medlemmar i a-kassor inom områden med låg arbetslöshet. Tanken är att de yrkesgrupper som är allra hårdast drabbade av arbetslöshet själva ska bära kostnaderna för sin belägenhet och stimuleras att sänka sina löneanspråk för att skapa fler jobb i sin egen bransch. En mer osolidarisk och löntagarfientlig politik är svår att föreställa sig. Vi i Vänsterpartiet avvisar med kraft samtliga föreslagna försämringar i regelverket kring arbetslöshetsförsäkringen.

Under det senaste året, i ett läge med en stark utveckling på arbetsmarknaden när det borde vara naturligt att arbetslösheten kunde pressas ned kraftigt över hela linjen, har antalet långtidsarbetslösa ungdomar mer än tredubblats. Samtidigt har andelen ungdomar som får arbetsmarknadsutbildning mer än halverats. Regeringens avveckling av arbetsmarknadsprogrammen, och med detta även bantningen av den nödvändiga organisation och kompetens som krävs på AMS, kan visa sig ödesdiger när konjunkturen vänder.

I Vänsterpartiet är vi mycket kritiska till regeringens nedprioritering av tidiga insatser för arbetslösa, i synnerhet den kraftiga neddragningen av platser i arbetsmarknadsutbildningar. I stället för att som regeringen in-teckna allt utrymme för insatser i olika ”garantier” för långtidsarbetslösa vill vi i Vänsterpartiet ge arbetsförmedlingen resurser för att tidigt identifiera och sätta in insatser för dem som löper extra stor risk för långvarig arbetslöshet. Bara genom ett sådant arbets sätt kan man förebygga långvarig arbetslöshet och rusta de enskilda för att hitta varaktiga jobb. För det syftet utökas antalet platser i arbetsmarknadsutbildningar med 10 000. Anställningsstöd införs för nyanlända flyktingar liksom kraftigt förbättrade anställningsstöd till långtidssjukskrivna som vill börja jobba. För långtidssjukskrivna införs dessutom ett förstärkt högriskskydd som undantar dem från sjuklöneperioden under första anställningsåret.

För år 2008 anser jag att det bör avsättas netto 8 000 fler platser med aktivitetsstöd och sammanlagt 22 400 fler platser i program inklusive plusjobb och anställningsstöd. Dessa öknings av programplatser jämfört med regeringens förslag skulle nästa år innebära att 46 % av de arbetslösa erbjuds plats i aktiva åtgärder. Därutöver skulle 2 000 platser erbjudas via ett reformerat anställningsstöd för långtidssjuka år 2008.

Trots god konjunktur är det mycket svårt för funktionshindrade personer som inte har full arbetskapacitet eller som har behov av hjälpmedel och anpassning av arbetsplatsen att hitta ett jobb. Vi i Vänsterpartiet anser därför att det behövs mer resurser till Samhall AB i form av ökad merkostnadsersättning så att fler kan erbjudas sysselsättning och därtill sysselsättning med stor geografisk spridning under bättre arbetsvillkor, motsvarande ungefär 700 arbetstillfällen. Lönebidrag bör, till skillnad från i dag, även kunna beviljas för redan anställda.

Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik

För att de internationella konventioner om flyktingars rättsliga ställning och rätten till fristad från förföljelse ska anses uppfylla i praktiken bör människor som får stanna i Sverige även ha ett fast boende. Därför bör samtliga kommuner åläggas att ta emot flyktingar. Regeringen bör lägga fram förslag som tydliggör kommunernas skyldigheter i flyktingmottagandet. Samtidigt är det viktigt att kommunerna i enlighet med finansieringsprincipen ges tillräcklig ersättning för de kostnader som detta innebär. De ersättningsnivåer som gäller i dag behöver ses över så att de bättre svarar mot de reella kostnader som kommunerna har i och med flyktingmottagandet. Vänsterpartiet har sedan lång tid drivit att den schablonersättning som betalas ut till kommunerna för flyktingmottagandet ska höjas. Däremot avvisar vi regeringens konstruktion, där kommunerna ska ges högre ersättning baserat på den mottagna flyktingens uppvisade resultat i introduktionsprocessen. Det finns en överhängande risk för att detta inte bara leder till en utsortering mellan resursstarka och resurssvaga personer inom flyktingmottagandet utan också till en försämring av kvaliteten på sfi-undervisning

och övrig introduktionsverksamhet. Vi avvisar också regeringens förslag om att införa en s.k. stimulansersättning till individen. Regeringen bör återkomma med förslag om hur en generell höjning av kommunersättningen för flyktningmottagande bör utformas.

Vi i Vänsterpartiet anser att regeringen inte tar tillräcklig hänsyn till riksorganisationer som har bildats på etnisk grund ökat stort vad gäller både antal organisationer och antal medlemmar. Vi förespråkar i stället en politik som garanterar riksförbundens fortlevnad och verksamhet så att de även fortsättningsvis kan vara en nödvändig part i det ömsesidiga utformandet av integrationspolitiken.

Slutligen vänder vi oss mot regeringens förslag till ändring av målen för politikområdet Urban utvecklingspolitik. Vänsterpartiet anser att den urbana utvecklingspolitiken även fortsättningsvis spelar en viktig roll för att motverka segregation och förbättra boendemiljön i vissa utsatta bostadsområden. Vi hänvisar till vår reservation i denna fråga.

Utgiftsområde 14 Arbetsliv

Arbetsmiljöfrågor

Man kan konstatera att regeringen har genomfört stora nedskärningar på Arbetsmiljöverket, vilket innebär risk för försämringar av det förebyggande arbetsmiljöarbetet. I och med budgetpropositionen för 2007 har regeringen minskat anslaget till Arbetsmiljöverket med 50 miljoner kronor 2007 och kommer att fortsätta minskningen med 100 miljoner kronor 2008 och 155 miljoner kronor 2009. Enligt motiveringen är det ett led i regeringens åtgärder för att minska den statliga ”byråkratin”. Nedskärningarna på Arbetsmiljöverket innebär att den centrala och regionala tillsynen samt möjligheterna till förebyggande arbete genom regelutveckling minskar. Det finns i dag 800 medarbetare på Arbetsmiljöverket. Nästan 225 tjänster måste nu avvecklas. Det är helt orimligt med så stora neddragningar, i synnerhet som Sverige jämfört med de nordiska grannländerna redan satsar väsentligt mindre på arbetsmiljöarbete. Vänsterpartiet ökar därför anslagen till Arbetsmiljöverket och till de regionala skyddsombuden. De fyller en viktig funktion i arbetsmiljöarbetet, i synnerhet på mindre arbetsplatser. Trots att Sverige lyckats förhållandevis bra med arbetsmiljöarbetet finns det fortfarande stora problem. Syftet med arbetsmiljölagen är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet och att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Det krävs enligt lagen ett systematiskt arbete för att uppfylla dessa mål. Arbetsmiljöverket bedriver tillsyn så att arbetsmiljölagen efterlevs. För att tillsynen ska vara verkningfull krävs vissa volymer. ILO rekommenderar en arbetsmiljöinspektör per 10 000 anställda. Det skulle innebära 400 arbetsmiljöinspektörer för Sveriges del. För att uppnå denna nivå måste ytterligare 80 arbetsmiljöinspektörstjänster inrättas. Om regeringen

fullföljer sina planer på sina nedskärningar kommer Sveriges tillsyn att vara långt under den nivå som är normal för länder med motsvarande levnadsstandard.

Regeringens politik försvårar arbetet för friska arbetsplatser och förstärker de tendenser som redan finns till uppdelning av arbetskraften i ett A- och ett B-lag. Kvinnor, ungdomar, utlandsfödda och kortutbildade kommer att få än sämre möjligheter att hävda sig på arbetsmarknaden på lika villkor. Det kommer att försvåra arbetet för ett hälsosamt arbetsliv. Arbetet för friska arbetsplatser är avgörande för samhällsekonomin och för löntagarnas ställning i arbetslivet. Vänsterpartiet har sett konsekvenserna av nedskärningarna på 1990-talet i form av ökad ohälsa. Än i dag är det hela 15–20 % av löntagarna som inte orkar jobba fram till pensionen.

Regeringens avveckling av Arbetslivsinstitutet (ALI) innebar en förskringring av kunskaper och resurser. Vänsterpartiet var emot nedläggningen. Man kan nu tyvärr konstatera att regeringen inte ens satsar några särskilda pengar för arbetslivsforskning under andra huvudmän. ALI bedrev en värdefull forskning inom områden som hälsa och ohälsa i arbetslivet, arbetsmarknad och sysselsättning, arbetsrätt, arbetets organisering, ergonomi och belastning, fysikaliska och kemiska hälsorisker, integration och mångfald och utvecklingsprocesser i arbetslivet. Utan denna forskning kommer inte minst Arbetsmiljöverket att ha betydligt sämre underlag för sitt fortsatta arbete. Efter nedläggningen av ALI har arbetsmiljöforskningen hamnat i strykclass.

Vänsterpartiet menar att kunskapsbildning behövs för att kunna följa och analysera arbetslivets utveckling och kunna förstärka arbetsplatsernas förmåga att hantera arbetslivsfrågorna i praktiken. Spridningen av kunskaper liksom utbildning i arbetsmiljöfrågor är medel för att öka medvetenheten hos arbetsgivare och arbetstagare om arbetsvillkorens betydelse för såväl trygghet, hälsa och säkerhet som verksamheternas resultat och utveckling.

Vänsterpartiet avsätter resurser för arbetslivsforskning även i framtiden och anser att det finns ett värde i att samla denna forskning och kompetens inom ramen för ett nationellt kunskapscentrum som arbetar i nära kontakt med parterna på arbetsmarknaden. Vänsterpartiet vill återställa de volymer som fanns före nedläggningen.

Vänsterpartiet anser att medlen till särskilda utbildningsinsatser ska återinföras. Funktionsutbildningen har främst handlat om arbetsmiljöutbildning för fackliga förtroendevalda. Det innebär en ytterligare försvagning av det viktiga arbetsmiljöarbetet om dessa medel inte finns tillgängliga till arbetsmarknadens parter disposition.

Vänsterpartiet anser att även arbetsrätten behöver förstärkas. De otrygga anställningarna har ökat kraftigt, vilket undergräver såväl anställningstryggheten som den fackliga organiseringen. Vänsterpartiet vill genomföra flera

ändringar i lagen om anställningsskydd, däribland att stärka skyddet för de visstidsanställda, ta bort turordningsundantaget vid uppsägning på arbetsplatser med färre än tio anställda och garantera rätt till heltid.

Vissa jämställdhetsfrågor

Vi avvisar större delen av regeringens anslag till särskilda jämställdhetsåtgärder. Vänsterpartiet anser att regeringen genom denna vagt specificerade pott kompenserar sig för bristen på konkreta jämställdhetspolitiska förslag. Enligt regeringens egen utsago har endast en tiondedel av de pengar som avsattes förra året använts. Inte heller i årets budgetproposition förmår regeringen konkretisera vad pengarna ska användas till. Vänsterpartiet menar att detta sätt att hantera jämställdhetspolitiken är djupt oansvarigt. De medel Vänsterpartiet avsätter på detta konto är avsedda för tidsbegränsade jämställdhetsprojekt. I övrigt ska jämställdhetspolitiken självklart genomsyra hela politiken och konkreta satsningar göras på respektive utgiftsområde. Vänsterpartiet vill göra omfattande sådana satsningar, bl.a. på höjning av kvinnors löner, genusforskning, inrättande av en haverikommission som ska utreda mord på kvinnor, fortbildning om sexualiserat våld och sexualbrott inom rättsväsendet och socialtjänsten, ett nationellt resurscentrum för prostituerade kvinnor och ett omfattande skyddspaket för våldsutsatta kvinnor och barn.

3. Anslag på utgiftsområdena 13 och 14 för 2008 (mp)

Ulf Holm (mp) anför:

Miljöpartiet de gröna har presenterat sitt alternativ till ekonomisk politik och budgetpolitik i budgetmotion 2007/08:Fi278 och tillhörande kommittémotioner.

Miljöpartiet avvisar stora delar av regeringens politik. Sammantaget innebär regeringens första år vid makten att de grupper som har det allra sämst ställt fått en ännu svårare ekonomisk situation. I budgetpropositionen för nästa år presenteras nya besparingar tillsammans med ytterligare skattesänkningar. Möjligheten för deltidsarbetslösa att få arbetslöshetsersättning minskas och ersättningen för långtidssjuka försämras.

Miljöpartiet ställer sig starkt kritiskt till regeringens politik. Vi tror inte att de arbetslösa är lata eller att de sjuka fuskar. Vår grundsyn är att människor vill vara med och delta. Människor som står utanför arbetsmarknaden behöver stöd, kompletterande utbildning och omskolning för att komma tillbaka. Sjuka människor behöver rehabilitering, vård och omsorg för att återigen kunna kliva in på arbetsmarknaden.

Vi ställer oss också kritiska till regeringens finanspolitik. I årets budgetmotion från Miljöpartiet presenteras en mer väl avvägd finans- och skattepolitik. Vi ser att det mitt under brinnande högkonjunktur behövs ett högre

finansiellt sparande för att inte elda på ekonomin ytterligare. Miljöpartiets ekonomiska politik innebär att vi tar ett stort ansvar för den långsiktiga utvecklingen av den offentliga sektorn och statens finanser.

Regeringspartierna har yrvakna väckts av det nya stora engagemanget i klimat-, miljö- och energifrågorna. De första stapplande stegen till en borgerlig klimatpolitik har tagits. Miljöpartiet välkomnar det nyväckta engagemanget och avvaktar nu förslag på strategier, åtgärder och handling. De förslag som presenteras i årets budgetmotion är fullständigt otillräckliga. Höjningen av koldioxidskatten motverkas av höjda reseavdrag och klimatmiljarden motverkas av större besparingar på andra klimat- och energirelaterade områden.

Miljöpartiet har länge drivit klimatfrågan. Stora reformer genomfördes under förra mandatperioden. Skatteväxlingen som Miljöpartiet lotsade fram innebar höjda energi- och klimatskatter på drygt 17 miljarder kronor. Samtidigt sänktes skatten för låg- och medelinkomsttagare. Skatteväxlingen har bidragit till en kraftig övergång från olja till biobränslen. Svensk skogsråvara ses i dag som en mycket värdefull naturresurs. Svensk bioenergiteknik går på export och nya jobb skapas i energi- och miljöteknikföretag.

I Miljöpartiets budgetmotion för 2008 presenteras vårt förslag till ekonomisk politik. Våra prioriteringar innebär stora förbättringar för dem som har det sämst ställt. Vår fördelningspolitik är mer rättvis, vår människosyn mer human. Miljöpartiets klimatpolitik innebär kraftfulla och effektiva åtgärder för att ställa om Sverige till ett hållbart och modernt samhälle.

Majoriteten i riksdagen bestående av Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna har fastställt andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gör en annan beräkning av statens inkomster avseende 2008 än vad som skulle bli resultatet med Miljöpartiets förslag. Samtidigt fastställs utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för åren 2008–2010. Eftersom riksdagens majoritet genom rambeslutet väljer en annan inriktning av politiken än den Miljöpartiet förespråkar deltar jag inte i det nu aktuella beslutet om fördelning av medel på anslag inom utgiftsområdena 13 och 14. Om Miljöpartiets förslag till ramar hade vunnit gehör hade anslagen på utgiftsområdena 13 och 14 fördelats i enlighet med nedanstående tabell. Miljöpartiets budgetalternativ bör dock ses som en helhet där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra.

Miljöpartiets fördelning på anslag inom utg.omr. 13 och 14

Tusentals kronor

Anslag	Regeringens förslag/ Utskottets för- slag	(mp) förslag
UTGIFTSOMRÅDE 13		
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitets- stöd	28 831 200/ 29 486 200	+4 008 000 (+3 353 000)
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kost- nader	5 503 336/ 4 848 336	+900 000 (+1 555 000)
10:2 Integrationsåtgärder	60 072	+125 000
10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	5 743 103	+380 000
10:6 Jämställdhetsombudsmannen	29 035	+5 000
Summa utgiftsområde 13	61 760 699	+5 148 000
UTGIFTSOMRÅDE 14		
23:1 Arbetsmiljöverket	592 983	+83 000
24:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	392 660	+10 000
Summa utgiftsområde 14	1 195 617	+93 000

Inom parentes anges skillnaden i medelsanvisning i förhållande till utskottsmajoritetens förslag för de anslag där det skiljer sig från regeringens förslag.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Arbetsmarknadspolitiken och arbetslöshetsförsäkringen m.m.

Sverige befinner sig på toppen av en högkonjunktur. Resursutnyttjandet i ekonomin blir alltmer ansträngt, och det råder redan arbetskraftsbrist i flera branscher. Samtidigt finns det fortfarande hög arbetslöshet i vissa grupper, i synnerhet bland ungdomar och personer med annan etnisk bakgrund än svensk. Människor som står långt från arbetsmarknaden har fortfarande svårt att få arbete. Många personer tvingas dessutom till otrygga anställningsformer och ofrivilligt deltidsarbete.

Regeringen har ändrat så att ersättningen för deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin ska vara 65 % av tidigare dagsförtjänst, dock med minst det grundbelopp som lämnas inom arbetslöshetsförsäkringen. Det betyder för flertalet att ersättningen vid deltagande i garantin blir lägre än ersättningen vid arbetslöshet. Dessutom trappas ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen ned från 80 till 70 % av tidigare dagsförtjänst efter 200 ersättningsdagar. Miljöpartiet menar att det är dags att lyfta upp ersättningen vid deltagande i arbetsmarknadsprogram. Det är orimligt att deltagande i aktiviteter som syftar till att bryta arbetslösheten ger mindre inkomster än vid arbetslöshet. Vi i Miljöpartiet föreslår därför att arbetslöshet med a-kassa och deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin ska berättiga till en ersättning motsvarande 80 % av tidigare dagsförtjänst.

Vi i Miljöpartiet vill att de kvalifikationsregler i arbetslöshetsförsäkringen som gällde före regeringsskiftet 2006 återinförs.

Med skärpningen av arbetsvillkoret riskerar en betydande del av de förvärvsarbetande att bli ställda utan ersättning från a-kassan vid arbetslöshet. Förslaget slår hårt mot deltidssamarbetande, och kvinnorna drabbas som grupp hårdare än männen då dubbelt så många kvinnor som män arbetar under 80 timmar i månaden. Regeringens förslag går således på tvärs mot strävandena till en jämställd arbetsmarknad.

Konsekvenserna blir särskilt anmärkningsvärda då regeringen också förklarat att den vill införa en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring för alla förvärvsarbetande. Det innebär ju att en del av det premiebetalande försäkringskollektivet inte kan komma i fråga för ersättning när de drabbas av det som försäkringen avser: arbetslöshet. Det finns anledningen att ifrågasätta om regeringens förslag till regeländringar i arbetslöshetsförsäkringen kan kombineras med obligatorisk arbetslöshetsförsäkring.

Förkortningen av den överhoppningsbara tiden får allvarliga konsekvenser för främst långtidsstudierande studenter. Ett avbrott i studierna på grund av t.ex. föräldraledighet kan innebära att rätten till arbetslöshetsersättning går förlorad.

Avskaffandet av studerandevillkoret innebär att övergången mellan högskoleutbildning och inträde på arbetsmarknaden försvåras. Slopandet leder också till ökade kostnader för kommunerna då många studenter som avslutat studierna och som söker jobb men ännu inte fått något kommer att tvingas söka kommunalt försörjningsstöd eftersom de inte har rätt till ersättningen från a-kassan.

Ändringarna av reglerna i a-kassan innebär ett problem även för de säsonganställda. Tidigare baserades deras ersättning på inkomster av arbete under sex månader. Med de nya reglerna fördubblas tiden till 12 månader. Det betyder att arbetslöshetsersättningen för säsonganställda minskar drastiskt.

Miljöpartiet anser också att rätten att begränsa sökområdet till lämpliga arbeten inom yrket och i närområdet de 100 första dagarna bör återinföras.

Vi i Miljöpartiet avvisar regeringens förslag till ytterligare kraftigt försämrade villkor i arbetslöshetsförsäkringen. De föreslagna regeländringarna kommer att leda till än fler problem för dem som ofrivilligt hamnat i arbetslöshet. Dessutom finns risken att arbetslösheten ökar kommunernas utgifter för försörjningsstödet i stället för att vara en kostnad för staten.

Samtidigt som regeringen begränsar deltidssamarbetandes möjligheter att få arbetslöshetsersättning avvisar den kravet på att heltidsanställning ska vara norm på den svenska arbetsmarknaden. Med det klargörs regeringens inställning att det är löntagarna som ska betala arbetsgivares ovilja att anställa på heltid. Det slår särskilt hårt mot kvinnor då deltidssamarbetet är mer utbrett bland kvinnor än män. Vi kan konstatera att regeringen fortsätter på den inslagna vägen – en icke jämställd arbetsmarknadspolitik.

Regeringens åtgärder kommer med stor sannolikhet att innebära att heltidsarbetslösheten ökar som effekt av att arbetslösa som erbjuds en deltidstillställning riskerar att förlora inkomster på att ta ett deltidjobb. Det rimmar illa med regeringens uppmaning att i arbetslinjens anda ta vilket jobb som helst, om så bara ett halvtidsjobb. Om man till detta lägger att regeringen låter utreda en obligatorisk a-kassa kan vi konstatera att det blir allt färre som kan komma i fråga för att få ersättning från försäkring. I en gemensam reservation med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har vi framfört stark kritik mot utskottsmajoritetens initiativ för att göra regeringens förändringar möjliga. Vi är kritiska både mot förslaget i sak och mot den bristfälliga beredningen.

Om det verkligen skulle vara som regeringen underförstått menar, att många arbetslösa föredrar arbetslöshetsersättning framför arbetslön, skulle knappast regeringens förslag om två ytterligare karensdagar få dessa att välja arbete framför ersättning från a-kassan. Förslaget har inget med arbetslinjen att göra utan handlar snarare om att stärka statskassan på de arbetslösas bekostnad.

Förslaget om arbetslöshetsavgifter innebär att avgiften till a-kassan höjs för dem som jobbar i branscher med hög arbetslöshet medan de som arbetar i branscher med låg arbetslöshet får lägre avgifter. Det handlar om att straffa det kollektiv som jobbar i osäkra branscher medan man gynnar dem som är på säker mark.

Intresset för det nu avskaffade friåret överträffade alla förväntningar. Det visar att det var en bra och efterlängtd reform. Många ville ta chansen att pröva något nytt under ett år. Friåret har varit positivt för både vikarier och friårstagare. Vi i Miljöpartiet föreslår att friåret återinförs.

Arbetslösheten minskar och antalet i åtgärder likaså. Men tyvärr minskar inte gruppen som står längst från arbetsmarknaden. I det läget är det oansvarigt att dra ned på åtgärdsprogrammen i sådan omfattning som regeringen föreslår och utskottsmajoriteten ställer sig bakom. Om inte mycket aktiva åtgärder sätts in för att klara människor i den gruppen riskeras att många aldrig kommer att ta sig tillbaka till arbetsmarknaden. Insatserna kan gälla allt från omskolning och yrkesutbildning till stödåtgärder. Miljöpartiet föreslår att minskningen av antalet platser i arbetsmarknadsprogram begränsas till 3 000 platser år 2008 och till 1 000 platser per år 2009 och 2010. Det innebär i jämförelse med regeringens förslag 11 000 fler platser år 2008 och 6 000 fler platser per år 2009 och 2010.

I och med regeringens kraftiga neddragning av medel till arbetsmarknadspolitiska program har de program som innebär stöd till nyföretagare också minskat kraftigt. I många län har man tvingats avslå alla nya ansökningar om starta-egget-bidrag under år 2007, och under år 2008 kommer bara cirka en fjärdedel av planerat antal att kunna få bidraget. Studier har visat att ett stort antal nya företag kommit i gång på grund av starta-egget-

bidraget och att dessa också överlevt och börjat anställa ytterligare personal. Miljöpartiet föreslår därför att det skjuts till medel så att fler starta-eget-bidrag kan beviljas.

Alternativa förmedlingstjänster i exempelvis fackföreningars regi är en intressant ny kanal in på arbetsmarknaden. Fackens lokala kännedom om sina egna medlemmar och om villkoren på de lokala arbetsmarknaderna ger dem goda förutsättningar för arbetsförmedlande uppgifter. Mot denna bakgrund bör staten, inom ramen för anslaget till bl.a. arbetsförmedling, ge ekonomiskt stöd till arbetsförmedlingar som drivs av kollektivavtalsslutande parter på arbetsmarknaden.

Socialt företagande är ett annat alternativ för att integrera i synnerhet de mest utsatta grupperna både i samhälle och i arbetsliv. Den sociala sektorn kan skapa nya arbetstillfällen och öka arbetskraftsutbudet. De sociala företagens affärsverksamhet är ett medel för att uppnå de sociala målen, och eventuella vinster återinvesteras i verksamheten. Samhällsvinsterna av det sociala företagandet är uppenbara och dokumenterade.

En politik för lika rättigheter

Miljöpartiet anser att Integrationsverket borde ersättas med en ny myndighet, Myndigheten för nyanländas etablering, med ansvar för t.ex. metodutveckling av antidiskrimineringsarbete och försöksverksamheter i statliga, kommunala och privata verksamheter och för fördelning av resurser till frivilligorganisationer som arbetar med jämställdhet och samtliga diskrimineringsgrunder.

Miljöpartiet har drivit att det måste finnas en politik mot diskriminering och fått gehör för stöd till lokalt antidiskrimineringsarbete och ökat stöd till de olika ombudsmännen och andra antidiskrimineringsåtgärder. Miljöpartiets samlingsnamn för denna politik är Politik för lika rättigheter. En viktig del av detta är att ha en aktiv politik mot diskriminering. Vi välkomnar regeringens förslag att lägga punkten ”ett samhälle fritt från diskriminering” till de integrationspolitiska målen, men vi saknar de konkreta förslag i politiken som lever upp till det föreslagna målet.

Antidiskrimineringsbyråerna har utvecklat ett väl fungerande samarbete med Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO). Miljöpartiet menar att antidiskrimineringsbyråerna spelar en viktig roll i kampen mot etnisk diskriminering. Den satsning på lokala antidiskrimineringsbyråer som Miljöpartiet fick igenom i vårbudgeten 2006 måste fortsätta.

Det finns i dag ett antal organisationer som arbetar med lika rättigheter. Vi vill gärna uppmärksamma detta viktiga arbete och motsätter oss den högerledda regeringens kraftiga neddragningar av stödet till dessa organisationer.

Miljöpartiet anser att det är viktigt att alla kommuner solidariskt delar det nationella ansvaret för flyktingmottagande. Vi blir alltmer bekymrade över dagens situation där ett fåtal kommuner tar emot allt fler flyktingar medan andra kommuner inte tar emot en enda. Det är självklart att dessa

kommuner ser svårigheten med att ansvara för hela Sveriges flyktingmottagning. Vi tror inte heller att denna situation är bra för den enskilda flykting som kommer till Sverige. Vi anser också att det är viktigt att de anlända flyktingarna så snabbt som möjligt ges chansen att bli aktiva och respekterade i det svenska samhället. Då är det mycket viktigt att underlätta inträdet på arbetsmarknaden. Däremot tror vi inte på metoden med individbaserad stimulansersättning. Vi vill i stället att fler kommuner ska stimuleras till flyktingmottagande.

Regeringen beräknar att antalet kommunmottagna för 2008 och framåt kommer att ligga nära nivån för 2006. Det betyder att många kommuner, särskilt de med stort flyktingmottagande, kommer att få stora och omfattande problem med att klara mottagandet på ett anständigt sätt. Vi anser att förslagen i budgetpropositionen inte i tillräckligt hög grad tar hänsyn till detta.

Jämställdhetsombudsmannen

Många arbetsgivare, såväl privata som offentliga, verkar inte känna till att jämställdhetslagen innebär att arbetsgivare ska underlätta för både kvinnliga och manliga löntagare att förena förvärvsarbete med föräldraskap. Okunskapen kan avläsas hos JämO som får in många anmälningar och förfrågningar till myndigheten om detta. Problematiken är så tydlig och så omfattande att JämO dragit i gång en kampanjturné i sex län för att informera om föräldraledighetslagens förbud mot att missgynna föräldrar, en lag som Miljöpartiet var med och arbetade fram 2006. Enligt partiets uppfattning är det angeläget att JämO kan fortsätta sitt informationsarbete om denna för jämställdheten så viktiga fråga. Kunskapen måste spridas över hela landet.

Utgiftsområde 14 Arbetsliv

Arbetsmiljöfrågor

Jag menar att Arbetsmiljöverket gör ett omfattande och bra inspektionsarbete på arbetsplatserna. Redan i förra årets budgetproposition minskade regeringen sitt anslag till Arbetsmiljöverket med 50 miljoner kronor. Det har bl.a. inneburit att ca 100 tjänster avvecklats på myndigheten. Nu fortsätter regeringen på den inslagna vägen och föreslår en ytterligare neddragning med 33 miljoner kronor för 2008. Jag menar att det är olyckligt, och det kommer med stor sannolikhet att innebära försämrat arbete ute på fältet. Det är uppenbart att Arbetsmiljöverket arbetar i en anda av att lösa arbetsmiljöproblem i samförstånd. Trots att verkets inspektörer har rätt att t.ex. göra oanmälda arbetsplatsbesök anmäler de vanligen sin inspektion i förväg. Miljöpartiet motsätter sig regeringens förslag att minska anslaget till Arbetsmiljöverket.

Stöd till företagshälsovård eller motsvarande resurser är av stor betydelse för det lokala arbetsmiljöarbetet. Med hänsyn tagen till de stora pensionsavgångarna inom företagshälsovården de närmaste åren och det ökade behovet av företagshälsovård som kan förutses är det viktigt att utbildningen av företagshälsovårdspersonal utvecklas både kvalitativt och kvantitativt.

Av Arbetsmiljöverkets rapporter framgår att få anmälningar om arbetsmiljöbrott leder fram till åtal och fällande dom. Att så är fallet beror på att det ofta är mycket svårt för åklagare att fastställa vilken fysisk person som kan göras straffrättsligt ansvarig. Svårigheten beror inte på bristande kompetens hos åklagarmyndigheten utan snarare på att lagstiftningen är otillräcklig. Miljöpartiet menar att det finns anledning att pröva rimligheten i att det inte går att ställa juridiska personer till straffrättsligt ansvar för arbetsmiljöbrott.

Miljöpartiet anser också att det bör lagstiftas om att heltidsanställning – med ökad individuell möjlighet till deltid för den anställde – ska vara norm på den svenska arbetsmarknaden. Det behövs också lagstiftning som begränsar arbetsgivarens möjligheter att använda sig av anställningsformen tidsbegränsad anställning.

Jämställdhet

Miljöpartiet delar regeringens uppfattning att det behövs en handlingsplan för att motverka mäns våld mot kvinnor, och vi har åsikter om hur handlingsplanen bör byggas upp. Grundkonceptet bör enligt vår mening vara att få olika delar av de samhälleliga krafterna att samverka. Det gäller såväl myndigheter och kommunala instanser som frivilligorganisationer. Inom rättsväsendet krävs det jämställdhetsutbildningar. Inom kriminalvården måste det satsas på utvecklingsarbete och behandlingsprogram. Det behövs kompetensutveckling inom området våld i hederns namn. Det krävs en riktad satsning på information kring samkönat våld. Bland vårdpersonalen behövs det fortbildning inom genuskunskap. Det krävs forskning om hur våldsutsatta kvinnor behandlas inom vården. Det behövs också satsningar på kvinnojourernas verksamhet. Vi vill också satsa på jämställd kultur och fritid, jämställdhetsutbildning av personal i kommunerna och på utbildning av fler genuspedagoger. Därutöver föreslår vi att det inrättas ett jämställdhetsråd med ansvar för att samordna och utvärdera det jämställdhetspolitiska arbetet.

4. Reseersättning m.m., punkt 8 (s)

Sven-Erik Österberg (s), Lars Lilja (s), Luciano Astudillo (s), Ann-Christin Ahlberg (s), Patrik Björck (s) och Birgitta Eriksson (s) anför:

En åtgärd för att underlätta matchningen på arbetsmarknaden och göra det möjligt för människor att ta jobb är pendlingsstöd. Enligt nu gällande förordning är åtgärden bara öppen för personer som fyllt 25 år. Det är enligt

vår mening ett onödigt stelbent regelverk, inte minst eftersom det inte tar hänsyn till unga människors behov av att få arbete och erfarenheter från arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingarna borde ha en möjlighet att ge detta stöd även till personer under 25 år. Regeringen bör därför låta se över regelverket med denna inriktning.

5. Individanpassad arbetsförmedling och kompletterande aktörer, punkt 12 (mp)

Ulf Holm (mp) anför:

Den nya regeringens mål är att få ut så många som möjligt i arbetslivet och bryta utanförskap och diskriminering i samhället. En grupp i samhället som har svårt att komma tillbaka till ett jobb efter en tids arbetslöshet är personer över 55 år, där i synnerhet kvinnor kan ha extremt svårt att få arbete. Trots att många i denna grupp har över 30 års arbetslivserfarenhet och har akademisk utbildning räknas sällan erfarenheter och utbildning som meriterande för denna grupp. Att dessa personer inte får ett jobb innebär givetvis ett oerhört slöseri med kunskap och erfarenhet.

På arbetsförmedlingen finns i dag särskilda coacher för att hjälpa människor med annan etnisk bakgrund än svensk att förmedla kontakten mellan arbetsgivare och arbetstagare. Det är jättebra och har lett till att flera i denna grupp har kunnat komma ut i arbetslivet. Något liknande finns tyvärr inte för män och kvinnor över 55 år, vilket vi i Miljöpartiet tycker är synd. För att regeringens mål att skapa nya jobb och att få ut människor i arbetslivet även ska uppnås för kvinnor och män över 55 år krävs innovativa lösningar. Arbetsförmedlingen bör också vara en resurs för denna grupp.

Svårigheten för män och kvinnor över 55 år att få jobb beror inte bara på arbetsförmedlingen. Det är också viktigt att arbetsgivare uppmuntras att anställa personer över 55 år. Det behövs en allmän attitydförändring hos arbetsgivarna, vilket vi hoppas att denna specialcoach kan bidra med.

6. Lönebidrag och andra insatser för att förbättra funktionshindrades situation på arbetsmarknaden, punkt 14 (s)

Sven-Erik Österberg (s), Lars Lilja (s), Luciano Astudillo (s), Ann-Christin Ahlberg (s), Patrik Björck (s) och Birgitta Eriksson (s) anför:

Alla har rätt att vara med och skapa nytt tillsammans med andra. Alla behövs på arbetsmarknaden. Ett funktionshinder får aldrig vara ett hinder för att få arbete. Vår utgångspunkt är att funktionshindrade i första hand ska få arbete utifrån sin kompetens och inte primärt genom lönebidrag. Det är viktigt att arbetsförmedlingen erbjuder individuellt stöd i form av coaching och matchning samt att stöd och hjälpmedel för att bättre anpassa arbetsplatser efter individens arbetsförmåga, marknadsförs bland arbetsgivare.

Samtidigt menar vi socialdemokrater att anställningsstöd i form av lönebidrag kan vara ett effektivt sätt för att underlätta för funktionshindrade att få arbete. Därför ökade den tidigare socialdemokratiska regeringen antalet lönebidragsanställningar. Vi konstaterar att den nuvarande regeringen anammat vår politik och genomför våra förslag om fler lönebidragsanställningar.

Anställda med lönebidrag är liksom andra beroende av trygghet i anställningen. Det handlar om god arbetsmiljö och inflytande på jobbet. Kollektivavtalet är den enda garantin för att en anställd exempelvis omfattas av försäkringar. Vi vill därför understryka att det är mycket viktigt att lönebidragsanställda endast anvisas till företag som är bundna av kollektivavtal eller som verkar under kollektivavtalsliknande förhållanden, och att statliga medel endast utbetalas till sådana företag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2007/08:1

Proposition 2007/08:1 Budgetpropositionen för 2008 utgiftsområde 13:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag (2007:000) om kommuners medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder (avsnitt 2.1 och 6.7).
2. Riksdagen godkänner regeringens förslag till mål för politikområdet Integrationspolitik (avsnitt 4.3).
3. Riksdagen godkänner regeringens förslag till mål för politikområdet Urban utvecklingspolitik och upphäver nuvarande mål för politikområdet (avsnitt 5.3).
4. Riksdagen godkänner att under 2008 får lån tas upp i Riksgäldskontoret för det samlade behovet av hemutrustningslån intill ett belopp av 1 300 000 000 kronor (avsnitt 4.7.4).
5. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund (avsnitt 4.6).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslaget 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 000 000 000 kronor under 2009–2011 (avsnitt 6.8.3),
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslaget 22:4 Lönebidrag och Samhall m.m. ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 908 293 000 kronor under 2009–2011 (avsnitt 6.8.4).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslaget 22:7 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 350 000 000 kronor under 2009–2015 (avsnitt 6.8.7).
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslaget 22:8 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 800 000 kronor under 2009–2011 (avsnitt 6.8.8).
10. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslagit om att avskaffa finansieringsbidraget vid arbetspraktik (avsnitt 6.7).

11. Riksdagen anvisar för budgetåret 2008 anslagen under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad enligt följande uppställning:

Proposition 2007/08:1 Budgetpropositionen för 2008 utgiftsområde 14:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslaget 23:1 Arbetsmiljöverket ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 38 391 000 kronor under 2009 (avsnitt 4.1),
2. Riksdagen anvisar för budgetåret 2008 anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsliv enligt följande uppställning:

Redogörelse 2007/08:RRS8

Redogörelse 2007/08:RRS8 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående hur regeringen förbereder arbetsmarknadspolitiken.

Följdmotioner med anledning av redogörelse 2007/08:RRS8

2007/08:A1 av Josefin Brink och Torbjörn Björlund (båda v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att särskilt uppmärksamma kravet på bättre beslutsunderlag vid förändringar av arbetsmarknadspolitiken.

2007/08:A2 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att formerna för systematisk konsekvensanalys och utvärdering av de arbetsmarknadspolitiska insatserna bör utvecklas.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:Fi277 av Mona Sahlin m.fl. (s):

59. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avstampsutbildningar.
60. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningar på långtidsarbetslösa och långtids-sjukskrivna.
61. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ”introjobb” för ungdomar.

62. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser riktade till personalförsörjning i bristyrken.
63. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fler ska få 80 % av sin tidigare inkomst vid arbetslöshet.
64. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen.
65. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försämringar för deltidsarbetslösa i arbetslöshetsförsäkringen.
66. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om solidaritetsbonus till kommuner som tar emot många flyktingar.
67. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkning av arbetsmiljöarbetet.
68. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av arbetslivsforskning.
69. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om medel till regeringens disposition under anslag 23:1 Arbetsmiljöverket.
72. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra plusjobb för äldre fram till pension.
73. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa förstärkta anställningsstöd.
74. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett fempunktsprogram för snabb introduktion av nya svenskar.

2007/08:C371 av Jan Lindholm och Karla López (båda mp):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en systematisk genomlysning av resurstilldelningen till olika stadsdelar i större städer.

2007/08:N248 av Annika Qarlsson (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetsförmedlingen och Försäkringskassan också får i uppdrag att delta i programmet.

2007/08:N323 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om starta-eget-bidragen.

2007/08:N341 av Kent Persson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om målformuleringar om sysselsättning som kan vidareutvecklas i syfte att minska regionala obalanser.

2007/08:A202 av Inger Jarl Beck m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av arbetsförmedlare på anstalter och i frivården och sociala företag för att underlätta för kriminalvårdsklienter att integreras på arbetsmarknaden och i samhället.

2007/08:A203 av Inger Jarl Beck (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lönebidrag endast ska beviljas kollektivavtalsbundna företag.

2007/08:A204 av Fredrik Olovsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta se över reglerna vad gäller pendlingsstöd så att det även omfattar arbetssökande som inte fyllt 25 år.

2007/08:A210 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsförmedlingen.

2007/08:A213 av Kristina Zakrisson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lönebidragsanställning.

2007/08:A225 av Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av Arbetsmiljöverkets arbete.

2007/08:A228 av Eva-Lena Jansson och Lennart Axelsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Arbetsmiljöverkets förutsättningar.

2007/08:A229 av Ameer Sachet (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om flyttningsbidrag till unga och nyutbildade.

2007/08:A234 av Ulf Holm m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en sökande under de 100 första ersättningsdagarna i en ersättningsperiod i a-kassan har rätt att begränsa sig till att söka lämpliga arbeten inom sitt yrke och i närområdet.

2007/08:A237 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samhällsstöd vid anställningar.

2007/08:A239 av Maria Lundqvist-Brömster och Solveig Hellquist (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tydliga mål bör utformas för att skapa fler arbetstillfällen för funktionshindrade och att lönebidrag och andra stöd bör finnas tillgängliga för funktionshindrade personer som startar och driver eget företag.

2007/08:A240 av Ulf Holm och Jan Lindholm (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökat stöd, coachning, för gruppen 55 plus på arbetsförmedlingen.

2007/08:A245 av Birgitta Sellén (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga bör kunna få lönebidrag vid start och drift av eget företag.

2007/08:A246 av Birgitta Sellén och Stefan Tornberg (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sociala företag som arbetsplatser i jobb- och utvecklingsgarantins steg 2 och 3.

2007/08:A251 av Anders Åkesson och Sven Bergström (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över vilka effekter den av riksdagen beslutade höjningen av ”taket” i lönebidraget fått.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av nya former för anställningsstöd till kroniskt arbetshandikappade.

2007/08:A255 av Alf Eriksson och Sinikka Bohlin (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla samarbete inom Östersjöområdet.

2007/08:A256 av Alf Eriksson och Ann-Kristine Johansson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om naturvårdsarbeten och reglerna inom arbetsmarknadspolitiken.

2007/08:A257 av Sinikka Bohlin och Ann-Kristine Johansson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sökanderesor i Norden.

2007/08:A258 av Göte Wahlström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lönebidrag.

2007/08:A278 av Eva-Lena Jansson (s):

2. Riksdagen avslår regeringens förslag om försäkringar i sjukförsäkringen och i arbetslöshetsförsäkringen.

2007/08:A288 av Jasenko Omanovic och Hans Stenberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lönebidrag.

2007/08:A289 av Jasenko Omanovic och Agneta Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om döva och hörselskadade ungdomar på arbetsmarknaden.

2007/08:A290 av Jasenko Omanovic och Hans Stenberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om a-kassan.

2007/08:A296 av Birgitta Eriksson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att analysera vad de föreslagna förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen får för konsekvenser för deltidsarbetande ensamstående föräldrar.

2007/08:A300 av Ameer Sachet m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reglerna för pendlingsstöd.

2007/08:A301 av Annie Johansson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en fortsatt satsning på jobb för unga funktionshindrade.

2007/08:A303 av Lennart Sacrédeus (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att synskadade ska få del av den nya arbetsmarknadspolitikkens åtgärder för minskat utanförskap utan att diskrimineras.

2007/08:A305 av Agneta Gille och Christina Zedell (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om a-kassan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att dra tillbaka förslagen om två extra karensdagar i a-kasseförsäkringen och införandet av begränsningen till 75 ersättningsdagar för deltidsarbetande.

2007/08:A313 av Lars Hjälmered och Göran Lindblad (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skilja ut AMS ansvar för upphandling av arbetsförmedling och dess utförande av densamma.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyndsamt upphandla arbetsförmedlingstjänster för att därigenom möjliggöra en bättre personlig matchning.

2007/08:A317 av Christer Adelsbo och Göran Persson i Simrishamn (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka nyföretagandet genom ett flexiblare användningssätt av starta-eget-bidraget.

2007/08:A321 av Elina Linna m.fl. (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om urholkningen av stödet till personligt biträde.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ekonomiska stödet för tolk till döva och hörselskadade bör förbättras.

2007/08:A323 av Claes-Göran Brandin och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Arbetslivsinstitutet i Göteborg.

2007/08:A326 av Sofia Larsen och Claes Västerteg (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyndsamt göra det möjligt för fler arbetsförmedlingsaktörer att etablera sig.

2007/08:A327 av Marina Pettersson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om överhoppningsbar tid i arbetslöshetsförsäkringen.

2007/08:A334 av Louise Malmström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att följa upp konsekvenserna av besparingar på arbetsmiljöområdet för att slå vakt om fortsatt hög ambitionsnivå vad gäller bättre arbetsmiljö.

2007/08:A336 av Berit Högman och Lars Mejern Larsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om forskning om arbetsorganisation och arbetsmiljö.

2007/08:A341 av Tina Acketoft och Ulf Nilsson (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning för en utvidgning av rätten till jobbsökarsersa och flyttbidrag att gälla inom EU.

2007/08:A345 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att grundbeloppet och den högsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet bör höjas.
4. Riksdagen beslutar att arbetsvillkoret och det alternativa arbetsvillkoret i lagen om arbetslöshetsförsäkring återställs till 70 timmars arbete i månaden i minst sex månader under en tolv månadersperiod respektive 450 timmars arbete under en sammanhängande period av sex månader, med minst 45 timmars arbete varje månad.
5. Riksdagen beslutar att studerandevillkoret i lagen om arbetslöshetsförsäkring ska återinföras.
6. Riksdagen beslutar att den överhoppningsbara tiden i lagen om arbetslöshetsförsäkring återigen ska bli sju år.
7. Riksdagen beslutar att normalarbetstidens beräkning återställs och beräknas under en ramtid av de senaste sex månadernas arbete.
8. Riksdagen beslutar att lika villkor bör gälla för alla försäkrade oavsett ålder och föräldraskap i arbetslöshetsförsäkringen.
9. Riksdagen beslutar att utjämningsystemet mellan a-kassorna ska återinföras för att garantera att små kassor eller kassor med många arbetslösa medlemmar inte tvingas höja sina avgifter ytterligare.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör kompensera a-kassorna för de merkostnader som uppstått till följd av den ökade administration som försämringarna i arbetslöshetsförsäkringen har medfört.

13. Riksdagen beslutar att återinföra möjligheten för arbetslösa att begränsa sitt sökande geografiskt och yrkesmässigt de första 100 dagarna av en ersättningsperiod.
14. Riksdagen beslutar att möjligheten till förlängning av ersättningsperioder återigen bör kunna förlängas från 300 till 600 dagar.
15. Riksdagen beslutar att antalet dagar med aktivitetsstöd och dagar med arbetslöshetsersättning inte ska samordnas.
16. Riksdagen beslutar att ett arbete för att bli godkänt som en bisyssla i arbetslöshetsförsäkringens mening ska ha utförts under minst sex månader före arbetslöshetens inträde vid sidan om heltidsarbete.

2007/08:A347 av Josefin Brink m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör presentera en ekonomisk konsekvensanalys avseende de omfattande förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att slopa åldersgränsen för pendlingsresor.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att AMS bör få i uppdrag att utnyttja reguljär utbildning på högskolenivå för vissa arbetssökande.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lika villkor ska gälla oavsett ålder och föräldraskap i arbetslöshetsförsäkringen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetsvillkoret och det alternativa arbetsvillkoret i lagen om arbetslöshetsförsäkring återställs till 70 timmars arbete i månaden i minst sex månader under en tolvmånadersperiod respektive 450 timmars arbete under en sammanhängande period av sex månader, med minst 45 timmars arbete varje månad.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att studerandevillkoret i lagen om arbetslöshetsförsäkring ska återinföras.

2007/08:A348 av Lars Ohly m.fl. (v):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsliv enligt uppställning:

2007/08:A349 av Kalle Larsson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en höjning av sysselsättningsgraden bland invandrade personer måste vara en central del av arbetsmarknadspolitiken och om att skapa riktiga jobb med löner enligt kollektivavtal.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsmarknadspolitiska insatser som riktar sig till dem som inte har fått arbete inom det område de har examen inom, vilket alltså även kan gälla personer som i dag har ett arbete eller har mindre företag.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över reglerna för aktivitetsstöd med avseende på ersättning vid tilläggsutbildning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra lagen om allmän platsanmälan.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur tillsynen över lagen om allmän platsanmälan bör förbättras och i detta sammanhang beakta möjligheten att införa sanktioner.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att utarbeta ett samlat handlingsprogram för att öka möjligheterna för kvinnor med utländsk bakgrund att komma in på arbetsmarknaden.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att AMS i regleringsbrev bör ges ett förtydligat uppdrag, inklusive krav på återrapportering, att utveckla metoder för att projekt såväl som ordinarie verksamhet ska inriktas även mot kvinnor med utländsk bakgrund.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur medel för arbetsmarknadsutbildning och kontantstöd kan användas även till Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader, så att handledare kan sättas in när detta bedöms vara den bästa arbetsmarknadspolitiska insatsen.

2007/08:A355 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetslöshetskassan.

2007/08:A361 av Alf Eriksson m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en internationell arbetsmarknad.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillräckliga resurser för Arbetsmiljöverket.

2007/08:A366 av Agneta Gille m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringarna i a-kassan.

2007/08:A373 av Berit Andnor m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetslivsforskning i Sverige.

2007/08:A374 av Ameer Sachet m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att starta eget och entreprenörskap.

2007/08:A380 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad enligt uppställning:
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till mål för politikområdet Urban utvecklingspolitik och nuvarande mål för politikområdet upphävs (avsnitt 5.3).
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjligheterna för deltidsarbetslösa att få arbetslöshetsersättning inte bör försämrats.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ytterligare två karensdagar inte bör införas i arbetslöshetsförsäkringen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avgiftsfinansieringen av arbetslöshetsförsäkringen inte bör differentieras.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reseersättningen för resor till och från arbetsmarknadspolitiska program inte bör minska i enlighet med regeringens förslag.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att bevilja lönebidrag till redan anställda.

2007/08:A381 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utarbetandet av en årlig trendrapport om utvecklingen i arbetslivet.

2007/08:A383 av Per Åsling (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade insatser för att ge fler med invandrarbakgrund möjlighet att arbeta och starta företag i de gröna näringarna.

2007/08:A386 av Ulf Holm m.fl. (mp):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad enligt uppställning:
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja anslaget Integrationsåtgärder.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att anslå medel för att förstärka arbetet i antidiskrimineringsbyråerna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avsätta medel till Centrum mot rasism och organisationen Arbete mot rasism.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja anslaget Kommunersättningar vid flyktmottagande.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja anslaget Jämställdhetsombudsmannen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja anslaget Bidrag till arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstöd.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att friåret bör återinföras, till en kostnad på 250 miljoner kronor, enligt samma förutsättningar som gällde innan det avskaffades av den borgerliga riksdagsmajoriteten.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetslöshet med a-kassa och deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin ska berättiga till en ersättning motsvarande 80 % av tidigare dagsförtjänst.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de kvalifikationsregler för ersättning från arbetslöshetsförsäkringen som gällde före regeringsskiftet 2006 bör återinföras.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om begränsning av deltidsarbetslösas möjlighet till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ytterligare två karensdagar bör införas i arbetslöshetsförsäkringen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införande av arbetslöshetsavgifter.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att antalet platser i arbetsmarknadsprogrammen bör ökas med 11 000 platser 2008 och med 6 000 platser per år 2009 och 2010 i förhållande till regeringens förslag.

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör skjutas till 200 miljoner kronor så att starta-eget-bidraget kan återinföras.
17. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsliv enligt uppställning:
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja anslaget Arbetsmiljöverket.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja anslaget Särskilda jämställdhetsåtgärder.

2007/08:A389 av Kenneth Johansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvecklat samarbete mellan Samhall AB, sociala företag m.fl.

2007/08:A391 av Magdalena Streiffert m.fl. (s):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om interpraktik.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om a-kassan.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetslivsforskning.

2007/08:A392 av Pia Nilsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsmarknadspolitiska insatser riktade till dem med störst behov.

2007/08:A394 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkning av arbetsmiljöarbetet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av arbetslivsforskning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om medel till regeringens disposition under anslag 23:1 Arbetsmiljöverket.
6. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsliv enligt uppställning:

2007/08:A397 av Leif Jakobsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett effektivt arbetsmarknadsprogram i synnerhet riktat till dem som står längst från arbetsmarknaden.

2007/08:A398 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningar på långtidsarbetslösa och långtids-sjukskrivna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser riktade till personalförsörjning i bristyrken.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkta anställningsstöd.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra plusjobb för äldre fram till pension.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fler ska få ut 80 % av sin tidigare inkomst vid arbetslöshet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försämringar för deltidsarbetslösa i arbetslöshetsförsäkringen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett fempunktsprogram för snabb introduktion av nya svenskar.
11. Riksdagen beslutar att anvisa anslagen under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad med följande ändringar i förhållande till budgetpropositionen 2007/08:1 enligt uppställning:

2007/08:A399 av Ulf Holm (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur socialt företagande kan vara en resurs inom arbetsmarknadspolitiken och hur kompetensen hos lokala kooperativa utvecklingscentrum (LKU) kan tas till vara i detta sammanhang.

2007/08:A400 av Mona Sahlin m.fl. (s):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om moderna arbetsmarknadsutbildningar.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en trygg arbetslöshetsförsäkring för tillväxtens skull.

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa förstärkta anställningsstöd för långtidsarbetslösa och långtidssjukskrivna.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett fempunktsprogram för snabb introduktion.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsmarknaden för funktionshindrade.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett fempunktsprogram för snabb introduktion av nya svenskar.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla metoder för att garantera kvaliteten i arbetsmarknadspolitiken.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en modern arbetsförmedling för alla.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ombytessökande.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett brett samtal om en framtida nationell arbetslivsstrategi.

2007/08:A403 av Eliza Roszkowska Öberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lagen om byggnadstillstånd (1971:1204).

2007/08:A404 av Anders Ygeman m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder och samverkan över de traditionella organisations- och blockgränserna.

2007/08:A405 av Leif Jakobsson m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunernas skyldighet att ta emot flyktingar och deras anhöriga.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppdraget till Migrationsverket och andra statliga myndigheter att aktivt arbeta för att få till stånd regionala överenskommelser om flyktingmottagning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av resurser till kommunerna.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att skapa en individualiserad introduktion till etablering och arbete.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag (2007:000) om kommuners medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder

1 §

En kommun får, efter överenskommelse med Arbetsförmedlingen, anordna aktiviteter för deltagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Regeringen meddelar föreskrifter om under vilka förutsättningar som Arbetsförmedlingen får ingå sådana överenskommelser som avses i första stycket samt om innehållet i dessa överenskommelser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring att 40 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

40 §

Om det finns särskilda skäl, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva om begränsningar i ersättningsrätten och om karenstid utöver vad som följer av denna lag för personer som regelbundet utför deltidsarbete under veckor då de i övrigt är arbetslösa.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om begränsningar i ersättningsrätten och om karenstid utöver vad som följer av denna lag för personer som utför deltidsarbete under veckor då de i övrigt är arbetslösa.

Denna lag träder i kraft den 7 april 2008.

BILAGA 4

Utskottets förslag till riksdagsbeslut om anslag inom utgiftsområde 13 (punkt 3)

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till medelansvisning utom i fråga om anslagen 22:2 och 22:3.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Belopp i tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	Utskottets förslag
22:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	(ram)	4 659 912
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	(ram)	29 486 200
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	(ram)	4 848 336
22:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	(ram)	13 979 604
22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	(ram)	121 209
22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006	(ram)	461 261
22:7 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	(ram)	970 000
22:8 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	(ram)	26 278
22:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	(ram)	49 541
22:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	(ram)	7 703
22:11 Bidrag till lönegarantiersättning	(ram)	1 152 319
22:12 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	(ram)	53 381
10:1 Avvecklingsmyndigheten för Integrationsverket	(ram)	12 000
10:2 Integrationsåtgärder	(ram)	60 072
10:3 Kommunersättningar vid flyktningmottagande	(ram)	5 743 103
10:4 Hemutrustningslån	(ram)	14 519
10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering	(ram)	41 932
10:6 Jämställdhetsombudsmannen	(ram)	29 035
10:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)	(ram)	8 406
10:8 Handikappombudsmannen	(ram)	12 088
10:9 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	(ram)	23 800
Summa för utgiftsområdet		61 760 699

BILAGA 5

Utskottets förslag till riksdagsbeslut om anslag inom utgiftsområde 14 (punkt 27)

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till medelsanvisning.

Utgiftsområde 14 Arbetsliv

Belopp i tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	Utskottets förslag
23:1 Arbetsmiljöverket	(ram)	592 983
23:2 Arbetsdomstolen	(ram)	25 280
23:3 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	(ram)	87
23:4 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	(ram)	24 222
23:5 Medlingsinstitutet	(ram)	52 985
23:6 Avvecklingsmyndigheten för Arbetslivsinstitutet	(ram)	107 400
24:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	(ram)	392 660
Summa för utgiftsområdet		1 195 617

BILAGA 6

Sammanställning av förslagen till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Regeringens, utskottets och oppositionspartiernas förslag till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Belopp i tusental kronor	* Avvikelse i förhållande till regeringens förslag där inte annat anges	Δ Avvikelse i förhållande till utskottets förslag			
Anslag (ram)	Regeringens förslag	Utskottets förslag	(g)*	(y)*	(mp)*
22:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	4 659 912			+660 000	
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	28 831 200	+655 000	+7 276 000 (+6 621 000) ^Δ	+1 774 000 (+1 119 000) ^Δ	+4 008 000 (+3 353 000) ^Δ
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	5 503 336	-655 000	+3 707 000 (+4 362 000) ^Δ	+800 000 (+1 455 000) ^Δ	+900 000 (+1 555 000) ^Δ
22:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	13 979 604			-385 000	
22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	121 209			+4 100	
22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000-2006	461 261				
22:7 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013	970 000				
22:8 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	26 278			+850	
22:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	49 541				
22:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	7 703				
22:11 Bidrag till lönegarantiersättning	1 152 319		-200 000		
22:12 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	53 381				
10:1 Avvecklingsmyndigheten för Integrationsverket	12 000				
10:2 Integrationsåtgärder	60 072			+15 000	+125 000
10:3 Kommunersättningar vid flyktmottagande	5 743 103		+420 000	+500 000	+380 000
10:4 Hernutrustningslån	14 519				
10:5 Ombudsmanen mot etnisk diskriminering	41 932			+1 400	
10:6 Jämställdhetsombudsmanen	29 035			+2 153	+5 000
10:7 Ombudsmanen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)	8 406			+282	
10:8 Handikappombudsmanen	12 088			+400	
10:9 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	23 800				
Summa för utgiftsområdet	61 760 699	±0	+11 203 000	+3 373 185	+5 148 000

BILAGA 7

Sammanställning av förslagen till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsliv

Regeringens, utskottets och oppositionspartiernas förslag till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsliv

Belopp i tusental kronor

* Avvikelse i förhållande till regeringens förslag

Anslag (ram)	Regeringens förslag	Utskottets förslag	(s)*	(v)*	(mp)*
23:1 Arbetsmiljöverket	592 983	+30 000	+133 000	+83 000	
23:2 Arbetsdomstolen	25 280		+1 000		
23:3 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	87				
23:4 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	24 222				
23:5 Medlingsinstitutet	52 985		+2 000		
23:6 Avvecklingsmyndigheten för Arbetslivsinstitutet	107 400				
24:1 Särskilda jämsällhetsåtgärder	392 660		-377 000	+10 000	
Nytt anslag: Arbetsmiljöforskning				+80 000	
Nytt anslag: Särskilda utbildningsinsatser				+70 000	
Summa för utgiftsområdet	1 195 617	±0	+30 000	-91 000	+93 000

BILAGA 8

Stenografiska uppteckningar från arbetsmarknadsutskottets utfrågning Ung och arbetslös – vad vet man? den 16 oktober 2007

Ordföranden: Jag hälsar alla välkomna hit till Förstakammarsalen i riksdagen och den hearing som vi från arbetsmarknadsutskottet ska hålla i dag om ungdomsarbetslöshet. *Ung och arbetslös – vad vet man?* har vi satt som rubrik.

Jag heter Catharina Elmsäter-Svärd och är ordförande i utskottet. Till min hjälp på podiet i dag har jag Sylvia Lindgren, som är ledamot för Socialdemokraterna i utskottet. Hon är en av de mer erfarna; vi är ganska många som är nya i utskottet sedan den här mandatperiodens början. Här finns också Gunilla Upmark som är kanslichef på utskottet.

Hearingen är bland annat till för utskottet – för att vi ska kunna inhämta kunskap och information. Alla ni som sitter här är våra viktiga gäster. Några av er har fått i uppdrag att komma fram hit och prata lite för oss alla. Men alla ni andra som sitter här ska också känna er välkomna i den del där ledamöterna börjar ställa frågor. Då kan ni nämligen få frågor riktade till er även om ni inte har varit uppe och pratat.

Temat jobb, arbetslöshet och att kunna komma tillbaka till jobb är aktuellt inte bara för oss som jobbar med frågorna. Vi har en parallell hearing i det här huset som socialförsäkringsutskottet ordnar i dag. Vi hade säkert alla velat vara med där också. Den handlar mer om vägen tillbaka till arbete och om rehabilitering. Detta är verkligen frågor som är i fokus. Vi har alltså valt i dag att fokusera på ungdomar.

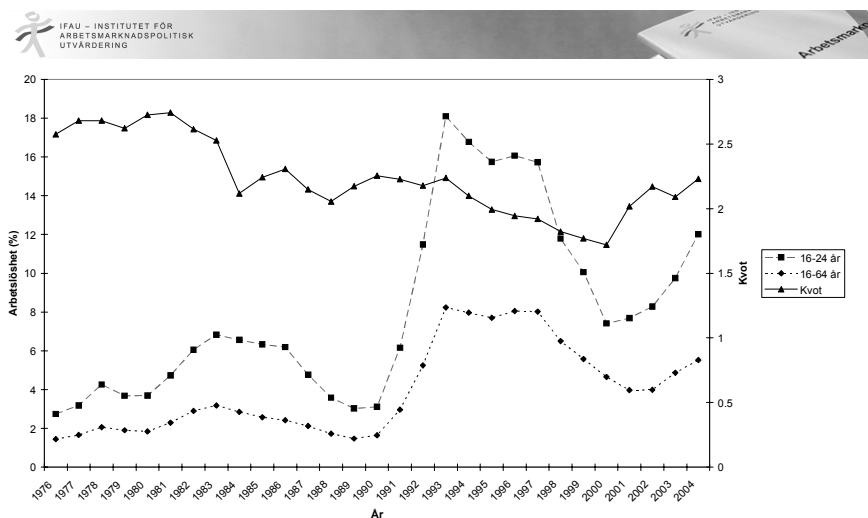
Först ut är Anders Forslund från IFAU, det vill säga Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering.

Anders Forslund (IFAU): Tack så mycket för inbjudan hit! Vi får hoppas att jag vet något, också! Jag ska försöka fatta mig kort eftersom jag bara har tio minuter på mig.

Jag tänkte göra detta i två steg. Först ska jag säga några allmänna ord om ungdomarnas arbetsmarknad och vad jag tycker att man kan säga om den. Sedan ska jag säga några ord om vad vi tror oss kunna säga för framtiden om den. Till sist ska jag säga något om vad vi tror om de insatser som man har brukat använda för att hjälpa ungdomar tillbaka till arbetsmarknaden om de inte har jobb, det vill säga arbetsmarknadspolitiska insatser.

En första, ganska uppenbar, sak som man ser om man tittar på ungdomarna på arbetsmarknaden är att ungdomarnas arbetslöshet är högre än arbetslösheten bland dem som är äldre.

Jag hoppas att detta framgår av den figur jag visar här.

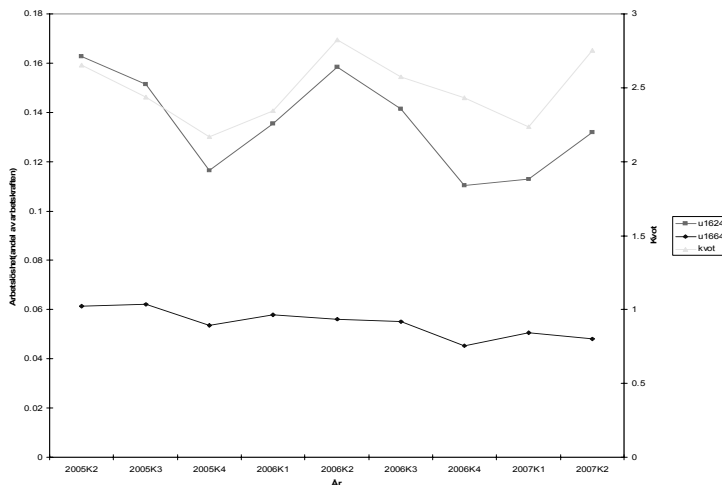
Figur 1: Arbetslöshet 1976-2004, 16-24 år, 16-64 år och kvoten mellan ungdomsarbetslöshet och arbetslösheten i hela befolkningen i arbetsför ålder

3

Det finns tre kurvor på den. Två av kurvorna finns längre ned i figuren, åtminstone inledningsvis. Den övre av de två är ungdomarnas arbetslöshet mätt som andel av arbetskraften. Det gäller 16–24-åringar. Den undre av de två är arbetslösheten i befolkningen som är 16–64 år. Det är alldeles uppenbart att ungdomarna har en högre arbetslöshet än de som är 16–64 år. Den kurva som slingrar sig lite högre upp i figuren är kvoten mellan ungdomsarbetslösheten och arbetslösheten i åldern 16–64 år. Den kvoten ligger i storleksordningen 2–2 ½. Ungdomar är alltså betydligt mer arbetslösa än de äldre mätt på detta vis.

Man kan i och för sig notera en sak. Figuren går från 1976 till och med 2004. Där har vi sammanhängande serier från AKU. Över den perioden är det svårt att se att det finns någon speciell trend i förhållandet mellan ungdomsarbetslösheten och arbetslösheten bland de äldre. Skulle man vara djärv och lägga in en trend är den snarast fallande.

Vi ser på denna bild utvecklingen från och med andra kvartalet 2005 till och med andra kvartalet 2007.

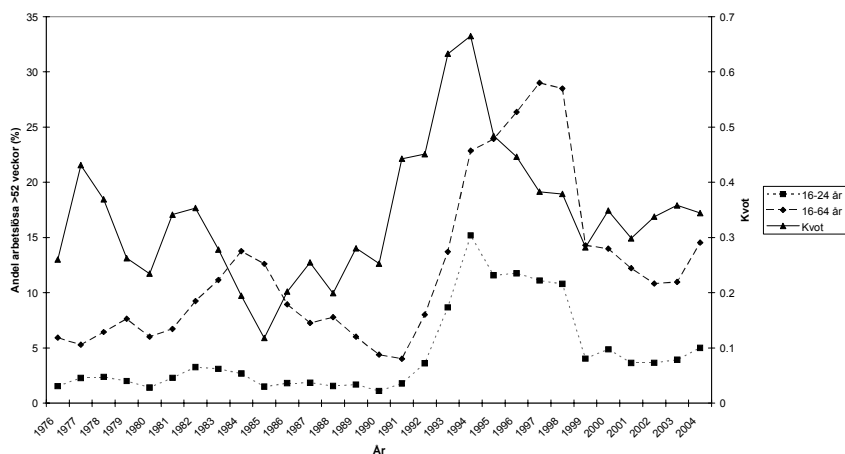

Figur 2: Arbetslöshet 2005:2-2007:2, 16-24 år, 16-64 år och kvoten mellan ungdomsarbetslöshet och arbetslösheten i hela befolkningen i arbetsför ålder

4

Vi ser ungefärligen samma sak här, det vill säga att ungdomsarbetslösheten är högre – ungefär 2 ½ gånger högre – än arbetslösheten i befolkningen totalt sett. Detta är en ganska stabil historia, och det finns ingenting som tyder på att problemet har blivit avsevärt mycket värre på senare tid. Det finns mätproblem i arbetskraftsundersökningarna, och jag har i alla fall inte i min hand fått siffror som är jämförbara över det olyckliga brottet man fick i serierna. Men det har såvitt jag förstår kommit fram en del försök att göra skarvarna färdiga nu.

Det här är det första man kan notera. Det andra som man inte heller ska glömma när det gäller ungdomar är att även om arbetslösheten bland ungdomar är högre än bland dem som är äldre är ungdomar framför allt arbetslösa ofta, men inte arbetslösa lika länge som de som är äldre och förlorar sina jobb. Det ser man förhoppningsvis i den figur jag visar här, till att börja med.

Figur 3: Andelen långtidsarbetslösa (>52 veckor) 1976-2004. 16-24-åringar, 16-64-åringar samt kvoten mellan dessa

5

Även här finns det ett antal linjer. En av dem visar andelen långtidsarbetslösa ungdomar av de arbetslösa. Den andra är andelen långtidsarbetslösa bland befolkningen totalt. Det finns också en kvot mellan dessa. Utan att titta så noggrant på figurerna ser man tydligt att ungdomar har kortare arbetslöshetsperioder på det sätt som det mäts i arbetskraftsundersökningarna, det vill säga öppna arbetslöshet.

Bilden är kanske något missvisande eftersom vi tenderar att i större utsträckning tidigt ta hand om arbetslösa ungdomar och placera dem i arbetsmarknadspolitiska program än dem som är äldre. Jag har därför en tabell som jag tror illustrerar samma sak lite tydligare.

Här har vi mätt stocken arbetslösa hos AMS 2004 och jämfört över kön, ålder och utbildningsnivå. Det man framför allt kan ta med sig från tabellen är att oavsett om vi tittar på män, kvinnor, högtutbildade eller lågutbildade har ungdomarna väsentligt mycket kortare inskrivningstider hos AMS än de äldre har. Även om ungdomsarbetslösheten är högre än arbetslösheten bland dem som är äldre är det så att när man väl förlorar jobbet som äldre tar det mycket längre tid att komma tillbaka.

I den mån arbetslösheten är ett socialt problem – och det är den rimligen – tror jag personligen att det problemet växer ganska kraftigt med den tid man är arbetslös. Åtminstone i den meningen är arbetslösheten bland de äldre ett minst lika stort problem som arbetslösheten bland de yngre.

Detta var det första. Vad vet vi då om de insatser som har gjorts? Det är först och främst så att vi i Sverige sedan länge – tidigt 1980-tal – har haft specialdestinerade arbetsmarknadspolitiska program för ungdomar. Sverige är inte ensamt om att ha en speciell arbetsmarknadspolitik för ung-

domar; det finns i andra länder också. Om man är lite slarvig och karakteriserar resultaten från de utvärderingar som finns av de specialdestinerade insatserna för ungdomar ser man att resultaten inte är lysande.

Det finns i själva verket få exempel i litteraturen på arbetsmarknadspolitiska specialdestinerade satsningar för ungdomar som har fungerat. Men det finns undantag. Ett av dem som jag nämner här är *New Deal for Young People* i England, som tycks ha fungerat enligt en god utvärdering som är gjord. Det som kännetecknar den om vi jämför med mycket av det som har gjorts i Sverige är först och främst att man sätter in programmen senare. Det är sex månader i England snarare än de tre som har varit standard i Sverige. Det är också ganska kraftigt fokus på jobbsökaraktiviteter under den inledande programperioden i det engelska programmet, vilket möjligen är intressant mot bakgrund av den omläggning som aviseras i Sverige. Där ska ju fokus i större utsträckning än det har varit bli just på jobbsökaraktiviteter för ungdomar.

Om vi tittar på svenska utvärderingar från senare tid vill vi naturligtvis flagga för det vi själva har gjort på IFAU. För drygt ett år sedan gav vi ut en utvärdering av ungdomsprogrammen. Vi fokuserade intresset framför allt på att titta på de kommunala ungdomsprogrammen. Det gäller dels det som kallas för kommunala ungdomsprogram, dels det som kallas ungdomsgarantin.

Det man kan notera är framför allt att 20–24-åringarna i ungdomsgarantin behandlas annorlunda än dem som är lite äldre, det vill säga strax över 24 år. Det här tycks enligt den studie vi gjorde spela roll. Det vi ser är det faktum att när man som 20–24-åring tenderar att gå in i arbetsmarknadspolitiska program i ganska stor utsträckning runt den hundra dagen av arbetslöshet tycks det påverka 20–24-åringarna. Vi ser det när vi jämför 24-åringar med 25-åringar, i princip. Vetskapen om att man med stor sannolikhet – i alla fall med större sannolikhet än andra – runt dag 100 ska in i ett arbetsmarknadspolitiskt program tycks förmå ungdomar mellan 20 och 24 år att hitta jobb innan den där hundra dagen infaller. Vi får alltså en behandlingseffekt av vetskapen eller tron att man eventuellt kommer att gå in i ett program. När man sedan väl hamnar i ett program upphör efter ett tag de synliga skillnaderna mellan 24-åringarna och 25-åringarna. Behandlingseffekten av att de facto vara i programmet tycks inte vara så stor. Det tycks alltså ha fungerat kortsiktigt därför att man lämnar arbetslöshet i förväntan om program. Däremot har det inte fungerat på längre sikt.

Vi jämförde även de gamla kommunala ungdomsprogrammen med statliga Amsdrivna program för 20–24-åringar. Också här, om jag grovt ska karakterisera resultaten, tycks Amsprogrammen ha fungerat bättre för ungdomar åtminstone om man använder utfallsmått som fokuserar på arbete på ett eller vis.

Slutligen kunde vi också för 20–24-åringarna jämföra program med huvudsakligen praktikinslag med program med utbildningsinslag. Där såg vi intressant nog att om man låter utvärderingshorisonten bli lite längre, i vårt fall två år, tycktes utbildning fungera bättre än praktikprogram enligt de mått på utfall som vi använde.

Jag har några sammanfattande ord som är mer av personliga reflexioner om det här. Jag tror personligen att gruppen ungdomar är en väldigt heterogen grupp. I den gruppen finns en stor majoritet som har förhållandevis lätt att hitta sitt första arbete och som kanske blir kvar på det. Det finns också en mindre grupp som har en betydligt svårare väg till arbetsmarknaden än den stora majoriteten. Jag tror att det vore en mer ändamålsenlig arbetsmarknadspolitik att inte fokusera på den stora, breda gruppen ungdomar som är så heterogen som den här utan att i stället så snart som möjligt försöka identifiera de ungdomar som faktiskt har svårt att ta sig till arbetsmarknaden efter avslutad skola – eller kanske snarare efter inte avslutad skola, som det i många fall rör sig om.

Ordföranden: Tack, Anders Forslund! Vi bereder plats för nästa person – Charlotta Gustafsson från Riksrevisionen.

Charlotta Gustafsson (Riksrevisionen): Jag vill inledningsvis tacka för att vi har fått inbjudan att få berätta om det vi vet om ungdomarnas arbetslöshet.

Vi vet det genom den granskning av de kommunala ungdomsprogrammen som vi lämnade för drygt ett år sedan.

Riksrevisionen rekommenderade då regering och riksdag i granskningen att ompröva programmen. Regeringen har valt att föreslå att programmen helt ska avskaffas och ersättas med jobbgaranti för ungdomar, vilket möjligen innebär att resultatet av vår granskning inte känns lika aktuell eller användbar. Men det finns i alla fall några iakttagelser som jag skulle vilja lyfta fram.

Vi gjorde alltså en granskning 2006 av de kommunala ungdomsprogrammen.

Den syftade till att undersöka om arbetsförmedlingen arbetade på ett effektivt sätt med programmen. Granskningen genomfördes med 2005 års resultat som grund. Vi gjorde några iakttagelser.

Den första handlar om att tre fjärdedelar av arbetsförmedlingarna inte gav ungdomarna ett fullgott stöd i deras arbetssökande före programmet. Den vanligaste bristen var att ungdomarnas handlingsplaner uppdaterades för sällan. Det hände också att en ung saknade handlingsplan helt och hållet. Det är samtidigt viktigt att säga att det finns stora skillnader mellan olika arbetsförmedlingskontor och att det fanns kontor där arbetet med ungdomar fungerade väldigt väl. Men detta innebär också att ungdomar inte riktigt får en likvärdig behandling hos de olika kontoren.

En annan iakttagelse var att drygt hälften av kontoren var dåliga på att stödja eller följa upp ungdomarnas arbetssökande under programtiden. De här kontoren följde inte upp tillräckligt ofta eller delegerade uppföljningen

helt till kommunerna. Vid lika många kontor hade inte reformen som trädde i kraft 2005 - att inleda ungdomarnas programtid med jobbsökaraktiviteter - fått något genomslag.

Den tredje iakttagelsen var att arbetsförmedlingens förberedelser för och uppföljningar av insatserna var otillräckliga.

Mer än hälften av arbetsförmedlingarna såg inte till att ungdomarna fick en individuellt anpassad insats hos kommunen utifrån den individuella handlingsplanen. En stor andel av kommunerna uppgav också att de hade samma upplägg för samtliga ungdomar i kommunen.

Till slut såg vi också att AMS och länsarbetsnämnderna brast i styrningen av arbetsförmedlingen. Avtalen mellan kommunerna och arbetsförmedlingskontoren överensstämde inte med de riktlinjer som gavs för avtalen. Vi såg också att AMS brast i uppföljningen av programmets innehåll.

Vilka lärdomar kan man då dra av granskningen som kan användas framåt i tiden? Vår bedömning är att de underlag som granskningen ger när det gäller arbetsförmedlingens roll åtminstone i några aspekter skulle kunna användas i framtiden. Vi såg att färre än 40 procent av dem som deltog i programmen 2005 var i arbete efter avslutat program. Arbetsförmedlingen är inte den enda aktören som skulle kunna hjälpa ungdomar att etablera sig på arbetsmarknaden. Inte heller är resultatet opåverkat av det arbetsmarknadsläge som gällde just det året. Vi anser ändå att det är allvarligt om arbetsförmedlingen inte sköter sina uppgifter att stödja ungdomarna när de söker arbete eller inte anpassar insatserna efter ungdomarnas eget behov. Det är också allvarligt om ungdomarna inte behandlas lika oberoende av vilket arbetsförmedlingskontor de besöker.

Vi tror nog att de problem vi såg i arbetsförmedlingens arbete kan vara viktiga att lösa för att den nya jobbgarantin för ungdomar ska få de resultat som är avsikten.

Ordföranden: Tack så mycket för det, Charlotta! Nu kommer Lil Ljunggren. Hon är företrädare för nationell koordinator för Unga till arbete, som lämnade ett slutbetänkande under förra året som heter *Samverkan för ungas etablering på arbetsmarknaden*.

Lil Ljunggren Lönnberg (Unga till arbete): Jag tycker också att det var mycket roligt att få komma hit och berätta. Det är naturligtvis svårt att på tio minuter sammanfatta vad vi gjorde under drygt ett år för att undersöka hur man snabbare kan etablera unga på arbetsmarknaden. Vi producerade tre olika dokument – ett delbetänkande som heter *Anställ unga!*, en sammanfattning av tre forskare om hur demografin påverkar arbetsmarknaden för unga och slutbetänkandet *Samverkan för ungas etablering på arbetsmarknaden*, som Catharina talade om.

Uppdraget handlar om att finna snabbare vägar för etablering för unga med avslutad utbildning, det vill säga åtminstone en avslutad gymnasieutbildning.

Vi konstaterade snabbt att etableringsåldern numera är ungefär 28 år, så vi valde målgruppen 18–29 år. Många ungdomar slutar ju gymnasieskolan vid 18 års ålder. Man har behov av särskild hjälp för etablering fram till 29 års ålder, kan man säga.

Det finns en bild som är ungefär den som Anders gav nyss av att unga har korta arbetslöshetstider och att man inte ska sätta in för tidiga insatser. Vi gjorde därför en annan sak – vi gick in och tittade lite grann på flödena under ett år, från juli 2005 till juni 2006.

Samverkan för ungas etablering på arbetsmarknaden SOU 2006:102

Unga hos arbetsförmedlingen

18-29 åringar som skrevs in på Af juli 2005 – juni 2006

Totalt antal som skrivits in	314 279	
Antal som skrivits ut inom 100 dagar	133 850	43%
Antal av dessa som skrivits in igen	55 548	42%
t.o.m. 4 okt. 2006		

Källa: AMS, Händel

Vi tittade då på alla ungdomar mellan 18 och 29 år som hade skrivits in. Det var drygt 300 000.

Samverkan för ungas etablering på arbetsmarknaden SOU 2006:102

Ungas väg till etablering

- Hälften av alla i åldern 18-29 år har någon gång varit arbetslös och anmäld på arbetsförmedlingen
- Skrevs in första gången för
 - 18-19-åringar 0,5 år
 - 20-24-åringar 2,5 år
 - 25-29-åringar 6,5 år

Källa: SCB ULF 06, AMS Händel

Hur många av dem hade skrivits ut inom 100 dagar?

Det var 53 procent, och det är ju fler än man ser i hela gruppen på arbetsmarknaden. Men vad hade de skrivits ut till? Den absolut vanligaste orsaken var ”okänd orsak”. Det gällde 47 procent av dem mellan 18 och 19 år och 34 procent av dem mellan 20 och 24 år. Man vet inte varför de skrevs ut. Det är ju inte alls omöjligt att de fick någon typ av jobb. Det kan vara tillfälliga jobb som man inte anmälde till arbetsförmedlingen, helt enkelt. Men många av dem som skrevs ut gjorde det därför att de tröttnade på att komma och besöka arbetsförmedlingen. Det tycker jag att man ska ha i minnet när man säger att det är korta arbetslöshetstider.

Vi gick sedan in i oktober för nästan exakt ett år sedan och tittade på de ungdomar som då hade skrivits ut under perioden. Hur många av dem hade kommit tillbaka till arbetsförmedlingen? Det var 42 procent. Det var alltså så många som 42 procent av dem som hade lämnat arbetsförmedlingen, det vill säga 133 000, som hade kommit tillbaka igen. Om man tittar på hur det ser ut kan man säga att hälften av alla unga i åldern 18–29 år åtminstone någon gång har varit arbetslösa och inskrivna vid arbetsförmedlingen.

Samverkan för ungas etablering på arbetsmarknaden SOU 2006:102

Sen första inskrivningstillfället har de varit inskrivna i genomsnitt

18-19-åringar 1,4 ggr i 132 dagar

20-24-åringar 3 ggr i 444 dagar

25-29-åringar 5 ggr i 972 dagar

Källa: AMS, Händel

Om man har hunnit bli mellan 25 och 29 år var det då 6 ½ år sedan man skrevs in. Man har alltså varit kund ganska länge. Och man har inte bara gått ut och in, utan man har i genomsnitt varit inskriven vid fem tillfällen. Sammanlagt har man varit inskriven och arbetslös i 972 dagar. Om man räknar om det till kalendertid är det över tre år. Det tycker inte jag är acceptabelt.

Man vet samtidigt att de allra flesta i den här gruppen har en avslutad utbildning – gymnasieutbildning men också högskoleutbildningar. Det finns de som inte har avslutat sin gymnasieutbildning, men den gruppen är inte mycket större än vad den är bland ungdomar totalt. Därför tycker jag att man kan konstatera att unga som kommer till arbetsförmedlingen och blir inskrivna löper stor risk att fastna i arbetslöshet.

De får återkommande inskrivningsperioder, och man börjar varje gång om på nytt på arbetsförmedlingen med de här ungdomarna.

Precis som Anders sade är ungdomar en heterogen grupp. De har olika förutsättningar. Men jag skulle vilja påstå att de har vissa saker gemensamt oavsett om man har doktorerat, har gått omvårdnadsprogrammet eller har en oavslutad gymnasieutbildning. De saknar arbetslivserfarenhet. Väldigt många av ungdomarna saknar också kontaktnät, som vi vet är den allra vanligaste vägen in i arbetslivet.

Därför vill jag påstå att det är viktigt att tidigt ta tag i de här unga, ge dem individuellt stöd och verkligen undersöka vad de behöver för hjälp när de tidigt kommer till arbetsförmedlingen så att de inte råkar fastna i

det här. När vi gjorde utredningen tog vi fram en utbildning för just ungdomshandläggare på arbetsförmedlingarna tillsammans med AMS. Vi genomförde ett pilotprojekt för 50 förmedlare. Det var uppskattat och bra, och det handlade just om hur man kan jobba med ungdomar. Mycket av det här gör man nu på arbetsförmedlingen. AMS jobbar aktivt med att sätta in tidiga insatser på ett bra sätt. Det kommer man att få berätta mer om själv; det ska inte jag göra.

Det är viktigt att man samverkar med inte minst utbildning, arbetsgivare och andra för att ge ungdomarna åtgärder som står nära arbetsmarknaden och som leder till ett jobb. Men vill man undvika att unga ska bli arbetslösa – och det är naturligtvis det man i första hand vill – ska man se till att satsa på utbildning långsiktigt.

Man ska ha en hög kvalitet i utbildningen och på olika sätt bygga över gapet mellan utbildning och arbetsliv. Det är där det ofta felar. Man måste tidigt släppa in arbetslivet i skolan. Det såg vi strålande exempel på i utredningen. Man måste se till att man har verksamhetsförlagd utbildning på alla nivåer i utbildningen. Det spelar ingen roll om det är en yrkesutbildning eller en teoretisk utbildning där man ska läsa vidare – man har ändå behov av kontakter med arbetslivet. Man måste få komma ut och omsätta sina kunskaper i praktisk handling under hela utbildningstiden.

Vi ser att i dagens gymnasieskola har pojkar mycket större chans att göra det, och därför har de också lättare att få jobb. Men vi har ju en gymnasiekommitté som sitter och jobbar med de frågorna nu, så jag tänker inte säga mer om det.

Däremot skulle jag vilja påstå att vi borde ge högskolan ett mycket tydligare uppdrag så att också studenter på högskolan ska ha kontakter med arbetslivet tydligt. Det bör vara en skyldighet för universitet och högskolor.

Men det ser inte ut så i dag. Ungdomar blir arbetslösa. Vad ska vi då göra för att ändå underlätta för dagens unga som kanske har blivit arbetslösa eller är på väg att bli det? Jo, vi ska skapa möjligheter för de unga att lära sig jobbet på plats.

Jag skulle önska att arbetsmarknadens parter övervägde att i sina kollektivavtal lägga in en introduktion för unga precis så som man gör inom flera yrken redan i dag. Jag kan bara nämna byggnadsarbetare, målare, hårfrisörer, poliser, läkare, lärare och sjuksköterskor. Det finns många exempel. Men det finns också oerhört många exempel där detta inte finns. Man borde lägga in en särskild introduktionstid med en särskild introduktionslön. Precis som man i dag har byggnadslärlingar, polisaspiranter och AT-läkare med särskild lön skulle det finnas möjlighet till det på alla arbetsplatser. Många gånger kan inte skolan färdigutbilda. Det händer alldeles för mycket på arbetsmarknaden. Många jobb försvinner, och nya tillkommer. 10 procent av alla jobb byts ut på arbetsmarknaden varje år, till exempel. Det är en omöjlighet att få den färdigutbildningen i skolan. Därför tycker jag att man borde kunna få den på arbetsplatsen när man börjar där.

Vad kan då regering och riksdag göra för att underlätta det här? Jo, man kan stödja branscher som utvecklar handledarstöd. Man kan stödja utbildningar av handledare för unga. Man kan också se till att arbetsgivare som erbjuder introduktionsutbildningar på olika sätt får stöd. Då skulle man kunna skynda på introduktionen i arbetslivet och uppmuntra till att den sker i större skala.

När vi höll på med utredningen startade vi tillsammans med fem länsarbetsnämnder i landet ett Mål 3-projekt där man just skulle få den här introduktionsutbildningen på arbetsplatsen, så kallad INTRO.

Vi använde oss då av befintliga arbetsmarknadspolitiska program där det vanligaste var arbetspraktik där man fick aktivitetsstöd. Sedan såg vi till att vi började utveckla en handledarutbildning för att man systematiskt skulle kunna föra över kunskaper från äldre till yngre och skapa unika introduktionsprogram. Tyvärr fick vi aldrig fullfölja det försöket. Det avbröts eftersom det inte fanns medel till att fullfölja det. Därför kan vi inte säga särskilt mycket om resultaten. Men vi var bra på gång, och jag tror att det finns mycket att lära av det här.

Varför är det då särskilt lämpligt att fundera på varför man skulle göra introduktionsutbildningar nu? Det handlar om hur det ser ut på arbetsmarknaden under de kommande åren.

Vi står inför stora omvälvningar med stora demografiska förändringar där stora ungdomskullar är på väg in. De som är födda runt 1990 är de största grupperna. Under de kommande fem åren kan vi se att det kommer ut stora grupper med unga som vill ta plats på arbetsmarknaden. Samtidigt ser vi att 40-talisterna börjar gå i pension. Det är det vi kallar för en generationsväxling. Äldre försvinner ut, och unga kommer in. Men vi ska inte vara så naiva att vi tror att de unga kan ta de äldres platser. Vad som kommer att hända är ett antal kedjereaktioner med rationalisering, effektiviseringar och andra saker.

När vi lät forskarna titta på vad som händer på arbetsmarknaden när demografin ser ut så här kunde vi dra en gemensam lärdom. Det är att när stora ålderskohorter kommer ut på arbetsmarknaden händer det saker, men det är väldigt svårt att förutse vad som ska hända. Men om vi är medvetna om att det med stor sannolikhet kommer att bli spänningar och förändringar och kommer att hända saker, och om vi är förberedda på det, till exempel genom att ha skapat en möjlighet till introduktion, kan vi i alla fall rida på vågen. Det är ungefär, tror jag, vad vi kan göra.

Det gäller alltså att skapa en förberedelse för att det under de närmaste åren finns en dynamik på arbetsmarknaden. Om vi då kan se till att hjälpa och underlätta för unga att komma in så slipper vi öka gapet mellan ungas arbetslöshet och övrigas.

Ordföranden: Då får ledamöterna formulera en fråga och helst rikta den till någon eller till flera. Om det är någon av er andra som skulle vilja kommentera eller svara utifrån något svar som kommit upp så ska vi försöka hantera det – under förutsättning att inte alla räcker upp handen, förstås.

Patrik Björck (s): Vad vet man? är frågan som ställs här i dag. En sak som vi vet är ju att långtidsarbetslösheten bland ungdomar har mångdubbblats det senaste året. Det är så att säga en sak som vi känner till.

Anders Forslund säger här att problemet växer med tiden och att det är viktigt att fokusera på den grupp som har problem och inte sprida ut generella insatser över den stora gruppen. Så uppfattade jag i alla fall kortfattat Anders Forslunds personliga konklusion. Som jag upplever det är det vi har sett det sista året just att man har gjort så. Man har spridit ut insatser generellt och inte fokuserat på de unga som har problem. Jag skulle vilja få en kort kommentar från Anders Forslund om det.

Det vi vet är ju att långtidsarbetslösheten bland unga har mångdubblats, och det vi vet är att insatserna har varit generella.

Anders Forslund (IFAU): Till att börja med ska man vara lite försiktig med den här mångdubblingen, därför att delvis är detta något som följer av statistikomläggningar. Vi har en statistikomläggning där vi ändrat mätmetoder. Den ändringen av mätmetoder kan man på väldigt goda grunder anta huvudsakligen påverkade den uppmätta nivån på arbetslösheten bland unga. Förmodligen har SCB i dag korrigerat siffrorna. Jag har inte sett dem, men förmodligen är det så att om man bara jämför gamla AKU-siffror med nya AKU-siffror så är skillnaden störst när vi tittar på gruppen unga, och vi har justerat upp. En annan uppjustering som är på gång är att vi kommer att räkna studerande som söker jobb som arbetslösa, vilket vi tidigare inte har gjort. Då måste man också vara noggrann med vad det är man mäter.

Vi kan bortse från det och i stället titta på generella kontra riktade insatser. Jag håller med dig om att det är lätt att uppfatta det som lite mera generellt när vi talar om arbetsgivaravgiftssänkningar för arbetsgivare som har anställda i åldern 18–24 år, eller kanske till och med 17–24 år. Det är klart att den subventionen faller över alla arbetsgivare som anställer personer som är unga, och man kan på goda grunder anta att väldigt många av dessa skulle ha fått jobb ändå. Min gissning är därför att det är ganska dyrt netto per skapat jobb i den ålder som är avsedd.

Men det är ju också så att vi inte vet vad som kommer ut ur de nya ungdomsprogrammen. Det stora exemplet på detta tycker jag nog handlar om arbetsgivaravgiftssänkningen.

Patrik Björck (s): Frågan var: Uppfattade jag dig rätt, att du inte förespråkar generella metoder utan förespråkar riktade metoder? Det skulle jag vilja ha ett konkret svar på.

Anders Forslund (IFAU): Det konkreta svar som jag skulle vilja ge är att jag tycker att man, oberoende av den arbetslöses ålder, ska försöka hitta en lämplig insats. Därmed ska man försöka identifiera de personer som kommer till förmedlingen och som är i störst behov av hjälp. De ska också få hjälp. Alla ska inte få det. Man ska inte få det på grund av ålder eller på grund av att man har sitt ursprung i något utomeuropeiskt land eller vad det nu kan vara för speciella grupper man är inriktad på, utan man ska få hjälp därför att det är en rimlig prognos att man kommer att ha svårt att hitta jobb.

Anna König Jerlmyr (m): Anders ska få svara på även min fråga.

Anders, du nämnde ju en så framgångsrik insats i ett exempel från England, NDYP. Jag tänkte fråga om du kan visa på några arbetsmarknadspolitiska program och insatser som har visat sig mer effektiva i Sverige, och om du också kan berätta om några program som kanske har visat sig inte ge resultat och vara effektiva.

Anders Forslund (IFAU): Får jag be om ett klarläggande: Gäller det arbetsmarknadspolitiska insatser i allmänhet eller för unga?

Anna König Jerlmyr (m): Det gäller unga.

Anders Forslund (IFAU): Vi vet ganska mycket om vad som inte har fungerat, därför att den största andelen forskning avser 1990-talsförhållanden, och då fungerade ingenting. Det är väl det korta svaret.

Det fanns ett program under 1990-talet som enligt de utvärderingar jag känner till generellt visade sig fungera, och det programmet var anställningsstöd. Där var unga inte så där väldigt överrepresenterade – det var i alla fall inte ett ungdomsprogram. Det som inte fungerade bra och som var ett specialdestinerat program för unga var det som hette Ungdomspraktik enligt de utvärderingar som finns.

Ulf Holm (mp): Anders Forslund sade att vi måste bli bättre på att identifiera de grupper som står långt ifrån när det gäller ungdomar. Jag skulle nog vilja påstå att de flesta insatser vi politiker försöker göra är för dem som står långt ifrån. Problemet är att identifiera rätt grupp.

Då ska man ha riktade insatser, för det är det bästa. Och det enda jag tycker vi håller på med här i riksdagen är riktade insatser till olika grupper. Men ingenting verkar fungera. Det är rätt förödande att höra Riksrevisionen säga att tre fjärdedelar av arbetsförmedlingarna inte kan ge ett fullgott stöd innan man kommer till programmen och att hälften av arbetsförmedlingarna inte gör ett bra jobb för de ungdomar som är i programmen. Det är en rätt förödande kritik.

Frågan är: Vad ska vi göra bättre? Det spretar ju något otroligt här, tycker jag. Jag tycker det låter som om riktade insatser, till exempel stärkt anställningsstöd, verkar vara bra. Men hur ska vi identifiera ännu bättre än vad vi gjort hittills?

När det gäller Riksrevisionens utredning vill jag fråga: Jämförde ni också med bemanningsföretag och till exempel Blatteförmedlingen? Privata arbetsförmedlingar fanns väl inte vid den tidpunkten, men tittade ni på andra sätt också eller bara på den så att säga traditionella arbetsförmedlingen?

Charlotta Gustafsson (Riksrevisionen): Vi riktade granskningen mot bara arbetsförmedlingen och AMS.

Anders Forslund (IFAU): Jag vet inte hur mycket det är värt, men det pågår ju en försöksverksamhet i dag i Gävleborgs län med användning av någonting som kallas ett *profiling*-instrument, vilket i sin tur är baserat på en studie som vi har gjort på IFAU, där vi har använt den information som finns i Amsrika register för att skatta sannolikheten för att en person som dyker upp på förmedlingen kommer att vara arbetslös i minst sex månader. Vi vet naturligtvis inte hur det här kommer att fungera, men resultaten i det vi gjorde såg väldigt lovande ut, tycker jag. Jag hoppas att det kan komma till användning.

Annika Qarlsso (c): Min fråga tangerar Ulf Holms fråga. Det jag funderar lite på är detta: Har man någonstans identifierat vad det är för gemensamma saker som gör att man har svårt att ta sig in i arbete? Jag riktar mig lite grann till både Lil och till Anders. När det gäller utbildning ser vi att vi har en stor grupp ungdomar som inte tar sig igenom med godkända betyg i gymnasiet, till exempel. Är det en grupp som vi ser är i högre grad representerad i det här, och finns det andra specifika saker som ni ser att man kan identifiera som är orsaker till att man inte tar sig in?

Anders Forslund (IFAU): Jag är inte beredd att på rak arm säga exakt hur illa det är att inte ha ett komplett betyg från gymnasiet. Det vi ser i statistiken är att ju bättre utbildad man är, desto lättare har man att få jobb. Det sambandet är väldigt tydligt. Men hur mycket sämre det är för den lågutbildade gruppen vet jag inte.

Vi har på vår agenda att göra en specialstudie just av det som på amerikanska brukar kallas *high school dropouts*, men vi har inte hunnit göra det än.

Vi kan titta på den *profiling*-historia som jag just talade om. En av de små övningar som vi gjorde då – det gäller alla som kommer till förmedlingen, inte bara unga – var att vi tänkte: Anta nu att man bara använder sig av sådana faktorer som man tycker är självklara, till exempel dålig utbildning, invandrare från Mellanöstern eller vad det nu skulle kunna vara för någonting som man, kanske fördomsfullt, tror ska vara en svår faktor på arbetsmarknaden. Det visade sig att man inte kommer så långt genom att bara fokusera på de faktorerna. Vi får väldigt mycket bättre resultat när vi utnyttjar all information i AMS register.

Luciano Astudillo (s): Jag tänkte revoltera lite och ställa två stycken frågor. Tack för jättebra dragningar! Det är alltid bra att få lite input till den verksamhet vi har här.

Den första frågan rör de kommunala ungdomsprogrammen och ungdomsgarantin. Det finns ju all anledning att diskutera innehållet i flera av dem och hur man kunde ha utvecklat dem. Jag funderar lite på vad man vet om hur det skulle ha varit om de inte funnits. De är ju utvecklade nu sedan årsskiftet, och vi väntar fortfarande på jobbgarantin. Vad vet vi om just det, när vi skickar ungdomar från aktivitet i måhända bristfälliga ungdomsprogram och ungdomsgaranti till ingenting alls? Det är väl det som vi har sett hittills under det här året. Oavsett siffran över hur många det är så är fler ungdomar passiva nu i stället för att vara i de program som fanns tidigare. Vad vet man om det? Det är den första frågan.

Den andra frågan rör en för mig helt obegriplig sak när det gäller jobbgarantin, som någon forskare kanske kan reda ut. Det gäller a-kassan. Jag förstår inte riktigt detta. Den politiska debatten sparar vi till sedan, men det är ju så här: Ungdomar förväntas betala in lika mycket till a-kassan, men de ska få sämre ersättning sedan än andra från den. Vad finns det för underlag i vetenskapen för att ha en sådan lösning? Kan ni hjälpa mig?

Vi säger ju att det här bara är en fråga om ideologi, och så pangar vi på, men vad vet man om det där?

Anders Forslund kanske kan försöka svara på den första frågan, och när det gäller den andra tror jag att AMS har gjort någon rapport om långvarigt utanförskap och att vara ung och utanför. Det finns ju många som kan det där.

Anders Forslund (IFAU): Det korta, enkla svaret är att vi inte har gjort någonting som utnyttjar den aktuella situationen. Vi är ju tyvärr forskare som är tillbakablickande – med nödvändighet, skulle jag vilja påstå.

Ett problem när vi vill jämföra med KUP och UG är att vi ju inte vet vad de innehöll. Det är ett avgörande problem. Det finns några sporadiska nedslag i form av enkätstudier där kommunerna har tillfrågats om vad man gjort, men det finns ju ingen systematisk dokumentation av de här programmen på samma sätt som det har funnits för AMS verksamhet, tyvärr. Vi tror oss kunna säga att de förmodligen inte fungerade, men vi vet inte varför, därför att vi inte riktigt vet vad de innehöll – annat än att det var väldigt många blommor som blommade.

Bo Bylund (AMS): Det kom en fråga om vi har gjort någon studie om att vara i en åtgärd jämfört med att inte vara i en åtgärd när det gäller ungdomar. Jag kan inte erinra mig att vi har gjort någon sådan studie. Vad vi gör är ju att försöka studera hur det går om man är i ett program och vad det leder till. Hur många lämnar programmet till arbete eller kanske till utbildning när det gäller ungdomar? Sedan jämför man mellan olika typer av program.

Där är det som Anders Forslund säger: Vissa program är bättre än andra. Jag kan också bekräfta att just de kommunala programmen i alltför låg grad har varit målstyrda från vår sida för att leda till arbete.

Samtidigt kanske man ska erinra sig att de här programmen också kom till vid en tid då arbetslösheten var väldigt hög, inte minst ungdomsarbetslösheten. Programmen byggde ju också väldigt mycket på tanken att det oftast är bättre för en ung människa att finnas i en aktivitet där man ändå kan lära sig något, göra något eller praktisera jämfört med att inte vara i någon aktivitet alls. Det låg ju vad jag förstår i väldigt hög grad till grund för uppbyggnaden av stora garantier, som framför allt ju skedde under 1990-talet.

Bo Lundgren (IAF): Eftersom ordet arbetslöshetsförsäkring dök upp i frågan kände jag mig naturligtvis omedelbart kallad.

Arbetslöshetsförsäkringen ska ju vara en omställningsförsäkring. Då kan man ställa en sådan fråga när det gäller ungdomar. Den första utgångspunkten man bör ha klar för sig är att en ganska liten andel av de arbetslösa ungdomarna över huvud taget är berättigade till arbetslöshetsförsäkring. Vi håller på och tittar på det nu. Vi har inga riktigt färdiga resultat, men mycket tyder på att det är högst kring en tredjedel av de arbetslösa ungdomarna som har rätt till arbetslöshetsförsäkring. De andra står alltså utanför det försäkringsskyddet av den enkla anledningen att de inte uppfyller de grundläggande villkoren för att få ersättning.

Luciano Astudillo (S): Jag vill bara kort rikta mig till Forslund. Jag förstår att ni inte har kunnat undersöka vad som hänt det här året, men jag har för mig att jag för länge sedan har läst någon forskning om det här med passivitet kontra aktivitet och vad konsekvensen blir för unga människor som långvarigt är passiva kontra att de är aktiva på något sätt. Har ni inte gjort några studier? Är det kanske före din tid också?

Anders Forslund (IFAU): Det vi har gjort, om vi börjar i den änden, som jag kan dra mig till minnes är de studier från 1990-talet om framför allt ungdomspraktiken där man åtminstone gjorde försöket att jämföra med vad utfallet skulle ha blivit om man inte hade deltagit i något program. Ungdomspraktiken var då åtminstone på ett eller två års sikt negativ jämfört med alternativet. Sedan kan man diskutera om man faktiskt lyckades göra det man skulle med den utvärderingen, men det är inte helt omöjligt att man faktiskt gjorde det.

Möjligen skulle jag säga något om den här distinktionen som man ofta gör mellan å ena sidan program, synonymt med aktivitet, och å andra sidan icke – program, synonymt med icke – aktivitet. Om man tar på allvar vad som borde hända när man är på förmedlingen – inte nödvändigtvis vad som händer när man är på förmedlingen – så är det ju inte passivitet som är alternativet till att gå i program. Man ska med hjälp av förmedlingens resurser på ett så effektivt sätt som möjligt försöka hitta ett jobb. Det är det som det handlar om.

Min tolkning av mycket av det vi såg under utvärderingarna av 1990-talet är att det sannolikt var bättre att söka jobb med hjälp av förmedlingens resurser än att gå en del program som inte tycktes fungera.

Bo Bylund (AMS): Jag vill bara säga att det självklart är jättebra om ungdomar som inte är i en åtgärd ägnar större delen av dagen åt att söka jobb och andra liknande aktiviteter, men man ska komma ihåg det som sades alldeles nyss: Det är väldigt få ungdomar som har a-kasseersättning. Det innebär att man inte kan tvinga ungdomar som inte har någon ersättning att söka arbete. Det betyder att många ungdomar med dåligt självförtroende, dålig utbildningsbakgrund och dåliga sociala nätverk naturligtvis riskerar att hamna i passivitet, trots att vi tycker att det är väldigt dåligt.

Jag vill göra ett litet kort tillägg också: En förklaring till ungdomsprogrammen är ju också att det för vissa ungdomar var en ersättningsfråga. De byggdes upp också för att man, när man var i program, ändå skulle ha någon form av grundersättning, eftersom man inte har a-kassa.

Josefin Brink (v): Den här frågan riktar jag lite till den det vederbör, och det kan nog vara flera stycken. Jag tänker på att man nu ska lägga om AKU:n så att man ska räkna in studerande som söker arbete som arbetssökande, så att säga. Den första, raka frågan är helt enkelt: Hur kommer man då att klassificera studerande som söker arbete? En färsk undersökning visar att över 40 procent av de heltidsstuderande i dag arbetar en vanlig vecka. Allt fler studerande arbetar parallellt med sina studier på grund av att studiemedlet är så lågt att man anser att man inte kan klara sig på det.

Frågan är helt enkelt: Kommer personer som studerar och som söker arbete i syftet att så att säga fylla upp studielånen att klassificeras som arbetssökande? Kommer man att kunna utläsa om det här handlar om personer som egentligen hellre vill jobba men studerar för att det inte finns några jobb eller om det helt enkelt handlar om personer som söker arbete därför att de inte klarar sig på sina studiemedel?

Sedan undrar jag lite generellt en annan sak. Det här är ju rimligen kommuniserande kärl, alltså andelen studerande, villkoren för studerande och andelen unga som är arbetslösa och arbetssökande. Det har pratats mycket om att det är så många som har studerat att etableringsåldern har stigit och att det ger något slags undanträngningseffekt. Men man måste ju också fråga sig då: Finns det inte en risk, när nu studiemedlen urholkas alltmer, för dels att det blir fler personer som egentligen skulle vilja studera men som finner att de måste arbeta i stället, alternativt måste arbeta parallellt med studierna, dels att alla de studerande som anser sig vara tvungna att arbeta samtidigt som de studerar faktiskt ger undanträngningseffekter på arbetsmarknaden som är ganska olyckliga – alltså att de tar arbetstillfällena som andra ungdomar rimligen också konkurrerar om, fast på betydligt sämre villkor eftersom de är hänvisade till att försörja sig på detta arbete?

Elin Rosenberg (SFS): Jag ska försöka svara på en liten del av frågan. Det är så att i och med a-kasseomläggningen, som gjordes i början av året, kan inte studenter längre vara arbetslösa efter att de har tagit sin examen.

Detta betyder att man måste vara arbetssökande en stor del av slutet av studietiden. Man måste ha ett jobb när man är klar med sitt examensjobb för att vara garanterad en inkomst.

Det här tror jag definitivt har ökat andelen studerande som är inskrivna hos AMS. Det här gör att vi studenter inte längre har någon omställningsförsäkring mellan studier och arbete. Vi kan inte vara arbetslösa efter avslutade studier, utan vi måste ha ett jobb när vi slutar. Hur man ska lösa det här är någonting som jag tycker att arbetsmarknadsutskottet ska fundera lite omkring, för det tar tid att gå från studier till jobb. Det kan vara så att man behöver flytta efter studierna eller liknande, och då behövs en försörjning. Det behövs en omställningsförsäkring.

Anders Sundström (SCB): Om jag uppfattade frågan rätt gällde den hur man klassificerar studenter som jobbar. I AKU är det så att om man jobbar en timme i veckan så är man sysselsatt och inte arbetslös. Jobbar man alltså under sin studietid så är man sysselsatt.

För att klassas som arbetslös i AKU krävs tre saker. En är naturligtvis att man saknar ett jobb. Det andra är att man söker jobb aktivt och har gjort det de senaste fyra veckorna. Det sista kriteriet är att man också kan ta ett jobb den innevarande veckan och de kommande två veckorna. Uppfyller man inte de här kriterierna så kan man inte klassas som arbetslös i AKU.

Det är ungefär en sjundedel av alla studenter som också är arbetslösa.

Josefin Brink (v): Det var min fråga. Man måste alltså inte vara arbetssökande på så sätt att man som student måste vara beredd att ta ett heltidsjobb för att klassificeras som arbetssökande, utan det gäller helt enkelt att man söker något jobb.

Ordföranden: Anders Sundström nickar, så vi tolkar det som ett ja.

Anders Forslund (IFAU): Min namne sade det mesta av det jag hade tänkt säga.

Jag vill bara lägga till en sak. Jag tror att man ska vara väldigt noggrann med att använda termer någorlunda exakt här. Säger man arbetslös så där utan reservation skulle jag vilja säga att man med det borde mena det man mäter via arbetskraftsundersökningarna på SCB. Då vet vi vad det är vi pratar om.

Man kan vara arbetslös utan att uppbära ersättning från a-kassan till exempel. Det är alltså inte så att man som student inte blir arbetslös om man söker jobb och inte får ett efter examen. Man blir arbetslös utan ersättning, vilket är en annan sak.

Hans Backman (fp): Jag är från Gävleborg och tänkte fråga lite grann om Gävleborgs profilsystem. Jag är glad att det tycks vara positivt.

Jag hade en annan fundering. Det är lite olika bud. Det finns en mindre grupp unga som ändå har svårare problem än andra att komma in. Jag funderar lite på hur stor den gruppen är. Har man tittat på den gruppen

även framdeles? Hur stor del av de personerna får sedan långvariga problem med arbetslöshet även senare i livet? Är det en väldigt stor del, vilket jag kan tänka mig? Jag vill ändå ha svar på om man har tittat på det.

Ordföranden: Vem hade du tänkt skulle få ge svar på det?

Hans Backman (fp): Jag tror att det blir Anders Forslund.

Anders Forslund (IFAU): Det som pågår i Gävleborg är försöksverksamhet. Det är huvudsakligen såvitt jag förstår tänkt att se hur det går att få det operativt rent praktiskt.

Sedan hoppas vi på IFAU att det ska följas av en försöksverksamhet där man ger goda möjligheter att utvärdera effektiviteten i instrumentet när man väl har fått det att fungera.

De signaler jag har fått via kontakter på AMS är att de förmedlare från Gävleborg som min sagesman har talat med är väldigt nöjda och tycker att det är ett intressant tillskott till medelsarsenalen. Tanken är att det ska hjälpa förmedlaren att göra en bättre bedömning, och förhoppningsvis bidrar det till det. Det finns säkert andra som kan mer om långsiktiga problem. Jag skulle tro att till exempel Lil har studerat det mer än jag. Vi har en studie från IFAU som tittade på dem som gick ut yrkesinriktade gymnasiestudier under tidigt 1990-tal.

Vi följer syskon där en ena råkade bli arbetslös och den andra inte i upp till åtta år efter att de gick ut skolan. Det visar sig att det även på lång sikt är skadande att komma ut till arbetslöshet efter skolan jämfört med att inte göra det. Även om jag kanske kunde tolkas som att jag bagatelliserar ungdomsarbetslösheten som problem vill jag absolut inte göra det. Det är inte bra att som ung komma ut och inte hitta ett jobb.

Vad jag försöker säga är att man så gott det nu går bör identifiera dem som riskerar att få dessa problem snarare än att sprida insatserna över alla ungdomar.

Tomas Tobé (m): Med risk för att bli tjatig har också jag två frågor till Anders Forslund.

Du gav en rätt dyster bild generellt sett över hur åtgärder för ungdomar har fungerat i sättet att bereda väg till ett nytt arbete.

En följdfråga till det blir: Menar du också att man skulle kunna hävda att åtgärderna i sig har bidragit till att förlänga tiden i arbetslöshet för ungdomar? Eller är det att överdriva bilden av hur åtgärderna har fungerat?

Det andra är mer en följdfråga på din kommentar om att inte göra åtgärderna alltför generella. Ställer man det i relation till den kommande jobbgarantin för ungdomar undrar jag: Anser du egentligen inte att man ska ha en jobbgaranti för ungdomar som baseras på en ålderskategori?

För egen del menar jag att om vi har fått en etableringsålder på arbetsmarknaden som är i linje med min egen ålder är det ett tillräckligt krisläge för att man behöver en sådan åtgärd.

Anders Forslund (IFAU): Det vi tittar på när vi gör studierna vad gäller effekter av olika typer av arbetsmarknadspolitiska insatser är lite olika saker. Vi kan titta på hur snabbt man går till arbete. Det är ett utfallsmått. Det använder vi ganska ofta. Där har vi aktuell statistik tillgänglig från AMS väldigt snabbt och kan göra det i ett ganska tidigt skede.

Med samma typ av statistik kan vi också titta på sannolikheten att vid en given tidpunkt efter programinträde fortfarande vara inskriven vid förmedling, som i någon mening är ett mått på icke-jobb.

De här två typerna av mått talar egentligen i våra studier ungefärligen samma språk. Man flödade under 1990-talet långsammare till arbete om man gick i program, och man hade vid framtida tidpunkter en högre sannolikhet att finnas kvar i registren.

Vi kan också titta på andra utfall ibland när vi har mer gott om tid på oss att göra våra utvärderingar. Vi kan titta på sannolikheten att ha ett jobb, som vi kan hitta i SCB:s statistik. Vi kan titta på sannolikheten att bo i ett hushåll där man har socialbidragstagande.

Allmänt sett brukar de måtten tala ungefärligen samma språk när vi har möjlighet att göra alla sakerna.

När det gäller jobbgaranti borde egentligen min kollega Oskar Nordström Skans vara här och tala om ungdomars etablering på arbetsmarknaden. Det har han tittat på i mycket större utsträckning än vad jag har gjort.

Det som har hänt, med mitt minne av hans studier av ungdomars etablering, är framför allt att när vi har förlängt gymnasieskolan med ungefärligen ett år och gjort rekryteringen bredare har också etableringen på arbetsmarknaden tagit ungefärligen ett år längre om vi jämför över tiden vad som händer.

Den dramatiska förändringen att allting tar väldigt mycket längre tid är jag inte säker på faktiskt har stöd i den statistik som finns. Det är naturligtvis så att etableringen blir senare därför att en större andel av dem som går teoretiska linjer också går vidare till högskolan efter högskolans utbyggnad under 1990-talet. Det finns inga våldsamma hopp i saker. Det är i varje fall mitt minne av det arbete som Oskar har gjort.

Desirée Pethrus Engström (kd): Jag har en fråga i första hand till Charlotta Gustafsson. Ni gjorde ändå en ganska rejäl studie på ungdomsarbetslösheten.

Jag har en fundering kring neuropsykiatriska funktionshinder. Det finns många ungdomar med det. Det sägs att var tionde person har det. Jag funderar lite på hur vi hjälper de ungdomarna. Såg ni i er undersökning om man identifierade ungdomar med den här typen av problematik? Vilka åtgärder satte man i sådana fall in? Jag tänker mig att det finns ganska många. Vi läser i tidningarna ibland om att många av dem har väldigt svårt att komma in på arbetsmarknaden. De har jättesvårt att få jobb.

Sedan vill jag vända mig till Lil. Du sade att människor går ut och in i systemet, och du tycker inte att det är riktigt. Det är 972 ersättningsdagar på tre år. Min fråga är lite grann: Är det så att du upplever att ungdomar tycker att det är en inkomsttrygghet? Eller är det att de kommer tillbaka för att få hjälp att hitta en varaktig anställning? Vad är problematiken?

Är det så att vi har en ny generation där man vill ha jobb under kort tid, man vill resa och man gör på ett annat sätt jämfört med tidigare? Är det någonting vi ska ha med i våra tankar när vi hittar stödformer för ungdomar?

Jag har också en fråga till Bo Bylund. Hur driver ni frågan om metodikutveckling? Hur hittar man bra metoder för att jobba med ungdomar? Mycket av detta handlar om att vi oftast inte har några bra metoder för att hjälpa ungdomar. Finns det metodikutvecklingsenheter som jobbar inom AMS?

Charlotta Gustafsson (Riksrevisionen): Jag måste tyvärr meddela att vi nog inte i den här granskningen har ett så detaljerat material om särskilda insatser för särskilda grupper som du efterfrågar.

Lil Ljunggren Lönnberg (Unga till arbete): Man kan fundera på vad det betyder att unga går ut och in på arbetsförmedlingen under en så lång tid. Delvis kan man säga att det är bra att unga gör det. De prövar på tillfälliga jobb, och det är en ingång.

Vi träffade väldigt många unga under vår utredningstid som vittnade om den hopplöshet de kände av att inte hitta sin plats. Det tar lång tid att etablera sig och därmed kunna skaffa bostad och ha råd att göra olika saker.

De som utnyttjar tiden till att resa och göra spännande saker är en väldigt liten del av alla unga. Det är snarare så att unga tappar motivationen och riskerar att hamna utanför. De blir en del av gruppen som står väldigt långt ifrån och har behov av väldigt starka insatser.

Vår bedömning när vi tittar på det är att det inte alls är säkert att man ska ha åtgärder för unga, men man ska se unga. Unga har en speciell problematik med att de inte känner till särskilt mycket om arbetsmarknaden. De känner också till förvånansvärt lite om samhället. De behöver alltså väldigt elementär hjälp på arbetsförmedlingen när de kommer dit.

Det är viktigt att man hittar sätt att få dit ungdomar och aktivera dem. Man ska hjälpa dem och visa dem hur de skapar sina nätverk och tar kontakter med arbetsgivare för att undvika detta problem. Det är inte bra för unga att gå arbetslösa så länge.

Bo Bylund (AMS): Jag svarar lite senare, om det går för sig. Det är en av de frågor som jag kommer att ta upp i mitt inlägg. Det kan ställas kompletterande frågor efter inlägget, för att effektivisera.

Ordföranden: Då gör vi så. Vi är inne i en period av stor effektivitet, och detta är ett bra bevis på det.

Inger Ashing (Ungdomsstyrelsen): Jag vill bara understryka det Lil sade om unga och deras attityder till arbete. På Ungdomsstyrelsen gör vi återkommande attityd- och värderingsstudier. Där ställer vi bland annat frågor till unga om vad de har för inställning till arbete.

Om man tittar på utvecklingen över tid ser vi att fast anställning blir allt viktigare. Vi kommer att lämna en rapport till regeringen den 31 oktober för hur det ser ut år 2007. Där ser vi att det har ökat ännu mer än vad det har gjort tidigare. Bilden av unga som en grupp som är intresserad av korta tillfälliga anställningar stämmer inte med vad unga själva säger.

Ulrika Stuart (Företagarna): Det är kanske dags att komplettera svaren lite grann med efterfrågesidan. Allting här rör att det finns en mängd ungdomar som vill ha ett jobb, men vem är det som ska anställa dem?

Jag jobbar på en organisation som heter Företagarna och organiserar 55 000 företagare, framför allt småföretag. Deras inställning till ungdomar och vad de efterfrågar kanske också är en intressant pusselbit i diskussionen. Den har rätt mycket handlat om åtgärder och analyser men kanske inte så mycket om vad man säger i verkligheten och vad som krävs för att man ska vilja anställa de unga. Det kan kanske vara dags för lite optimistisk statistik. Det är väldigt många småföretag som efterfrågar arbetskraft just nu. De har ingenting emot att anställa unga.

Av alla de reformer som har genomförts på sista tiden är sänkta arbetsgivaravgifter för unga den mest populära när vi mäter vad småföretagare tycker. Av våra medlemmar kan 78 procent tänka sig att ta emot en lärling. Lärlingssystem är väldigt efterfrågat och populärt. Man behöver utveckla formerna för det, kontakterna mellan företag och utbildningar och företag och de arbetslösa.

Det är kanske också dags att lyfta blicken lite grann och konstatera att Sverige är ganska så unikt. I varje fall har vi grannländer som Danmark där ungdomsarbetslösheten är ungefär en tredjedel av den svenska.

Där är en stor skillnad hur arbetsrätten fungerar för de unga. Det har vi också en del kompletterande synpunkter på som min kollega ska föredra här. Det finns en hel del att göra om man börjar i den änden i stället. Hur ökar man efterfrågan på unga på arbetsmarknaden?

Sedan har jag en liten kommentar till Lil Ljunggren Lönnberg. Ett av hennes förslag var att arbetsmarknadens parter skulle utveckla systemen. Av alla företag med 1–59 anställda har 50 procent inte kollektivavtal. Om man bara fokuserar på arbetsmarknadens parter missar man en mängd små arbetsgivare som är rätt positivt inställda till unga. Jag tror att man måste vidga det därifrån. Min kollega Anders Fogelberg ska berätta vad vi tror man behöver göra på arbetsrättens område för att öka efterfrågan.

Anders Fogelberg (Företagarna): Jag heter Anders Fogelberg och jobbar som jurist på Företagarna. Det har framkommit bland annat att när unga kommer ut på arbetsmarknaden är de inte klara att börja arbeta. Utbildningen är inte fullständig, utan det krävs också erfarenhet.

Nu har man möjlighet till provanställning i ett halvår. Det är ofta inte tillräckligt för att kunna göra utbildningen i ett litet företag. Man kanske lär känna personen och ser att det är en bra person. Men att kunna erbjuda en introduktion och låta personen lära sig till exempel en maskin kan ta ett år. Därför föreslår vi att man ska öka provanställningstiden från ett halvår till ett år.

Vidare tycker vi också att det ska vara möjligt att provanställa innan en person får en visstidsanställning. Som det är i dag kan man om en person ska ha en vikariatsanställning inte provanställa personen innan dess. Det är ett annat förslag som skulle kunna hjälpa att få in människor på arbetsmarknaden och då speciellt unga.

Elisabeth Svantesson (m): Väldigt många frågor har blivit ställda, och väldigt många bra svar har givits. Jag har en liten fundering.

Vi vet att gruppen arbetslösa ungdomar är en heterogen och rörlig grupp. Jag skulle vilja veta om den grupp som riskerar och tenderar att hamna i arbetslöshet lite längre är mer homogen. Vad vet vi om den? Annika var inne på det. Jag skulle önska lite djupare svar. Finns det kännetecken, och vilka är de kännetecknen? Jag tycker att den som känner sig manad ska svara, så att vi kan få lite variation.

Inger Ashing (Ungdomsstyrelsen): Jag tänkte återkomma till det under mina tio minuter. Jag säger precis som Bo och ber att få återkomma till den frågan sedan.

Elisabeth Svantesson (m): Det är bra. Då får jag ett långt och bra svar.

Matilda Ernkrans (s): Först vill jag säga att jag över huvud taget inte försvarar arbetsmarknadsåtgärder som inte är tillräckliga för vare sig unga eller inte så unga. Det är naturligtvis så att vi måste fundera rejält på hur vi kan förbättra vår arbetsmarknadspolitik. Samtidigt känner jag att vi måste kunna vår historia för att kunna fatta rätt beslut inför framtiden.

Jag var en av dessa unga. Jag gick ut gymnasiet år 1992. Det fanns i princip inte ett jobb någonstans. Av hela min klass var jag den enda som så småningom fick en ungdomspraktik, och jag fick den dessutom på arbetsförmedlingen. Jag vill att vi ska minnas hur det var.

När jag sedan jobbade på arbetsförmedlingen åkte vi runt och delade ut a-kassekort. Vi kämpade febrilt för att för att få tag i några arbetsgivare som ens funderade på att plocka in någon som var arbetslös. Men de fanns inte. De hade fullt sjå att få sina företag att gå runt och överleva.

Det finns mycket spännande här. Lil Ljunggren Lönnberg och också andra talade om mycket spännande saker. Just detta att vi måste kunna vår historia för att fatta rätt beslut inför framtiden gör att jag riktar min fråga till Anders Forslund. Jag förstår inte riktigt när du säger att den forskning som finns är gjord framför allt under 1990-talet. Du sade själv att det då inte var speciellt mycket som fungerade.

Du talar om de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som ändå fanns för unga. De var räddningen för oss som var unga och arbetslösa. Vi fick i varje fall komma ut någonstans utanför tv-rummet, vi fick i varje fall någon ersättning, och så vidare. Vi fick någon sorts mer erfarenhet än vad vi hade fått med oss från skolan. Du säger att de åtgärderna inte fungerade. Samtidigt säger du att man kan se över tid att unga arbetslösa har kortare tid i arbetslöshet. Även om de oftare kommer tillbaka har de kortare tid i arbetslöshet. Du sade också att det som är det riktigt problematiska är när människor är arbetslösa länge. Det får jag inte riktigt att gå ihop. Jag har stor respekt för forskningen, men hur kan man så kategoriskt säga: Det här fungerande inte alls?

Man kan åtminstone se att vi som fanns där på 1990-talet i varje fall slapp att gå hela 1990-talet utan någon som helst kontakt med arbetsmarknaden. Det kanske är en lite flummig fråga.

Anders Forslund (IFAU): Jag minns också historien. Vi börjar med effekter av program. Jag ska göra en liten kort utläggning.

Vad är det vi försöker göra när vi tittar på effekterna av program? Vi försöker ställa en fråga om de personer som gick in i program, till exempel ungdomspraktiken i början av 1990-talet. Vi kan lätt se hur det gick för dem. Det kanske alltid är så lätt, men det finns statistik som vi kan använda för att se vart dessa personer tog vägen.

Den svåra sidan i en utvärdering är att ställa frågan: Hur skulle det ha gått för dessa personer om inte ungdomspraktiken eller något annat program hade satts in? Vi kan naturligtvis aldrig vara säkra på att vi gör rätt.

Det vi måste göra är att jämföra med andra arbetslösa som ser ut så lika som möjligt, med de mått vi nu kan ta fram för vad som är så lika som möjligt. Sedan ser vi hur det går för dem som gick programmet och jämför med dem som inte gick programmet och ser så lika ut som möjligt. När man gör på det viset med ungdomspraktiken på 90-talet såg ungdomspraktiken inte bra ut. Den förlängde vägen till arbetsmarknaden, enligt de resultat vi har. Den förlängde visserligen vägen något mindre än vad arbetsmarknadsutbildningen gjorde ungefärligen samtidigt. Den var ännu sämre.

Icke desto mindre tycktes det, med den typ av studier som vi har gjort, försvåra inträdet arbetsmarknaden snarare än tvärtom. Vi kan aldrig vara säkra på att det är rätt, men vi har gjort så gott vi kan när vi gjort studierna. Jag vet inte om det var ett svar på frågan. Men det är så vi ser på det.

Jag vill möjligen tillägga en sak. Även åren 1991, 1992, 1993 och 1994 när den svenska konjunkturen nådde sitt sämsta läge efter 1920-talskrisen, skulle jag tro, var ungefärligen 10 procent av de jobb som fanns varje år nya.

Det var inte så att ingen anställde. Men däremot vet vi från andra studier att företag som anställer först och främst plockar dem som redan är anställda. Hittar de inte redan anställda så plockar de personer med kort arbetslöshetshistorik och så vidare. De som hade oturen att bli av med job-

ben eller inte kom in på arbetsmarknaden under tidigt 1990-tal, och som dessutom hade oturen att gå kvar ett tag utan jobb, hamnade väldigt dåligt under en lång period under 1990-talet. Det ser vi i de väldigt informationsrika register som AMS har.

Jan Ericson (m): Jag tyckte att det sista inlägget var ganska intressant. En väldigt viktig bit av synen på arbetslöshet framför allt för unga är tron på sig själv. Man ska tro att det faktiskt finns någon möjlighet att komma framåt i livet och få ett jobb.

Jag hörde Leif G.W. Persson säga en gång: Ungdomsarbetslösheten i dag är 20 procent. Det innebär att 80 procent av er som sitter här kommer att få ett jobb. Det är ett annat sätt att se på problematiken och att ingjuta lite mod.

Jag kommer då in på min fråga till Elin Rosenberg från studentkåren. Du nämnde förut att det var kraftiga försämringar när det gäller studenter som går ut från utbildningen och inte kan få någon a-kassa. Jag tyckte det lät lite konstigt. Även tidigare fanns det en karenstid på tre månader när du kom ut från högskolan innan du kunde få del av någon a-kassa. Dessutom var den ersättningen ofta väldigt låg, så låg att du knappast kunde leva på den.

Det innebär att redan tidigare var studenterna tvungna att söka jobb tidigt. Annars fick de i princip ett glapp på tre månader utan försörjning.

Jag är därför lite nyfiken. På vilket sätt har situationen försämrats för den genomsnittlige studenten? Vet du hur många studenter som fortfarande är arbetslösa tre månader efter examen?

Elin Rosenberg (SFS): Jag är den första att skriva under på att den a-kassa som fanns var väldigt dålig. Det var 90 dagars karenstid, och man fick den lägsta ersättningen, vilket innebar ungefär 5 000 kronor i handen. Men det var ändå många som utnyttjade den. När man talar om detta ska man komma ihåg att arbetsmarknaden nu är väldigt god, vilket är positivt. Alternativet för dem som inte får ett jobb vid examen i dag är att fortsätta studera. Det är det alternativ man har. Det innebär mer studieskulder, vilket är det sista vi vill ha.

Jag säger inte att det som fanns förut var bra. Men det fanns något om du föll mellan stolarna. I dag finns det inget. Det är mer studieskulder eller försörjningsstöd som finns. Du kan vara arbetslös utan ersättning och få stöd från anhöriga eller liknande medan du söker jobb efter examen.

En omställningsförsäkring mellan studier och arbete är något som skulle behövas.

Eva Westerberg (SACO): När det gäller den sista frågan om hur lång tid det tar är de senaste siffror jag har ett år gamla. Det tar ett år innan 75 procent av studenterna blivit etablerade på arbetsmarknaden.

Sven Yngve Persson (m): Våldigt mycket av det jag hade funderat på har blivit besvarat. Jag har ändå en fundering kvar som gäller något av de första anförandena.

Jag tror att det var Anders Forslund som sade att man såg en ökad jobbövergång hos ungdomarna strax innan de 100 dagarna hade gått. Min fundering är: Vad var det som gjorde att de hade en ökad anställningsbarhet precis innan de skulle in i en åtgärd?

Anders Forslund (IFAU): Vi vet inte med säkerhet vad resultaten beror på. Det vi kan se är att det sker en övergång till arbete som sätter i gång ganska markerat mycket tidigare för dem som är nästan 25 år än för dem som är drygt 25 år.

Det ligger så i tiden att det får en att tro att det har att göra med att de som är nästan 25 år med hög sannolikhet bedömer att de skulle hamna i program om de inte hittar ett jobb.

Vår tolkning av resultaten är att det huvudsakligen handlar om att de bedömer det som att det program som de kan komma att hamna i är så pass mycket sämre än ett jobb att de lägger på ett kol extra för att hitta ett jobb.

Ordföranden: Vi tar nu en paus, varsågod.

Ordföranden: Jag ser att ni fått röra på er lite grann. Välkommen tillbaka till den sista delen av hearingen. Vi kommer inledningsvis att få lyssna till tre kortare anföranden, på samma sätt som före kaffepausen, och därefter kommer det att finnas möjlighet för ledamöterna att ställa frågor innan vi avrundar vid halvtvåtiden.

Först ut är Jonas Olofsson. Han är företrädare för en utredning om en flexibla arbetsmarknadsutbildning och har nyligen också lämnat ett delbetänkande. Varsågod!

Jonas Olofsson (Utredningen om en flexibel arbetsmarknadsutbildning): Jag arbetar alltså, tillsammans med Åsa Sohlman, i utredningen En flexibel arbetsmarknadsutbildning. Av den nya regeringen fick vi i höstas ett tilläggsuppdrag att bland annat titta på villkoren för ungdomar som står långt från arbetsmarknaden. Det vi då gjorde var att i stort sett kartlägga gruppen unga arbetslösa. Vi diskuterade också olika bakgrundsfaktorer till arbetslöshet och relaterade arbetslösheten till utbildning. Jag tänkte här ta upp tre aspekter. Nu är det väldigt kort om tid, men jag antar att vi återkommer till ämnet lite senare i samband med frågestunden.

Den första aspekten gäller sysselsättningsförändringarna för ungdomar mot bakgrund av 1990-talskrisen, den andra gäller den utbildningsexpansion som skett sedan början av 90-talet och den tredje de förändrade försörjningsvillkoren mot bakgrund av utbildning och utbildningsinriktning. Vi tar upp alla dessa tre delar i vårt betänkande.

Den första, som alltså handlar om sysselsättningskrisen, är naturligtvis mycket grundläggande när vi diskuterar arbetslöshet och sysselsättning i dag. 1990-talskrisen innebar att ungdomars sysselsättningsgrad – med ungdomar avser vi personer i åldrarna 20–24 år – minskade med ungefär 20 procentenheter. Arbetslösheten ökade från 3 till 17–18 procent på bara ett eller ett par år. Dessa problem har fortsatt. Nu ser vi i och för sig en mer positiv utveckling, men sysselsättningen ligger fortfarande kvar på en betydligt lägre nivå än den gjorde under 1980-talet. Likaså ligger arbetslöshetstalen fortfarande kvar på betydligt högre nivåer än de gjorde före 1990-talskrisen.

Om vi tittar på åldersgruppen 16–19 år kan vi konstatera att dess sysselsättningsgrad i stort sett halverades i början av 1990-talet, från 50 till strax över 20 procent. I dag existerar knappast någon arbetsmarknad för den åldersgruppen. Det är, kan man säga, ett av resultaten av 1990-talskrisen, i kombination med de förändringar som skett inom gymnasieskolan.

Vad gäller utbildningsexpansionen ligger den på två nivåer. Vi har fått en mycket kraftig expansion, eller volymökning, när det gäller deltagandet i eftergymnasial utbildning. Andelen i åldersgruppen 20–24 år som går vidare till högskole- och universitetsstudier har fördubblats sedan början av 1990-talet. Men vi har också haft en kraftig utbildningsexpansion på gymnasial nivå. Om vi går tillbaka till 1980-talet ser vi att drygt 10 procent valde att inte gå vidare, eller över huvud taget tilläts gå vidare; skolan var ju inte öppen för alla. Då fanns fortfarande en grupp som alltså gick direkt från grundskolan ut i arbetslivet. I dag går 97–98 procent vidare direkt från grundskolan till gymnasieskolan. Det existerar knappast heller någon arbetsmarknad för gruppen i åldrarna 16–19 år.

Den tredje delen, som vi tar upp i vårt betänkande, handlar om försörjningsvillkoren relaterade till utbildning och utbildningsinriktning. Här har jag valt att ta upp tre grupper, och jag talar då hela tiden om åldersgruppen 20–24 år. Jag har valt att titta på den gruppen under år 2004.

Av 20–24-åringarna hade cirka 15 procent en utbildning som motsvarade enbart grundskolenivå, cirka 30 procent hade fullbordat en yrkesinriktad gymnasieutbildning och cirka 20 procent hade fullbordat en studieförberedande gymnasieutbildning.

Om vi då tittar på hur dessa grupper fördelar sig på arbetsmarknaden kan vi se att bland de förvärvsarbetande, alltså bland dem i åldrarna 20–24 år som huvudsakligen försörjde sig via förvärvsarbete år 2004, hade cirka 10 procent enbart grundskoleutbildning, 45 procent hade en yrkesinriktad gymnasieutbildning som sin högsta utbildning och 25 procent hade en studieförberedande gymnasieutbildning som sin högsta fullbordade utbildningsnivå. Om vi tittar på fördelningen av försörjningsstödsberoende, det vill säga individer i åldersgruppen 20–24 år som under år 2004 huvudsakligen levde på ekonomiskt bistånd eller försörjningsstöd, ser vi att 75 procent av den gruppen härstammade från dem med enbart grundskoleut-

bildning, 15 procent från dem med gymnasial yrkesutbildning som högsta utbildningsnivå och cirka 5 procent från dem med en studieförberedande gymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå.

Varför är då detta intressant när man ska diskutera ungdomars etableringsmöjligheter på arbetsmarknaden? En viktig förklaring är att vi fortfarande har en ganska stark social selektion i utbildningssystemet, det vill säga de som söker sig till yrkesförberedande utbildningar på gymnasiet har ofta en annan familjebakgrund, en annan social bakgrund, än de som söker sig till studieförberedande utbildningar.

Om vi tittar på dem med yrkesutbildning som sin högsta utbildningsnivå i gruppen 20–24-åringar år 2004 ser vi att de omfattade 45 procent av de individer vilkas föräldrar hade högst grundskoleutbildning och 40 procent av de individer vilkas föräldrar hade en årsinkomst under genomsnittet. Motsvarande tal för dem med studieförberedande utbildning var 15 respektive 20 procent. Vad är då poängen med detta? Ja, poängen är att för dem som har fullbordat en yrkesutbildning kan vi se ett slags socialt omfördelande effekt. De som fullbordar en yrkesutbildning har lättare att få jobb, lättare att få en relativt god inkomst och blir i mindre utsträckning beroende av bidrag etcetera. Yrkesutbildningen har en omfördelande effekt, givet att man fullbordar utbildningen. Problemet är naturligtvis att det finns en stor grupp som inte fullbordar yrkesutbildningen. Det ligger i sin tur bakom diskussionerna om vad som ska ske med gymnasieskolan och hur man ska utforma yrkesutbildningarna inom gymnasieskolans ram. För dem som fullbordar en yrkesutbildning kan vi alltså se en rad positiva effekter från försörjningssynpunkt och från etableringssynpunkt.

Ytterligare en aspekt: När vi talar om individernas bakgrund spelar naturligtvis etnicitet en väldigt viktig roll. Hur fördelar sig gruppen utrikes födda på de olika utbildningsbakgrunderna?

Bland dem som är utrikes födda i åldrarna 20–24 år är det 30 procent som har en utbildning som motsvarar grundskolenivå, det vill säga en utbildning som uppgår till grundskolenivå. 25 procent har fullbordat en gymnasial yrkesutbildning, och 15 procent har fullbordat en studieförberedande utbildning på gymnasial nivå. Det innebär naturligtvis att i den grupp som har väldiga etableringsproblem på arbetsmarknaden finns i hög grad just utrikes födda. Ungefär 25 procent av dem i gruppen utrikes födda som lämnar grundskolan går in i individuella programmet. Individuella programmet är ju, som ni vet, det program inom gymnasieskolans ram som ska finnas där för den grupp som egentligen inte har formell behörighet att läsa på ett ordinarie nationellt program. Jag avrundar där. Ni får gärna komma med frågor om det finns några.

Ordföranden: Jag tror inte att du behöver vara orolig för det, Jonas. De ska snart få börja räcka upp händerna. Men först låter vi Inger och Bo komma in.

Tack så mycket, Jonas Olofsson!

Jag lämnar ordet till Inger Ashing från Ungdomsstyrelsen.

Inger Ashing (Ungdomsstyrelsen): Precis som föregående talare vill jag förstås tacka för att vi har blivit inbjudna till den här utfrågningen.

Jag ska dela med mig av de erfarenheter vi som myndighet har från olika utredningar som vi har gjort under åren och från konkreta arbetsmarknadsprojekt som vi har jobbat med de senaste åren.

Ungdomsstyrelsen har som uppdrag att ta fram och förmedla kunskap om ungas villkor och att följa upp den nationella ungdomspolitiken plus att vi är bidragsgivande.

Det är de erfarenheter vi har från de olika uppdragen som jag tänkte dela med mig av.

Det är flera som har varit inne på att detta med att etablera sig på arbetsmarknaden tar allt längre tid i dag. Där ser vi att det handlar om inte bara arbetsmarknaden utan också genomsnittsåldern när man tar en akademisk examen. Det handlar om barnafödande och när man flyttar hemifrån. Många aspekter på vuxenblivandet har alltså förskjutits allt högre upp i ålder. Lil sade att ungefär 28 år är etableringsåldern på arbetsmarknaden. Den är 29 år för kvinnor och 27 år för män, så det tar lite längre tid för kvinnorna. 26 år är genomsnittsåldern när man tar en akademisk examen. Och så vidare. Vi ser att alla dessa processer tar allt längre tid.

Flera har också varit inne på att vi ser en förändring i samhället. Om man jämför med siffror bakåt kan man se att i början av 1990-talet var etableringsåldern på arbetsmarknaden 22 år. På en 15-årsperiod har vi alltså sett en ökning från 22 till 28 år, för att ge lite perspektiv.

Jonas var inne på 1990-talets kris. Det är en faktor som i väldigt stor utsträckning drabbar unga människor. Det är många unga människor i Sverige i dag som lever i en ganska utsatt ekonomisk situation. SCB gjorde en uppföljning 2005 där man tittade på olika generationer och hur de hade återhämtat sig från 1990-talets kris, och då såg man att ungdomsgruppen var den grupp som hade återhämtat sig sämst. Förutom ungdomar var det ensamstående mödrar, barnfamiljer och personer med annan etnisk bakgrund än svensk som man hade identifierat som de stora förlorarna under 1990-talet.

Unga som grupp är, som sagt, den grupp som har återhämtat sig i minst utsträckning.

Det finns många aspekter som visar på den här ekonomiskt utsatta situationen. Vi har hört en del som handlar om studenters situation. Men om jag ska gå in på lite andra faktorer kan jag till exempel prata om försörjningsstöd, där det är dubbelt så stor andel unga som har försörjningsstöd som äldre. Det finns massor av exempel på den ekonomiskt utsatta situationen, som i sig förstås handlar om möjligheten att få ett arbete, försörja sig själv och utifrån det göra en del aktiva val, som att flytta hemifrån, betala hyra för en egen bostad och så vidare. Det är också en viktig aspekt att ha med sig.

Ungas vägar till etablering skiljer sig åt. Flera har påtalat det här, men jag tycker ändå att detta är en av de viktigaste sakerna att säga. När man pratar om ungdomsgruppen är det lätt att prata om ungas etablering som om det var en och samma sak. Men vi pratar om ganska många människor i gruppen 13–25 år, som är den som Ungdomsstyrelsen har som sin målgrupp, och det är 1,4 miljoner människor. I den grupp som vi pratar om som är 16–29 år är det ungefär lika många. Ni förstår att det är många individuella vägar och att det ser väldigt olika ut. Det är också någonting som är en samhällsförändring. Tidigare var det oftare så att man skaffade sig en utbildning, fick ett arbete, flyttade hemifrån och bildade familj. I dag ser det inte ut så. I dag hoppar man mellan olika saker. Man flyttar hemifrån, och sedan tvingas man kanske flytta hem igen för att man inte har jobb. Man studerar, och sedan går man till arbete och därefter tillbaka till studier igen. Det här är en utveckling som inte är unik för Sverige utan någonting som man ser i stora delar av världen. Vi har deltagit i en del europeiska forskningsprojekt där man också pratar om att ungas etablering i dag är mer av en jojobprocess än med en linjär utveckling som man såg tidigare. Det är också ganska viktigt.

Det som vi har sett i våra utredningar är att de åtgärder som finns fortfarande många gånger är skapade efter en linjär etablering. Det finns en uppfattning om att det ska gå till på ett visst sätt. Man tar först steg A, sedan B, C och så vidare. Eftersom ungas liv inte riktigt ser ut på det sättet blir det en del krockar. Som flera har varit inne på tidigare är ett problem bristen på samverkan mellan olika aktörer som de unga möter.

Etableringen börjar redan i skolan, eller rättare sagt bristen på etablering. Lil var inne på det här, och jag vill förstärka det. Det är många unga, i de studier vi har gjort, som rapporterar att man kommer ut från skolan utan särskilt goda kunskaper eller till och med utan kunskaper över huvud taget om hur saker och ting fungerar och hur man ska agera. I många fall får man inte praktikplats och inte den arbetsplatsförlagda utbildning som ingår i de program man går, vilket är ett stort problem.

I de åtgärder som finns för unga är det i många fall stort fokus på utbildning. Vi fick höra lite grann om att när man har tittat på vad som är mest effektivt av utbildning och praktik vet man inte riktigt, men utbildning är nog bra och viktig att ha. Det är mycket svårt för ”unga utanför” att etablera sig. Det här med ”unga utanför” är ett väldigt svårt begrepp. Vi använder det ganska slentrianmässigt i dag för att beskriva unga arbetslösa generellt. Vi hörde också att det ser väldigt olika ut. Det är många unga som i dag har erfarenhet av att vara arbetslösa. Lil sade att det är ungefär hälften av ungdomarna som har den erfarenheten.

Där kan man också göra en liten historisk tillbakablick. Om man tittar på befolkningen i dess helhet kan man se att det i början av 1990-talet var ungefär 10 procent av befolkningen som hade erfarenhet av arbetslöshet,

och tio år senare är det närmare 40 procent. Det knyter också an till det som någon lyfte fram - att tro på sig själv. Vad är normalitet nu för tiden? Normalitet är att i perioder i livet vara arbetslös.

Unga utanför: Det tillsattes en utredning 2003 för att lite närmare ringa in och granska vilka som fanns i den här gruppen, eftersom det var mycket diskussion om unga som hamnade mellan stolarna, som inte fanns i utbildningssystemet, inte i arbetsmarknadsåtgärder och så vidare. Då valde man att titta på olika former av statistik. Det handlade förstås främst om sysselsättningsstatistik, men man kompletterade med ett mått på låga inkomster för att se om man då lite bättre kunde fånga upp vilka som fanns i den gruppen. En av de viktigaste sakerna som utredningen pekade på var just att det är fler unga än vad vi tror och att de mår ganska dåligt men att det är väldigt svårt att mäta vilka de är, därför att de statistiska redskap vi har i dag inte är tillräckligt bra för att fånga in detta. Det gör också att riktade åtgärder är ganska svårt. Om vi inte vet vilka de är, hur ska vi då kunna fånga in dem?

Ungdomsstyrelsen gjorde en uppföljning av utredningen 2005 då vi bestämde oss för att försöka ytterligare fånga in vilka som fanns i gruppen. Utifrån det statistiska mått som hade tagits fram i utredningen *Unga utanför* tog vi kontakt med ett antal av de individer som enligt statistiken var utanför och frågade: Vad gör du nu? Vad gjorde du för ett antal år sedan? Vi ville försöka få en bild av vilka de var. Även vi upptäckte att de statistiska måtten var väldigt trubbiga. Det var färre som var "unga utanför" än vi hade trott, men de som var utanför mädde mycket sämre och hade mycket sämre förutsättningar.

Svaret på frågan vilka de var är ganska svårt att få fram eftersom det är svårt att mäta. Men vad vi såg var en uppenbar risk – vi pratar om riskfaktorer för att hamna utanför. Unga med högst grundskoleutbildning var mycket överrepresenterade i den här gruppen. Utbildning spelar roll. Vi såg också att unga kvinnor med barn var överrepresenterade i gruppen och även personer med kort vistelsetid i Sverige. Om man ska prata om tre väldigt tydliga mått som kan sammanfatta vilka som finns i den här gruppen är dessa några av dem.

En sak som också är viktig att nämna är att många i den här gruppen, förutom att de inte var inne på arbetsmarknaden, led av olika typer av social problematik. Det är i sig en mycket utsatt grupp. Det som förvånade oss mest var kanske att det var så stor skillnad och att unga kvinnor var i den grupp som var mest utsatt. Vi fick höra här att när Riksrevisionen hade utvärderat en del åtgärder såg det väldigt olika ut. Det visar våra undersökningar också. Beroende på var man bor i Sverige är det stor skillnad på hur det fungerar, vilket stöd och vilken hjälp man får som ung. Det är någonting som vi lyfter fram, för vi tycker att det är viktigt att påtala att alla unga inte har tillgång till samma rättigheter.

Jag nämnde att vi i Ungdomsstyrelsen har gett stöd till olika typer av arbetsmarknadsprojekt, i den här omgången sedan 2003 men också ett antal år under 1990-talets mitt. Då har vi haft i uppdrag att ge stöd både till ideella aktörer som jobbar för att bryta ungas utanförskap på arbetsmarknaden och till kommunala aktörer som vill jobba för att åstadkomma förändring.

Vad vi då ser är just att kombinationen av olika metoder ofta är en av de mer framgångsrika sakerna.

Samverkan, som flera har varit inne på, är A och O. Det finns lite för mycket vattentäta skott, som det ser ut i dag. Eftersom vi har haft i uppdrag att jobba med att ge stöd till ideella aktörer har vi också sett vilken kraft och vilken möjlighet det finns för dem att åstadkomma förändring utifrån helt andra förutsättningar. Det kräver förstås en nära koppling till de offentliga insatserna för att det ska fungera. Men de ideella aktörerna kan vara viktiga kreatörer och inspiratörer på det här området.

En helhetssyn och att den unges behov sätts i centrum är någonting som ofta saknas. Det är någonting som unga själva vittnar om: När jag kommer någonstans och vill ha hjälp blir jag slussad än till den ene och än till den andre, och jag har sju olika handläggare. Därför har vår slutsats varit att det är viktigt med en väg in och flera vägar ut. Vi ser ganska många exempel på att den typen av stödform och åtgärder nu sätts in, att den unge ska vara i centrum och att man inte behöver träffa sju olika handläggare på olika ställen utan att dessa kanske finns på en och samma plats. Det är en viktig sak att lyfta fram.

Avslutningsvis vill jag bara säga att unga är en resurs, inte en reserv.

Mycket av diskussionen och argumentationen kring unga när man pratar om dem som grupp handlar om att de står på tillväxt för framtiden. Vi hade väl inte varit här i dag om vi alla inte höll med om den första delen av det påståendet.

Ordföranden: Tack så mycket för det, Inger Ashing!

Då släpper jag upp talaren med det sista anförandet, Bo Bylund från AMS.

Bo Bylund (AMS): Tack för inbjudan att komma hit! Först vill jag säga att jag har varit med länge – det ser ni på mitt gråa hår. Det betyder att jag har upplevt ungdomskriser av olika slag genom åren. När jag själv kom ut som ung akademiker 1971 var det nästan omöjligt för akademiker att få jobb. Den senaste krisen som vi hade var på 1990-talet, och den fick stora följdverkningar.

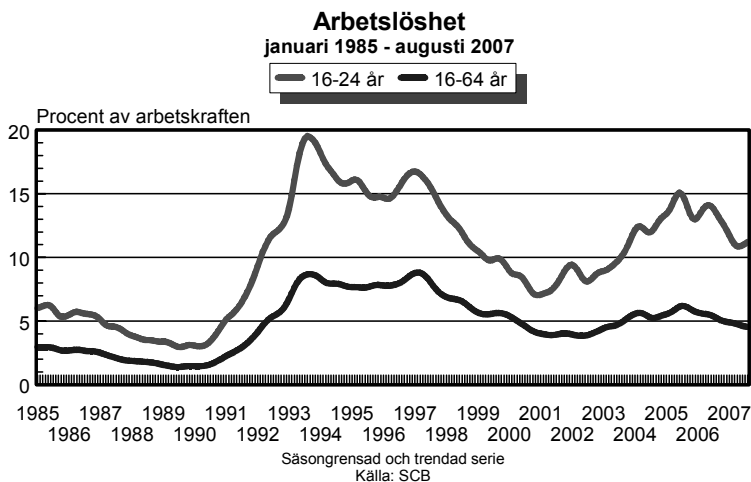
Det jag nu vill fokusera på är läget just nu och utvecklingen just nu, vad jag kan se och hur den ser ut.

Jag vill först gärna hålla med många som har sagt att ungdomar – och när jag talar om ungdomar är det upp till och med 24 år – i dag har en annan situation än tidigare. De utbildar sig längre. De har alltid en lägre sysselsättningsgrad än vuxna, och de har alltid en högre arbetslöshet än vuxna, därför att de är på väg in på arbetsmarknaden.

Etableringsålder har nämnts, och här har vi nog lite olika siffror. Etableringsålder för mig är när 75 procent är sysselsatta. Enligt de siffror jag har sjönk etableringsåldern mellan 2004 och 2006 från 27 år till 26 år. Det är positivt om den siffran är korrekt, vilket jag hoppas att den är.

En annan sak som jag vill hålla med om är rörlighet. Dagens arbetsmarknad ser helt annorlunda ut än den gjorde när jag kom ut. Nu går man från det ena jobbet till det andra. Man går in i och ut ur studier och in i och ut ur arbetslöshet. Det är kännetecknande framför allt för ungdomar. Självklart är ungdomar ingen homogen grupp, utan de är individer och har olika förutsättningar beroende på bakgrund. Innan jag går närmare in på siffrorna vill jag också gärna framhålla att av ungdomar i åldern 16–24 år är det närmare 90 procent som antingen studerar eller jobbar.

Ungdomar är den mest konjunktur känsliga åldersgruppen.

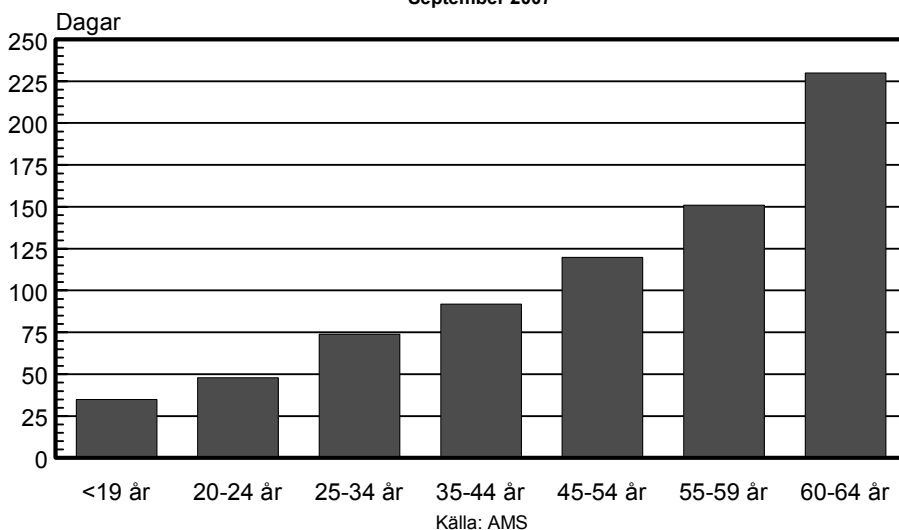
Det går snabbt upp och snabbt ned. Här kan vi se hur snabbt ungdomsarbetslösheten gick upp under 1990-talskrisen, att den kämpade sig ned fram till millennieskiftet för att sedan gå upp igen, och under senare tid har den gått ned. Det här är SCB:s statistik. Under det senaste året har ungdomsarbetslösheten minskat från drygt 15 till knappt 12 procent. Det ser ut som den går upp andra kvartalet, och det beror på att vi hade ett mycket stort utbud av ungdomar på arbetsmarknaden under detta kvartal.

Den arbetslöshet vi registrerar på arbetsförmedlingen är en annan än den ni ser här. Det är de som faktiskt är inskrivna på arbetsförmedlingen som vid en viss given tidpunkt är arbetslösa, och även de har glädjande nog blivit färre.

Det har talats om att ungdomar är arbetslösa kortare tid än andra. Det kan vi tydligt se på bilden.

Mediantid i arbetslöshet fördelat efter ålder

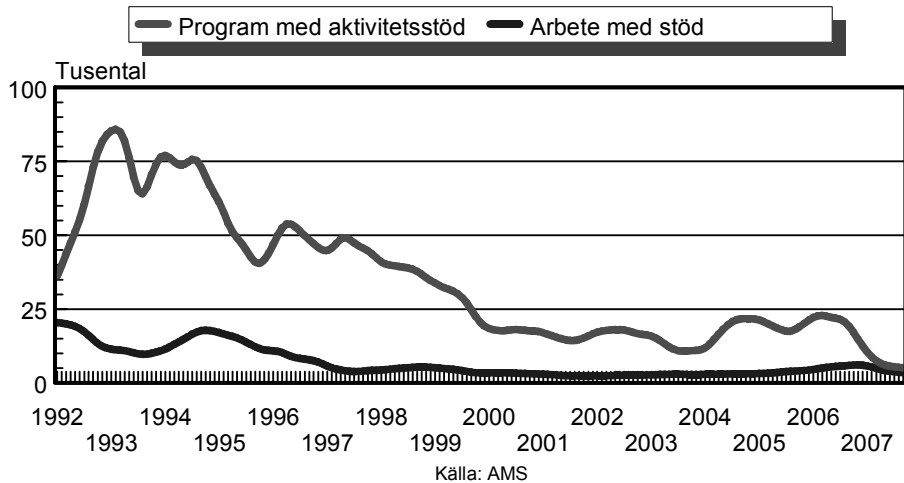
September 2007

Man kan säga att de äldsta ganska sällan blir arbetslösa, men när de blir det är de det alldeles för länge. De unga blir ofta arbetslösa, men normalt sett är de det under en ganska kort tid.

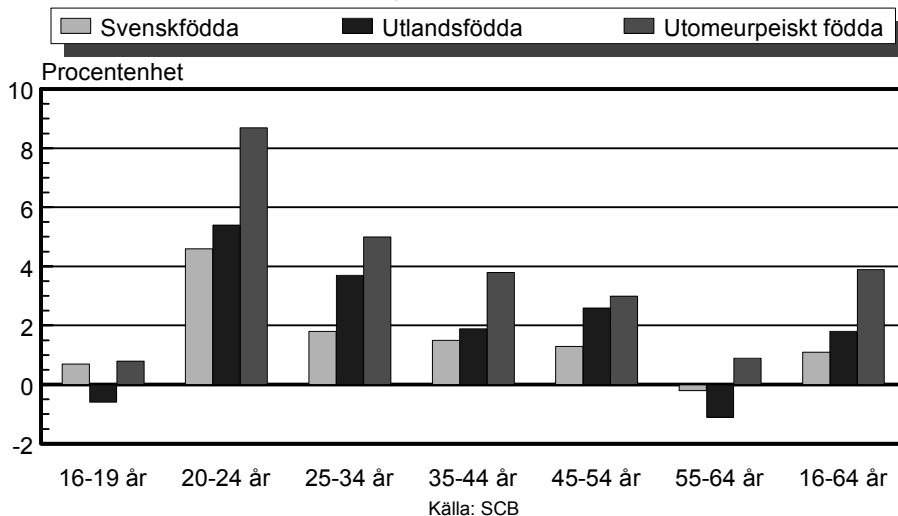
Om vi tittar på sökande som har någon form av arbetsmarknadspolitiskt program – det må vara arbete med stöd eller program med aktivitetsstöd – kan vi också här se en kraftig minskning under senare tid.

Sökande som har arbete med stöd och program med aktivitetsstöd 18-24 år januari 1992 - september 2007

Den mest dramatiska minskningen var under senare hälften av 1990-talet, men under det senaste året har det också varit en kraftig minskning. Det rör sig om ungefär 16 000 färre under det senaste året. Det här innebär, som man har noterat, att eftersom det är färre ungdomar i program stiger det vi registrerar som långtidsarbetslöshet bland ungdomar. Efter 100 dagar blir man långtidsarbetslös, och därför har den ökat. Nu kommer det en garanti den 1 december, och det innebär såvitt jag förstår att långtidsarbetslösheten då försvinner. Jag vill understryka att summan av arbetslösa ungdomar och ungdomar i program är avsevärt lägre vid den här tiden i år än den var förra året. Nu kommer en mycket uppmuntrande bild.

Förändring av sysselsättningsgraden efter födelseregion första halvåret 2007 jämfört med första halvåret 2006

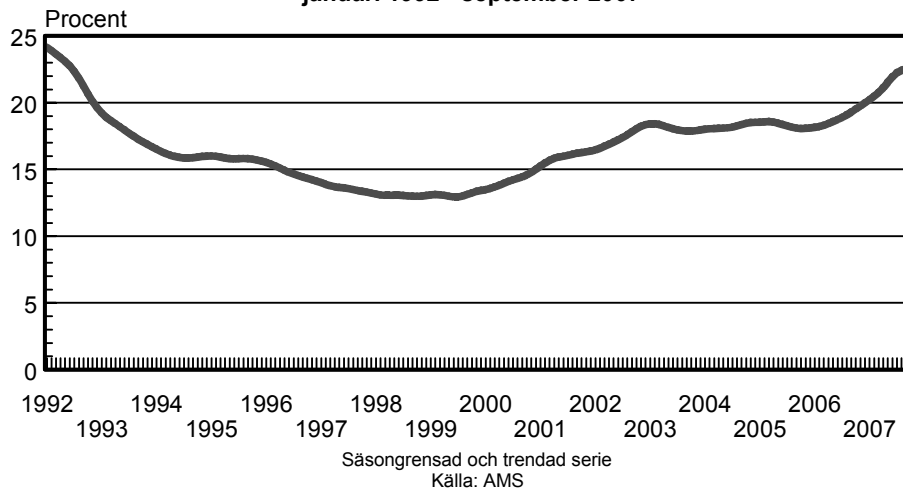

När det går upp på arbetsmarknaden går det upp ordentligt för ungdomarna. Här kan ni se förändring i sysselsättningsgrad efter födelseår och var man är född första halvåret 2007 jämfört med första halvåret 2006. Det är alltså för ungdomar mellan 24 och 34 år som sysselsättningsgraden har stigit mest, och allra mest har den stigit för dem som är ”riktiga” ungdomar, mellan 20 och 24 år. Men det visar också någonting annat väldigt positivt, nämligen att sysselsättningsgraden stiger allra mest för ungdomar som är födda i ett utomeuropeiskt land. De har en låg sysselsättningsgrad sedan tidigare – det vet vi – men det är ändå väldigt positivt att de nu får den snabbaste ökningen av alla av de nya jobb som kommer.

Det är alltså en bra utveckling när det gäller arbetslösheten och en mycket bra utveckling när det gäller sysselsättningen.

Finns det då inga problem? Självklart finns det problem. Då tycker jag att det är viktigt, som några har varit inne på, att försöka fundera över om det finns några specifika ungdomar som har större problem än andra. Jag ska nämna några sådana grupper. Det är en grupp som är väldigt tydlig, nämligen unga med högst förgymnasial utbildning.

Andel unga med högst förgymnasial utbildning av samtliga inskrivna 18-24 år januari 1992 - september 2007

Ni kan se att den gruppen har ökat sedan millennieskiftet från 13 procent till närmare 23 procent av samtliga inskrivna. Min slutsats av det är att det här är en grupp som man måste jobba särskilt med, alltså ungdomar med dålig utbildningsbakgrund. Jag kan nämna två andra grupper ungdomar. Den ena gruppen är funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga. De är inte så många bland ungdomarna, men de har en väldigt svår situation. Där ser vi ingen direkt förbättring. Den andra gruppen är de utomeuropeiskt födda. Vi ser en förbättring för dem, men de har fortfarande en besvärlig situation. Därför bör vi jobba extra mycket med de här ungdomarna.

Vi har ju fått kritik, som vi har hört, för att vi inte har jobbat tillräckligt bra med ungdomar. Självfallet tar vi till oss av kritiken för att göra ett bättre jobb. Sedan ska vi komma ihåg att man alltid värderas vid en viss given tidpunkt när arbetsmarknaden ser ut på ett visst sätt. Det är klart att det är enklare att visa sig på styva linan när vi har en så positiv utveckling av sysselsättningen som vi har nu, jämfört med en period då det har varit väldigt låg efterfrågan på arbetsmarknaden, och då kanske framför allt i förhållande till ungdomar.

Vi har tagit fram en ungdomsstrategi där målet för varje individ att komma i arbete alltid ska vara tydligt.

Men som flera har sagt ser vägen till målet väldigt olika ut beroende på varje ung människas förutsättningar. Vår ambition är att varje ung som kommer in till förmedlingen inom två veckor ska ha fått en kvalificerad bedömning av sitt behov av stöd.

Som Anders Forslund har sagt har IFAU, med ett visst litet bistånd från oss, tagit fram en så kallad *profiling*-metod som vi nu kör på pilot i Gävleborgs län för att se om vi med hjälp av statistiska verktyg på en persons historia och situation kan få ytterligare ett hjälpmedel för förmedlarens bedömning av personen. Vi har numera särskilda arbetsförmedlare med ungdomsansvar på varje arbetsförmedling. Vi har utbildat ungefär 500 sådana personer. De ska säkerställa att alla ungdomar får det stöd de behöver. Jag vill påpeka att stöd inte nödvändigtvis innebär att man ska in i en aktivitet eller ett program av något slag. Stöd innebär att man har en arbetsförmedlare som kan coacha en ut mot arbete. Vi provar nya metoder. Vi coachar ungdomar på telefon och på nätet och prövar den typen av verktyg. Vi utökar våra arbetsgivarkontakter med rekryteringsträffar och nätverk med arbetsgivare, framför allt när vi ser att det finns arbetsgivare med behov av generationsväxling.

En viktig fråga som flera har tagit upp och som jag verkligen vill understryka är arbetsmarknads kunskap. Ungdomar måste veta mer om arbetsmarknaden, både hur det fungerar på arbetsmarknaden och var chanserna att få jobb är som störst. Jag var en gång i en arbetsmarknadsnämnd i Hudiksvall. Där hade de gjort ett program, Från skola till arbetsliv, för de förstod inte varför de hade så många ungdomar arbetslösa. Men när de hade gjort den studien förstod de. Alla ungdomar som ville stanna kvar på orten och jobba hade utbildat sig till yrken som över huvud taget inte fanns på orten. Det är grundläggande. Om man vill stanna i sin region måste man utbilda sig till yrken och jobb som finns i regionen. Vi vill ge ungdomar bättre kunskap så att de gör bättre val för framtiden. Det är klart att utbildningsanordnarna också måste fundera över vad de ska anordna för utbildningar.

Vi har en stor kunskap inom arbetsförmedlingen som vi vill sprida på olika sätt. Vi har i dagarna en framtidstelefon i gång dit alla ungdomar som ska välja högskoleutbildning kan ringa och få tips om hur prognoserna ser ut för olika yrken framöver. Till i fredags hade tusen ungdomar ringt.

Vi har också gett ut en bok – den kom första gången i våras – till alla som går ut gymnasiet, *Jobbguide för nyvuxna*, som vi kommer att dela ut till utskottets ledamöter och suppleanter. Den kan vara bra att ha för alla. Mandattiderna är ju ganska korta liksom förordnandetiderna.

Hur som helst, vi har dragit i gång ett projekt. Om man ska jobba med ungdomar måste man ha en egen sajt. Det har vi för närvarande. Avstamp nu, heter den.

avstamp.nu

Arbetsförmedlingens ungdomssatsning

Avstamp är en del av Arbetsförmedlingens strategi för arbetet med ungdomar. Det är en treårig nationell satsning som omfattar allt ifrån frukostseminarier för arbetsgivare till utåtriktade kampanjer och skolmaterial.

Avstamp inleddes 2007 och riktas till ungdomar, arbetsgivare och arbetsförmedlare med särskilt ungdomsansvar.

Det yttersta målet är att fler unga ska etablera sig på arbetsmarknaden.

avstamp.nu

Det är vår ungdomssatsning som leds av Sara Damber som sitter bakom mig. Det är en del i strategin för hur vi ska jobba med ungdomar och där vi under tre år gör en nationell satsning som omfattar allt från frukostseminarier för arbetsgivare till utåtriktade kampanjer och skolmaterial. Våra målgrupper är ungdomarna naturligtvis och arbetsgivare, och våra verktyg är våra arbetsförmedlare med ungdomsansvar. Det yttersta målet är naturligtvis att fler ungdomar ska etablera sig snabbare på arbetsmarknaden.

Avslutningsvis vill jag nämna några viktiga faktorer för att en ung människa ska få jobb. Det handlar om utbildning, att man skaffar sig arbetspraktik av olika slag, helst redan när man går i skolan. Det handlar om att ha nätverk. Det är ett problem för många ungdomar. Det är släkt, vänner, grannar, idrottsföreningen och vad det nu är som oftast leder till att man får praktisera. Man måste vara beredd att ta ett annat jobb än drömjobbet till att börja med. Man måste vara beredd att pendla. Man måste vara beredd att flytta. Sist men inte minst hänger det naturligtvis på den egna drivkraften och vilken social kompetens man har begåvats med här i livet.

Ordföranden: Vi gör det möjligt för ledamöterna igen att ställa frågor.

Jennie Nilsson (s): Jag vill börja med att tacka för väldigt intressanta föredragningar och intressanta frågor tidigare i dag. Jag skulle vilja ställa en fråga kring den jobbgaranti för unga som är på gång lite längre fram. Min fråga är i första hand till Bo Bylund. Vi har pratat och lyssnat mycket till att situationen ser lite olika ut. Man har den stora gruppen ungdomar som

har en hög arbetslöshet men som går ganska mycket in och ur arbetslöshet. Det kanske i och för sig är ett problem. Det jag närmast skulle vilja fråga om gäller gruppen långtidsarbetslösa unga, den grupp unga som står allra längst från arbetsmarknaden.

När man lyssnat lite på det som man gör nu, och när man tittar på och tar del av det som har kommit från regeringen så här långt på det här området är det – upplever jag i alla fall – ganska mycket generella insatser som berör hela gruppen unga och ganska lite som tar fasta på det som ändå väldigt många här säger är det gemensamma problemet för dem som står allra längst från arbetsmarknaden, nämligen att väldigt många av dem har dålig eller lite adekvat utbildning för att få de jobb som finns och ganska uppenbart saknar arbetslivserfarenhet. Väldigt lite av det som vi hör är på gång är insatser som direkt relaterar till det här grundproblemet. Min fråga är hur ni ser på det nu när jobbgarantin för unga kommer. Finns de verktyg som ni upplever att ni behöver för att möta just den här gruppen unga, de som står längst från arbetsmarknaden? Eller finns det ytterligare saker som ni upplever att ni skulle behöva för att kunna möta den gruppen?

Bo Bylund (AMS): När det gäller de långtidsarbetslösa, vilket ungdomar är efter 100 dagar, har jag inga tydliga siffror i huvudet på hur det ser ut. Jag tror att jag på goda grunder kan anta att där finns en ganska stor andel som har en dålig utbildningsbakgrund. Det finns säkerligen också ungdomar som är födda utomlands. Det som nu inträffar är att från och med december kommer det en ny garanti som omfattar de här ungdomarna. Det betyder att vi då får bättre möjligheter, som jag ser det, att jobba med den gruppen. Det handlar naturligtvis om att se vilket individuellt behov de har, att ge dem stöd i jobbsökandet på olika sätt med coachningsinsatser, både enskilt och i grupp. Sedan kommer det säkerligen också att handla om behov av utbildning och behov av praktik för de här ungdomarna som vi måste kunna sätta in.

Det är svårt att svara i detalj på den här frågan, för vi vet ännu inte riktigt hur det här ser ut. Fortfarande har vi inte sett regeringens beslut när det gäller exakt hur målgruppen ser ut och exakt hur verktygen ser ut. Men vi utgår från att det finns möjlighet att jobba aktivt med ungdomarna och när det behövs med utbildnings- och praktikinsatser. Så har vi läst det hela.

Annika Carlsson (c): Jag har också en fråga till Bo Bylund. Grå hår kan man få av många orsaker. Man kan ha huset fullt med tonåringar. Då får man se verksamheten från den andra sidan.

Det jag har tänkt fråga om är kopplat till coaching. Vi har haft på försök på ett antal ställen andra aktörer som också kommer in och finns med i den delen. Ser man någon skillnad, ser man någon likhet eller ser man några utfall kopplat till just ungdomsgrupperna när det gäller hur man arbetar med det här?

En annan fråga som är kopplad till det här handlar om handledare och arbetsförmedlare som är ute på företagen och skapar kontaktytor och så vidare. Hur jobbar man där? Jobbar man enbart med att lära känna och förmedla dem som är arbetslösa? Finns man också med och skapar jobb, hittar de luckor och möjligheter som kan leda till att det blir jobb som man kanske inte hade sett på arbetsförmedlingen innan? Det är ju en sådan sak som bemanningsföretag och liknande ofta säger sig vara med och agerar i.

Bo Bylund (AMS): Att kunna bedriva effektiva coachningsinsatser är alltid viktigt. Vi vet av erfarenhet att när våra förmedlare får en tillräckligt liten grupp så de kan jobba med effektiv coaching leder det till goda resultat. Exempelvis Sin-förmedlare som jobbar med utlandsfödda har visat exempel på detta. Vi kommer att kunna göra ett bättre jobb när vi får de här förutsättningarna. Hur andra aktörer kommer att klara det får vi se. Vi inledde pilotprojektet i juli. Det är Anders Forslund och IFAU som ska utvärdera det. Det är för tidigt ännu. Det kommer att ta en viss tid innan det är möjligt att göra det.

Det du tar upp om arbetsgivarkontakter är oerhört väsentligt. Sedan jag började i verket har vi jobbat intensivt för att förbättra våra arbetsgivarkontakter. Utan att gå in på det i detalj genomför vi en rad olika åtgärder. Jag vill påstå att vi är på god väg. Hos de arbetsgivare som använder sig av vår service har vi ett nöjd-kund-index på nästan 90 procent. Det är precis som du säger. Genom att man är ute och har bra arbetsgivarkontakter hittar man jobb som man annars inte skulle hitta. Det är framför allt när det gäller de lite mindre företagen som jag ser att vi kan göra mer.

Jag kan nämna ett exempel. Vi har inrättat en företagsbokning som innebär att företagsbokningen får en intern beställning av en arbetsförmedling att man vill komma i kontakt med växande småföretag inom länet. Då tar man fram de företagen. Man har arbetsförmedlarnas almanackor. Man ringer till företagen och bokar besök. 60 procent av företagen säger att de gärna tar emot en arbetsförmedlare. Det leder naturligtvis i många fall till att man hittar jobb eller praktikplatser.

Vi har en metodik som vi använder i jobb- och utvecklingsgarantin som heter Jobbnätet som har använts i Stockholm och nu rullas ut över hela landet. Där jobbar vi med dem som är i jobb- och utvecklingsgarantin. En viktig del i den metodiken är arbetsgivarkontakter. I princip ska man använda halva tiden åt att jobba med arbetsgivarkontakter.

Ulf Holm (mp): Först vänder jag mig till Ungdomsstyrelsen. I ett svar på en tidigare fråga sade du att du skulle återkomma om synen på arbete. Du sade att ungdomar ville ha mer fasta jobb, vilket jag inte är så förvånad över. Men jag har också ett svagt minne av att ungdomar i dag kanske inte ser arbete som det viktigaste i livet, utan det finns andra intressen också som man vill hinna med i livet. Om du kan återkomma till det vore det jättebra, om det har blivit någon förändring i synen på arbete i stort.

Den andra saken gäller Ungdomsstyrelsen och AMS. Det är lite bekymmersamt att ni har olika definitioner av etableringsår och så vidare. Det skulle vara väldigt bra om det fanns en enhetlig definition så att vi kan tala samma språk, så man inte talar förbi varandra. Bo Bylund nämnde 75 procent sysselsatta och att det har sjunkit. Frågan är då vad det har sjunkit till. Ungdomsstyrelsen sade att det var 28 år, tror jag, och AMS sade inte något alls om etableringsåldern, bara att den hade sjunkit.

Sedan tycker jag att det är väldigt bra att ni båda betonar utbildning. Men vad har utbildningen för betydelse om 100-dagarsregeln försvinner och en arbetslös kan få ta vilket jobb som helst var som helst i landet? Då spelar kanske inte utbildningen så stor roll. Vilken signal ger detta i så fall? Det bör man tänka på framöver.

Den sista frågan handlar om coachning. Jag tycker att det är väldigt bra att arbetsförmedlingen satsar mycket mer på detta. Det kan tyckas taskigt att man skäller på arbetsförmedlingen för att ni har misslyckats med en del saker. Men det är lite oroväckande att det är så stor skillnad i landet när det gäller vilken hjälp man får som arbetssökande. Det är jättebra att ni nu tar till er det och satsar mer på coachning. Men då är frågan: Räcker era pengar? Om arbetsförmedlingen ska satsa så mycket mer på varje arbetslös vet vi att arbetskostnaden för en person som ska hjälpa en annan blir ganska hög. Har ni pengar till det?

Inger Ashing (Ungdomsstyrelsen): Som svar på din fråga om vad som är viktigt i livet för unga kan vi, som jag sade, säga att det har blivit viktigare att ha en fast anställning när man ställer frågor om vad som är viktigt att uppnå vid 35 års ålder. Precis som du säger är det många andra faktorer i livet som är viktiga. Fritiden har vuxit fram för alla grupper i befolkningen som en jätteviktig faktor. Man ska inte bara förverkliga sig på arbetsplatsen och på arbetsmarknaden, utan man ska också ha en kreativ fritid. Det som är i topp är relationer till familj och vänner som också är en oerhört viktig faktor. Det som jag ville betona är att det faktum att man som ung värdesätter sin fritid och vill ha ett rikt liv på alla nivåer inte betyder att man nedvärderar arbete, tvärtom. Även där vill man i hög utsträckning förverkliga sig.

Unga har egentligen samma uppfattningar som äldre när det gäller vad som är viktigt på ett arbete. Det är viktigt att ha bra kolleger, det är viktigt att ha en bra chef, det är viktigt att helt enkelt vara i en fungerande miljö, och att ha trygghet är viktigt. Det var som svar på den frågan.

När det gäller siffrorna kring etableringsålder har vi samma definition av etableringsålder. De siffror som vi använder som Lil också refererar till är SCB:s siffror från 2006. Om AMS har nyare siffror än så vet inte jag. Det får väl Bo svara på.

Bo Bylund (AMS): Det var väl skönt att jag kunde lugna dig med att AMS inte har hittat på några egna definitioner. Det är samma definition, 75-procentig sysselsättning, och enligt de siffror vi har innebär det att etableringsåldern 2006 sjönk från 27 till 26 år jämfört med 2004.

Utbildning är oerhört viktigt när det gäller möjligheterna att få ett arbete. Jag kan inte se kopplingen till den så kallade 100-dagarsregeln. För ungdomar har det aldrig funnits en 100-dagarsregel. Ungdomar är i princip alltid skyldiga att söka jobb – om de har a-kassa. Om de inte har a-kassa finns det inte vare sig morot eller piska i den delen. Nu växer jobben över hela landet. En god utbildning ökar chanserna att få ett jobb där man finns.

Coaching har, som du är inne på, inte alltid varit så lätt för oss att jobba med i alla tider när vi inte har haft resurser till det. Vi har haft en hög arbetslöshet, och vi har inte kunnat göra det. Vi kan ännu inte säga att vi klarar det fullt ut. Vi kommer naturligtvis att se över våra resurser, hur de ser ut över landet med hänsyn till hur arbetsmarknaden förändras. Det kan hända att vi kommer att se att vi kan anpassa resurserna på olika håll så att vi inte hamnar i en situation där det skiljer i vår service. Det ska det definitivt inte göra.

Jag vill också nämna att vi har fått resurser och möjlighet att på marknaden handla kompletterande aktörer. Det är ett första pilotprojekt som vi har startat nu. Vi kommer inte att avvakta resultatet av det innan vi går vidare. Vi kommer nu inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin att upphandla ytterligare kompletterande aktörer. Det måste vi göra för att vi ska kunna hantera den stora mängd som kommer in i jobb- och utvecklingsgarantin. Den är ju redan uppe i 19 000 personer.

Vi hade en träff i förra veckan med 150 hugade företag, där vi berättade lite om våra planer. De fick ställa frågor till oss. Nu kommer vi in i ett skarpt upphandlingsläge på olika håll i landet. Då får vi anpassa det efter var vi har minst resurser och där det finns mest kompetens.

Eva Flyborg (fp): Fru ordförande! Jag kanske kan börja med att besvara Ulfs fråga som Bo Bylund inte svarade helt på: Var ska man få resurserna till matchningen från? Kanske från att man slipper administrera friår och annat och i stället ägna sig åt just matchningen. Det skulle man möjligtvis kunna tänka, om man ville det.

Jag har en fråga som jag gärna ser besvarad både av Bo Bylund och av Ulrika Stuart från Företagarna. Den lyder ungefär så här: Vad skulle arbetsförmedlingar och AMS önska sig av företagen om ni fick lov att önska? Och: Vad skulle Företagarna eller företagen önska sig av arbetsförmedlingen om ni fick ställa något krav eller ha ett önskemål? Vad skulle underlätta för företagen att anställa och tvärtom? Det skulle vara intressant att höra.

Ulrika Stuart (Företagarna): Jag kan börja. För det första kan jag säga till Bo Bylund att vi faktiskt har märkt av en väldigt tydlig vilja att gå företagare och företagen till mötes. Det är en utveckling som vi välkomnar.

Vad vill företagare ha av AMS? De vill helt enkelt ha väldigt konkret hjälp att hitta rätt arbetskraft. De vill inte ha 100 namn eller 150 personer som söker, eller ens 38, bara för att de måste visa att de är aktiva på arbetsmarknaden. De vill ha själva matchningsfunktionen. När man har definierat att man behöver en ny person som ska klara av de och de

arbetsuppgifterna vill man naturligtvis ha hjälp att till lägsta möjliga transaktionskostnad hitta en sådan person. Egentligen är detta väldigt självklart, men det har inte alltid varit det. Många, framför allt mindre företag, känner sig ofta rätt illa hanterade av arbetsförmedlingen. De ringer upp och säger att de skulle behöva någon med den och den profilen och har inte direkt fått den konkreta hjälpen utan snarare en lista på namn och så vidare. Så viljan att träffa företag, att höra vad de behöver och vad de vill ha är helt rätt väg att gå. Det gäller oavsett om det är unga eller mer mogen arbetskraft som man söker. Man får också konstatera att det just nu är högkonjunktur. Nästan en tredjedel av alla företag som har mellan 1 och 49 anställda säger att de saknar kompetent arbetskraft. Det är en ovanligt stor andel. Så det krävs extraordinära åtgärder för att hjälpa till just nu. En del av de åtgärderna kan inte AMS stå för. Vi behöver bland annat arbetskraftsimport inom vissa sektioner för att klara av behoven och mer av rörlighet inom EU. Men det kanske är en lite större fråga än det som AMS kan hantera.

Bo Bylund (AMS): Vi vill få chansen att hjälpa företagen att hitta rätt arbetskraft. Vi vill att man helt enkelt kommer överens om vilken hjälp vi ska ge. Vi har en personligt ansvarig på förmedlingen som kommer överens med berört företag: Vad vill ni att vi ska göra? I dagens arbetsmarknadsläge handlar det väldigt mycket om att verkligen leta efter kompetent arbetskraft. Det ska vi naturligtvis göra, och vi ska inte skicka på företag 100 eller 30 personer bara för att ett antal ska söka jobb. Så ska det inte fungera, och så vågar jag påstå att det inte fungerar längre. Så får det inte vara. Vi ska kunna leverera arbetskraft – om den finns att hitta, om den finns att tillgå.

Jag kan glädja dig med att vi även kan hjälpa till i Europa. Vi har ett europeiskt system, Euressystemet. Vi kan via det hitta arbetskraft ute i Europa om det nu är några som vill åka till Sverige och jobba. Det tror jag är en viktig sak att diskutera och kanske använda på ett bättre och effektivare sätt.

Vi vill göra arbetsförmedlingen till en mötesplats för arbetsgivare och arbetssökande, där företagen är välkomna att komma med sina rekryteringar. Vi kan kalla in sökande som har en viss kompetens, köra med lite *speed-dating* och sådant som ungdomar håller på med och se vad som händer. Vi vill göra det till en verkligt modern arbetsförmedling.

Sedan kan man väl ibland också tycka – framför allt i det läge vi är nu – att det är viktigt att arbetsgivarna ser hela basen för rekryteringen, att de inte har för höga kompetenskrav utan vågar pröva arbetskraft som kanske inte till hundra procent fyller de krav som de har satt upp.

Lars Lilja (s): Jag lyckades någon gång i början på 1990-talet slita ihop några poäng i nationalekonomi. Då byggde de flesta teorierna på att allt annat var lika. Att allt annat inte var lika i verkligheten är en annan sak. Jag vänder mig till Anders Forslund som har haft en ganska lugn stund här efter mackan.

Just när det gäller att mäta effektiviteten av olika åtgärder skulle det kanske om man genomförde nästan samma åtgärder nu som på 1990-talet plötsligt visa sig att de var effektiva. För vi har en helt annan arbetsmarknad nu än vi hade för 15 år sedan. Här måste det finnas en del mätproblem som inte kan vara så små för er del. Det var en sak, bara en liten kommentar kring hur man ser på problematiken att arbetsmarknaden ser så olika ut och att vissa åtgärder en viss period kanske är ineffektiva. När det i princip inte finns några jobb kan man väl nästan göra vad som helst och ingen människa får jobb. Men om det finns jobb kanske man också kan göra vad som helst och folk får jobb. Det var lite grann det jag skulle vilja ha en kommentar till.

Det jag mer funderar på är just åtgärderna för de ungdomar som står riktigt långt bort. Där finns det en debatt, kanske man kan säga. Det finns de som säger att de ungdomarna inte ska ha så långa åtgärder, för att de blir inlåsta i åtgärderna, stannar där och inte kommer vidare, medan en del hävdar att det är så många problembilder. Om man ska räta upp deras liv, normalisera det på något sätt krävs det kanske en något längre åtgärd för att de, så att säga, ska få sitt liv att fungera. Jag undrar om Anders har någon kommentar och om AMS möjligen har någon kommentar till de här tänkesätten som står lite mot varandra för dem som står riktigt långt bort.

Anders Forslund (IFAU): *Ceteris paribus* som vi envisas med att kalla det på latin till och med är naturligtvis en förenkling som vi huvudsakligen använder på A-nivån. Sedan blir det mer och mer verklighetsnära. Det blir nämligen mycket svårare då. Det är det som är poängen med A-nivån. Där ska vi förenkla och få fram ett huvudbudskap som vi sedan komplicerar i tio år ungefär.

Det var också så att arbetsmarknadsutbildningens omfattning fördubblades under andra halvåret 1991, ungefärligen. Det är klart att håller man på med utbildning, som vi forskare också gör ibland, ser man att det kanske inte är så lätt att ha de stora volymerna och den snabba ökningen av volymer utan kvalitetsproblem. Så det var en möjlig förklaring till skillnaden mellan 1980- och 1990-tal.

Vidare var det så att arbetsmarknaden var extremt dålig under framför allt första halvan av 1990-talet. Om arbetsmarknadsutbildningen i första hand syftar till att omskola och göra det på i storleksordningen fem sex månader gäller det att hitta någonting som det går att omskola till, det vill säga någon form av bristyrken, bristbranscher eller vad det nu är. Det är svårare på en arbetsmarknad som sjunker som en sten än på en arbetsmark-

nad som är bra eller i stadig förbättring. Även om man i början av 1980-talet tyckte att läget var nattsvart var det i alla fall väldigt ljus i jämförelse med början av 1990-talet.

Det kunde vara en annan del av förklaringen.

En tredje sak är att man på 1980-talet inte kunde genom deltagande i arbetsmarknadsutbildning kvala in för en ny period i a-kassa. Det kunde man på 1990-talet. Sannolikt, och mycket tyder på det, var det en del av dem som gick en arbetsmarknadsutbildning under 1990-talet som inte gick den för att uppgradera sin kompetens utan för att få en ny period i a-kassa.

Sammantaget kunde vi säga att här har vi konkreta påtagliga skillnader i omständigheter som sannolikt ger upphov till skillnader i resultat.

Tillämpar man det här resonemanget och jämför 1990-tal med 2000-tal ska man säga att samtliga tre faktorer som jag just har nämnt har gått tillbaka till någonting som mer påminner om 1980-talet och som gör att man kanske skulle förvänta sig bättre effekter av arbetsmarknadsutbildningen i dag än i början och mitten av 1990-talet.

Problemet med utvärderingar är att de måste göras i backspegel, så de kommer aldrig att kunna vara helt aktuella. Det vi hoppas snarast är att vi bygger upp en kunskapsbank som säger att under de och de omständigheterna tycks det vara som om de och de sakerna funkar, och under andra omständigheter är det annat. Men IFAU har funnits bara sedan 1998, och vi får väl några år till på oss, hoppas jag.

När det gäller ungdomar som är borta är min tro, och här är det väldigt mycket tro snarare än vetande, att det inte är bra för någon att vara arbetslös. Man mår inte bra av att vara borta från arbetsmarknaden. Det tyder väldigt mycket forskning på. Därför bör man se till att de som riskerar att bli borta länge från arbetsmarknaden så snabbt som möjligt får insatser som gör att de kommer tillbaka så fort som möjligt.

Den inläsning som man får under den tiden är en kostnad som man kan vara beredd att betala, tycker jag. Om det däremot handlar om att man låser in personer som ganska lätt skulle ha hittat ett jobb ska vi inte göra det, utan vi ska försöka identifiera dem som behöver hjälp, och de ska verkligen få hjälp. Men de som skulle ha klarat sig ändå ska kanske inte lämnas helt vind för våg utan ska få någon sorts spark i häcken. Däremot ska det inte satsas mycket resurser på program när man låser in dem och hindrar dem från att söka jobb mer eller mindre.

Bo Bylund (AMS): Två korta kommentarer. När det gäller arbetsmarknadsutbildning kan man ganska säkert säga att arbetsmarknadsutbildning på lager är en väldigt dålig variant, att man utbildar och tror att efterfrågan kommer, och då ska man få jobben, för när efterfrågan kommer är deras utbildning redan gammal, eller de har hamnat någon annanstans. Att där-
emot utbilda efter behov och efter individens förutsättningar tror jag är väldigt bra. Därför tror jag att det inte är någon tillfällighet att vi nu ser att tre fjärdedelar som går arbetsmarknadsutbildning också får ett jobb.

När det gäller ungdomar kan jag i stort hålla med Anders. Självklart måste man göra en riktig bedömning av individens behov. Man ska ha klart för sig att lika säkert som vissa ungdomar, kanske de flesta, väldigt snabbt kan komma ut på arbetsmarknaden, finns det ungdomar som man måste sätta in mycket kraftfulla åtgärder för. Där kan det handla om att vi i arbetsförmedlingar tillsammans med socialtjänsten jobbar med ungdomar som har missbruksproblem eller allvarliga sociala problem för sig själva eller i sina familjer. Det finns hela skalan. Det gäller att sätta in rätt åtgärd mot rätt person.

Inger Ashing (Ungdomsstyrelsen): De erfarenheter som vi har från de arbetsmarknadsprojekt som vi har gett stöd till från Ungdomsstyrelsen är att det i väldigt hög grad har varit den grupp unga som inte bedöms vara anställningsbara, unga med stora sociala problem. Där tror jag, precis som Bo, att det handlar om att sätta in väldigt många olika åtgärder, framför allt att samverka kring de här ungdomarna. Många av dem kommer inte ens till arbetsförmedlingen, så det är inte möjligt att där hantera dem. De kanske kommer till socialtjänsten eller i olika instanser i den kommunala verksamheten.

Det som vi har märkt är att många av de här ungdomarna, det är bara på projektnivå, behöver väldigt mycket stöd. Det här med personliga coacher och mentorer är ett jätteviktigt inslag för att få de här unga att över huvud taget börja tro på sin förmåga att få ett arbete, våga tro att man har möjlighet att faktiskt delta i samhället och bidra.

Det som är lite problematiskt och oroväckande – vårt arbetsmarknadsprojekt tar slut vid årsskiftet – är att de ideella aktörer som har haft de här ungdomarna, ungdomar med social problematik, haft oförmåga att möta de här ungdomarnas behov. Deras behov är väldigt stora.

Désirée Pethrus Engström (kd): Jag hade en liten fråga kring det här med att nå ut till ungdomar redan i skolan. Det är flera som har varit inne på det, bland annat Charlotta, om att komma in redan tidigare men också Bo när det gäller att nå ut med arbetsmarknadskunskap. Då funderar jag lite grann: Har ni tankar i det här nya projektet kring jobbgarantin att gå in redan på gymnasieskolor för att nå ungdomar tidigare?

När ni nu förbereder för jobbgarantin tänkte jag på det som flera har sagt, framför allt Inger från Ungdomsstyrelsen, att kombinationen av olika metoder är framgångsrik, och att samverkan med andra aktörer som ideella organisationer har stor betydelse för en helhetssyn på behovet hos ungdomarna. Är det saker som ni diskuterar just nu när ni utbildar de här personerna som ska jobba med jobbgarantin för unga? Eller hur tänker ni på olika metodiker? Eller tänker ni på en metodik? Hur ser ni på jobbet kring jobbgarantin?

Bo Bylund (AMS): De ungdomar som kommer att omfattas av garantin har lämnat skolan, de är arbetslösa. De finns registrerade hos oss. Vi kommer naturligtvis att jobba med ungdomar som finns i garantin.

Sedan är det en annan typ av mera framåtsyftande aktiviteter som vi ser. Vi måste bli bättre på att i dialog med skolan och den personal som jobbar där kunna ge en bättre information till skolungdomar om hur arbetsmarknadsläget ser ut. Det är i första hand skolans personal, men vi kan bistå på olika sätt. Jag tror att det är viktigt att också näringslivet kommer till skolorna och talar om hur det lokala näringslivet ser ut om fem år och den typen av information.

När det gäller hur vi jobbar med dem med garantin har vi ett antal tjänster som är riktade mot jobbsökare i allmänhet beroende på hur deras personliga situation ser ut. Vissa ungdomar kanske behöver bli föremål för någon form av utredning för rehabiliteringsinsatser. Då sätter vi in det. Andra ungdomar är ganska färdiga för att gå ut på arbetsmarknaden. Där är det mera coachningsinsatser som är aktuella. Vi har kunskap om olika metodiker som vi kan jobba med mot dessa ungdomar.

Ann-Christin Ahlberg (s): Mina frågor riktar sig till Inger Ashing och Lil Ljunggren Lönnberg. Inger pratar om att ungdomar vill ha fast anställning, att det är jätteviktigt och att de pratar än mer om det i dag. Likadant med generationsväxlingen, som Lil pratade om. Inom vård och omsorg är det en stor grupp där många går i pension framöver och där unga inte söker in i någon större utsträckning på de utbildningar som en del kommuner erbjuder. Många gånger får man lägga ned de utbildningarna.

Inom den verksamheten är det inte alltid man har fast anställning, utan man upplever många gånger att det är en otrygg anställning om man kommer ut som ung. Det är mycket deltider, man kanske har väldigt lite inflytande på arbetstider. Det är många gånger obekvämt arbetstid.

Vi ser också att det blir mer och mer entreprenörer inom det området, med privatisering, som också innebär att man blir upphandlad av en ny arbetsgivare och kanske inte vet om man har en trygg anställning på det viset.

Kan man se ett visst samband med att unga människor inte söker sig in till de yrkena utifrån det här med anställningsförhållandena?

Så tänkte jag på det du sade, Inger, om utanförskap – att en grupp var unga kvinnor med barn. Har ni sett om det är oavsett utbildning som man står utanför arbetsmarknaden? Eller är det enbart att man just är ung kvinna och att man just har barn som är anledningen till att man är utanför arbetsmarknaden?

Inger Ashing (Ungdomsstyrelsen): Jag kan börja med den sista frågan, för den var väldigt konkret. När jag sade att det var unga kvinnor med barn gällde det framför allt kvinnor som fick barn väldigt tidigt. Många av de här kvinnorna var samtidigt personer med låg utbildning. Där såg jag att de här tre faktorerna förstärkte utanförskapet ytterligare. Om man var ung kvinna med barn och hade kort utbildning och kort vistelsetid i Sverige, var det extra problematiskt. Men det handlar om riktigt unga mammor och ofta ensamstående som lever i en ganska utsatt social situation.

Frågan om vård och omsorg och om att unga väljer att inte söka sig dit på grund av anställningsförhållandena kan jag inte svara på, men det kan Lil.

Vi kan se att unga är överrepresenterade när det gäller deltid, timanställning, osäker anställningsform. Det är också en faktor som gör att många unga säger att det här med trygghet och tillsvidareanställning och så vidare är viktigt.

I dag är det svårt att få bostad, du får inte lån för att köpa en bostad om du inte har en fast anställning och så vidare. De här sakerna hänger väldigt nära samman. Det är många som har pratat om matchning. Något som vi märker i de undersökningar som vi gör är att unga ibland har något orealistiska föreställningar om vilken typ av arbete de kan få. Men det handlar mycket om att de inte får tillgång till den här informationen tidigt, att man inte har en realistisk diskussion under utbildningen om vad det innebär att arbeta och vilken typ av jobb man kan få direkt.

Jag tror att mycket av det här handlar om att komma in tidigt och få pröva på genom praktik och olika typer av jobpträning men att också kommunicera hur arbetsmarknaden ser ut.

Lil Ljunggren Lönnberg (Unga till arbete): Vi såg i utredningen väldigt tydligt att i många av gymnasieprogrammen, de yrkesinriktade, hade man problem med att få den garanterade arbetsplatsbelagda utbildningen på 15 veckor som man har rätt till. I många skolor har man någonting som kallas skolförlagd arbetsplatsutbildning, som är tänkt som arbetsliknande förhållanden på skolan. I bland annat äldreomsorgen inom kommunen har det varit problem med det här. Det är klart att det påverkar viljan att söka den utbildningen.

Vi har också sett att man under senare år inte haft en chans att få ett fast arbete inom den utbildning man har gått igenom på gymnasieskolan, och det påverkar intresset. Vi har också sett lysande exempel på kommuner där man har lyckats, där man har gett ungdomarna en garanti för att få anställning efter utbildningen om man har klarat den och där man har fått arbetsplatsbelagd utbildning på ett väldigt bra sätt med en garanti efter. Då blir utbildningarna väldigt eftersökta. Då har man inga problem med att fylla platserna. Ska man klara den här generationsväxlingen måste man hitta system där man kan göra det här i mycket större utsträckning.

Jag tror att kommunerna, som har ett dubbelt ansvar, både för utbildningen och för verksamheterna, måste se till att i mycket större utsträckning hjälpa ungdomarna att komma över trösklarna in i arbete, om man ska klara generationsväxlingen. Det gäller äldreomsorgen, men det gäller även många andra yrken inom kommunerna och statliga myndigheter inte minst. Genomsnittsåldern för nyanställningar i staten är i dag 35 år. Man har alltså ingen vana att ta emot unga människor, nyutbildade som inte har arbetslivserfarenhet, och det måste man skaffa sig.

Patrik Björck (s): Jag får också som några av kollegerna tacka er som har varit här och delgivit oss vetenskap, erfarenheter och kunskaper som ska ligga till grund för de beslut som vi fattar i det här huset.

Förra året hade vi en hel del diskussioner på både vetenskaplig och politisk grund om huruvida arbetsmoralen bland äldre var en viktig del när det gäller arbetsmarknadspolitiken. Disciplinerandet av de arbetslösa genom att klämma åt ersättning och annat var en viktig grund för att öka arbetsmarknadsutbudet.

Nu diskuterar vi specifikt ungdomsfrågor i dag. Då skulle jag vilja ställa en fråga till Inger Ashing framför allt. Är det någon annan som nappar är det tillåtet att hugga på den kroken. Är det så att det generellt finns stöd för att ungdomar i dag har en lägre arbetsmoral än ungdomar hade förr? Eller har ungdomar i dag en lägre arbetsmoral än äldre i dag? En del förslag här som har varit på gång, några har visserligen dragits tillbaka, om att låsa in ungdomar på arbetsförmedlingar och sådant om man sänker ersättningar för ungdomar för att de inte ska välja arbetslöshet, för att arbeta grundar sig på antagandet att arbetsmoralen är låg. Finns det stöd för att de unga i dag har en lägre arbetsmoral, Inger Ashing?

Inger Ashing (Ungdomsstyrelsen): Det var inte lätt. Men vi kan säga att vi inte finner några belegg för att ungas arbetsmoral skulle vara lägre än övriga befolkningens. I den studie som vi presenterar om två veckor ställer vi mycket frågor om vad som är viktigt i arbetet och hur man förhåller sig till det. Vi ställer också frågor om just det här med moral eller vad vi nu kallar det. Vad är rätt och fel att göra? Unga som grupp har inte, vad vi ser, lägre moral.

Det är klart, som jag och flera har varit inne på, att när arbetslöshet blir någon typ av normalitet är det inte lika. För 20 år sedan var det inte vanligt att vara arbetslös. I dag är det ganska vanligt, vilket innebär att det inte är lika stigmatiserande, utan kanske en normalitet. Vi möter många, framför allt människor som jobbar i kommuner och ideella organisationer, som säger att de måste jobba ganska mycket för att vända det onormala till det normala, för de säger att det ska vara normalt att arbeta. Men det är snarare ett kännetecken som hänger ihop med utanförskap och att man aldrig har blivit en del av samhället än med det faktum att man är ung.

Ju fler som hamnar utanför och ju större andelen för vilka det inte är normalt att arbeta, desto större risk är det, om man nu tycker att bristande arbetsmoral är en risk, att de här värderingarna försvinner.

Anders Forslund (IFAU): Jag vill anknyta till det senaste. Det kom faktiskt en studie från oss för ett tag sedan som handlar om att arbetslöshet är smittsam. Det råkar vara så att det var ungdomar vi tittade på. Det är precis som du säger. Om man bor i ett grannskap i Stockholmstrakten där arbetslösheten är hög är sannolikheten bara av den anledningen större att man fortsätter att vara arbetslös. Men det tror vi i alla fall har att göra med att man får andra norm- och värderingssystem om man har många referenspunkter kring sig som också saknar jobb.

Ordföranden: Vi vet väl hur ungdomarna har förändrat jantelagens innebörd: Du ska inte tro att bara du är någonting. Det kanske har ändrats en del.

Torgny Ljungkvist (Sveriges Kommuner och Landsting): Vi arrangerar kommunala ungdomsprogram och utvecklingsgaranti. Kanske föga förvånande håller jag inte riktigt med om slutsatserna av den doktorsavhandling som IFAU presenterade 2000, med Laura Larsson som författare och utvärderare. Vår analys visar att antalet respondenter vid undersökningen var förtvivlat lågt, så pass lågt att vi egentligen betvivlar att det statistiskt går att dra några slutsatser. Det är det ena.

Det andra är att man utagerade mot vårt arbete, men i realiteten har KUP och UG inte till uppgift att förmedla arbete. Det är arbetsförmedlingens jobb. Uppgiften har varit att förstärka självkänsla och annat hos de ungdomar som kommer och i bästa fall att få in dem i utbildning. De resultat som visas av KUP och UG är att andelen som har gått ut utbildningen hela tiden har varit större.

Samtidigt finns det någon här, jag tror att det var ledamoten från kd, som pratade väldigt mycket om metodik. Jag skulle vilja understryka detta med metodik. Det är otroligt viktigt. När man pratar om program tror man att metodiken redan är etablerad. En av de svårigheter som har funnits i både KUP och UG har varit just kring metodiken. Som jag sade inledningsvis var uppgiften inte alltid väldefinierad. Om uppgiften var att förstärka ungdomens självkänsla och leda dem till utbildning tycker jag att vi har lyckats. Har vi däremot uppgiften att få in dem i arbete är det sant att vi inte lyckats.

Anvisningstiderna har också visat sig vara väldigt korta till KUP och UG, vilket ger ganska dålig tid att jobba med. Det ska vägas mot sådana frågor som hur lång tid ska en person vara "inlåst" i ett program innan det ger effekt.

Ekonomi i de här programmen har varit ryckig, minst sagt. Det är den andra delen.

Det är väldigt viktigt att metodik följer med de program man har, att man faktiskt klargör vad som är uppgiften. Annars lär man över huvud taget aldrig hinna med. Det finns en annan problematik som jag bara kort vill beröra. Vi har varit inne från Ungdomsstyrelsen på att socialtjänsten är en kontaktväg in för väldigt många ungdomar. Just inom socialpolitiken har kommunerna ett väldigt stort ansvar när det gäller arbetsmarknadspolitik. Det är förfärligt viktigt att hitta former för hur man kan samverka kring detta.

Jag hörde för ett tag sedan att just inom ramen för arbetsmarknadspolitiken finns det i runda slängar 350 samverkansprojekt. Men vad vi saknar är den dagliga samverkan, den som inte är projekt utan som faktiskt är vardaglig och löser problem i samverkan och hittar former för detta. Detta har vi ännu inte hittat.

Regeringen har precis föreslagit en lag om kommunernas medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. I bästa fall skulle den lagen kunna ge den här vardagliga samverkan där man löser problemen. Låt oss hoppas på det.

Inger Lindström (SO): Vi har en fundering kring själva regelverket. Vi anser att det måste klargöras när en sökande åter har rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen om man har avvisat en anvisning till jobbgarantin för ungdomar. Hur länge gäller konsekvenserna av ett avvisande? Det är det vi ställer en fråga om. Vi befarrar att tolkningen kan bli att de nya grundvillkoren kan komma att gälla tills vidare eller åtminstone så länge som en sökande kan omfattas av jobbgarantin för ungdomar. Det skulle kunna innebära för en 20-åring att man skulle kunna stå utanför arbetslöshetsförsäkringen upp till närmare fem år. Vi tycker alltså att man behöver göra ett klargörande. Det krävs dels att den sökande ska veta vad som gäller, dels att arbetslöshetskassorna ska kunna ha en rättssäker och lika handläggning.

Anders Fogelberg (Företagarna): Jag kan ansluta lite grann till frågan om kommunernas insatser och medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Vi hade på remiss ganska nyligen promemorian om kommunernas medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Man har föreslagit att kommunerna ska kunna ha ungdomar och andra arbetssökande i olika åtgärder. Vi var den enda remissinstans som sade nej till detta av det skälet att vi ser att det är väldigt stor risk för att det kan bli konkurrenssnedvridning. Det var några andra remissinstanser som påtalade risken för konkurrenssnedvridning, men de tillstyrkte ändå. Vi vill alltså hissa en varningsflagga för detta.

När det gäller arbetsmarknaden i övrigt menar vi att vi bör se över hela arbetsrätten och funktionssättet. Vi ser där bland annat att många äldre som har jobbat länge och fått turordningspoäng håller på sina arbeten, vilket skadar rörligheten på arbetsmarknaden. Vårt förslag för att kunna få in ungdomar är att man ser över den delen och tar bort turordningsreglerna.

Jag håller helt med dig när det gäller olika program i olika tider. Två kolleger och jag skrev en ganska rejäl översikt där vi försökte gå igenom vad vi tyckte oss kunna säga om effekter av arbetsmarknadspolitik utifrån den befintliga forskningen år 2002 ungefär. Det var väldigt påtagligt när vi tittade på arbetsmarknadsutbildningen att det för det första var den åtgärd som var i särklass mest utvärderad. För det andra var det en påtaglig skillnad om man jämförde utvärderingar som gjordes av utbildningen under 1980-talet med utvärderingar som gjordes av arbetsmarknadsutbildningen under 1990-talet. På 1980-talet gav arbetsmarknadsutbildningen väldigt goda resultat enligt i stort sett alla tillgängliga utvärderingar. På 1990-talet var det i bästa fall så att det inte gav någon effekt alls. Oftast var det signifikant negativa effekter.

Då försökte vi fundera lite grann. Antag att det här verkligen stämmer, så att utvärderingarna fångar det som de borde fånga. Det kan man aldrig vara säker på. Men säg att de gör det. Då sade vi att vi kan hitta ett antal faktorer som åtminstone skulle kunna bidra till vår förståelse av varför det ser olika ut. Det var mycket större volymer på 1990-talet.

Madelene Syrén (LO): Jag har en fråga till AMS. Det gäller en av de bilder som visades över förändringen av sysselsättningsgraden efter födelseregion, alltså att förändringen hade blivit till det bättre och att det var den snabbaste ökningen av alla. Vet ni vilken bild jag talar om när jag säger så? Ja. Min fråga är ifall ni kontrollerat utbildningsfaktorn. Kan det egentligen handla om att det gäller personer med väldigt låg utbildning, att det är där sysselsättningsgraden ökat, eller? Förstår ni min fråga?

Per Olsson (LSU): Låt mig säga till er som inte vet det att LSU är ett nätverk av ungefär 90 ungdomsledarforeningar i Sverige. Det samlar omkring 700 000 unga människor i engagemang och foreningar. Vi arbetar för att unga ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden, vilket vi tycker är bra eftersom det stärker de ungas egenmakt, och det ligger i vårt intresse. Det ligger också i vårt intresse att unga inte bara får inflytande över sitt eget liv utan även får ökat inflytande i samhället i stort.

Jag skulle vilja ge ett litet medskick till utskottet. Det gäller frågan om en rörlig arbetsmarknad. För att få jobb måste unga människor vara beredda att flytta på sig. Det innebär att man genom att flytta på sig ofta får svårare att skapa relationer. Att inte kunna skapa relationer medför i sin tur svårigheter att få ett politiskt förtroende och därmed makt och inflytande i samhället.

Mitt medskick till utskottet, eller till våra politiker här, gäller alltså hur vi kommer fram till en lösning som innebär att unga kan etablera sig på arbetsmarknaden utan att samtidigt hindra dem från att få politiskt inflytande i samhället. Vi tror att den frågan kommer att vara en mycket viktig nöt att knäcka.

Bo Bylund (AMS): Det är naturligtvis så att i alla dessa åldersgrupper är det de som har den bästa utbildningen som också har de bästa förutsättningarna att komma med. Sedan finns det ingen anledning att tro att det positiva resultatet för de utomeuropeiskt födda ungdomarna skulle bero på att de har bättre utbildning än andra grupper.

Apropå utbildning påpekade Sara Damber för mig att det är viktigt att understryka att vi har ett mycket bra samarbete med Skolverket och Myn-digheten för skolutveckling just när det gäller att öka möjligheterna i utbildningssystemet för framtida jobb.

Avslutningsvis: Vi har i dag till utskottet elektroniskt skickat ett par pm om det vi talat om.

Anders Forslund (IFAU): Låt mig bara ge en kommentar till Sveriges Kom-muner och Landsting. Den studie det talades om, den av Carling & Larsson, var inte den som jag talade om. De hade nämligen problem såtill-

vida att det som de tittade på var första året med ungdomsgarantin, som på den tiden hette utvecklingsgarantin. Oskar Nordström Skans och jag gjorde därför om studien mycket senare.

Om vi tittar på utfallen av studien ser vi att det som sades delvis stämmer, det vill säga det positiva utfall man kan se av de kommunala programmen, jämfört med de statliga, var att de i större utsträckning än någonting annat ledde vidare till studier. Å andra sidan var alla andra tänkbara utfall, inklusive sannolikheten för att tre år senare vara registrerad hos AMS, högre om man hade gått de kommunala programmen.

Ordföranden: Vi har därmed kommit till den sista punkten i programmet, att jag lämnar ordet till Sylvia Lindgren för en avslutande kommentar. Varsågod!

Sylvia Lindgren (s): Jag har fått till uppgift att avsluta denna hearing. Att avsluta, innebär det att man ska göra en sammanfattning av allt som sagts? Nej, mina vänner, det är jag inte kapabel till, för det har sagts mycket intressant och mycket som är tankeväckande. Inte minst gäller det det fortsatta arbete som utskottet står inför, nämligen propositionen om en jobbgaranti för ungdomar, som nu ligger i pipelinen och ska börja hanteras i utskottet. Och fort ska det gå; redan den 1 december ska den sättas i sjön. Mycket tankeverksamhet har denna hearing gett upphov till inför det fortsatta arbetet.

Naturligtvis handlar väldigt mycket om att undvika passivitet, att göra tidigare insatser, att hitta riktade åtgärder till dem som mest behöver det, att se de unga och att aktivera dem, att inse att utbildning och praktikplatser måste kunna fungera i ett så tidigt stadium som möjligt.

Studenternas situation har belysts. Jag förstår mycket väl den problematik som här tas upp, nämligen från studier till jobb. Hur fort ska det gå? Hur snabbt går det? Hur kan vi vidareutveckla det?

Bristen på samverkan mellan aktörer har också tagits upp i flera inlägg, och även den måste kunna bearbetas och överbryggas.

Vidare har omställningsfrågorna berörts. Många som i ett tidigt skede hamnar i ett visst jobb måste ges möjlighet till kompetensutveckling, något att bygga vidare på, så att man inte fastnar i olika typer av jobb. Catharina sade i sin inledning att jag hade erfarenhet, och ja, jag har varit med några år. Jag kommer ihåg hur gamla Metallförbundet på 1980-talet talade om det goda arbetet. Det goda arbetet måste fram, inte minst för ungdomars del. De får inte känna sig utnyttjade utan tvärtom känna att de kan utvecklas i sitt vuxenliv och att deras erfarenheter tas till vara.

Äldre ut, unga in, sades det. Ja, tänk om vi kunde hitta system där äldres erfarenhet togs till vara för att bättre kunna överbrygga klyftor så att unga kom in på arbetsmarknaden. Det kan också vara något att jobba med inför framtiden.

Det sista, som även Per Olsson tog upp, gällde rörligheten på arbetsmarknaden. Jag är övertygad om att ungdomar vill röra sig på arbetsmarknaden, särskilt gäller det ungdomsåren. Man kanske vill studera utomlands. Jag kommer från Stockholm, och om jag hade kunnat jobba i Norrlands inland skulle det ha varit jättehäftigt. Men jag antar att dagens ungdomar inte har Sverige som gräns, och inte Skandinavien heller. Jag fick på min höjd åka till Danmark när jag var ung. Nu är det Europa, nej, det är andra sidan jordklotet, som gäller. Det är också ett sätt att skaffa sig erfarenhet, och då är det viktigt att kunna komma tillbaka och både få inflytande och känna att den erfarenheten tas till vara.

Det är många kloka ord som sagts, och jag kan naturligtvis inte sammanfatta allt. Det gör våra duktiga stenografer. De har tecknat ned det som sagts så att vi även senare kan ta del av debatten och föra den vidare.

Inger Ashing sade något väldigt positivt. Hon sade att vägen till målet ser olika ut. Då vill jag i denna sista skälvande minut citera Karin Boye, ”men det är vägen som är mödan värd”. Det förutsätter olika insatser och åtgärder. Vi måste se till att vi kan gå den vägen och gemensamt jobba för att nå målet.

Tack till alla er som medverkat i denna hearing. Tack också till alla som lyssnat. Tack till utskottet och till Catharina som lett hearingen på ett förträffligt sätt. Och tack till vårt kansli som sett till att hearingen kunnat äga rum.

Nu ser vi framåt. Nu ska vi ta till vara mycket av det som sagts i dag. Vi ska sätta fokus på ungdomars rätt till arbete och en bra framtid.

Med dessa ord avslutar jag denna hearing.